

CVRIA

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

Vuosikertomus
2013

EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN

VUOSIKERTOMUS 2013

Katsaus unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen
ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg, 2014

www.curia.europa.eu

Unionin tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
P. +352 4303-1

Unionin yleinen tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
P. +352 4303-1

Virkamiesttuomioistuin
L-2925 Luxembourg
P. +352 4303-1

Euroopan unionin tuomioistuimen internetosoite: <http://www.curia.europa.eu>

Toimitustyö päättynyt: 1.1.2014

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Valokuvia saa käyttää vain lainattaessa tätä julkaisua. Muuta käyttöä varten on pyydettävä lupa Euroopan unionin julkaisutoimistolta.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2014

ISBN 978-92-829-1695-7 (Print)
978-92-829-1672-8 (PDF)

ISSN 1831-8584 (Print)
2315-2451 (PDF)

doi:10.2862/5385 (Print)
10.2862/47278 (PDF)

© Euroopan unioni, 2014

Printed in Luxembourg

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

Sisällys

Sivu

Johdanto, unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris	5
---	---

I luku

Unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2013	9
B – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö vuonna 2013	11
C – Unionin tuomioistuimen kokoonpano	55
1 Unionin tuomioistuimen jäsenet	57
2 Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2013	73
3 Protokollajärjestys	75
4 Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet	77
D – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	81

II luku

Unionin yleinen tuomioistuin

A – Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2013	113
B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano	151
1 Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet	153
2 Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2013	165
3 Protokollajärjestys	167
4 Unionin yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet	171
C – Unionin yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	173

III luku*Euroopan unionin virkamiestuomioistuin*

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2013	195
B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano	205
1 Virkamiestuomioistuimen jäsenet	207
2 Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2013	211
3 Protokollajärjestys	213
4 Virkamiestuomioistuimen entiset jäsenet	215
C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot	217

Johdanto

Vuonna 2013 Euroopan unionin tuomioistuimen lainkäyttötoiminnan rytmi kiihtyi huomattavasti. Tämä ilmeni sekä unionin tuomioistuimissa vireille pantujen asioiden ennätyksellisen suurena määränä että toimielimen tuottavuuden historiallisen korkeana määränä, mistä osoituksena 1 587 ratkaistua asiaa. Unionin tuomioistuin voi olla ainoastaan tyytyväinen tähän kehitykseen, joka heijastaa kansallisten tuomioistuinten ja muiden oikeussubjektien unionin tuomioistuinta kohtaan osoittamaa luottamusta.

Tällainen lainkäyttötoiminnan kiihtyvä tahti voi kuitenkin varsin pian vaarantaa unionin tuomioistuinjärjestelmän tehokkuuden. Tästä syystä järjestelmän tehokkuuden parantamiseen tähtääviä uusia keinoja on etsittävä jatkuvasti sekä lainsäädännön että työskentelytapojen tasolla.

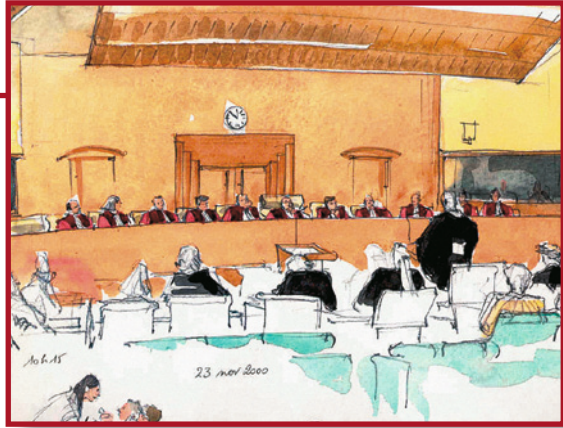
Vuoden 2013 merkittäviin tapahtumiin lukeutui myös Kroatian tasavallan liittyminen Euroopan unioniin ja kroatialaisen tuomarin tulo sekä unionin tuomioistuimeen että unionin yleiseen tuomioistuimeen. Vuoden aikana päätettiin myös unionin tuomioistuimen julkisasiamiesten määrän korottamisesta ja ensimmäisen puolalaisen julkisasiamiehen saapumisesta tässä yhteydessä.

Tuomareiden osittaisen vaihtumisen yhteydessä unionin yleisestä tuomioistuimesta poistui vuoden aikana kuusi jäsentä, unionin tuomioistuimesta kaksi ja virkamiestuomioistuimesta yksi jäsen.

Tässä vuosikertomuksessa esitetään kattava kuvaus toimielimen kehityksestä ja toiminnasta vuonna 2013. Merkittävä osa kertomuksesta on omistettu tiivistetyille mutta kattaville esityksille unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja virkamiestuomioistuimen varsinaisesta lainkäyttötoiminnasta, joiden liitteenä esitetään tilastotietoja. Haluan tässä yhteydessä kiittää lämpimästi kaikkien kolmen tuomioistuimen jäseniä ja koko Euroopan unionin tuomioistuimen henkilöstöä heidän erinomaisesta työpanoksestaan tämän poikkeuksellisen ja haastavan vuoden aikana.

V. Skouris
Unionin tuomioistuimen presidentti

I luku

Unionin tuomioistuin

A – Unionin tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2013

Unionin tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris

Vuosikertomuksen ensimmäisessä osassa esitellään tiivistetysti unionin tuomioistuimen toimintaa vuonna 2013. Aluksi kuvataan tuomioistuimen kehitystä kuluneena vuonna siten, että painopiste on tuomioistuinta koskeneissa institutionaalisissa muutoksissa sekä unionin tuomioistuimen sisäisen organisaation ja työskentelytapojen muutoksissa. Toiseksi analysoidaan tilastoja unionin tuomioistuimen työmäärän kehityksestä ja oikeudenkäyntien keskimääräisestä kestoista. Kolmanneksi tässä osassa esitetään edellisvuosien tapaan unionin tuomioistuimen tärkeimmät ratkaisut alakohdittain jaoteltuina.

1 Euroopan unionin tuomioistuimen yleisen kehityksen kannalta kuluneen vuoden merkittävin tapahtuma oli Kroatian tasavallan liittyminen Euroopan unioniin. Kroatian ensimmäiset tuomarit unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa vannoin virkavalansa juhlallisessa istunnossa 4.7.2013, ja he aloittivat tehtävänsä tuona samana päivänä. Euroopan unionin seitsemän laajenemisen valmistelut sujuivat toimitelmissä ongelmitta, ja kaksi uutta jäsentä, heidän työtoverinsa ja kroatialainen henkilöstö kokonaisuudessaan astuivat tuomioistuimen palvelukseen mutkattomasti.

Lainkäytölliseltä kannalta on syytä mainita, että Euroopan unionin tuomioistuimen julkisasiamiesten määrän lisäämisestä 25.6.2013 annetulla neuvoston päätöksellä (EUVL L 179, s. 92) julkisasiamiesten määrä korotettiin 1.7.2013 lähtien yhdeksään ja 7.10.2015 lähtien yhteentoista. Päätöksen antamisen jälkeen ensimmäinen puolalainen julkisasiamies vannoi virkavalansa 23.10.2013.

Menettelysääntöjen osalta voidaan mainita, että unionin tuomioistuimen uuden työjärjestyksen tultua voimaan 2012, tuomioistuin teki neuvostolle ehdotuksen uusista täydentävistä säännöistä, joilla korvattaisiin 4.12.1974 annetut säännöt (EYVL L 350, s. 29), sellaisina kuin niitä on viimeksi muutettu 21.2.2006 (EUVL L 72, s. 1). Neuvosto hyväksyi ehdotuksen vuoden 2014 alussa (EUVL L 32, s. 37). Unionin tuomioistuin antoi myös käytännön ohjeet asianosaisille unionin tuomioistuimessa käsiteltävissä asioissa (EUVL L 31, s. 1), joilla korvataan 1.2.2014 lähtien 15.10.2004 annetut kante- ja valitusasioita koskevat käytännön ohjeet (EUVL L 361, s. 15), sellaisina kuin ne ovat muutettuina 27.1.2009 (EUVL L 29, s. 51). Nämä kaksi menettelyllistä säännöstä tulivat voimaan 1.2.2014.

2 Unionin tuomioistuimen vuoden 2013 oikeudenkäyntitilastot ovat yleisesti ottaen tasolla, jollaista ei ole koskaan aiemmin tavattu. Kulunut vuosi jää historiaan yhtäältä unionin tuomioistuimen olemassaolon tuotteliaina vuonna ja toisaalta vuonna, jolloin vireillepantujen asioiden määrä saavutti ennätyksensä.

Vuonna 2013 päätökseen saatiin 635 asiaa (nettomäärä, jossa on otettu huomioon asioiden yhdistämiset), mikä on huomattavasti enemmän kuin edellisvuonna (527 päätökseen saatettua asiaa). Ratkaistuista asioista 434:ssä annettiin tuomio ja 201:ssä määräys.

Unionin tuomioistuimessa pantiin vireille 699 uutta asiaa (kun saman asiayhteyden vuoksi yhdistettyjä asioita ei oteta huomioon), mikä on noin 10 prosenttia enemmän kuin 2012 ja suurin määrä koko unionin tuomioistuimen historian aikana. Vireillepantujen asioiden kokonaismäärän kasvu johtuu edellisvuotta suuremmasta valitusten ja ennakkoratkaisupyyntöjen määrästä. Vuonna 2013 esitettiin 450 ennakkoratkaisupyyntöä, mikä on enemmän kuin koskaan aiemmin.

Tilastotiedot menettelyjen kestoista ovat erittäin positiivisia. Ennakkoratkaisupyyntöissä keskimääräinen kesto oli 16,3 kuukautta. Hienoinen kasvu edellisvuoteen verrattuna (15,6 kuukautta vuonna 2012) ei ole tilastollisesti merkittävä. Suorien kanteiden käsittelyn keskimääräinen kesto oli 24,3 kuukautta ja valitusten 16,6 kuukautta. Suorien kanteiden käsittelyn kesto pitenee vuonna 2013 kiistatta huomattavasti edellisvuodesta (19,7 kuukautta vuonna 2012). Unionin tuomioistuin kiinnitti tilanteeseen huomiota, mutta ensimmäiset tilastotiedot kuluvalta vuodelta osoittavat, että käsittelyn piteneminen johtui pikemminkin olosuhteista, joihin unionin tuomioistuin saattoi vaikuttaa erittäin rajallisesti.

Viime vuosien aikana toteutettujen työmenetelmämuutosten lisäksi asioiden tehostettuun käsittelyyn unionin tuomioistuimessa on vaikuttanut myös se, että tiettyjen asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi käytössä olevien menettelyllisten välineiden hyödyntäminen on lisääntynyt (kiireellinen ennakkoratkaisumenettely, etusijan antaminen jonkin asian käsittelylle, nopeutettu menettely, yksinkertaistettu menettely ja mahdollisuus ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta).

Kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä pyydettiin viidessä asiassa, ja niiden käsittelyyn nimetty jaosto katsoi, että asioista kaksi täytti työjärjestyksen 107 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa asetetut edellytykset. Nämä asiat ratkaistiin keskimäärin 2,2 kuukaudessa.

Nopeutettua menettelyä pyydettiin vuoden kuluessa 14 kertaa, mutta työjärjestyksessä vaaditut edellytykset eivät täyttyneet yhdessäkään tapauksessa. Vuonna 2004 sovitun käytännön mukaan unionin tuomioistuimen presidentti hyväksyy tai hylkää nopeutettua menettelyä koskevat hakemukset perustellulla määräyksellä. Lisäksi viidessä asiassa myönnettiin etusija asian käsittelylle.

Unionin tuomioistuin käytti lisäksi työjärjestyksen 99 artiklassa määrättyä yksinkertaistettua menettelyä tiettyjen ennakkoratkaisukysymysten käsittelyssä. Tämän mukaisesti annetulla määräyksellä saatettiin päätökseen yhteensä 33 asiaa.

Unionin tuomioistuin käytti myös useasti perussääntönsä 20 artiklassa annettua mahdollisuutta ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta silloin, kun asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä. Mainittakoon, että noin 48 prosenttia vuonna 2013 annetuista tuomioista annettiin ilman ratkaisuehdotusta.

Asioiden jakautumisesta unionin tuomioistuimen eri ratkaisukokoonpanoille voidaan todeta, että vuonna 2013 tuomiolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistuista asioista käsiteltiin suuressa jaostossa noin 8 prosenttia, 59 prosenttia niistä käsiteltiin viiden tuomarin kokoonpanossa ja noin 32 prosenttia kolmen tuomarin kokoonpanossa. Suuren jaoston käsittelemien asioiden suhteellinen määrä pysyi edellisvuoteen verrattuna lähes samana (9 prosenttia vuonna 2012), ja viiden tuomarin jaostojen käsittelemien asioiden määrä lisääntyi (54 prosenttia vuonna 2012).

Yksityiskohtaisempia tietoja vuoden 2013 tilastoista löytyy tämän vuosikertomuksen oikeudenkäyntitilastoja koskevasta osasta.

B – Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö vuonna 2013

I Konstitutionaaliset tai institutionaaliset kysymykset

1 Euroopan unionin oikeudenkäyntiasiat

Aikaisempien vuosien tapaan unionin tuomioistuimella on ollut useissa ratkaisuisissa tilaisuuksissa esittää merkittäviä täsmennyksiä edellytyksiin, joilla se käyttää toimivaltaansa.

a) Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

Asiassa C-95/12, *komissio vastaan Saksa*, 22.10.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin otti kantaa komission kanteeseen, joka koski *unionin tuomioistuimen aikaisemman jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan tuomion täytäntöönpanon laiminlyöntiä*.¹ Tässä viimeksi mainitussa tuomiossa unionin tuomioistuin oli todennut Saksan rajoittaneen pääomien vapaata liikkuvuutta pitämällä voimassa Volkswagen-lain tietyt säännökset ja erityisesti säännöksen, jonka mukaan tämä valtio ja Niedersachsenin osavaltio nimittävät autonvalmistaja Volkswagenin hallintoneuvoston jäseniä, sekä säännöksen äänioikeuden enimmäismäärän asettamisesta yhdessä sellaisen säännöksen kanssa, jonka mukaan 20 prosentin määrävähemmistö voi estää tämän autonvalmistajan osakkaiden tiettyjen päätösten tekemisen. Unionin tuomioistuimen tuomion seurauksena Saksa oli kumonnut kaksi ensin mainittua säännöstä. Se oli kuitenkin pitänyt määrävähemmistösäännöksen voimassa. Komissio katsoi, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan tuomion perusteella jokainen kyseessä olevista kolmesta säännöksestä merkitsi pääomien vapaan liikkuvuuden itsenäistä rajoittamista ja että näin ollen myös määrävähemmistösäännös olisi pitänyt kumota, minkä vuoksi se saattoi asian uudelleen unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ja vaati tätä jäsenvaltiota maksamaan päivittäisen uhkasakon ja kiinteämääräisen hyvityksen.

Tätä kannetta koskevassa tuomiossa unionin tuomioistuin totesi sen aikaisemman tuomion sekä tuomiolauselmasta että perusteluista ilmenevän, että unionin tuomioistuin ei ollut todennut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, joka olisi johtunut määrävähemmistösäännöksestä erikseen tarkasteltuna, vaan se oli todennut, että tällainen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen johtui yksinomaan mainitun säännöksen ja äänioikeuden enimmäismäärän asettamista koskevan säännöksen yhdistelmästä. Koska Saksa oli kumonnut yhtäältä Volkswagen-lain säännöksen valtion ja Niedersachsenin osavaltion oikeudesta nimittää hallintoneuvoston jäseniä ja toisaalta äänioikeuden enimmäismäärän asettamista koskevan säännöksen ja lakkauttanut siten viimeksi mainitun säännöksen ja määrävähemmistösäännöksen välisen yhteyden, se oli asetetussa määräajassa täyttänyt sitä vastaan annettuun tuomioon perustuvat velvollisuutensa. Näin ollen unionin tuomioistuin hylkäsi komission kanteen.

b) Kumoamiskanteet

Kumoamiskanteita koskevista asioista on paikallaan mainita kaksi unionin tuomioistuimen tuomiota, jotka koskevat *SEUT 263 artiklan neljännen kohdan, sellaisena kuin se on muutettuna Lissabonin*

¹ Asia C-112/05, *komissio v. Saksa*, tuomio 23.10.2007 (Kok., s. I-8995).

sopimuksella, uutta versiota ja joista ensin mainittu koskee sääntelytoimen käsitettä ja jälkimmäinen täytäntöönpanotoimenpiteiden käsitettä.²

Asiassa C-583/11 P, *Inuit Tapiriit Kanatami ym. vastaan parlamentti ja neuvosto*, 3.10.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin pysytti unionin yleisen tuomion määräyksen,³ jolla oli jätetty tutkimatta Kanadan inuiitteja edustavien useiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden nostama kanne asetuksen N:o 1007/2009⁴ kumoamiseksi.

Unionin tuomioistuin totesi, että Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat nostaa unionin tuomioistuimissa kanteen tietyistä yleisesti sovellettavista toimista täyttämättä edellytystä, jonka mukaan toimen on koskettava kantajaa erikseen. Perussopimuksessa täsmennetään kuitenkin yksiselitteisesti, että näitä tutkittavaksi ottamista koskevia lievempiä sääntöjä sovelletaan vain näiden toimien rajattuun ryhmään eli sääntelytoimiin. Kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti, *lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyt toimet, vaikka nekin ovat yleisesti sovellettavia, eivät kuulu sääntelytoimiin*, ja niihin sovelletaan edelleen tiukempia tutkittavaksi ottamista koskevia sääntöjä. Euroopan perustuslakia koskevan sopimusehdotuksen III-365 artiklan 4 kohdan, jonka sanamuoto on otettu SEUT 263 artiklan neljänteen kohtaan, valmisteluasiakirjoista ilmenee, että tällä määräyksellä toteutetulla EY 230 artiklan neljännen kohdan muutoksella ei pyritty laajentamaan lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyjen toimien tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä. Siten luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytystä toimesta nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on edelleen, että kyseinen toimi koskee kantajaa erikseen.

Unionin tuomioistuin katsoi tässä asiassa, että tämä edellytys ei täyty, koska asetuksessa N:o 1007/2009 vahvistettu hyljetuotteiden markkinoille saattamista koskeva kielto on muotoiltu yleisluonteisesti ja koska sitä sovelletaan erotuksetta kaikkiin sen soveltamisalan piiriin kuuluviin taloudellisiin toimijoihin, eikä erityisesti kantajiin, joita tämän kiellon ei näin ollen voida katsoa koskevan erikseen.

Lisäksi unionin tuomioistuin täsmensi, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa myönnetty suojia ei edellytä, että yksityinen voi varauksettomasti nostaa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyistä unionin toimista kumoamiskanteen suoraan unionin tuomioistuimissa. Sen sijaan jäsenvaltioiden on luotava oikeussuojakeinojen järjestelmä, jolla voidaan taata perusoikeus tehokkaaseen oikeussuojaan. Kuitenkaan tämä määräys tai SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta, jossa tällainen velvollisuus asetetaan jäsenvaltioille, eivät edellytä, että yksityinen voi nostaa suoraan tällaisista toimista kanteen kansallisissa tuomioistuimissa.

SEUT 263 artiklan neljättä kohtaa, sellaisena kuin se on muutettuna Lissabonin sopimuksella, tulkittiin myös asiassa C-274/12 P, *Telefónica vastaan komissio*, 19.12.2013 annetussa tuomiossa, joka koski valitusta unionin yleisen tuomioistuimen määräykseen,⁵ jolla oli jätetty tutkimatta kanne komission päätöksestä todeta Espanjan yhtiöverolain säännös osittain yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtioneuoksi. Ottamatta kantaa tämän säännöksen luonteeseen unionin tuomioistuin määritteli

² Kumoamiskanteita koskevista asioista on mainittava myös yhdistetyt asiat C-478/11 P–C-482/11 P, *Gbagbo ym. v. neuvosto*, tuomio 23.4.2013, ja asia C-239/12 P, *Abdulrahim v. neuvosto ja komissio*, tuomio 28.5.2013. Nämä tuomiot on esitelty otsikon ”Ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Varojen jäädyttäminen” alla.

³ Asia T-18/10, *Inuit Tapiriit Kanatami ym. v. parlamentti ja neuvosto*, tuomio 6.9.2011 (Kok., s. II-5599).

⁴ Hyljetuotteiden kaupasta 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1007/2009 (EUVL L 286, s. 36).

⁵ Asia T-228/10, *Telefónica v. komissio*, määräys 21.3.2012.

kriteerit sen määrittämiseksi, edellyttääkö sääntelytoimi täytäntöönpanotoimenpiteitä SEUT 263 artiklan neljännen kohdan viimeisessä osassa tarkoitetulla tavalla.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että kun sääntelytoimi edellyttää täytäntöönpanotoimenpiteitä, unionin oikeusjärjestyksen kunnioittamista koskeva tuomioistuinvalvonta varmistetaan joko unionin tuomioistuimissa, jos mainittujen toimien täytäntöönpano kuuluu unionin toimielimille, elimille tai laitoksille, tai kansallisissa tuomioistuimissa, jos täytäntöönpano kuuluu jäsenvaltioille. Luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat siten vedota perustojen pätemättömyyteen kansallisissa tuomioistuimissa ja saada nämä tuomioistuimet kääntymään unionin tuomioistuimen puoleen SEUT 267 artiklan perusteella.

Kun arvioidaan sitä, edellyttääkö sääntelytoimi täytäntöönpanotoimenpiteitä, unionin tuomioistuimen mukaan on kiinnitettävä huomiota sen henkilön asemaan, joka vetoaa kanne-oikeuteen. On siis merkityksellistä, edellyttääkö kyseessä oleva toimi täytäntöönpanotoimenpiteitä muihin yksityisiin nähden. Lisäksi on käytettävä perustana yksinomaan kanteen kohdetta, ja siinä tapauksessa, että kantaja vaatii ainoastaan toimen osittaista kumoamista, on tarvittaessa otettava huomioon pelkästään ne täytäntöönpanotoimenpiteet, joita toimen kyseinen osa mahdollisesti edellyttää.

Tässä tapauksessa riidanalaisesta päätöksestä unionin tuomioistuin totesi, että sen tarkoituksena on yksinomaan todeta verolainsäädännön muodostaman valtiontukijärjestelmän olevan yhteismarkkinoille soveltumaton ja että siinä ei määritellä erityisiä seurauksia, joita kyseisellä toteamuksella on kunkin verovelvollisen osalta ja jotka konkretisoituvat yksinomaan verotuspäätösten kaltaisissa hallinnollisissa toimissa, jotka ovat SEUT 263 artiklan neljännen kohdan viimeisessä osassa tarkoitettuja täytäntöönpanotoimenpiteitä.

Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että unionin yleinen tuomioistuin oli perustellusti todennut tässä asiassa, että SEUT 263 artiklan neljännen kohdan viimeisessä osassa määrätyt tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät olleet täyttyneet.

c) Ennakkoratkaisupyyntö

Asiassa C-416/10, *Križan ym.*, 15.1.2013 antamassaan tuomiossa⁶ unionin tuomioistuimella oli tilaisuus täsmentää sekä *kansallisten tuomioistuinten ennakkoratkaisupyyntöjen esittämistä unionin tuomioistuimelle koskevan mahdollisuuden laajuutta* että *viimeisen oikeusasteen käsitettä*. Unionin tuomioistuin totesi, että kansallinen menettelysääntö, jonka mukaan ylemmän tuomioistuimen arvioinnit ovat alempia tuomioistuihin sitovia, ei voi kyseenalaistaa viimeksi mainittujen tuomioistuinten mahdollisuutta esittää ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle silloin, kun ne eivät ole varmoja unionin oikeuden tulkinnasta, ja näiden tuomioistuinten on sivuutettava ylemmän tuomioistuimen arvioinnit, jos ne katsovat unionin tuomioistuimen antaman tulkinnan perusteella, että kyseiset arvioinnit eivät ole unionin oikeuden mukaisia. Unionin tuomioistuin katsoi, että nämä periaatteet velvoittavat samalla tavalla myös silloin, kun kyse on perustuslakituomioistuimen ilmaisemasta oikeudellisesta kannanotosta, koska täysin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ei voida hyväksyä sitä, että kansallisen oikeuden säännöt, edes perustuslailliset säännöt, loukkaisivat unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja tehokkuutta.

Unionin tuomioistuin katsoi vielä, että kansallinen tuomioistuin on sellainen SEUT 267 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettu tuomioistuin, jonka ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta ja jonka on siten esitettävä unionin tuomioistuimelle

⁶ Tämän tuomion toinen näkökohta on esitelty otsikon ”Ympäristö” alla.

ennakkoratkaisupyyntö, vaikka kansallisessa oikeudessa säädettäisiin mahdollisuudesta hakea kyseisen jäsenvaltion perustuslakituomioistuimessa kansallisen tuomioistuimen ratkaisuun muutosta menettelyssä, jossa tutkitaan vain kansallisessa perustuslaissa tai kansainvälisellä sopimuksella taattujen oikeuksien ja vapauksien mahdollinen loukkaaminen.

d) Vahingonkorvauskanteet

Asiassa C-103/11 P, *komissio vastaan Systran ja Systran Luxembourg*, 18.4.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa *unionin tuomioistuinten ja kansallisten tuomioistuinten väliseen toimivallanjakoon, kun vahingonkorvauskanteen kohteena on unionin sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu*. Tässä asiassa komissio oli valittanut unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta,⁷ jossa tämä oli katsonut, ettei oikeusriita, joka koski immateriaalioikeuksien loukkaamista Systran-konsernin ja komission välillä tehtyjen konekäännösjärjestelmää koskevien sopimusten päättymisen jälkeen, ollut sopimusoikeudellinen, ja velvoittanut komission maksamaan kyseiselle konsernille kiinteämääräisen korvauksen ja vahingonkorvausta.

Unionin tuomioistuin katsoi unionin yleisen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen niiden periaatteiden soveltamisessa, joiden perusteella tuomioistuimen toimivalta määräytyy unionia vastaan nostettujen vahingonkorvauskanteiden yhteydessä, sekä Systran-konsernin ja komission välisten sopimussuhteiden oikeudellisessa luonnehinnassa. Unionin tuomioistuin totesi, että unionin tuomioistuinten on ennen vahingonkorvauskannetta koskevan pääasian ratkaisemista selvitettävä, onko vastuu sopimusoikeudellista vai ei, ja siten itse oikeusriidan luonne. Näin toimiessaan ne eivät voi perustaa arviointiaan pelkästään asianosaisten esille tuomiin normeihin. Niiden on asiakirja-aineistosta ilmenevien eri seikkojen tarkastelun perusteella tutkittava, perustuuko vahingonkorvausvaatimus objektiivisesti ja yleisesti sopimusperusteisiin vai sopimussuhteen ulkopuolisiin oikeuksiin ja velvoitteisiin.

Jos tässä tarkastelussa on tulkittava yhden tai useamman, kyseessä olevien asianosaisten välillä tehdyn sopimuksen sisältöä, kyseisten tuomioistuinten on todettava, ettei niillä ole toimivaltaa ratkaista asiaa, jos kyseisiin sopimuksiin ei ole otettu välityslauseketta. Tällaisessa tapauksessa vahingonkorvauskanteen tutkiminen edellyttäisi sopimusperusteisten oikeuksien ja velvoitteiden arvioimista, mikä kuuluu kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan.

e) Oikeudenkäynnin kesto

Unionin tuomioistuin on kolmessa 26.11.2013 antamassaan tuomiossa, asiassa C-40/12 P, *Gascogne Sack Deutschland* (aiemmin *Sachsa Verpackung*) vastaan komissio;⁸ asiassa C-50/12 P, *Kendrion vastaan komissio*,⁹ ja asiassa C-58/12 P, *Groupe Gascogne vastaan komissio*,¹⁰ voinut ottaa kantaa *seurauxsiin siitä, että tuomiota ei ole annettu kohtuullisessa ajassa tutkittaessa kumoamiskannetta komission päätöksestä, jolla yritykselle määrätään sakkoa unionin oikeuden kilpailusääntöjen rikkomisesta*.

⁷ Asia T-19/07, *Systran ja Systran Luxembourg v. komissio*, tuomio 16.12.2010 (Kok., s. II-6083).

⁸ Asiassa T-79/06, *Sachsa Verpackung v. komissio*, 16.11.2011 annetusta tuomiosta tehtyä valitusta koskeva tuomio (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

⁹ Asiassa T-54/06, *Kendrion v. komissio*, 16.11.2011 annetusta tuomiosta tehtyä valitusta koskeva tuomio (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

¹⁰ Asiassa T-72/06, *Groupe Gascogne v. komissio*, 16.11.2011 annetusta tuomiosta tehtyä valitusta koskeva tuomio (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

Unionin tuomioistuin totesi, että silloin, kun ei ole olemassa viitteitä siitä, että oikeudenkäynnin kohtuuton kesto unionin yleisessä tuomioistuimessa on vaikuttanut asian ratkaisun sisältöön, se, ettei tuomiota ole annettu kohtuullisessa ajassa, ei voi johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen.

Arvioidessaan asianmukaista korvausta niistä taloudellisista seurauksista, jotka aiheutuivat oikeudenkäynnin kohtuuttomasta kestosta unionin yleisessä tuomioistuimessa, unionin tuomioistuin poikkesi asiassa *Baustahlgewebe vastaan komissio* 17.12.1998 antamassaan tuomiossa¹¹ omaksumastaan ratkaisusta, kun se hylkäsi vaatimuksen määrättyjen sakkojen alentamisesta valituksen yhteydessä. Unionin tuomioistuin vahvisti asiassa *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland vastaan komissio* 16.7.2009 antamassaan tuomiossa¹² antamansa ratkaisun ja katsoi, että siitä, että unionin tuomioistuimet loukkaavat perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan mukaista velvollisuuttaan ratkaista niiden käsiteltäväksi saatetut asiat kohtuullisessa ajassa, on määrättävä seuraamus vahingonkorvauskanteen yhteydessä, koska tällainen kanne on tehokas ja yleisesti sovellettava korjauskeino tällaiseen loukkaukseen vetoamiseksi ja seuraamuksen määräämiseksi siitä.

Tätä kannetta ei voida saattaa suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi vaan se on nostettava unionin yleisessä tuomioistuimessa SEUT 268 artiklan ja SEUT 340 artiklan toisen kohdan nojalla. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin korosti, että unionin yleisen tuomioistuimen on ratkaistava asia eri kokoonpanossa kuin siinä, jossa käsiteltiin kumoamiskannetta oikeudenkäynnissä, jonka kesto on arvosteltu.

Unionin yleisen tuomioistuimen on lisäksi tällaisen vahingonkorvauskanteen yhteydessä kussakin yksittäistapauksessa arvioitava, onko käsittelyaikojen kohtuullisuuden periaatetta noudatettu. Unionin yleisen tuomioistuimen on myös arvioitava, onko asianosaisille todellisuudessa aiheutunut vahinkoa sen vuoksi, että heidän oikeuttaan tehokkaaseen oikeussuojaan on loukattu. Sen on otettava huomioon jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä samankaltaisiin rikkomisiin perustuvien kanteiden käsittelemiseen sovellettavat yleiset periaatteet. Sen on muun muassa selvitettävä, onko aineellisen vahingon lisäksi mahdollista yksilöidä sellainen aineeton vahinko, joka asianosaisille on aiheutunut kohtuullisen ajan ylittämisestä ja josta olisi tarvittaessa määrättävä asianmukainen korvaus.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että unionin yleisessä tuomioistuimessa kyseisissä asioissa käydyin oikeudenkäynnin kesto, joka oli lähes viisi vuotta ja yhdeksän kuukautta, ei voitu oikeuttaa millään näihin asioihin liittyvällä olosuhteella. Tätä kohtuutonta kesto ei voitu selittää oikeusriidan monimutkaisuudella, sillä, miten asianosaiset olivat menettelleet, tai oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvien seikkojen ilmenemisellä. Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuin katsoi, että unionin yleisessä tuomioistuimessa käydyissä menettelyissä oli jätetty huomiotta perusoikeuskirjassa asianosaisille annettu oikeus saada asiansa käsiteltyksi kohtuullisessa ajassa ja että tämä laiminlyönti merkitsee sellaisen oikeussäännön riittävän ilmeistä rikkomista, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille.

¹¹ Asia C-185/95 P (Kok., s. I-8417). Tämä tuomio koski valitusta asiassa T-145/89, *Baustahlgewebe v. komissio*, 6.4.1995 annetusta tuomiosta (Kok., s. II-987).

¹² Asia C-385/07 P (Kok., s. I-6155). Tämä tuomio koski valitusta asiassa T-151/01, *Duales System Deutschland v. komissio*, 24.5.2007 annetusta tuomiosta (Kok., s. II-1607).

2 Euroopan unionin perusoikeuskirja

Unionin tuomioistuin on kahdessa samana päivänä antamassaan perusoikeuksien suojaa koskevassa tuomiossa esittänyt merkittäviä täsmennyksiä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohtaan ja 53 artiklaan, jotka koskevat sen soveltamisalaa ja siinä taattua suojan tasoa.¹³

a) Perusoikeuskirjan soveltamisala

Asiassa C-617/10, Åkerberg Fransson, 26.2.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin viittasi aluksi perusoikeuksien ulottuvuutta unionissa koskevaan vakiintuneeseen oikeuskäytäntöönsä ja *perusoikeuskirjan 51 artiklan selityksiin* ja totesi, että perusoikeuskirjassa taattuja perusoikeuksia on noudatettava silloin, kun kansallinen lainsäädäntö kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan. Sellaisia unionin oikeuden alaan kuuluvia tilanteita ei siis voi olla, joihin kyseisiä perusoikeuksia ei sovellettaisi. Unionin oikeuden sovellettavuus merkitsee perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien sovellettavuutta.

Pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevista veronkorotuksista ja syytteestä veropetoksesta arvonlisäverotuksessa annettujen virheellisten tietojen perusteella unionin tuomioistuin katsoi, että niillä on pantu täytäntöön useita unionin oikeuden säännöksiä, jotka koskevat arvonlisäveroa ja unionin taloudellisten etujen suojaamista,¹⁴ ja ne merkitsevät siten unionin oikeuden soveltamista perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Sillä, että kyseisten veronkorotusten ja syytteiden perusteena olevaa kansallista lainsäädäntöä ei ole annettu direktiivin 2006/112¹⁵ saatamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä, ei voida kyseenalaistaa tätä päätelmää, koska lainsäädäntöä sovelletaan seuraamusten määräämiseksi kyseisen direktiivin säännösten rikkomisesta ja siten EUT-sopimuksessa jäsenvaltioille asetetun sen velvollisuuden noudattamiseksi, jonka mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava tehokkaasti niitä vahingoittavalta toiminnalta.

Unionin tuomioistuin viittasi samana päivänä asiassa *Melloni*¹⁶ annettuun tuomioon ja totesi lisäksi, että kun jäsenvaltion tuomioistuimen on tutkittava, onko kansallinen säännös tai toimenpide, jolla sovelletaan unionin oikeutta tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden toiminta ei määräydy täysin unionin oikeuden perusteella, yhdenmukainen perusoikeuksien kanssa, kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet saavat soveltaa perusoikeuksien suojaa koskevia kansallisia standardeja. Tämä soveltaminen ei kuitenkaan saa vaarantaa perusoikeuskirjassa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin

¹³ Vuosikertomuksen tässä osassa viitataan vain kahteen periaatteelliseen tuomioon, jotka koskevat perusoikeuskirjan yleisiä määräyksiä. Tämän vuosikertomuksen muissa osissa on kuitenkin esitelty useita muita ratkaisuja, joissa unionin tuomioistuin on käsitellyt perusoikeuskirjaa. Näistä voidaan mainita asia C-40/12 P, *Gascogne Sack Deutschland* (aiemmin *Sachsa Verpackung*) v. komissio, tuomio 26.11.2013, asia C-50/12 P, *Kendrion* v. komissio, tuomio 26.11.2013 ja asia C-58/12 P, *Groupe Gascogne* v. komissio, tuomio 26.11.2013 (ks. otsikko "Euroopan unionin oikeudenkäyntiasiat"), asia C-93/12, *Agrokonsulting*, tuomio 27.6.2013 ja asia C-101/12, *Schaible*, tuomio 17.10.2013 (ks. otsikko "Maatalous"), asia C-291/12, *Schwarz*, tuomio 17.10.2013 (ks. otsikko "Rajojen ylittämisen"), asia C-648/11, *MA ym.*, tuomio 6.6.2013, ja asia C-394/12, *Abdullahi*, tuomio 10.12.2013 (ks. otsikko "Turvapaikkapolitiikka"), asia C-168/13 PPU, *F.*, tuomio 30.5.2013 ja asia C-396/11, *Radu*, tuomio 29.1.2013 (ks. otsikko "Eurooppalainen pidätysmääräys"), asia C-260/11, *Edwards*, tuomio 11.4.2013 (ks. otsikko "Ympäristö") ja asia C-579/12 RX II, *komissio vastaan Strack*, tuomio 19.9.2013 (ks. otsikko "Euroopan unionin henkilöstö").

¹⁴ Ks. SEUT 325 artikla ja yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (EUVL L 347, s. 1) 2 artikla, 250 artiklan 1 kohta ja 273 artikla, aiemmin jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 11) 2 ja 22 artikla.

¹⁵ Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY, mainittu edellä.

¹⁶ Asia C-399/11, *Melloni*, tuomio 26.2.2013, ks. jäljempänä.

on sitä tulkinnut, vahvistettua suojan tasoa eikä unionin oikeuden ensisijaisuutta, yhtenäisyyttä ja tehokkuutta.

Perusoikeuskirjan 50 artiklassa mainitusta *ne bis in idem* -periaatteesta unionin tuomioistuin totesi, että tämä periaate ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio määrää saman teon eli arvonlisäveron ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättämisen perusteella sekä verotuksellisia että rikosoikeudellisia seuraamuksia, kunhan ensin mainittu seuraamus ei ole luonteeltaan rikosoikeudellinen. Veronkorotusten rikosoikeudellista luonnetta on arvioitava seuraavien kolmen kriteerin perusteella: rikkomisen luonnehdinta kansallisessa oikeudessa, rikkomisen luonne ja sen seuraamuksen luonne ja ankaruus, joka tekijälle voidaan määrätä.

Lopuksi unionin tuomioistuin katsoi, että unionin oikeus on esteenä oikeuskäytännölle, jonka mukaan kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien vastaisia säännöksiä vain, jos kyseinen ristiriita käy selvästi ilmi perusoikeuskirjan sanamuodosta tai siihen liittyvästä oikeuskäytännöstä, koska kyseisen oikeuskäytännön nojalla kansallisella tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta tarvittaessa unionin tuomioistuimen kanssa yhteistyössä toimien täysimääräisesti arvioida mainitun säännöksen yhteensopivuutta perusoikeuskirjan kanssa.

b) Perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien suojan taso

Asiassa C-399/11, *Melloni*, 26.2.2013 antamassaan tuomiossa¹⁷ unionin tuomioistuimella oli ensimmäisen kerran tilaisuus lausua *perusoikeuskirjan 53 artiklan tulkinnasta*. Tämän määräyksen mukaan perusoikeuskirja ei loukkaa muun muassa jäsenvaltioiden valtiosäännöissä tunnustettuja perusoikeuksia. Tässä asiassa, jonka taustalla oli Espanjan perustuslakituomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta puitepäätöksen 2002/584, sellaisena kuin se on muutettuna,¹⁸ perusteella, unionin tuomioistuin totesi, että perusoikeuskirjan 53 artiklassa ei sallita jäsenvaltion asettavan poissa olevana tuomitun henkilön luovuttamiselle ehtoa, jonka mukaan tuomiolla ratkaistua asiaa on voitava tarkastella uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, jotta vältettäisiin tämän jäsenvaltion perustuslaissa taattujen oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden ja puolustautumisoikeuksien loukkaus. Perusoikeuskirjan 53 artikla vahvistaa tosin, että kun unionin oikeuden toimi edellyttää kansallisia täytäntöönpanotoimia, kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet saavat edelleen soveltaa perusoikeuksien suojan kansallista tasoa, kunhan tämä soveltaminen ei vaaranna suojan tasoa, joka on vahvistettu perusoikeuskirjassa, eikä unionin oikeuden ensisijaisuutta, yhtenäisyyttä ja tehokkuutta. Puitepäätöksessä kuitenkin yhdenmukaistetaan eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanon edellytykset tilanteessa, jossa tuomio on annettu vastaajan poissa ollessa. Näin ollen se, että jäsenvaltion sallittaisiin vetoavan perusoikeuskirjan 53 artiklaan, jotta se voisi asettaa henkilön luovuttamiselle ehdon, josta ei säädetä puitepäätöksessä, johtaisi puitepäätöksessä määritellyn perusoikeuksien suojan tason yhtenäisyyttä horjuttamalla luottamuksensuojan ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteiden, joita päätöksellä pyritään vahvistamaan, loukkaamiseen ja siis puitepäätöksen tehokkuuden vaarantumiseen.

¹⁷ Tämän tuomion toinen näkökohta on esitelty otsikon ”Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa” alla.

¹⁸ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamiseksi sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen edistämiseksi sellaisten päätösten osalta, jotka on tehty vastaajan ollessa poissa, 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL L 190, s. 1 ja EUVL L 81, s. 24).

3 Unionin kansalaisuus

Asiassa C-300/11, ZZ, 4.6.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin otti kantaa *Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella annetun direktiivin 2004/38/EY¹⁹ 30 ja 31 artiklan tulkintaan*. Yhdistyneen kuningaskunnan maahanmuuttoasioissa tehtäviä valituksia käsittelevä erityinen valituslautakunta (Special Immigration Appeals Commission, jäljempänä SIAC) oli hylännyt ranskalais-algerialaisen ZZ:n valituksen päätöksestä kieltää maahantulo Yhdistyneeseen kuningaskuntaan yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä. SIAC antoi ”salassa pidettävän” ratkaisun, joka käsitti perustelut kokonaisuudessaan, ja ”julkisen” ratkaisun, jossa oli tiivistelmä perusteluista. Tämä viimeksi mainittu ratkaisu annettiin tiedoksi ZZ:lle. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jolle tästä ratkaisusta valitettiin, toi esille kysymyksen siitä, miltä osin toimivaltainen kansallinen viranomainen on velvollinen ilmoittamaan asianomaiselle henkilölle yleiseen turvallisuuteen liittyviä perusteita, joihin maahantulokieltoa koskeva päätös perustuu.

Tuomiossaan unionin tuomioistuin katsoi, että edellä mainituissa direktiivin 2004/38 säännöksissä, tulkittuna tuomioistuinvalvonnan tehokkuutta koskevan perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, edellytetään toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen varmistavan, että toimivaltaisen kansallisen viranomaisen kieltäytyminen ilmoittamasta asianomaiselle täsmällisesti ja täydellisinä seikkoja, joihin maahanmuuttolokieltoa koskeva päätös perustuu, sekä siihen liittyvää näyttöä, rajoittuu siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä. Kansallisen tuomioistuimen on varmistettava, että asianomaiselle henkilölle joka tapauksessa ilmoitetaan perusteiden olennaiset osat siten, että otetaan asianmukaisesti huomioon tarve pitää näyttö salaisena. Unionin tuomioistuin täsmensi, ettei ole oletettavaa, jonka mukaan kansallisen viranomaisen näiden perusteiden ilmoittamatta jättämiseksi esittämät syyt ovat olemassa ja päteviä. Toimivaltaisen tuomioistuimen on tutkittava itsenäisesti kaikki oikeudelliset seikat ja tosiseikat, joihin toimivaltainen kansallinen viranomainen on vedonnut, ja sen on arvioitava, ovatko valtion turvallisuusedut esteenä sille, että asianomaiselle ilmoitettaisiin täsmällisesti ja täydellisinä ne seikat, joihin maahantulokieltoa koskeva päätös perustuu.

Jos valtion turvallisuusedut ovat todella esteenä tällaiselle ilmoittamiselle, päätöksen laillisuutta koskeva tuomioistuinvalvonta on toteutettava menettelyssä, jossa vertaillaan valtion turvallisuuseduista johtuvia vaatimuksia ja oikeudesta tehokkaaseen oikeussuojaan johtuvia vaatimuksia, siten, että tämän oikeuden käyttöä koskevat rajoitukset rajoitetaan siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä. Tämä punninta ei kuitenkaan päde samalla tavalla toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa esitettyjen perustelujen perustana olevaan näyttöön, kun tällaisen näytön ilmoittaminen on omiaan vaarantamaan välittömästi ja erityisellä tavalla valtion turvallisuusedut.²⁰

4 Tiiviimpi yhteistyö

Yhdistetyissä asioissa C-274/11 ja C-295/11, *Espanja ja Italia vastaan neuvosto*, 16.4.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli ensimmäisen kerran sen jälkeen, kun Amsterdamin sopimuksella oli otettu käyttöön tiiviimmän yhteistyön mekanismi, tutkittava tällaiseen yhteistyöhön

¹⁹ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77, oikaisut EUVL L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34).

²⁰ Ks. asiassa ZZ annetussa tuomiossa vahvistettujen periaatteiden soveltamisesta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla yhdistetyt asiat C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, *komissio v. Kadi*, tuomio 18.7.2013, otsikon ”Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Varojen jäädyttäminen” alla.

luvan antamisen laillisuutta. Kaksi jäsenvaltiota nosti *kumoamiskanteen luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi 25 jäsenvaltion välillä tehdystä neuvoston päätöksestä 2011/167*,²¹ sillä Espanja ja Italia olivat kieltäytyneet osallistumasta siihen sovittujen kielijärjestelyjen vuoksi.

Unionin tuomioistuin tutki aluksi kantajien väitteen, jonka mukaan neuvostolla ei ole toimivaltaa antaa lupaa tällaiseen tiiviimpään yhteistyöhön, koska SEU 20 artiklan 1 kohdassa suljetaan pois kaikki tiiviimpi yhteistyö unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvilla aloilla ja koska eurooppalaisten immateriaalioikeuslajien luominen immateriaalioikeuksien yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi ei liity jäsenvaltioiden ja unionin väliseen jaettuun toimivaltaan vaan SEUT 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrättyyn unionin yksinomaiseen toimivaltaan, jossa on kyseessä sisämarkkinoiden toimintaa varten tarvittavien kilpailusääntöjen vahvistaminen. Unionin tuomioistuin ei hyväksynyt tätä päättelyä. Se katsoi, että toimivaltaa luoda eurooppalaisia immateriaalioikeuslajeja ja muodostaa tällaisten lajien osalta keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät unionin tasolla ja toimivaltaa säätää niitä koskevista kielijärjestelyistä käytetään sisämarkkinoiden toiminnan yhteydessä. Ne kuuluvat siten jaetun toimivallan alaan ja niissä on siis kyse muusta kuin yksinomaisesta toimivallasta.

Unionin tuomioistuin totesi lisäksi, että kunhan riidanalainen päätös on SEU 20 artiklassa ja SEUT 326 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa määrättyjen edellytysten mukainen, siinä ei ole kyse harkintavallan väärinkäytöstä vaan se päinvastoin myötävaikuttaa yhdentymiskehitykseen, kun otetaan huomioon mahdollisuus päästä koko unionille yhteiseen järjestelyyn kohtuullisessa ajassa. Unionin tuomioistuin korosti, että siitä, että SEUT 118 artiklassa eurooppalaisten immateriaalioikeuslajien luomiseksi annettua toimivaltaa käytetään tiiviimmän yhteistyön perusteella, seuraa luonnostaan, että täten luotu eurooppalainen immateriaalioikeuslaji, sen antama yhdenmukainen suoja ja siihen liittyvät järjestelyt eivät tule voimaan koko unionissa vaan ainoastaan tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueella. Tällaisessa seurauksessa ei ole lainkaan kyse SEUT 118 artiklan rikkomisesta, vaan se johtuu välttämättä SEU 20 artiklasta, jonka 4 kohdassa määrätään, että tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita.

Unionin tuomioistuin katsoi vielä, että riidanalaisessa päätöksessä on noudatettu edellytystä, jonka mukaan päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön on tehtävä viimeisenä keinona, sillä neuvosto on ottanut huomioon sen, että lainsäädäntöprosessi yhtenäisen patentin luomiseksi unionin tasolla aloitettiin vuonna 2000, että kaikkien jäsenvaltioiden kesken keskusteltiin erittäin monista erilaisista yhtenäisen patentin kielijärjestelyistä eikä mikään näistä järjestelyistä saanut sellaista kannatusta, joka olisi voinut johtaa tällaista patenttia koskevan kattavan "lainsäädäntöpaketin" antamiseen unionin tasolla.

5 Toimivallanjako ja oikeusperusta

Toimivallanjaon osalta on syytä tuoda esille kolme tuomiota. Kaksi ensimmäistä tuomiota koskevat yhteistä kauppapolitiikkaa ja kolmas sosiaalipolitiikkaa.

Asiassa C-137/12, *komissio vastaan neuvosto*, 22.10.2013 annetussa tuomiossa oli kyse komission kumoamisvaatimuksesta, joka koski päätöstä 2011/853 ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojaa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen

²¹ Luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi 10.3.2011 annettu neuvoston päätös 2011/167/EU (EUVL L 76, s. 53).

*allekirjoittamisesta unionin puolesta.*²² Komissio väitti, että kyseinen päätös kuuluu yhteisen kauppapolitiikan alaan ja olisi pitänyt antaa SEUT 207 artiklan 4 kohdan nojalla eikä lainsäädäntöjen lähentämistä koskevan SEUT 114 artiklan nojalla. Unionin tuomioistuin totesi, että päätöksen 2011/853 pääasiallinen tarkoitus, jolla on erityinen yhteys yhteiseen kauppapolitiikkaan, edellyttää, että päätöksen antamisessa käytetään oikeusperustaa, joka koostuu SEUT 207 artiklan 4 kohdasta yhdessä SEUT 218 artiklan 5 kohdan kanssa, mikä tarkoittaa lisäksi sitä, että ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen²³ allekirjoittaminen unionin puolesta kuuluu SEUT 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Sisämarkkinoiden toimintaedellytysten parantaminen on sitä vastoin kyseisen päätöksen liitännäinen tavoite, joka ei oikeuta päätöksen antamista SEUT 114 artiklan nojalla.

Unionin tuomioistuin totesi, että vain ne unionin toimet, joilla on erityinen yhteys kansainväliseen kauppaan, voivat kuulua yhteisen kauppapolitiikan alaan, ja huomautti, että toisin kuin näiden samojen ehdolliseen pääsyyn perustuvien palvelujen oikeussuojaa unionissa koskeva direktiivi 98/84,²⁴ jonka oikeusperustana on EY 100 a artikla, päätöksen 2011/853 tarkoituksena on antamalla lupa edellä mainitun yleissopimuksen allekirjoittamiseen unionin puolesta ottaa käyttöön samankaltainen suoja niiden Euroopan valtioiden alueella, jotka eivät ole unionin jäseniä, jotta voitaisiin edistää sitä, että unionin palveluntarjoajat tarjoavat kyseisiä palveluja viimeksi mainituissa valtioissa. Tällaisella tavoitteella, joka on kyseisen päätöksen johdanto-osan perustelukappaleiden, luettuina yhdessä yleissopimuksen kanssa, valossa kyseisen päätöksen pääasiallinen tarkoitus, on siis erityinen yhteys kyseisten palvelujen kansainväliseen kauppaan, millä voidaan perustella se, että kyseinen päätös liittyy yhteiseen kauppapolitiikkaan. Unionin tuomioistuin hyväksyi siten komission kanteen ja kumosi riidanalaisen päätöksen.

Unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako oli keskeisessä asemassa asiassa C-414/11, *Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland*, 18.7.2013 annetussa tuomiossa, joka koski *teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehtyä sopimusta (TRIPS-sopimus)*.²⁵ Käsitellessään kysymystä siitä, kuuluuko tämän sopimuksen 27 artikla, joka koskee patentin kohteen käsitettä, alaan, jolla jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti toimivaltaisia, unionin tuomioistuin korosti, että Lissabonin sopimuksen voimaantulosta lähtien yhteinen kauppapolitiikka – joka on unionin ulkoista toimintaa ja koskee kaupallista vaihdantaa kolmansien valtioiden kanssa – koskee myös teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisia näkökohtia.²⁶ Jos unionin toimenpiteellä pyritään kansainvälisen vaihdannan edistämiseen, helpottamiseen tai sääntelyyn, se kuuluu näin ollen yhteisen kauppapolitiikan alaan. Kyseisen sopimuksen määräyksillä on erityinen yhteys kansainväliseen vaihdantaan. Sopimus itsessään liittyy kansainvälisen vaihdannan vapauttamiseen, ja sen tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa immateriaalioikeuksien suojaa maailmanlaajuisesti ja vähentää kansainvälisen kaupan

²² Ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojaa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen allekirjoittamisesta unionin puolesta 29.11.2011 annettu neuvoston päätös 2011/853/EU (EUVL L 336, s. 1).

²³ Eurooppalainen yleissopimus ehdolliseen pääsyyn perustuvien ja ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta (EUVL 2011, L 336, s. 2).

²⁴ Ehdolliseen pääsyyn perustuvien tai ehdollisen pääsyn sisältävien palvelujen oikeussuojasta 20.11.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/84/EY (EYVL L 320, s. 54).

²⁵ Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen liitteessä 1 C oleva teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehty sopimus, joka on allekirjoitettu Marrakechissä 15.4.1994 ja hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1).

²⁶ Ks. SEUT 207 artiklan 1 kohta.

häiriöitä ja esteitä Maailman kauppajärjestön jäsenvaltioissa. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että tämä sopimus ja erityisesti sen 27 artikla kuuluvat tästä lähtien yhteisen kauppapolitiikan alaan ja siten unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

Asiassa C-431/11, *Yhdistynyt kuningaskunta vastaan neuvosto*, 26.9.2013 annetussa tuomiossa oli kyse kanteesta, jossa unionin tuomioistuinta vaadittiin kumoamaan *ETA:n sekakomiteassa omaksuttavasta Euroopan unionin kannasta ETA-sopimuksen liitteen VI (Sosiaaliturva) ja pöytäkirjan 37 muuttamiseen annettu neuvoston päätös 2011/407*.²⁷ Yhdistynyt kuningaskunta vetosi kanteensa tueksi siihen, että riidanalainen päätös perustui virheellisesti SEUT 48 artiklaan, joka koskee sosiaaliturvan alan toimenpiteitä, vaikka asianmukainen oikeusperusta oli SEUT 79 artiklan 2 kohta, joka koskee maahanmuuttopolitiikkaa.

Unionin tuomioistuin katsoi, että päätös 2011/407 on voitu tehdä pätevästi SEUT 48 artiklan perusteella. Tällä päätöksellä pyritään sen mahdollistamiseen, että sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevaa unionin säännöstöä, muutettuna asetuksilla N:o 883/2004²⁸ ja N:o 987/2009,²⁹ sovelletaan myös niihin Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) valtioihin, jotka ovat Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen sopimuspuolia. Kyseisellä päätöksellä pyritään sääntelemään suoraan paitsi kolmen asianomaisen EFTA-valtion kansalaisten sosiaalisia oikeuksia, myös ja samalla tavoin unionin kansalaisten sosiaalisia oikeuksia kyseisissä valtioissa. Päätös 2011/407 kuuluu siis nimenomaisesti sellaisiin toimenpiteisiin, joilla unionin sisämarkkinaoikeus on mahdollisuuksien mukaan ulotettava koskemaan ETA:ta siten, että kyseisten valtioiden kansalaisia koskee henkilöiden vapaa liikkuvuus samoin sosiaalisin edellytyksin kuin unionin kansalaisia. Tästä seuraa, että unionin sisällä sovellettavan sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan säännösten uudistaminen ja yksinkertaistaminen korvaamalla asetus N:o 1408/71³⁰ asetuksella N:o 883/2004, on välttämätöntä toistaa myös ETA-tasolla.

Unionin tuomioistuimen mukaan SEUT 79 artiklan 2 kohta ei voi olla perustana päätöksen 2011/407 kaltaisen toimenpiteen toteuttamiselle, sillä kun otetaan huomioon asiayhteys, jossa assosiaatio EFTA-valtioiden kanssa kehittyy ja johon toimenpide kuuluu, ja erityisesti tällä assosiaatiolla tavoitellut päämäärät, tämä toimenpide ei selvästikään ole sovitettavissa yhteen kyseisen SEUT 79 artiklan 2 kohdan, joka kuuluu SEUT-sopimuksen V osaston 2 lukuun, jonka otsikko on ”Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka”, pyrkimysten kanssa. Tämän vuoksi unionin tuomioistuin hylkäsi Yhdistyneen kuningaskunnan kanteen.

II Maatalous

Maatalouden alalla on tuotava esille kaksi ratkaisua, jotka koskevat unionin oikeuden periaatteita ja perusoikeuksien suojaa.

²⁷ ETA:n sekakomiteassa omaksuttavasta Euroopan unionin kannasta ETA-sopimuksen liitteen VI (Sosiaaliturva) ja pöytäkirjan 37 muuttamiseen 6.6.2011 annettu neuvoston päätös 2011/407/EU (EUVL L 182, s. 12).

²⁸ Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.9.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 988/2009 (EUVL L 284, s. 43).

²⁹ Asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 987/2009 (EUVL L 284, s. 1).

³⁰ Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettu asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2).

Ensinnäkin asiassa C-93/12, *Agrokonsulting*, 27.6.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli ratkaistava vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden sekä perusoikeuskirjan 47 artiklan kannalta sellaisen *tuomioistuinten toimivaltaa koskevan jäsenvaltion säännön hyväksyttävyyden*, jonka seurauksena yhdellä ainoalla tuomioistuimella on toimivalta käsitellä kaikki oikeudenkäyntiasiat, jotka koskevat maataloustukien maksamisesta vastuussa olevan kansallisen viranomaisen päätöksiä. Kyseessä oli Bulgarian hallintomenettelykoodeksin säännös, jonka nojalla ennakoratkaisua pyytänyt tuomioistuin veloitettiin ratkaisemaan kaikki yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten maataloustukien maksamisesta vastuussa olevan kansallisen viranomaisen toimista nostetut kanteet.

Unionin tuomioistuin totesi, että kyseiset vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet sekä perusoikeuskirjan 47 artikla eivät ole esteenä tällaiselle säännölle, jos oikeussuojakeinoihin, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, ei sovelleta edellytyksiä, jotka ovat epäedullisempia kuin ne, joista on säädetty sisäisessä oikeudessa mahdollisesti säädettyihin viljelijöiden tukijärjestelmiin perustuvien oikeuksien suojaamiseksi tarkoitettuja oikeussuojakeinoja varten, ja jos tällaisesta toimivaltasäännöstä ei aiheudu yksityisille menettelyllisiä hankaluuksia, jotka liittyvät muun muassa oikeudenkäynnin kestoon ja jotka ovat omiaan tekemään unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien käyttämisestä suhteettoman vaikeaa.

Toiseksi asiassa C-101/12, *Schaible*, 17.10.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli tutkittava asetuksen N:o 21/2004³¹ tiettyjen säännösten pätevyyttä. Kysymys oli siitä, *voivatko lamm- ja vuohieläinten pitäjille näissä säännöksissä asetetut velvollisuudet, jotka koskevat eläinten varustamista yksilöllisellä tunnistimella, eläinten varustamista elektronisella yksilöllisellä tunnistimella ja ajan tasalla olevan rekisterin pitämistä, olla perusoikeuskirjan 16 artiklan, jossa vahvistetaan elinkeinovapaus, ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisia.*

Unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan, ettei ole mitään, mikä vaikuttaisi riidanalaisten säännösten pätevyyteen kyseisen vapauden ja kyseisen periaatteen kannalta. Tarkastellessaan niiden yhteensoveltuvuutta elinkeinovapauden kanssa unionin tuomioistuin totesi, että vaikka asetuksen N:o 21/2004 säännökset, joissa asetetaan lamm- ja vuohieläinten pitäjille eläinten yksilöllistä elektronista tunnistamista ja ajantasaisen tilarekisterin pitoa koskevia velvollisuuksia, voivat rajoittaa elinkeinovapauden harjoittamista, tämä vapaus ei ole ehdoton. Siihen voidaan puuttua moninaisilla julkisen vallan toimilla, joilla voidaan yleisen edun nimissä rajoittaa taloudellisen toiminnan harjoittamista, kunhan se tapahtuu suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Unionin tuomioistuin katsoi tässä asiassa, että vaikka pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevat velvollisuudet voivat rajoittaa elinkeinovapauden harjoittamista, ne ovat kuitenkin oikeutettuja hyväksyttävien yleiseen etuun liittyvien tavoitteiden vuoksi. Koska näillä velvollisuuksilla helpotetaan kunkin eläimen jäljitettävyyttä ja mahdollistetaan eläinkulkutautien tapauksessa se, että toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa tarvittavat toimenpiteet estääkseen tarttuvien tautien leviämisen lamm- ja vuohieläimiin, ne ovat asianmukaisia ja tarpeellisia asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, eli terveyden suojelun, eläinkulkutautien torjumisen ja eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi sekä maatalouden sisämarkkinoiden aikaansaamiseksi asianomaisella alalla.

³¹ Lammas- ja vuohieläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän käyttöönottoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 ja direktiivien 92/102/ETY ja 64/432/ETY muuttamisesta 17.12.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 21/2004 (EUVL 2004, L 5, s. 8). Ennakoratkaisupyyntö koski kyseisen asetuksen (EY) N:o 21/2004 3 artiklan 1 kohtaa, 4 artiklan 2 kohtaa, 5 artiklan 1 kohtaa ja 9 artiklan 3 kohdan ensimmäistä alakohtaa sekä liitteessä B olevaa 2 kohtaa.

III Liikkumisvapaudet

1 Työntekijöiden vapaa liikkuvuus ja sosiaaliturva

Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden ja sosiaaliturvan alalla on kiinnitettävä erityistä huomiota kolmeen tuomioon.

Ensinnäkin asiassa C-202/11, *Las*, 16.4.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin otti kantaa *jäsenvaltion lainsäädäntöön, jossa veloitetaan virallisen kielen käyttämiseen työsopimuksissa*. Tässä tapauksessa Antwerpeniin (Belgia) sijoittautunut yhtiö oli ottanut palvelukseensa Alankomaissa asuvan Alankomaiden kansalaisen. Englanniksi laaditussa, luonteeltaan rajat ylittävässä työsopimuksessa määrättiin, että asianomainen henkilö työskentelee Belgiassa. Sittemmin tämä yhtiö irtisanoi hänet niin ikään englanniksi laaditulla kirjeellä. Työntekijä saattoi asian arbeidsrechtbankin käsiteltäväksi ja vetosi työsopimuksen määräysten pätemättömyyteen, koska ne olivat niiden flaamilaisen yhteisön kieliasetuksen säännösten vastaisia, joissa edellytetään, että kun hollannin kielialueelle sijoittautunut yritys ottaa palvelukseensa työntekijän työsuhteeseen, joka on luonteeltaan rajat ylittävä, kaikki työsuhdetta koskevat asiakirjat on laadittava hollanniksi uhalla, että muutoin tuomioistuin viran puolesta toteaa ne pätemättömiksi. Unionin tuomioistuin katsoi ratkaisussaan, että tällainen lainsäädäntö, joka saattaa lannistaa muita kuin hollanninkielisiä työntekijöitä tai työnantajia, on työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoitus. Unionin tuomioistuin täsmensi vielä, että luonteeltaan rajat ylittävän sopimuksen erityistilanteessa tällainen kielivaatimus ei ole oikeassa suhteessa Belgian tässä tapauksessa esittämiin tavoitteisiin, eli virallisen kielen suojeluun, työntekijöiden suojeluun ja siihen liittyvän hallinnollisen valvonnan helpottamiseen nähden.

Toiseksi on pantava merkille asiassa C-20/12, *Giersch ym.*, 20.6.2013 annettu tuomio, joka koskee *yhdenvertaista kohtelua rajatyöntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettyjen sosiaalisten etujen osalta*. Tässä tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 1612/68³² 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se on lähtökohtaisesti esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa *korkeakouluopintoihin myönnettävän taloudellisen tuen myöntämiselle asetetaan opiskelijan asumista tässä jäsenvaltiossa koskeva edellytys* ja otetaan käyttöön välillistä syrjintää merkitsevä erilainen kohtelu asianomaisessa jäsenvaltiossa asuvien henkilöiden ja sellaisten henkilöiden välille, jotka eivät asu tässä jäsenvaltiossa mutta ovat samassa jäsenvaltiossa työskentelevien rajatyöntekijöiden lapsia.

Unionin tuomioistuin katsoi, että vaikka korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuuden lisääminen asukkaiden keskuudessa tämän jäsenvaltion talouden kehityksen edistämiseksi on hyväksyttävä tavoite, jolla tällaisen erilaisen kohtelun oikeuttaminen on mahdollista, ja vaikka asumisedellytys on asianmukainen keino turvata tämän tavoitteen toteuttaminen, tällaisella edellytyksellä ylitetään kuitenkin se, mikä on sillä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi tarpeen. Tällaisella asumisedellytyksellä estetään ottamasta huomioon muita sellaisia seikkoja, jotka voivat kuvata tosiasiallisen liittynnän astetta kyseisen taloudellisen tuen hakijan ja kyseisen jäsenvaltion yhteiskunnan tai työmarkkinoiden välillä, kuten esimerkiksi sitä, että toinen vanhemmista, joka vastaa edelleen opiskelijan elatuksesta, on rajatyöntekijä, jolla on pysyvä työpaikka asianomaisessa jäsenvaltiossa, jossa hän on jo työskennellyt huomattavan pitkän ajan.

³² Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna 29.4.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77 ja – oikaisu – EUVL L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34).

Kolmanneksi asiassa C-282/11, *Salgado González*, 21.2.2013 annettu tuomio koski *itsenäisen ammatinharjoittajan vanhuuseläkkeen laskemista siirtotyöläisten sosiaaliturvaa koskevan unionin lainsäädännön perusteella*.³³

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että koska alaa ei ole unionin tasolla yhdenmukaistettu, kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan vapaasti vahvistaa edellytykset, joiden täyttyessä oikeus etuuksiin syntyy, mutta jäsenvaltioiden on tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava unionin oikeutta ja erityisesti liikkumisvapautta koskevia EUT-sopimuksen määräyksiä. Asetuksessa N:o 1408/71 säädetään, että jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan etuuksia, kuten vanhuuseläkettä, koskevan oikeuden saavuttamiseksi edellytetään vakuutuskausien täyttymistä, tämän jäsenvaltion toimivaltainen vakuutuslaitos ottaa huomioon tarpeellisessa määrin muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan täyttyneet vakuutuskaudet.³⁴ Toimivaltainen laitos ottaa nämä kaudet huomioon ikään kuin ne olisivat sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti täyttyneitä kausia.

Näin ollen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan itsenäisen ammatinharjoittajan, riippumatta siitä, onko tämä siirtotyöläinen tai ei, vanhuuseläkkeen teoreettinen määrä lasketaan aina tämän työntekijän kiinteänä viitekautena, joka edeltää asianomaisen maksamaa viimeistä vakuutusmaksua, maksamien vakuutusmaksuperustojen perusteella, on asetuksessa N:o 1408/71³⁵ asetettujen vaatimusten vastainen, kun tämä määrä lasketaan ikään kuin vakuutettu henkilö olisi työskennellyt yksinomaan kyseisessä jäsenvaltiossa. Tilanne voisi olla toinen, jos kansallisessa lainsäädännössä säädettäisiin vanhuuseläkkeen teoreettisen määrän laskemiseen sovellettavista mukautusmekanismeista sen huomioon ottamiseksi, että kyseinen työntekijä on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen työskentelemällä toisessa jäsenvaltiossa.

2 Sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus

Yhdistetyissä asioissa C-197/11 ja C-203/11, *Libert ym.*, 8.5.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimella oli tilaisuus ottaa kantaa siihen, onko unionin oikeus esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan tietyissä kunnissa sijaitsevien *kiinteistöjen luovuttaminen* edellyttää, että arviointilautakunnan mukaan ostajalla on ”riittävä side” kyseisiin kuntiin, ja jonka mukaan tonttijakoa hakeville ja rakennuttajille asetetaan sosiaalista asuntotuotantoa koskeva velvollisuus, samalla kun siinä säädetään verokannustimista ja tukimekanismeista.

Unionin tuomioistuin totesi, että tällaiset luovuttamisen edellytykset merkitsevät unionin oikeudessa taattujen perusvapauksien rajoitusta. Lisäksi se korosti, että sosiaalista asuntotuotantoa koskevaan politiikkaan liittyvät vaatimukset, kuten se, että vastataan vähemmän varakkaan kantaväestön kiinteistötarpeisiin, voivat olla yleistä etua koskevia pakottavia syitä, jotka oikeuttavat tällaisen rajoituksen. Nämä toimenpiteet kuitenkin ylittävät sen, mikä on tarpeen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi, kun kiinteistöjen luovuttamiselle asetetut edellytykset eivät suoraan liity niihin sosioekonomisiin näkökohtiin, jotka vastaavat tavoitteita suojata yksinomaan vähemmän varakasta kantaväestöä kiinteistömarkkinoilla. Tällaisessa tapauksessa nämä edellytykset voivat nimittäin suosia kyseisen vähemmän varakkaan väestön lisäksi myös sellaisia muita henkilöitä, joilla on riittävästi varoja ja jotka näin ollen eivät tarvitse mitään erityistä sosiaalista suojaa mainituilla markkinoilla.

³³ Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) sellaisena kuin se on useaan kertaan muutettuna.

³⁴ Ks. asetuksen (ETY) N:o 1408/71 45 artikla.

³⁵ Ks. mm. asetuksen (ETY) N:o 1408/71 46 artiklan a alakohta.

Sitä vastoin unionin tuomioistuin katsoi, että SEUT 63 artikla ei ole esteenä sille, että tietyille talouden toimijoille, kuten tonttijakoa hakeville ja rakennuttajille, asetetaan ”sosiaalinen velvoite”, kun niille myönnetään rakennuslupa tai tonttijako hyväksytään, jos sillä pyritään varmistamaan, että pienituloisille tai muutoin huono-osaisille paikallisväestöön kuuluville henkilöille tarjotaan riittävästi asuntoja.

Asiassa C-85/12, *LBI* (aiemmin *Landsbanki Islands*), 24.10.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin tulkitsi *luottolaitosten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta annettua direktiiviä 2001/24*,³⁶ joka on otettu osaksi Euroopan talousalueesta tehtyä sopimusta. Tässä direktiivissä säädetään, että jos konkurssiin asetetulla luottolaitoksella on sivuliikkeitä toisissa jäsenvaltioissa, tervehdyttämis-toimenpiteet ja likvidaatiomenettely toteutetaan yhdessä maksukyvyttömyysmenettelyssä siinä jäsenvaltiossa, jossa luottolaitoksella on sääntömääräinen kotipaikka (kotijäsenvaltio), ja ne tulevat voimaan kotijäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti koko unionissa ilman eri muodollisuuksia.

Kyseisessä asiassa oli ratkaistavana kysymys siitä, kuuluivatko Islannin sitä kohdanneen pankki- ja rahoituskriisin seurauksena toteuttamat tervehdyttämistoimenpiteet direktiivin soveltamisalaan. Näillä toimenpiteillä, jotka toteutettiin moratoriona, suojattiin rahalaitoksia kaikkia oikeusteitse esitettyjä vaateita vastaan ja määrättiin vireillä olevat menettelyt keskeytettäväksi moratorion ajaksi. Islantilaisen luottolaitoksen LBI:n, joka oli asetettu moratorioon Islannissa, omaisuutta oli haettu Ranskassa takavarikkoon, ja se riitautti takavarikon ranskalaisissa tuomioistuimissa vedoten siihen, että direktiivin perusteella Islannissa toteutettuihin tervehdyttämistoimenpiteisiin voitiin vedota suoraan sen ranskalaista velkojaa vastaan ja että takavarikot olivat siten tehottomia.

Unionin tuomioistuin totesi aluksi, että direktiivillä 2001/24 on haluttu toteuttaa järjestelmä, jossa jäsenvaltiot tunnustavat vastavuoroisesti kunkin jäsenvaltion toteuttamat toimenpiteet niiden luottolaitosten elinkelpoisuuden palauttamiseksi, joille se on myöntänyt toimiluvan. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin 2001/24³⁷ mukaan kotijäsenvaltion hallinnolliset ja oikeusviranomaiset ovat yksin toimivaltaisia päättämään luottolaitoksen tervehdyttämistoimenpiteiden toteuttamisesta ja luottolaitosta koskevan likvidaatiomenettelyn aloittamisesta. Näillä toimenpiteillä on kaikissa muissa jäsenvaltioissa ne vaikutukset, jotka niillä on kotijäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Tästä seuraa, että direktiivin 2001/24 nojalla tunnustettavia tervehdyttämis- ja likvidaatiotoimenpiteitä ovat ne, joista kotijäsenvaltion hallinnolliset ja oikeusviranomaiset ovat päättäneet, ja näillä toimenpiteillä on tämän jäsenvaltion lainsäädännössä niille annetut vaikutukset. Tämän jäsenvaltion lainsäädännöllä voi sen sijaan lähtökohtaisesti olla vaikutuksia muissa jäsenvaltioissa ainoastaan niiden toimenpiteiden välityksellä, joita tämän jäsenvaltion hallinnolliset ja oikeusviranomaiset ovat toteuttaneet tietyn luottolaitoksen osalta.

Asiassa C-221/11, *Demirkan*, 24.9.2013 annettu tuomio koski kysymystä siitä, käsittääkö Euroopan talousyhteisön ja Turkin välisen assosiaatiosopimuksen³⁸ lisäpöytäkirjan³⁹ 41 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu palvelujen tarjoamisen vapaus niin sanotun passiivisen palvelujen tarjoamisen vapauden, eli palvelujen vastaanottajien vapauden mennä toisen jäsenvaltion alueelle ja vastaanottaa siellä palveluja.

³⁶ Luottolaitosten tervehdyttämisestä ja likvidaatiosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/24/EY (EYVL L 125, s. 15).

³⁷ Direktiivin 2001/24/EY 3 artiklan 1 kohta ja 9 artiklan 1 kohta.

³⁸ Allekirjoitettu Ankarassa 12.9.1963.

³⁹ Tämä lisäpöytäkirja on sen 62 artiklan mukaisesti erottamaton osa assosiaatiosopimusta. Se allekirjoitettiin Brysselissä 23.11.1970 ja tehtiin, hyväksyttiin ja vahvistettiin yhteisön puolesta 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2760/72.

Unionin tuomioistuin totesi, että vaikka palvelujen tarjoamisen vapautta koskevissa EUT-sopimuksen määräyksissä hyväksytyt periaatteet on mahdollisuuksien mukaan saatettava koskemaan Turkin kansalaisia palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistamiseksi sopimuspuolten väliltä, sisämarkkinoita koskeville unionin oikeuden oikeussäännöille, mukaan lukien perustamissopimuksen määräykset, annettua tulkintaa ei voida automaattisesti soveltaa unionin ja kolmannen valtion välisen sopimuksen tulkintaan, paitsi jos itse sopimuksen määräyksissä nimenomaisesti määrätään tällaisesta soveltamisesta. Arvioitaessa, onko tällainen soveltaminen mahdollinen, on vertailtava yhtäältä sopimuksen ja toisaalta perustamissopimuksen tavoitteita ja asiayhteyttä, sillä niiden perustavanlaatuiset erot liittyvät siihen, että ETY–Turkki-assosiaatiolla toteutetaan yksinomaan taloudellista tarkoitusta, ja sen olennaisena tarkoituksena on edistää Turkin taloudellista kehitystä. Assosiaatiosopimuksen tarkoituksena ei ole kehittää unionin kansalaisiin sovellettavaan vapauteen rinnastettavan yleisen henkilöiden liikkumisen vapauden mahdollistavia taloudellisia vapauksia. Ajalliselta kannalta unionin tuomioistuin korosti, että mikään ei ilmennä, että assosiaatiosopimuksen ja lisäpöytäkirjan sopimuspuolet olisivat niiden allekirjoittamisen yhteydessä luoneet passiivisen palvelujen tarjoamisen vapauden käsittävän palvelujen tarjoamisen vapauden. Näin ollen lisäpöytäkirjan 41 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu palvelujen tarjoamisen vapaus ei käsitä palveluja vastaanottavien Turkin kansalaisten vapautta mennä jäsenvaltioon vastaanottaakseen siellä palveluja.

3 Pääomien vapaa liikkuvuus

Yhdistetyissä asioissa C-105/12–C-107/12, *Essent ym.*, 22.10.2013 unionin tuomioistuimen antamassa tuomiossa *unionin tuomioistuimen ratkaistavana oli kysymys siitä, ovatko SEUT 345 artikla sekä pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset esteenä sähkön tai kaasun jakeluverkonhaltijan omistajuutta koskevalle kansalliselle järjestelmälle, jossa säädetään tällaisia haltijoita koskevasta ehdotomasta yksityistämiskiellosta.*

Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että SEUT 345 artiklassa ilmaistaan periaate perussopimusten neutraalisuudesta jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin nähden. Perussopimukset eivät lähtökohtaisesti estä yritysten kansallistamista tai yksityistämistä, minkä vuoksi jäsenvaltiot voivat laillisesti pyrkiä tavoitteeseen perustaa tai säilyttää tiettyjä yrityksiä koskeva julkinen omistusoikeusjärjestelmä. Unionin tuomioistuin huomautti, että SEUT 345 artikla ei kuitenkaan merkitse sitä, että jäsenvaltioissa sovellettavia omistusoikeusjärjestelmiä eivät koskisi EUT-sopimuksen perustavanlaatuiset säännöt eli muun muassa syrjintäkieltoa, sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat säännöt.

Tässä tapauksessa unionin tuomioistuin totesi, että yksityistämiskielto merkitsee vaikutustensa vuoksi pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta. Se lisäsi, että sähkön ja kaasun markkinoiden avoimuuden takaamista ja kilpailun vääristymien estämistä koskevat tavoitteet, joiden vuoksi kansallisessa lainsäädännössä on valittu kyseinen omistusoikeusjärjestelmä, voidaan ottaa huomioon sellaisina yleistä etua koskevin pakottavina syinä, jotka voivat oikeuttaa pääomien vapaan liikkuvuuden rajoittamisen. Vastaavasti konsernikiellon ja verkonhallintaa mahdollisesti haittaavan toiminnan kiellon osalta unionin tuomioistuin totesi, että edellä mainitut tavoitteet voivat yleistä etua koskevin pakottavina syinä oikeuttaa myös todetut perusvapauksien rajoitukset. Kyseessä olevien rajoitusten on kuitenkin sovellettava tavoiteltaviin päämääriin, eivätkä ne saa ylittää sitä, mikä on tarpeen näiden päämäärien saavuttamiseksi.

IV Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka

1 Rajavalvonta

Käsitellessään ulkorajoilla tehtäviin tarkastuksiin sovellettavia vaatimuksia ja menettelyjä koskevia yhteisiä sääntöjä saksalainen tuomioistuin halusi tietää, onko asetus N:o 2252/2004⁴⁰ *pätevä siltä osin kuin siinä veloitetaan passinhakija antamaan sormenjälkensä ja säädetään niiden tallentamisesta passiin*, erityisesti perusoikeuskirjan kannalta. Unionin tuomioistuin vastasi tähän kysymykseen myöntävästi asiassa C-291/12, *Schwarz*, 17.10.2013 antamassaan tuomiossa. Vaikka tällaisella sormenjälkien ottamisella ja niiden tallentamisella passeihin loukataan yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskevia oikeuksia, joista määrätään perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa, nämä toimenpiteet ovat kuitenkin perusteltavissa passien väärinkäytön estämiseksi.

Asiassa C-84/12, *Koushkaki*, 19.12.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin täsmensi oikeuskäytäntöään, joka koskee viisumipolitiikkaa ja erityisesti *yhtenäisten viisumien myöntämismenettelyä ja -edellytyksiä* sekä jäsenvaltioiden harkintavaltaa tässä yhteydessä. Unionin tuomioistuin katsoi, että viisumisäännösten⁴¹ 23 artiklan 4 kohtaa, 32 artiklan 1 kohtaa ja 35 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat yhtenäistä viisumia koskevan hakemuksen tutkittuaan evätä kyseisen viisumin hakijalta vain siinä tapauksessa, että hakijaa vastaan voidaan vedota johonkin näissä säännöksissä luetelluista viisumin epäämisperusteista. Näillä viranomaisilla on kyseistä hakemusta tutkiessaan näiden säännösten soveltamisedellytysten sekä merkityksellisten tosiseikkojen arvioinnin osalta laaja harkintavalta, kun ne päättävät, voidaanko hakijaa vastaan vedota johonkin näistä epäämisperusteista.

Erityisesti epäämisperusteesta, joka koskee sitä, että hakijalla ei mahdollisesti ole aikomusta poistua jäsenvaltioiden alueelta ennen kuin viisumin voimassaolo päättyy, unionin tuomioistuin totesi,⁴² että jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten ei täydy hankkia varmuutta hakijan aikomuksesta, vaan ne voivat tyytyä toteamaan, että on perusteltu syy epäillä tätä aikomusta hakijan asuinmaan yleinen tilanne ja toisaalta hänen henkilökohtainen tilanteensa, jotka on selvitettävä hakijan antamien tietojen nojalla, huomioon ottaen.

Unionin tuomioistuin totesi vielä, että viisumisäännöstö ei ole esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan toimivaltaisilla viranomaisilla on tämän säännösten mukaisten myöntämisedellytysten täyttyessä valta myöntää hakijalle yhtenäinen viisumi mutta josta ei ilmene, että niillä olisi velvollisuus myöntää tällainen viisumi, kunhan kyseistä kansallista säännöstä voidaan tulkita kyseisen säännösten mukaisesti. Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat näin ollen evätä yhtenäisen viisumin myöntämisen hakijalle vain siinä tapauksessa, että hakijaa vastaan voidaan vedota johonkin näissä säännöksissä luetelluista viisumin epäämisperusteista.

⁴⁰ Jäsenvaltioiden myöntämien passien ja matkustusasiakirjojen turvatekijöitä ja biometriikkaa koskevista vaatimuksista 13.12.2004 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2252/2004 (EUVL L 385, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 6.5.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 444/2009 (EUVL L 142, s. 1 ja oikaisu EUVL L 188, s. 127).

⁴¹ Yhteisön viisumisäännösten laatimisesta (viisumisäännöstö) 13.7.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 810/2009 (EUVL L 243, s. 1).

⁴² Unionin tuomioistuimen ratkaisu koski viisumisäännösten 32 artiklan 1 kohtaa luettuna yhdessä saman säännösten 21 artiklan 1 kohdan kanssa.

2 Turvapaikkapolitiikka

On syytä kiinnittää huomiota kahteen tuomioon, jotka koskevat turvapaikkaoikeutta ja asetusta N:o 343/2003 (ns. Dublin II -asetus).⁴³

Ensinnäkin asiassa C-648/11, *MA ym.*, 6.6.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli määritettävä turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, kun ilman huoltajaa tuleva alaikäinen turvapaikanhakija, jolla ei ole laillisesti oleskelevia perheenjäseniä Euroopan unionin alueella, on hakenut turvapaikkaa useammasta kuin yhdestä jäsenvaltiosta. Unionin tuomioistuin tulkitsi asetuksen (EY) N:o 343/2003 6 artiklan toista kohtaa siten, että tämän hakemuksen käsittelystä on vastuussa jäsenvaltio, jossa alaikäinen oleskelee siellä kyseisen hakemuksen tehtyään. Unionin tuomioistuin totesi, että tässä säännöksessä olevaa ilmausta ”jäsenvaltio, jossa alaikäinen on tehnyt turvapaikkahakemuksensa”, ei voida ymmärtää niin, että sillä tarkoitettaisiin ensimmäistä jäsenvaltiota, jossa alaikäinen on tehnyt turvapaikkahakemuksensa. Koska ilman huoltajaa tulevat alaikäiset muodostavat erityisen haavoittuvien henkilöiden kategorian, vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämismenettelyä ei saa pitkittää enempää kuin on ehdottomasti tarpeen, vaan heille on taattava nopea pääsy pakolaisaseman määrittämismenettelyihin. Vaikka alaikäisen etu mainitaan nimenomaisesti vain asetuksen N:o 343/2003 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa, perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdasta, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan kanssa, seuraa, että myös kaikissa päätöksissä, jotka jäsenvaltiot tekevät turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämiseksi, lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon. Näin ollen ilman huoltajaa tulevia alaikäisiä, jotka ovat hakenneet turvapaikkaa jäsenvaltiossa, ei lähtökohtaisesti pidä siirtää toiseen jäsenvaltioon, jossa he ovat tehneet ensimmäisen turvapaikkahakemuksensa.

Toiseksi asiassa C-394/12, *Abdullahi*, 10.12.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 343/2003 19 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että *tilanteessa, jossa jäsenvaltio on antanut suostumuksensa turvapaikanhakijan vastaanottoon* jäsenvaltiona, johon turvapaikanhakija on ensimmäisen kerran tullut Euroopan unionin alueelle, kyseinen hakija voi riitauttaa tämän jäsenvaltion toimivallan käsitellä hakemus kyseisen asetuksen 10 artiklan 1 kohtaan sisältyvien perusteiden nojalla vain vedoten siihen, että kyseisen jäsenvaltion turvapaikkamenettelyyn ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteisiin liittyy systeemisiä puutteita. Unionin tuomioistuin totesi asiassa N.S. 21.12.2011 annetusta tuomiosta⁴⁴ ilmenevän tulkinnan mukaisesti, että näiden systeemisten puutteiden ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteiden on oltava uskottavia perusteita uskoa, että kyseiset turvapaikanhakijat altistuisivat todelliselle vaaralle joutua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi.

3 Maahanmuuttopolitiikka

Unionin tuomioistuimen oli asiassa C-383/13 PPU, *G. ja R.* 10.9.2013 antamassaan tuomiossa tulkittava direktiivin 2008/115 (ns. palauttamisdirektiivi),⁴⁵ jossa vahvistetaan *laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten maastapoistamispäätöksiä koskevat menettelylliset takeet*, 15 artiklan 2 ja 6 kohtaa. Tässä yhteydessä direktiivissä 2008/115 veloitetaan jäsenvaltiot säätämään tällaisia

⁴³ Niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, 18.2.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 343/2003 (EUVL L 50, s. 1).

⁴⁴ Yhdistetyt asiat C-411/10 ja C-493/10 (Kok., s. I-13905).

⁴⁵ Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY (EUVL L 348, s. 98).

päätöksiä koskevista tehokkaista oikeussuojakeinoista ja säädetään lisäksi, että asianomainen kolmannen maan kansalainen on vapautettava välittömästi, jos säilöönotto ei ole laillinen.

Unionin tuomioistuin katsoi kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä antamassaan tuomiossa, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamatta jättäminen päätöksenteossa, jossa on kyse laittomasti oleskelevan kansalaisen säilöönnoton jatkamisesta hänen maastapoistamistaan varten, ei johda automaattisesti säilöönnoton lopettamiseen. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin unionin tuomioistuimen mukaan tarkistettava, onko tällainen loukkaus todellakin vienyt siihen vetoavalta henkilöltä mahdollisuuden parempaan puolustautumiseen siinä määrin, että säilöönnoton jatkamiseen johtanut hallintomenettely olisi voinut johtaa toisenlaiseen tulokseen.

Myös asiassa C-297/12, *Filev ja Osmani*, 19.9.2013 annettu tuomio koskee direktiivin 2008/115 (ns. palauttamisdirektiivi) tulkintaa. Unionin tuomioistuin totesi, että tämä direktiivi on *esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan maahantulokiellon kesto voidaan rajoittaa vain asianomaisen kolmannen maan kansalaisen tällaista rajoittamista koskevasta hakemuksesta*. Tämän direktiivin 11 artiklan 2 kohdan sanamuodosta ilmenee, että jäsenvaltioilla on velvollisuus rajoittaa kunkin maahantulokiellon kesto riippumatta siitä, onko tällaista rajoittamista haettu.

Unionin tuomioistuin katsoi lisäksi, että tämä säännös on esteenä sille, että jäsenvaltion alueelle tuloa ja siellä oleskelua koskevan kiellon, joka on määrätty yli viisi vuotta ennen asianomaisen kolmannen maan kansalaisen kyseiselle alueelle paluun päivää tai mainitun direktiivin täytäntöönpanosta annetun kansallisen säännösten voimaantulopäivää, rikkominen johtaa rikosoikeudelliseen seuraamukseen, paitsi jos kyseinen kansalainen on vakava uhka yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai valtion turvallisuudelle.

Unionin tuomioistuin korosti vielä, että jäsenvaltio, joka on ns. palauttamisdirektiivin 2 artiklan 2 kohdan b alakohdan perusteella päättänyt olla soveltamatta sitä kolmansien maiden kansalaisiin, joille on määrätty rikosoikeudellinen seuraamus, ei voi vedota näihin kansallisiin säännöksiin sellaista kansalaista vastaan, jolle on määrätty rikosoikeudellinen seuraamus ennen direktiivin saattamista osaksi kansallista oikeusjärjestystä ja joka olisi voinut vedota siihen suoraan.

V Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa

1 Eurooppalainen pidätysmääräys

Oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevalla alalla on mainittava kolme tuomiota, jotka koskevat eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehtyä puitepäätöstä 2002/584.⁴⁶ Kaksi niistä perustuu Espanjan ja Ranskan perustuslakituomioistuinten esittämiin ensimmäisiin ennakkoratkaisukysymyksiin.

Ensimmäisessä asiassa Espanjan perustuslakituomioistuin kysyi unionin tuomioistuimelta, sallitaanko puitepäätöksessä 2002/584 – kuten Espanjan perustuslakituomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään – kansallisten tuomioistuinten asettavan *oikeudenkäynnissä poissa olevana tuomitun*

⁴⁶ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamiseksi sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen edistämiseksi sellaisten päätösten osalta, jotka on tehty vastaajan ollessa poissa, 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EYVL L 190, s. 1 ja EUVL L 81, s. 24).

henkilön luovuttamiselle ehdon, jonka mukaan kyseisellä tuomiolla ratkaistua asiaa on voitava tarkastella uudelleen luovuttamista pyytäneessä valtiossa. Edellä mainitussa asiassa *Melloni* 26.2.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin totesi, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi asettaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle vain puitepäätöksessä määritellyt edellytykset, ja katsoi, että koska puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdassa ei säädetä tällaisesta edellytyksestä, sen mukaan oikeusviranomaiset eivät voi kieltäytyä panemasta täytäntöön rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annettua eurooppalaista pidätysmääräystä tilanteessa, jossa henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä, kun henkilö oli oikeudenkäynnistä tietoisena valtuuttanut oikeudenkäyntiavustajan puolustamaan häntä ja kun tämä oli tosiasiallisesti puolustanut häntä. Lisäksi unionin tuomioistuin katsoi, että tämä puitepäätöksen säännös, jonka perusteella eurooppalainen pidätysmääräys voidaan tietyin edellytyksin panna täytäntöön, jos henkilö ei ollut läsnä oikeudenkäynnissä, on yhteensopiva tehokkaita oikeussuojakeinoja ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien oikeuksien sekä perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja 48 artiklan 1 kohdassa tunnustettujen puolustautumisoikeuksien kanssa. Vaikka rikosasian vastaajan oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä on oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden olennainen osa, se ei ole ehdoton, sillä vastaaja voi luopua siitä, jos tietyt takeet varmistetaan.

Unionin tuomioistuin totesi, että perusoikeuskirjan 53 artiklassa ei liioin sallita jäsenvaltion asettavan poissa olevana tuomitun henkilön luovuttamiselle puitepäätökseen sisällymättömiä ehtoja, jonka mukaan tuomiolla ratkaistua asiaa on voitava tarkastella uudelleen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa, jotta vältettäisiin tämän jäsenvaltion perustuslaissa taattujen oikeuksien loukkaus. Unionin tuomioistuin totesi lisäksi, että perusoikeuskirjan 53 artiklan toisenlainen tulkinta loukkaisi unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta ja vaarantaisi puitepäätöksen 2002/584 tehokkuuden.⁴⁷

Asiassa C-168/13 PPU, *F.*, 30.5.2013 antamassaan tuomiossa, joka koski Ranskan perustuslakituomioistuimen esittämää perustuslainmukaisuutta koskevaa ensisijaisesti käsiteltävää kysymystä, unionin tuomioistuin puolsi *mahdollisuutta hakea muutosta lykkäävin vaikutuksin päätökseen, joka koskee eurooppalaisen pidätysmääräyksen laajentamista.* Todettuaan, että puitepäätöksessä 2002/584 itsessään säädetään perusoikeuskirjan vaatimusten mukaisesta menettelystä, unionin tuomioistuin toi esille, että se, että puitepäätöksessä ei nimenomaisesti säädetä mahdollisuudesta hakea eurooppalaista pidätysmääräystä koskeviin päätöksiin muutosta lykkäävin vaikutuksin, ei estä jäsenvaltioita säättämästä tällaisesta oikeudesta tai velvoita niitä ottamaan sitä käyttöön. Unionin tuomioistuin totesi, että edellyttäen, ettei kyseisen puitepäätöksen soveltamista tehdä tyhjäksi, puitepäätös ei estä jäsenvaltioita soveltamasta valtiosääntöonsä sisältyviä oikeuksia, muun muassa oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Unionin tuomioistuin täsmensi kuitenkin, että jäsenvaltioilla tältä osin olevalle harkintavallalle on asetettava tietyt rajat. Tästä seuraa säädettyjen määräaikojen merkityksen vuoksi, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskeva lopullinen päätös on tehtävä lähtökohtaisesti joko kymmenen päivän kuluessa siitä, kun etsitty henkilö on suostunut luovuttamiseensa, tai muissa tapauksissa 60 päivän kuluessa viimeksi mainitun kiinni ottamisesta. Unionin tuomioistuin totesi myös, että puitepäätöksen⁴⁸ mukaan päätös pidätysmääräyksen laajentamisesta tai edelleen luovuttamisesta on lähtökohtaisesti tehtävä 30 päivän kuluttua pyynnön vastaanottamisesta. Kun kansallisen lainsäädännön mukaan tähän päätökseen voidaan hakea muutosta lykkäävin

⁴⁷ Ks. tämän tuomion esittely otsikon ”Euroopan unionin perusoikeuskirja” alla.

⁴⁸ Puitepäätöksen 2002/584 27 artiklan 4 kohta ja 28 artiklan 3 kohdan c alakohta.

vaikutuksin, on noudatettava edellä mainittuja, pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan lopullisen päätöksen tekemistä varten säädettyjä määräaikoja.

Kolmannessa eurooppalaista pidätysmääräystä koskeneessa asiassa C-396/11, *Radu*, 29.1.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset eivät voi kieltäytyä syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta sillä perusteella, ettei etsittyä henkilöä ole kuultu pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa ennen pidätysmääräyksen antamista. Tämä peruste ei ensinnäkään kuulu tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteisiin, sellaisina kuin niistä säädetään puitepäätöksen 2002/584 säännöksissä. Toiseksi unionin tuomioistuin totesi, että perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklassa vahvistettu oikeus tulla kuulluksi ei edellytä sitä, että jäsenvaltion oikeusviranomainen voi kieltäytyä syytetoimenpiteitä varten annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta tällä perusteella, koska tällainen velvollisuus olisi väistämättä esteenä itse luovuttamisjärjestelmälle, josta puitepäätöksessä säädetään. Tällaisella pidätysmääräyksellä on nimittäin asianomaisen henkilön pakenemisen estämiseksi oltava tietty yllätysvaikutus. Unionin tuomioistuin totesi useisiin puitepäätöksen säännöksiin vedoten, että unionin lainsäätäjä on joka tapauksessa varmistanut sen, että oikeutta tulla kuulluksi pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa kunnioitetaan, siten ettei eurooppalaisen pidätysmääräysjärjestelmän tehokkuus vaarannu.⁴⁹

2 Taloudellisten seuraamusten vastavuoroinen tunnustaminen

Asiassa C-60/12, *Baláž*, 14.11.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin tulkitsi vastavuoroinen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyssä puitepäätöksessä 2005/214⁵⁰ tarkoitettua käsitettä ”tuomioistuin, jolla on toimivalta erityisesti rikosasioissa”. Unionin tuomioistuin täsmensi aluksi, että tämä käsite on unionin oikeuden itsenäinen käsite. Kun otetaan huomioon, että puitepäätöksen soveltamisalaan kuuluvat rangaistavina tekoina ”tieliikenne rikkomukset” ja että näitä rangaistavia tekoja ei käsitellä yhdenmukaisesti eri jäsenvaltiossa, ja puitepäätöksen tehokkaan vaikutuksen takaamiseksi unionin tuomioistuin katsoi, että tämä käsite kattaa kaikki tuomioistuimet, joissa noudatettavalla menettelyllä on rikosprosessin olennaiset ominaisuudet, ilman että vaadittaisiin, että kyseisellä tuomioistuimella on toimivalta yksinomaan rikosasioissa. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin katsoi, että koska puitepäätöstä sovelletaan myös hallintoviranomaisten määräämiin taloudellisiin seuraamuksiin, jäsenvaltioiden tuomioistuinjärjestelmien erityispiirteiden mukaan voidaan vaatia edeltävää hallinnollista menettelyä. Näin ollen on katsottava, että henkilöllä on ollut tilaisuus saattaa asia sellaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jolla on puitepäätöksessä tarkoitettulla tavalla toimivalta erityisesti rikosasioissa, silloin, kun hänen on ennen asian riitauttamista tuomioistuimessa ollut noudatettava tuomioistuin käsittelyä edeltävää hallinnollista menettelyä. Oikeudelle saattaa asia toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi ei kuitenkaan pidä asettaa edellytyksiä, jotka tekevät sen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi. Tällä tuomioistuimella on oltava täysi toimivalta tutkia asia sekä oikeudellisen arvioinnin että tosiseikkojen osalta.

⁴⁹ Ks. mm. puitepäätöksen 2002/584 8, 13–15 ja 19 artikla.

⁵⁰ Vastavuoroinen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin 24.2.2005 tehty neuvoston puitepäätös 2005/214/YOS (EUVL L 76, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL L 81, s. 24).

VI Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla

1 Tuomioistuinten toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano

Suurin osa tänä vuonna annetuista ratkaisuksista, jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeuden alalla, liittyvät asetuksen N:o 44/2001 (Bryssel I)⁵¹ tulkintaan.

Näistä ratkaisuksista on syytä panna merkkeille etenkin asiassa C-49/12, *Sunico ym.*, 12.9.2013 annettu tuomio. Asia koski kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitettä ja sitä, onko tätä käsitettä tulkittava siten, että se käsittää kanteen, jolla jäsenvaltion viranomainen vaatii toisessa jäsenvaltiossa asuvilta luonnollisilta henkilöiltä ja oikeushenkilöiltä korvausta vahingosta, joka on aiheutunut ensin mainitussa jäsenvaltiossa maksettavaa arvonlisäveroa koskevassa petostarkoituksessa toteutetusta deliktisestä yhteistoiminnasta.

Unionin tuomioistuin totesi, että vaikka tietyt viranomaisen ja yksityisen väliset oikeusriidat saattavatkin kuulua asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan, näin ei ole viranomaisen käyttäessä julkista valtaa. Kun jäsenvaltion viranomaisen kanne ei perustu kansalliseen arvonlisäverolainsäädäntöön vaan sen perustana on yksityisen väitetty osallistuminen petostarkoituksessa toteutettuun deliktiseen yhteistoimintaan, joka kuuluu sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausvastuuta koskevan kansallisen oikeuden soveltamisalaan, näiden osapuolten välinen oikeussuhde ei ole julkisoikeuteen perustuva oikeussuhde, joka merkitsisi julkisen vallan käyttöä. Näin ollen tällainen kanne kuuluu asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteeseen. Unionin tuomioistuin totesi, että kansallisen tuomioistuimen asiana on kuitenkin tarkistaa, onko viranomainen käyttänyt todisteita, jotka se on saanut käyttämällä julkista valtaa, ja onko se mahdollisesti kanteensa osalta samassa asemassa kuin yksityinen henkilö.

2 Sopimusvelvoitteisiin sovellettava laki

Unionin tuomioistuin on vuonna 2013 käsitellyt vain harvoja lainvalintasäännöksiä koskevia oikeudenkäyntiasioita, joista asiassa C-184/12, *Unamar*, 17.10.2013 annettua tuomiota on kuitenkin pidettävä merkittävänä. Unionin tuomioistuimella, jota oli pyydetty tulkitsemaan Rooman yleissopimuksen⁵² 3 artiklaa ja 7 artiklan 2 kohtaa, oli tilaisuus tässä asiassa täsmentää, *voidaanko kauppaedustussopimuksen osapuolten valitsema laki syrjäyttää asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa tuomioistuinvaltion lain hyväksi sillä perusteella, että itsenäisiä kauppaedustajia sääntelevät säännökset ovat pakottavia* tämän viimeksi mainitun jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä.

Unionin tuomioistuin katsoi, että Rooman yleissopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti on noudatettava valintaa, jonka osapuolet ovat tehneet niiden väliseen sopimussuhteeseen sovellettavasta laista, joten asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännössä tarkoitettujen ”kansainvälisesti pakottavien säännösten” olemassaoloa koskevaa poikkeusta, sellaisena kuin siitä määrätään tämän yleissopimuksen 7 artiklan 2 kohdassa, on tulkittava suppeasti. Kansainvälisesti pakottavina säännöksinä on pidettävä säännöksiä, joiden noudattamista on pidetty olennaisen tärkeänä kyseisen jäsenvaltion poliittisen, sosiaalisen tai taloudellisen järjestelmän turvaamiseksi, minkä vuoksi niiden noudattamista voidaan vaatia kaikilta tämän jäsenvaltion alueella olevilta henkilöiltä. Näin

⁵¹ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1).

⁵² Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehty yleissopimus, joka on avattu allekirjoitettavaksi Roomassa 19.6.1980 (EYVL L 266, s. 1).

ollen kauppaedustus sopimuksen osapuolten valitsema jäsenvaltion laki, jossa annetaan direktiivissä 86/653⁵³ säädetty vähimmäissuoja, voidaan syrjäyttää asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa ainoastaan, mikäli se toteaa yksityiskohtaisesti, että tuomioistuinvaltion lainsäätäjä on pitänyt oleellisenä, että kauppaedustajalle annetaan tässä direktiivissä säädettyä suojaa laajempi suojaa, ja ottaa tältä osin huomioon tällaisten pakottavien säännösten luonteen ja tarkoituksen.

VII Liikenne

Tänä vuonna on annettu kaksi merkittävää tuomiota tällä alalla. Ensinnäkin on huomattava asiassa C-11/11, *Folkerts*, 26.2.2013 annettu tuomio, jossa täsmennettiin *lentomatkustajille lennon viivästymisen johdosta maksettaviin korvauksiin sovellettavia sääntöjä*. Unionin tuomioistuin katsoi, että kun kyse on lennosta, johon kuuluu jatkolentoja, kiinteämääräistä korvausta on arvioitava siihen aikaan nähden todetulla viivästymisen perusteella, jolloin lennon oli aikataulun mukaisesti tarkoitus saapua lopulliseen määräpaikkaan, jolla tarkoitetaan asianomaisen matkustajan viimeisen lennon määräpaikkaa. Näin ollen korvausta on maksettava sellaisen lennon matkustajalle, johon kuuluu jatkolentoja, kun tämän ensimmäisen lennon lähtö on viivästynyt siten, että viivästymisen kesto ei ylitä asetuksessa N:o 261/2004⁵⁴ vahvistettuja aikarajoja, mutta matkustaja saapuu tämän viivästymisen johdosta lopulliseen määräpaikkaansa vähintään kolme tuntia aikataulun mukaista saapumisaikaa myöhemmin.

Toiseksi asiassa C-547/10 P, *Sveitsi vastaan komissio*, 7.3.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin käsitteli valitusta unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta,⁵⁵ jolla oli hylätty kumoamiskanne päätöksestä 2004/12,⁵⁶ jolla komissio oli hyväksynyt *Saksan viranomaisten antamat rajoitukset Zürichin lentoaseman läheisyydessä sijaitsevien tiettyjen Saksan alueiden ylilennoille yöaikaan*.

Unionin tuomioistuin pysytti kokonaisuudessaan unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin kanteesta. Se totesi, että asetuksen N:o 2408/92 8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi edellyttää, että lentoliikenneoikeuksien käyttämisessä noudatetaan muun muassa ympäristönsuojelua koskevia kansallisia, alueellisia tai paikallisia sääntöjä. Tällaisten sääntöjen antaminen ei tarkoita, että jäsenvaltio asettaisi asetuksen N:o 2408/92⁵⁷ 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ehdon, jolla rajoitetaan lentoliikenneoikeuksien käyttämistä tai kielletään niiden käyttäminen. Toisenlainen tulkinta merkitsi sitä, että kyseisen asetuksen 8 artiklan 2 kohta olisi täysin vailla merkitystä. Koska riidanalaiset toimenpiteet eivät tarkoita, että niiden soveltamisaikana Zürichin lentoasemalta lähtevien tai sinne saapuvien lentojen kulkeminen Saksan ilmatilan kautta olisi kiellettyä edes mahdollisesti tai osittain, vaan ne tarkoittavat, että niiden lentoreittejä muutetaan lentoasemalta nousun jälkeen tai ennen niiden laskeutumista sinne, unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti, että ne eivät kuulu asetuksen 9 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

⁵³ Jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta 18.9.1986 annettu neuvoston direktiivi 86/653/ETY (EYVL L 382, s. 17).

⁵⁴ Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä 11.2.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004 (EUVL L 46, s. 1).

⁵⁵ Asia T-319/05, Sveitsi v. komissio, tuomio 9.9.2010 (Kok., s. II-4265).

⁵⁶ Lentoliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen 18 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 soveltamista koskevasta menettelystä 5.12.2003 tehty komission päätös 2004/12/EY (EUVL 2004, L 4, s. 13).

⁵⁷ Yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille 23.7.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2408/92 (EYVL L 240, s. 8).

Koska Sveitsin valaliitto ei ole liittynyt osaksi unionin sisämarkkinoita ja koska EY:n ja Sveitsin lentoliikennesopimuksessa⁵⁸ ei ole nimenomaisia määräyksiä, joiden tarkoituksena on se, että asianomaiset lentoliikenteen harjoittajat voisivat hyötyä palvelujen tarjoamisen vapautta koskevista unionin oikeuden oikeussäännöistä, kyseisille säännöille sisämarkkinoiden yhteydessä annettua tulkintaa ei voida soveltaa kyseisen sopimuksen määräyksiin.

VIII Kilpailu

1 Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt

a) Kilpailusääntöjen rikkominen

Kartellisäännösten tulkinnasta on mainittava kaksi tuomiota.⁵⁹ Kyseessä on ensinnäkin asiassa C-681/11, *Schenker & Co. ym.*, 18.6.2013 annettu tuomio, jossa unionin tuomioistuin katsoi, että *SEUT 101 artiklaa rikkonut yritys ei voi vedota luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen ja välttää siten sakon määräämiseltä* vetoamalla siihen, että se on erehtynyt oman toimintansa laillisuudesta asianajajan antaman oikeudellisen neuvon tai kansallisen kilpailuviranomaisen päätöksen sisällön vuoksi. Unionin tuomioistuin totesi, että asianomaisen yrityksen erehtymisestä menettelynsä oikeudellisessa luonnehdinnassa ei voi seurata yrityksen vapautuminen sakon määräämisestä, paitsi poikkeustapauksissa, kuten silloin, kun jokin unionin oikeuden yleinen periaate, esimerkiksi luottamuksensuojan periaate, on esteenä sakon määräämiselle. Tämän periaatteen loukkaamiseen ei kuitenkaan voida vedota, jollei toimivaltainen viranomainen ole antanut asiassa täsmällisiä vakuuteluja. Siten asianajajan antama oikeudellinen neuvo ei voi synnyttää yrityksen perusteltua luottamusta, eivätkä tällaista perusteltua luottamusta voi liioin synnyttää kansalliset kilpailuviranomaiset, joilla ei ole toimivaltaa tehdä päätöstä sen toteamisesta, että unionin oikeutta ei ole rikottu, vaan jotka voivat tutkia yritysten menettelyn kansallisen kilpailuoikeuden kannalta.

Lisäksi unionin tuomioistuin käsitteli kansallisten kilpailuviranomaisten toimivaltaa olla määräämättä sakkoa SEUT 101 artiklan rikkomisen toteamisesta huolimatta. Unionin tuomioistuin katsoi, että vaikka asetuksen N:o 1/2003⁶⁰ 5 artiklassa ei säädetä nimenomaisesti tällaisesta toimivallasta, siinä ei myöskään suljeta tätä pois. Jotta varmistettaisiin SEUT 101 artiklan soveltaminen tehokkaasti yleisen edun mukaisesti, on tärkeää, että kansalliset kilpailuviranomaiset päättävät vain poikkeuksellisesti luopua sakon määräämisestä silloin, kun yritys on rikkonut tätä määräystä tahallaan tai tuottamuksesta, ja että tällaiseen sakon määräämättä jättämiseen sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä koskevan kansallisen ohjelman perusteella voidaan suostua vain, jos tämä ei ole vastoin SEUT 101 artiklan tehokkaan ja yhtenäisen soveltamisen vaatimusta.

⁵⁸ Luxemburgissa 21.6.1999 allekirjoitettu, lentoliikenteestä tehty Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus, joka on hyväksytty yhteisön nimissä seitsemän sopimuksen tekemisestä Sveitsin valaliiton kanssa 4.4.2002 tehdyllä neuvoston ja tiede- ja teknologiyhteistyötä koskevan sopimuksen osalta komission päätöksellä 2002/309/EY, Euratom (EYVL L 114, s. 1).

⁵⁹ Kilpailusääntöjen rikkomista koskevista oikeudenkäynneistä on mainittava myös 26.11.2013 annetut tuomiot em. asiassa C-40/12 P, *Gascogne Sack Deutschland* (aiemmin *Sachsa Verpackung*) v. *komissio*, em. asiassa C-50/12 P, *Kendrion* v. *komissio*, ja em. asiassa C-58/12 P, *Groupe Gascogne* v. *komissio*. Nämä tuomiot on esitelty otsikon ”Euroopan unionin oikeudenkäyntiasiat” alla.

⁶⁰ Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

Toiseksi asiassa C-287/11 P, *komissio vastaan Aalberts Industries ym.*, 4.7.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin käsitteli valitusta unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta,⁶¹ jolla oli kumottu komission päätös saattaa emoyhtiö vastuuseen tytäryhtiöiden toteuttamasta kilpailusääntöjen rikkomisesta.

Unionin tuomioistuin totesi, että emoyhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa tytäryhtiönsä toiminnasta silloin, kun siitä huolimatta, että tytäryhtiö on erillinen oikeussubjekti, se ei määritä itsenäisesti toimintaansa markkinoilla vaan noudattaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita, kun otetaan erityisesti huomioon taloudelliset, organisatoriset ja oikeudelliset yhteydet näiden kahden oikeudellisen yksikön välillä. Unionin tuomioistuimen mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, koska se tyytyi tutkimaan sitä, voitiinko katsoa, että tytäryhtiöt olivat osallistuneet erikseen rikkomiseen, kumpaakin tytäryhtiötä itseään koskevien todisteiden tutkimisen perusteella, ja koska se ei tutkinut kanneperustetta, jossa riitautettiin se, että emoyhtiö ja sen tytäryhtiöt luokiteltiin yhdeksi ainoaksi EY 81 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi. Unionin tuomioistuin katsoi kuitenkin, että tämä oikeudellinen virhe ei voinut johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen, koska kumoamiskanne oli joka tapauksessa perusteltu, sillä komission toteamuksia tytäryhtiöiden osallistumisesta kartelliin ei ollut näytetty oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen.

Lisäksi unionin tuomioistuin totesi, että unionin yleinen tuomioistuin toimi perustellusti, kun se ei kumonnut komission päätöstä osittain edes todetessaan yhden kyseisistä yrityksistä osallistuneen kartelliin yhteydessä järjestettyihin kokouksiin, koska se piti kyseistä kartellia yhtenä kokonaisuutena pidettävänä, monitahoisena ja jatkettuna kilpailusääntöjen rikkomisena. Unionin tuomioistuimen mukaan osittainen kumoaminen on mahdollista vain silloin, kun kilpailusääntöjen rikkomisen osana pidettävä toiminta voidaan erottaa muusta rikkomisesta.

b) Oikeus tutustua kartellia koskevaan asiakirja-aineistoon

Asiassa C-536/11, *Donau Chemie ym.*, 6.6.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa periaatteisiin, joita sovelletaan *kartellin vuoksi vahinkoa kärsineiden ja korvausta vaativien henkilöiden oikeudesta tutustua asiakirjoihin* SEUT 101 artiklan soveltamista koskevassa kansallisessa oikeudenkäyntimenettelyssä. Unionin tuomioistuin totesi ratkaisussaan, että unionin oikeus, erityisesti tehokkuusperiaate, on esteenä sellaiselle kansalliselle säännökselle, jonka nojalla tällainen oikeus edellyttää kaikkien kyseisen menettelyn asianosaisten suostumusta ja jossa kansallisille tuomioistuimille ei ole jätetty mitään mahdollisuutta punnita tapauskohtaisesti kyseessä olevia etuja. Tämä koskee myös leniency-ohjelman perusteella toimitettuja asiakirjoja. Kansallisten tuomioistuinten on voitava tapauskohtaisesti punnita pyynnön esittäjän intressiä saada tutustua näihin asiakirjoihin voidakseen valmistella vahingonkorvauskanteensa, jolloin sen on otettava erityisesti huomioon tämän käytettävissä mahdollisesti olevat muut keinot, sekä niitä tosiasiallisesti haitallisia seurauksia, joita tästä oikeudesta voi aiheutua yleisten etujen tai muiden henkilöiden oikeutettujen etujen kannalta, mukaan luettuna leniency-ohjelmien tehokkuutta koskeva yleinen etu.

2 Valtiontuet

a) Valtiontuen käsite

Yhdistetyissä asioissa C-399/10 P ja C-401/10 P, *Bouygues ja Bouygues Télécom ym. vastaan komissio*, 19.3.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi valituksen johdosta, että unionin

⁶¹ Asia T-385/06, *Aalberts Industries ym. v. komissio*, tuomio 24.3.2011 (Kok., s. II-1223).

yleinen tuomioistuin⁶² oli virheellisesti kumonnut päätöksen, jolla *komissio oli luokitellut valtiontukeksi Ranskan France Télécom SA:lle (FT) luottorajan muodossa myöntämän osakaslainan*, josta oli ilmoitettu Ranskan talous-, valtiovarain- ja teollisuusministerin lehdistötiedotteella. Unionin yleinen tuomioistuin oli tuomiossaan katsonut, että FT:lle myönnetty taloudellinen etu ei ollut vastaavasti pienentänyt valtion talousarviota, minkä vuoksi valtiontueksi luokittelemiseksi tarpeellinen edellytys siitä, että toimenpide on rahoitettu valtion varoista, ei ollut täyttynyt.

Unionin tuomioistuin kumosi unionin yleisen tuomioistuimen tuomion ja totesi, että vaikka valtiontuen toteamiseksi komission on todettava riittävän suora yhteys yhtäältä tuensaajalle myönnetyn edun ja toisaalta valtion talousarvion pienentymisen tai jopa talousarvioon riittävän konkreettisesti kohdistuvan taloudellisen riskin välillä, ei ole välttämätöntä, että tällainen pienentyminen tai riski vastaisi mainittua etua, että edun vastikkeena olisi tällainen pienentyminen tai riski ja että kyseinen etu olisi edes luonteeltaan samanlainen kuin niiden valtion varojen sitominen, josta se johtuu.

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetun kanteen aineellisia perusteita tarkastellessaan unionin tuomioistuin katsoi lisäksi, että komissio oli perustellusti todennut, että kyseiseen lehdistötiedotteeseen sisältynyttä ilmoitusta tästä toimenpiteestä oli pidettävä osana sittemmin osakasnatarjouksena konkretisoitunutta tukitoimenpidettä. Useita peräkkäisiä valtion toimenpiteitä on pidettävä yhtenä ainoana toimenpiteenä erityisesti silloin, kun kyseiset toimenpiteet liittyvät niin kiinteästi toisiinsa, että on mahdotonta erottaa niitä toisistaan.

Asiassa C-677/11, *Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE*, 30.5.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että *kansallisen viranomaisen päätös, jolla sellainen toimialakohtainen sopimus laajennetaan pakollisena koskemaan tietyn maatalousalan kaikkia ammatinharjoittajia*, jolla otetaan toimialajärjestössä käyttöön maksu, jotta tiedotukseen, myynninedistämiseen, ulkosuh-teisiin, laadunvarmistamiseen, tutkimukseen ja asianomaisen alan intressien suojaamiseen liittyvät toimenpiteet voidaan toteuttaa, ei merkitse SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Unionin tuomioistuin totesi tässä asiassa ensinnäkin, että kyseinen maksumekanismi ei merkitse valtion varojen suoraa tai välillistä siirtämistä. Kyseisten maksujen maksamisesta saatavat varat eivät nimittäin kulje valtion budjetin kautta tai muun julkisyhteisön kautta eikä valtio luovu min-käänlaisista varoista, kuten esimerkiksi veroista tai maksuista. Toiseksi toimialajärjestöt ovat yksityisoikeudellisia yhdistyksiä eivätkä osa julkishallintoa. Kolmanneksi kansalliset viranomaiset eivät voi käyttää tällaisista maksuista peräisin olevia varoja tukeakseen tiettyjä yrityksiä, sillä juuri asianomainen toimialajärjestö päättää, kuinka käytetään kyseisiä varoja, jotka kohdennetaan kokonaisuudessaan sen itse määrittelemiin tarkoituksiin. Unionin tuomioistuin totesi vielä, että tällaisista toimialajärjestöjen käyttämisestä yksityisistä varoista ei tule julkisia varoja pelkästään siksi, että niitä on käytetty yhdessä mahdollisesti valtion talousarviosta peräisin olevien varojen kanssa.

b) Neuvoston ja komission toimivalta valtiontukiasioissa

Vuoden 2013 aikana unionin tuomioistuin antoi useita merkittäviä tuomioita, joilla määriteltiin neuvoston ja komission toimivaltaa valtiontukiasioissa.

Ensimmäinen tuomioiden sarja koski maataloustukea. Maa- ja metsätalousalan valtiontukea koskeissa suuntaviivoissa vuosiksi 2007–2013⁶³ komissio ehdotti jäsenvaltioille, että ne muuttaisivat maatalousmaan hankintaan tarkoitettuja voimassa olleita tukijärjestelmiä siten, että ne

⁶² Yhdistetyt asiat T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, *Ranska v. komissio*, tuomio 21.5.2010 (Kok., s. II-2099).

⁶³ Maa- ja metsätalousalan valtiontukea koskevat suuntaviivat vuosiksi 2007–2013 (EUVL 2006, C 319, s. 1).

olisivat näiden suuntaviivojen mukaisia 31.12.2009 mennessä. Vuonna 2007 Liettua, Puola, Latvia ja Unkari hyväksyivät komission ehdottamat toimenpiteet. Vuonna 2009 nämä neljä jäsenvaltiota pyysivät neuvostoa toteamaan niiden maatalousmaan hankintaan tarkoitettut tukijärjestelmät 1.1.2010 alkaen sisämarkkinoille soveltuviksi. Neuvosto hyväksyi nämä pyynnöt. Komissio riitautti nämä neuvoston päätökset nostamallaan kanteilla. Unionin tuomioistuin hylkäsi nämä kanteet neljällä 4.12.2013 antamallaan tuomiolla asiassa C-111/10, *komissio vastaan neuvosto*, joka koski Liettuaa, asiassa C-117/10, *komissio vastaan neuvosto*, joka koski Puolaa, asiassa C-118/10, *komissio vastaan neuvosto*, joka koski Latviaa, ja asiassa C-121/10, *komissio vastaan neuvosto*, joka koski Unkaria. Näissä tuomioissaan se määritteli *SEUT 108 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa neuvostolle annetun toimivallan laajuuden*, jonka nojalla se voi todeta valtiontuen yhteismarkkinoille soveltuvaksi poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Unionin tuomioistuin totesi, että komissiolla on keskeinen asema valtiontukien valvonnassa ja että mainitussa määräyksessä neuvostolle annetulla toimivallalla on selvästi poikkeuksellinen luonne. Se korosti lisäksi, että unionin toiminnan johdonmukaisuuden ja tehokkuuden säilyttämiseksi ja oikeusvarmuuden periaatteen noudattamiseksi silloin, kun jompikumpi näistä toimielimistä on tehnyt lopullisen päätöksen kyseisen tuen soveltuvuudesta, toinen näistä toimielimistä ei voi enää tehdä päinvastaista päätöstä. Riidanalaisista päätöksistä unionin tuomioistuin totesi, että valtioiden toteuttamat kansalliset toimenpiteet niiden tukijärjestelmien saattamiseksi komission suuntaviivojen mukaisiksi koskivat 1.1.2010 edeltävää ajanjaksoa ja että näin ollen neuvoston päätökset koskevat uusia tukijärjestelmiä.

Se korosti kuitenkin, että neuvostolla ei ole toimivaltaa hyväksyä uutta tukijärjestelmää, joka on erottamattomasti yhteydessä voimassa olevaan tukijärjestelmään, jonka muuttamiseen tai lakkauttamiseen jäsenvaltio on sitoutunut hyväksymällä komission ehdottamat aiheelliset toimenpiteet. Tässä tapauksessa unionin tuomioistuin totesi kuitenkin, että neuvoston riidanalaisten päätösten perusteluissa mainitsemien olosuhteiden merkittävän muutoksen takia arvioinnista, jonka komissio teki kyseisissä suuntaviivoissa, ei voida katsoa, että siinä olisi otettu ennakolta kantaa neuvoston arviointiin, joka koski sellaista taloudellista asiayhteyttä, joka poikkesi radikaalisti siitä, jonka komissio otti arvioinnissaan huomioon. Tutkiessaan asian kannalta merkityksellisiä taloudellisia olosuhteita unionin tuomioistuin katsoi, että kun talous- ja finanssikriisin epätavallisuus ja odottamattomuus sekä siitä kyseisten jäsenvaltioiden maatalouteen aiheutuneiden vaikutusten laajuus otetaan huomioon, neuvoston ei voida katsoa tehneen ilmeistä arviointivirhettä.

Toinen merkittävä tuomio neuvoston ja komission toimivallanjaosta annettiin 10.12.2013 asiassa C-272/12 P, *komissio vastaan Irlanti ym., kansallisesta valmisteverolainsäädännöstä*. Unionin tuomioistuin kumosi unionin yleisen tuomioistuimen tuomion,⁶⁴ jolla oli hyväksytty kumoamiskanne komission päätöksestä määritellä valtiontueksi vapautukset alumiinioksidin valmistuksessa käytetyn raskaan polttoöljyn valmisteverosta. Tietyt jäsenvaltiot olivat ottaneet nämä vapautukset käyttöön kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 92/81⁶⁵ 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti tehtyjen neuvoston hyväksymispäätösten perusteella. Unionin yleinen tuomioistuin oli katsonut, että nämä neuvoston hyväksymispäätökset estivät komissiota pitämästä riidanalaisia vapautuksia valtiontukena.

⁶⁴ Yhdistetyt asiat T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV ja T-69/06 RENV, *Irlanti ym. v. komissio*, tuomio 21.3.2012.

⁶⁵ Kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/81/ETY (EYVL L 316, s. 12).

Unionin tuomioistuin katsoi sitä vastoin, että direktiivin 92/81 8 artiklan 4 kohdassa säädetyn menettelyn tavoite ja soveltamisala eroavat SEUT 108 artiklalla luodun järjestelmän tavoitteesta ja soveltamisalasta. Näin ollen neuvoston päätöksellä, jolla jäsenvaltion sallitaan direktiivin 92/81 mukaisesti ottavan käyttöön valmisteverovapautus, ei voida estää komissiota aloittamasta SEUT 108 artiklassa määrättyä menettelyä sen selvittämiseksi, onko kyseinen vapautus valtiontukea, ja tarvittaessa tekemästä tämän menettelyn päätteeksi kyseisten vapautusten vastaista lopullista päätöstä.

Unionin tuomioistuin totesi vielä, että vaikka direktiivi annettiin komission ehdotuksesta sen katsottua, että nämä vapautukset eivät vääristäneet kilpailua, tämä seikka ei estä kyseisten vapautusten luokittelemista valtiontueksi, mikäli valtiontuen käsite liittyy objektiiviseen tilanteeseen eikä voi olla riippuvainen toimielinten toiminnasta tai lausumista. Tällainen seikka on kuitenkin otettava huomioon arvioitaessa yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperimisvelvollisuutta luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden kannalta.

IX Verosäännökset

Yhdistetyissä asioissa C-249/12 ja C-250/12, *Tulică*, 7.11.2013 unionin tuomioistuimen antamassa tuomiossa unionin tuomioistuimen käsiteltävänä oli *arvonlisäveron perusteen laskentatapa* silloin, kun tämän veron maksamatta jättämisen vuoksi kansallisten veroviranomaisten on perittävä jälkikatona veroa liiketoimista, joissa osapuolten vahvistamassa hinnassa ei viitata lainkaan arvonlisäveroon. Unionin tuomioistuin katsoi, että yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annettua direktiiviä 2006/112⁶⁶ ja erityisesti sen 73 ja 78 artiklaa on tulkittava niin, että silloin, kun sopimuspuolet ovat vahvistaneet tavarain hinnan mainitsematta lainkaan arvonlisäveroa ja kun kyseisen tavarain myyjä on henkilö, joka on velvollinen maksamaan arvonlisäveron verollisesta liiketoimesta, sovitun hinnan on katsottava sisältävän jo arvonlisäveron siinä tapauksessa, ettei myyjällä ole mahdollisuutta periä veroviranomaisten vaatimaa arvonlisäveroa ostajalta.

Siinä tapauksessa, että myyjä ei voi periä ostajalta arvonlisäveroa, jonka veroviranomaiset myöhemmin vaativat, siitä, että veron perusteena otettaisiin huomioon koko hinta, seuraisi, että arvonlisävero rasittaisi kyseistä myyjää. Tällainen veron perusteen laskentatapa olisi sekä sen periaatteen vastaista, jonka mukaan arvonlisävero on kulutusvero, joka loppukuluttajan on maksettava, että sen säännön vastaista, jonka mukaan veroviranomaiset eivät voi kantaa arvonlisäveroa enempää kuin verovelvollinen on sitä saanut.

X Lainsäädännön lähentäminen

1 Immateriaalioikeudet

Vuonna 2013 annettiin kaksi erityisen merkille pantavaa tuomiota, jotka koskevat immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön lähentämistä. Ensimmäinen, joka esitellään kohdassa ”Tiiviimpi yhteistyö”, koskee yhtenäistä patenttia koskevaa hanketta ja jälkimmäinen, jota selostetaan tässä kohdassa, tekijänoikeutta ja lähioikeuksia.

⁶⁶ Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY (EUVL L 347, s. 1).

Asiassa C-521/11, *Amazon.com International Sales ym.*, 11.7.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin täsmensi oikeuskäytäntöään, joka koskee direktiivin 2001/29⁶⁷ 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun yksityistä kopiointia koskevan sopivan korvauksen rahoittamista. Tässä asiassa oli kysymys kansallisesta lainsäädännöstä, jonka mukaan sopiva korvaus suoritetaan yksityistä kopiointia koskevana maksuna, jonka suorittamisesta vastaavat henkilöt, jotka kaupallisessa tarkoituksessa ja vastikkeellisesti saattavat markkinoille kappaleiden valmistamiseen soveltuvia tallennusvälineitä.

Unionin tuomioistuin viittasi asiassa *Padawan* annettuun tuomioon⁶⁸ ja totesi ensinnäkin, että unionin oikeus ei ole esteenä yleisesti sovellettavalle maksua koskevalle säännöstölle, jossa yksityistä kopiointia koskevaa maksua sovelletaan erotuksetta kyseisten tallennusvälineiden saattamiseen ensimmäistä kertaa markkinoille, kun suoritettut maksut on mahdollista saada takaisin tilanteessa, jossa käyttö ei tähtää yksityisten kopioiden tekemiseen. Kun kunkin kansallisen järjestelmän erityisolosuhteet ja direktiivissä 2001/29 säädetyt rajoitukset otetaan huomioon, kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava, oikeuttavatko käytännön vaikeudet mainitunlaisen sopivan hyvityksen rahoitusjärjestelmän ja onko oikeus mahdollisesti maksettujen maksujen palautukseen todellinen ja sellainen, ettei sen toteuttamistapa tee kyseisten maksujen takaisin saamisesta suhteettoman vaikeaa. Unionin tuomioistuimen mukaan käytännön vaikeudet sen määrittämisessä, onko tallennusväline tarkoitettu yksityiseen käyttöön, voivat oikeuttaa kumottavissa olevan oletettaman asettamisen tällaisten tallennusvälineiden yksityisestä käytöstä silloin, kun ne annetaan luonnollisen henkilön käyttöön, jos säädetty oletama ei johda siihen, että yksityistä kopiointia koskevaa maksua peritään tilanteissa, joissa kyseisiä välineitä käytetään selvästi muuhun kuin yksityiseen tarkoitukseen.

Tämän jälkeen se täsmensi, että yksityistä kopiointia koskevaa maksua ei voida sulkea pois sen vuoksi, että puolta sen nojalla saaduista tuotoista ei makseta suoraan siihen oikeutetuille vaan se maksetaan kyseisten oikeudenhaltijoiden hyväksi perustetuille sosiaali- ja kulttuurialan laitoksille, kunhan kyseiset laitokset todella hyödyttävät mainittuja oikeudenhaltijoita eivätkä kyseisten laitosten toimintatavat ole syrjiviä. Velvollisuutta maksaa kyseinen maksu ei voida myöskään sulkea pois sen vuoksi, että jossakin toisessa jäsenvaltiossa on jo maksettu vastaava maksu. Henkilö, joka on ennakolta maksanut kyseisen maksun sellaisessa jäsenvaltiossa, jolla ei ole alueellista toimivaltaa, voi kuitenkin vaatia, että maksu palautetaan hänelle.

2 Rahanpesu

Rahoitusjärjestelmän käytön estämistä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen käsiteltiin asiassa C-212/11, *Jyske Bank Gibraltar*, 25.4.2013 annetussa tuomiossa. Kyseisessä asiassa unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa siihen, onko direktiivin 2005/60⁶⁹ 22 artiklan 2 kohdan kanssa yhteensoveltuvana pidettävä jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa luottolaitoksia, jotka harjoittavat toimintaansa mainitun jäsenvaltion alueella palvelujen tarjoamisen vapautta käyttäen, vaaditaan ilmoittamaan rahanpesun torjumista varten pyydetty tiedot suoraan kyseisen jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle.

⁶⁷ Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10).

⁶⁸ Asia C-467/08, tuomio 21.10.2010 (Kok., s. I-10055).

⁶⁹ Rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen 26.10.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/60/EY (EUVL L 309, s. 15).

Unionin tuomioistuimen mukaan kyseistä säännöstä on tulkittava siten, että direktiivissä tarkoitettujen yksikköjen on annettava vaaditut tiedot sen jäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle, jossa ne sijaitsevat, eli silloin kun kyse on palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan sääntelyn nojalla suoritetuista liiketoimista, kotijäsenvaltion rahanpesun selvittelykeskukselle. Tämä säännös ei kuitenkaan ole esteenä sille, että vastaanottava jäsenvaltio vaatii alueellaan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan sääntelyn nojalla toimintaansa harjoittavaa luottolaitosta toimittamaan kyseessä olevat tiedot suoraan omalle rahanpesun selvittelykeskukselleen, kunhan tällaisella lainsäädännöllä tähdätään unionin oikeutta noudattaen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan tehostamiseen.

Vaikka tällainen kansallinen lainsäädäntö rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta, koska siitä aiheutuu hankaluuksia ja lisäkustannuksia palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan sääntelyn nojalla harjoitetulle toiminnalle ja koska sitä voidaan pitää lisävalvontana suhteessa kotijäsenvaltiossa jo suoritettuihin tarkastuksiin, tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että se olisi ristiriidassa SEUT 56 artiklan kanssa. Näin ei ole, jos sitä voidaan pitää perusteltuna yleistä etua koskevan pakottavan syyn vuoksi. Tällaisella lainsäädännöllä voidaan saavuttaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseen tähtäävä tavoite ja se voi olla oikeasuhteinen toimenpide tähän tavoitteeseen nähden, jos käytössä ei ole tehokasta mekanismia, jolla voidaan varmistaa rahanpesun selvittelykeskusten täysimääräinen yhteistyö.

3 Pakollinen liikennevakuutus

Vuoden aikana annetuista liikennevakuutusta koskevista tuomioista on paikallaan mainita asiassa C-306/12, *Spedition Welter*, 10.10.2013 annettu tuomio. Tässä asiassa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu ennakkoratkaisupyyntö, joka koski direktiivin 2009/103⁷⁰ 21 artiklan 5 kohdan tulkintaa *niiden toimivaltuuksien kannalta, joita korvausedustajalla on oltava*.

Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että direktiivillä 2009/103 pyritään takaamaan liikennevahingoista vahingon kärsineille yhtäläinen kohtelu riippumatta siitä, missä unionin alueella vahingot tapahtuvat. Tätä tarkoitusta varten vahingon kärsineiden on voitava esittää korvausvaatimus asuinjäsenvaltiossaan vahingosta vastaavan osapuolen vakuutusyrityksen kyseiseen maahan nimeämälle korvausedustajalle. Kyseisen direktiivin johdanto-osan 37 perustelukappaleen mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että korvausedustajilla on riittävät toimivaltuudet, jotta ne voivat edustaa vakuutusyritystä suhteessa vahingon kärsineisiin ja jotta ne voivat edustaa vakuutusyritystä myös kansallisiin viranomaisiin nähden, tarvittaessa myös tuomioistuimissa, jos se on tuomioistuimen toimivallan määrytymistä koskevien sääntöjen mukaista. Tämän vuoksi toimivaltuuksiin, jotka korvausedustajalla on oltava, kuuluu tämän toimivalta ottaa vastaan tiedoksi annettavia tuomioistuinasiakirjoja. Sillä, että katsottaisiin, että tätä edustusvaltaa ei olisi, tehtäisiin tyhjäksi direktiivin 2009/103 tavoite taata vahinkoa kärsineille yhtäläinen kohtelu koko unionin alueella.

4 Harhaanjohtava mainonta ja vertaileva mainonta

Harhaanjohtavan mainonnan ja vertailevan mainonnan alalta on mainittava asiassa C-657/11, *Belgian Electronic Sorting Technology*, 11.7.2013 annettu tuomio. Unionin tuomioistuimen oli

⁷⁰ Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/103/EY (EUVL L 263, s. 11).

täsmennettävä *mainonnan käsitteen ulottuvuutta* direktiivin 84/450,⁷¹ sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2005/29, 2 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2006/114⁷² 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Unionin tuomioistuin täsmensi, että tätä käsitettä ei voida tulkita ja soveltaa siten, että sellaisiin elinkeinonharjoittajan tavaroidensa tai palvelujensa menekien edistämiseksi toteuttamiin toimenpiteisiin, joilla voidaan vaikuttaa kuluttajien taloudelliseen käyttäytymiseen ja näin ollen kyseisen elinkeinonharjoittajan kilpailijoihin, ei sovelleta kyseisissä direktiiveissä asetettuja vilpittömän kilpailun sääntöjä. Tästä seuraa, että tämä käsite kattaa verkkotunnuksen käytön sekä metatagien käytön internetsivuston metatiedoissa, kun verkkotunnuksessa tai avainsanoista muodostuvissa metatageissa (keyword metatags) viitataan tiettyihin tavaroihin tai palveluihin tai yhtiön kauppanimen ja ne merkitsevät tietoa tai esitystä, joka kohdistetaan potentiaalsiin kuluttajiin ja jolla näiden annetaan ymmärtää, että he löytävät internetsivuston, joka liittyy kyseisiin tavaroihin tai palveluihin tai vieläpä kyseiseen yhtiöön. Sitä vastoin verkkotunnuksen rekisteröinti sinänsä ei kuulu tähän käsitteeseen, koska kyseessä on yksinomaan muodollinen toimi, joka ei itsessään merkitse väistämättä sitä, että potentiaaliset kuluttajat saisivat tietää verkkotunnuksesta, eikä näin ollen voi vaikuttaa näiden tekemiin valintoihin.

XI Sosiaalipolitiikka

1 Yhdenvertainen kohtelu työssä ja ammatissa

Asiassa C-81/12, *Asociația ACCEPT*, 25.4.2013 annettu tuomio liittyi *ammattijalkapalloseuran työhönottopolitiikkaa koskeviin homofobisiin lausuntoihin*. Asian erityispiirteenä oli se, että julkisen lausunnon, jonka mukaan homoseksuaalina pidetyn pelaajan työhönottaminen olisi mahdotonta, oli antanut henkilö, joka esiintyi ja jota pidettiin kyseisen seuran pääasiallisena johtajana, vaikka hänellä ei ollutkaan oikeutta toteuttaa seuran puolesta sitovia toimia työhönoton alalla. Unionin tuomioistuin katsoi, että tällaisia lausuntoja voidaan pitää yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista annetussa direktiivissä 2000/78⁷³ tarkoitettuina tosiseikkoina, joiden nojalla voidaan olettaa, että seura on harjoittanut sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää.

Unionin tuomioistuin totesi, että työnantaja ei voi kumota sellaisia tosiseikkoja, joiden nojalla voidaan olettaa, että se harjoittaa syrjivää työhönottopolitiikkaa, vain väittämällä, että homofobiset lausunnot, joissa vihjataan tällaisen työhönottopolitiikan olemassaoloon, on esittänyt henkilö, jolla – vaikka hän esiintyy ja näyttää toimivan tärkeissä tehtävissä kyseisen työnantajan toiminnassa – ei ole oikeutta toteuttaa sen puolesta sitovia toimia työhönoton alalla. Tällainen syrjintää koskeva oletama voitaisiin sen sijaan kumota tiettyjen yhdenmukaisten seikkojen muodostaman kokonaisuuden nojalla, kuten sillä, että seura on selvästi sanoutunut irti homofobisista lausunnoista. Unionin tuomioistuimen mukaan direktiivissä 2000/78 säädetyn todistustaakan jakautumisen perusteella ei kuitenkaan voida vaatia sellaista näyttöä, jonka esittäminen on mahdotonta loukkaamatta oikeutta yksityiselämän suojaan. Ei siis ole tarpeen, että vastaajana oleva työnantaja todistaisi otaneensa aikaisemmin palvelukseensa tiettyä sukupuolista suuntautumista edustavia henkilöitä.

⁷¹ Harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 10.9.1984 annettu neuvoston direktiivi 84/450/ETY (EYVL L 250, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna 11.5.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/29/EY (EYVL L 149, s. 22).

⁷² Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/114/EY (kodifioitu toisinto) (EYVL L 376, s. 21).

⁷³ Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY (EYVL L 303, s. 16) 2 artiklan 2 kohta ja 10 artiklan 1 kohta.

Yhdistetyissä asioissa C-335/11 ja C-337/11, *Ring*, 11.4.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin käsitteli edelleen direktiivin 2000/78 perusteella kysymystä siitä, *voiko työntekijän irtisanominen sairauden vuoksi lyhennetyllä irtisanomisajalla merkitä vammaisten työntekijöiden syrjintää*.

Unionin tuomioistuin korosti erityisesti, että direktiivissä 2000/78⁷⁴ työnantaja veloitetaan toteuttamaan asianmukaiset ja kohtuulliset mukauttavat toimenpiteet, jotta vammaiset voivat päästä johonkin toimeen, harjoittaa sitä ja edetä urallaan. Tässä direktiivissä kohtuullisilla mukauttavilla toimenpiteillä tarkoitetaan niiden eri esteiden poistamista, jotka vaikeuttavat vammaisten henkilöiden täysimääräistä ja tehokasta osallistumista työelämään yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa. Unionin tuomioistuin totesi, että työajan lyhentämistä, vaikka se ei kuuluisikaan direktiivissä 2000/78 nimenomaisesti mainitun työn jaksotuksen käsitteen alaan, voidaan pitää asianmukaisena mukauttavana toimenpiteenä tilanteessa, jossa työajan lyhentäminen antaa työntekijälle mahdollisuuden jatkaa toimessaan, kunhan siitä ei aiheudu työnantajalle kohtuutonta rasitetta. Direktiivin johdanto-osaan otettu luettelo tällaisista toimenpiteistä ei ole tyhjentävä.

Tarkastellessaan kansallista säännöstä, joka koskee irtisanomista sairauden vuoksi lyhennetyllä irtisanomisajalla, unionin tuomioistuin katsoi, että tällainen säännös voi merkitä välillisesti vammaisuuteen perustuvaa erilaista kohtelua, koska vammaisella työntekijällä on suurempi riski tulla irtisanotuksi lyhennetyllä irtisanomisajalla kuin työntekijällä, jolla ei ole vammaa. Unionin tuomioistuin viittasi jäsenvaltioille annettuun laajaan harkintavaltaan sosiaalipolitiikan alalla ja totesi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä, onko kansallinen lainsäätäjä pyrkimässään oikeutettuun tavoitteeseen yhtäältä edistää sairaiden henkilöiden palvelukseen ottamista ja toisaalta päästä kohtuulliseen tasapainoon työntekijän ja työnantajan vastakkaisten intressien välillä sairauspoissaolojen osalta, jättänyt ottamatta huomioon seikkoja, joita on pidettävä merkityksellisinä erityisesti vammaisten työntekijöiden ja heidän terveydentilansa edellyttämään suojeeluun liittyvien erityistarpeiden kannalta.

2 Työntekijöiden suoja työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa

Asiassa C-398/11, *Hogan ym.*, 25.4.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevaa direktiiviä 2008/94⁷⁵ sovelletaan entisten työntekijöiden oikeuksiin saada *vanhuusetuuksia heidän työnantajansa perustamasta lisäeläkejärjestelmästä*.

Tämän direktiivin 8 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on huolehdittava tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisesta, jotta turvataan työntekijöiden oikeudet näihin etuuksiin. Unionin tuomioistuimen mukaan tämän säännöksen soveltamiseksi riittää, että lisäeläkejärjestelmä on ollut alirahoitettu työnantajan maksukyvyttömyyden toteamisajankohdasta asti ja että työnantajalla ei ole maksukyvyttömyytensä vuoksi riittävästi varoja voidakseen maksaa eläkejärjestelmään riittävästi rahaa, jotta järjestelmästä voitaisiin maksaa edunsaajien etuudet täysimääräisinä. Arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio noudattanut direktiivin 2008/94 8 artiklassa säädettyä veloitettaan, lakisääteisiä eläke-etuuksia, joita tämä artikla ei koske, ei voida ottaa huomioon.

Irlanti oli antanut asiassa *Hogan* kyseessä olleen lainsäädännön yhteisöjen tuomioistuimen aikaisemmin asiassa *Robins ym.* antaman tuomion⁷⁶ seurauksena. Jäsenvaltiot olivat tämän viimeksi

⁷⁴ Direktiivin 2000/78 5 artikla.

⁷⁵ Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/94/EY (kodifioitu toisinto) (EUVL L 283, s. 36).

⁷⁶ Asia C-278/05, *Robins ym.*, tuomio 25.1.2007 (Kok., s. I-1053).

mainitun tuomion antamisen jälkeen olleet tietoisia siitä, että direktiivin 2008/94 8 artiklan asianmukainen täytäntöönpano edellyttää, että työntekijä saa työnantajansa maksukyvyttömyystilanteessa vähintään puolet kyseisistä vanhuusetuuksista. Irlannin lainsäädännössä pääasian kantajille turvattiin kuitenkin vain alle puolet heidän vanhuusetuuksistaan. Unionin tuomioistuin katsoi, että tällainen lainsäädäntö ei täytä kyseisessä direktiivissä jäsenvaltioille asetettuja velvoitteita, minkä lisäksi se merkitsee tämän jäsenvaltion velvoitteiden ilmeistä rikkomista, mikä voi johtaa sen vastuuseen. Unionin tuomioistuin totesi vielä, että kyseisen jäsenvaltion taloudellinen tilanne ei ole sellainen poikkeuksellinen seikka, joka oikeuttaa työntekijöiden vanhuusetuuksia koskevan oikeuden suojaamisen alemmalla tasolla.

3 Oikeus äitiyslomaan

Asiassa C-5/12, *Betriu Montull*, 19.9.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivit 92/85⁷⁷ ja 76/207,⁷⁸ joista ensin mainittu koskee raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden työntekijöiden suojelua ja jälkimmäinen *mies- ja naispuolisten työntekijöiden tasa-arvoista kohtelua*, eivät ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ensin mainitussa direktiivissä säädetty oikeus äitiyslomaan varataan sen ajanjakson osalta, joka seuraa äidin synnytyksen jälkeistä pakollista kuuden viikon lepoaikaa, vanhemmille, joilla molemmilla on työntekijän asema, ja jossa tämä oikeus siten evätään isältä, kun hänen lapsensa äidillä ei ole tätä asemaa eikä tämä kuulu julkiseen sosiaaliturvajärjestelmään.

Unionin tuomioistuimen mukaan tällaisen naispuolisen itsenäisen ammatinharjoittajan tilanne ei kuulu direktiivin 92/85 soveltamisalaan, sillä se koskee ainoastaan raskaana olevia ja äskettäin synnyttäneitä tai imettäviä työntekijöitä työssä. Vaikka tällainen kansallinen lainsäädäntö merkitsee sukupuoleen perustuvaa erilaista kohtelua, kyse on oikeutetusta erilaisesta kohtelusta, josta säädetään direktiivissä 76/207,⁷⁹ jossa tunnustetaan naisen raskaudenaikaisen ja -jälkeisen biologisen tilan suojeleminen oikeutetuksi.⁸⁰

XII Kuluttajansuoja

Kuluttajansuojan alalla on syytä muistaa asiassa C-415/11, *Aziz*, 14.5.2013 annettu tuomio, joka koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annetun direktiivin 93/13⁸¹ tulkintaa. Asian taustalla oli espanjalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö asiassa, jossa kuluttaja oli nostamassaan kanteessa vaatinut *lainsopimukseen, jonka vakuutena oli kiinteistökiinnitys, sisältyvän ehdon kohtuuttomaksi toteamista* ja kyseiseen kuluttajaan kohdistetun ulosmittausmenettelyn kumoamista.

⁷⁷ Toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/85/ETY (EYVL L 348, s. 1).

⁷⁸ Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9.2.1976 annettu neuvoston direktiivi 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40).

⁷⁹ Direktiivin 76/207 2 artiklan 1 kohta.

⁸⁰ Direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohta.

⁸¹ Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29).

Unionin tuomioistuin totesi, että jos kansallisessa menettelyllisessä järjestelmässä, jonka mukaan pääasiamenettelyn tuomioistuimella, jossa kuluttaja on nostanut kanteen, jossa hän vetoaa ulosmittausperusteena olevan sopimusehdon kohtuuttomuuteen, ei ole mahdollisuutta määrätä turvaamistoimista, joilla voidaan keskeyttää kiinteistön ulosmittausmenettely, kun tällaisista toimista määrääminen on tarpeen sen lopullisen ratkaisun täyden tehokkuuden turvaamiseksi, kyseinen järjestelmä voi heikentää direktiivillä annettavan suojan tehokkuutta. Ilman tätä mahdollisuutta kaikissa sellaisissa tapauksissa, joissa kiinnitetty kiinteistö on ulosmitattu ennen pääasiamenettelyn tuomioistuimen ratkaisua, jossa kiinnityksen taustalla oleva sopimusehto todetaan kohtuuttomaksi ja ulosmittausmenettely näin ollen pätemättömäksi, tällaisella ratkaisulla voitaisiin turvata kuluttajalle suoja pelkän korvauksen muodossa, jota olisi pidettävä puutteellisena ja riittämättömänä sekä direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan vastaisena sen vuoksi, ettei se olisi riittävä ja tehokas keino saman ehdon käytön lopettamiseksi.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin täsmensi, että direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua käsitettä ”huomattava epätasapaino” kuluttajan vahingoksi on arvioitava tutkimalla niitä kansallisia oikeussääntöjä, joita sovellettaisiin ilman osapuolten välistä sopimusta, sen ratkaisemiseksi, saattaako sopimus kuluttajan voimassa olevassa kansallisessa oikeudessa säädetyn mukaista oikeudellista tilannetta epäedullisempaan tilanteeseen, ja jos saattaa, niin missä määrin. Tässä yhteydessä on merkitystä myös sen oikeudellisen tilanteen tutkimisella, jossa mainittu kuluttaja on, kun otetaan huomioon hänen käytettävissään olevat kansallisen lainsäädännön mukaiset keinot kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi.

XIII Ympäristö

1 Oikeus saada tietoa ja osallistua päätöksentekoon ympäristöasioissa

Edellä mainitussa asiassa *Križan ym.*, 15.1.2013 antamassaan tuomiossa⁸² unionin tuomioistuin otti kantaa yleisön oikeuteen tutustua maankäyttöpäätökseen, joka koski kaatopaikan sijoittamista. Se totesi, että pääasian oikeudenkäynnin kohteena oleva päätös oli yksi niistä toimenpiteistä, joihin tälle laitokselle myönnettävää lupaa koskeva lopullinen päätös perustuisi, ja että siihen sisältyi toimilupaa koskevaan menettelyyn vaikuttavia tietoja. Unionin tuomioistuin totesi, että Århusin yleis-sopimuksen⁸³ ja sen määräykset toistavan, ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämistä koskevan direktiivin 96/61⁸⁴ nojalla yleisöllä, jota asia koskee, oli oikeus tutustua tähän päätökseen. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin täsmensi, että kieltäytymistä maankäyttöpäätöksen saattamisesta yleisön saataville ei voida perustella vetoamalla kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen. Se piti kuitenkin mahdollisena, että perusteeton kieltäytyminen maankäyttöpäätöksen saattamisesta yleisön, jota asia koskee, saataville voidaan korjata, kunhan kaikki vaihtoehdot ja ratkaisut ovat vielä avoimia ja tällainen menettelyvirheen korjaaminen antaa yleisölle todellisen mahdollisuuden vaikuttaa päätöksentekomenettelyn lopputulokseen.

⁸² Tämän tuomion toinen näkökohta esitellään otsikon ”Euroopan unionin oikeudenkäyntiasiat” alla.

⁸³ Århusissa 25.6.1998 allekirjoitettu yleissopimus tiedon saatavuudesta, yleisön osallistumisesta päätöksentekoon sekä oikeuden saatavuudesta ympäristöasioissa. Tämä yleissopimus on hyväksytty Euroopan yhteisön puolesta 17.2.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/370/EY (EUVL L 124, s. 1).

⁸⁴ Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 24.9.1996 annettu neuvoston direktiivi 96/61/EY (EYVL L 257, s. 26), sellaisena kuin se on muutettuna 18.1.2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 166/2006 (EUVL L 33, s. 1).

Unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin tavoitetta ehkäistä ja vähentää ympäristön pilaantumista ei voitaisi saavuttaa, jollei olisi mahdollista estää sitä, että laitos, jota varten lupa saattaa olla myönnetty direktiivin vastaisesti, jatkaa toimintaansa siihen asti, kunnes kysymys luvan laillisuudesta on lopullisesti ratkaistu. Tämän vuoksi direktiivissä edellytetään, että yleisöön, jota asia koskee, kuuluvilla henkilöillä on oikeus pyytää määräämään turvaamistoimia tämän pilaantumisen ehkäisemiseksi, kuten riitautetun luvan soveltamisen tilapäistä keskeyttämistä.

Direktiivin 2003/4⁸⁵ nojalla jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaiset velvoitetaan saattamaan pyydettyä saataville niiden omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaa ympäristötietoa. Asiassa C-279/12, *Fish Legal ja Shirley*, 19.12.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli täsmennettävä kyseisessä direktiivissä tarkoitettua käsitettä ”viranomaiset”.

Se katsoi, että viemäroinnistä ja vesihuollosta vastaavia yrityksiä voidaan pitää oikeushenkilöinä, jotka hoitavat ”viranomaisen tehtäviä”, ja tästä syystä ne ovat direktiivissä⁸⁶ tarkoitettuja ”viranomaisia”, jos niiden tehtävänä on kansallisen lainsäädännön nojalla tarjota yleishyödyllisiä palveluja ja niillä on tätä varten kansallisen lainsäädännön nojalla erityistä toimivaltaa, joka poikkeaa yksityisoikeudellisten henkilöiden välisiin suhteisiin sovellettavista säännöistä. Lisäksi näitä ympäristöön liittyviä julkisia palveluja tarjoavia yrityksiä on pidettävä direktiivin⁸⁷ nojalla ”viranomaisina”, jos ne tarjoavat näitä palveluja direktiivin 2003/4 2 artiklan 2 alakohdan a tai b alakohdassa tarkoitetun elimen tai henkilön valvonnassa eivätkä määrittele tosiasiallisesti itsenäisesti tapaa, jolla ne tarjoavat näitä palveluja, koska tällainen elin tai henkilö voi vaikuttaa ratkaisevasti kyseisten yritysten toimintaan ympäristöalalla.

Unionin tuomioistuin lisäsi, että tällainen direktiivin 2003/4 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu ”viranomaisen tehtäviä” hoitava henkilö, joka on viranomainen, on velvollinen antamaan kaikki sen hallussa olevat ympäristötiedot. Sitä vastoin kaupalliset yhtiöt, jotka voivat olla kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja viranomaisia ainoastaan siltä osin kuin ne ovat silloin, kun ne tarjoavat julkisia palveluja ympäristöalalla, viranomaisen valvonnassa, ovat velvollisia antamaan ympäristötietoja ainoastaan, jos ne liittyvät tällaisten palvelujen tarjoamiseen.

2 Oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan ympäristöasioissa

Asiassa C-260/11, *Edwards*, 11.4.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimen oli otettava kantaa kysymykseen *tuomioistuimenmenettelyistä aiheutuvista kustannuksista*, jotka voivat heikentää oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ympäristöasioissa. Unionin tuomioistuin katsoi, että unionin oikeudessa⁸⁸ asetettu vaatimus, jonka mukaan tuomioistuimenmenettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, merkitsee sitä, että asianomaisia henkilöitä ei saa estää aloittamasta tai jatkamasta oikeudenkäyntiä asian kannalta merkityksellisten unionin oikeuden säännösten soveltamisalalla siitä mahdollisesti aiheutuvan taloudellisen taakan takia, kun

⁸⁵ Ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta 28.1.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY (EUVL L 41, s. 26).

⁸⁶ Direktiivin 2003/4 2 artiklan 2 kohdan b alakohta.

⁸⁷ Direktiivin 2003/4 2 artiklan 2 kohdan c alakohta.

⁸⁸ Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40) 10 a artiklan viides kohta ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 24.9.1996 annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY (EYVL L 257, s. 26) 15 a artiklan viides kohta, sellaisina kuin nämä direktiivit ovat muutettuina yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta 26.5.2003 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/35/EY (EUVL L 156, s.17).

otetaan huomioon kaikki kyseiselle asianosaiselle aiheutuneet kulut. Unionin tuomioistuin täsmensi, että tämä vaatimus liittyy ympäristöä koskevissa asioissa perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden noudattamiseen ja tehokkuusperiaatteen noudattamiseen.

Kun kansallista tuomioistuinta pyydetään langettamaan oikeudenkäyntikulut sellaisen kantajan tai valittajan maksettavaksi, jonka ympäristöoikeuden alaan kuuluva kanne tai valitus ei ole menestynyt, sen on varmistuttava siitä, että tuomioistuinmenettely ei ole niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, ja otettava huomioon sekä sen henkilön etu, joka haluaa puolustaa oikeuksiaan, että ympäristönsuojeluun liittyvä yleinen etu.

Tämän arvioinnin yhteydessä kansallinen tuomioistuin ei voi arvioida ainoastaan asianomaisen henkilön taloudellista tilannetta, vaan sen on myös tarkasteltava objektiivisesti oikeudenkäyntikulujen määrää. Siten menettelystä aiheutuvat kustannukset eivät saa ylittää asianomaisen henkilön taloudellisia voimavaroja eivätkä missään tapauksessa saa olla objektiivisesti tarkasteltuina kohtuuttomia.

XIV Televiestintä

Tämän vuoden oikeuskäytännössä unionin tuomioistuimella on ollut tilaisuus käsitellä sähköisiin viestintäpalveluihin sovellettavaa lainsäädäntöä.

Asiassa C-375/11, *Belgacom ym.*, 21.3.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin vastasi ennakkoratkaisupyyntöön, joka koski Belgiassa *matkapuhelinoperaattoreille asetettujen maksujen yhteensoveltuvuutta* sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista annetun direktiivin 2002/20⁸⁹ kanssa.

Unionin tuomioistuin täsmensi ensinnäkin, että radiotaajuuksien käyttöoikeuksien uudistamismenettelyä on pidettävä uusien oikeuksien myöntämisenä ja että direktiiviä on siten sovellettava jakamismenettelyyn. Toiseksi unionin tuomioistuin katsoi, että direktiivin 12 ja 13 artikla eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorit maksamaan sekä uudesta radiotaajuuksien käyttöoikeuksien hankinnasta että niiden uudistamisesta kertamaksun, joka täydentää taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosittaista maksua, jolla pyritään edistämään voimavarojen mahdollisimman tehokasta käyttöä, ja maksua, jolla katetaan valtuutuksen hallinnointikulut, jos kyseisillä maksuilla pyritään tosiasiallisesti varmistamaan radiotaajuuksien mahdollisimman tehokas käyttö, jos ne ovat objektiivisesti perusteltavissa, avoimia, syrjimättömiä ja tavoitteeseensa nähden oikeasuhteisia ja jos niissä otetaan huomioon direktiivin 8 artiklassa esitetyt tavoitteet.

Unionin tuomioistuin totesi vielä, että kertamaksun määrääminen merkitsee operaattoreihin, jotka ovat radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijoita, sovellettavien ehtojen muuttamista. Näin ollen direktiivin 14 artiklan 1 kohta ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio säättää tällaisesta maksusta, jos tällainen muutos täyttää siinä säädettyt edellytykset eli on objektiivisesti perusteltu ja oikeasuhteinen ja siitä on ilmoitettu etukäteen kaikille asianomaisille osapuolille, jotta nämä voivat ilmaista näkemyksensä.

⁸⁹ Sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) (EYVL L 108, s. 21).

Asiassa C-518/11, *UPC Nederland*, 7.11.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin täsmensi sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen uuden sääntelyjärjestelmän unionin oikeudessa muodostavien direktiivien aineellista soveltamisalaa.⁹⁰

Unionin tuomioistuin totesi, että palvelu, joka käsittää radio- ja televisio-ohjelmien peruspaketin tarjoamisen kaapeliteitse ja jonka suorittamisesta veloitetaan siirtokustannukset, lähetystoiminnan harjoittajille suoritettavat korvaukset ja tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestöille teosten sisällön levittämisestä suoritettavat maksut, kuuluu sähköisen viestintäpalvelun käsitteen alaan ja siten unionin oikeuden sähköistä viestintää koskevan lainsäädännön aineelliseen soveltamisalaan.

Tarkastellessaan kansallisten viranomaisten toimivaltuuksia kyseisen lainsäädännön soveltamisen osalta unionin tuomioistuin katsoi, että kyseisiä direktiivejä on tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että paikallisyhteisön kaltainen yhteisö, joka ei ole direktiivissä 2002/20 tarkoitettu kansallinen sääntelyviranomainen, puuttuu suoraan hintoihin, joita sovelletaan radio- ja televisio-ohjelmien peruspaketin tarjoamisessa loppukuluttajille kaapeliteitse. Vilpittömän yhteistyön periaatteen vuoksi tällainen yhteisö ei voi myöskään vedota kaapelin kautta saatavilla olevan radio- ja televisio-ohjelmien peruspaketin tarjoajaa kohtaan ehtoon, josta on määrätty ennen uuden sääntelyjärjestelmän toteuttamista tehdyssä sopimuksessa ja jolla rajoitetaan kyseisen tarjoajan hinnoitteluvapautta.

Unionin tuomioistuin on antanut lisäksi kaksi merkittävää tuomiota audiovisuaalisia mediapalveluja koskevasta direktiivistä 2010/13.⁹¹

Ensinnäkin asiassa C-283/11, *Sky Österreich*, 22.1.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin oli arvioitava direktiivin 2010/13 15 artiklan 6 kohdan pätevyyttä omaisuudensuojan ja elinkeinovapauden kannalta. Tämän direktiivin säännöksen nojalla haltijan on sallittava se, että muut unioniin sijoittautuneet televisiolähetystoiminnan harjoittajat laativat lyhyitä uutisraportteja, voimatta vaatia korvausta, joka ylittäisi signaalin käyttöön antamisesta suoraan aiheutuvat lisäkustannukset.

Perusoikeuskirjan 17 artiklassa vahvistetun omaisuudensuojan loukkaamista koskevaa väitettä tarkastellessaan unionin tuomioistuin totesi, että yleisöä suuresti kiinnostavan tapahtuman lähettämistä koskevien yksinoikeuksien haltija ei voi vedota tässä määräyksessä annettuun suojaan, koska tämä ei voi vaatia oikeutta vedota saavutettuun oikeusasemaan vaatiakseen korvausta, joka ylittää signaalin käyttöön antamisesta aiheutuvat lisäkustannukset.

Direktiivin 2010/13 15 artiklan 6 kohdan yhteensoveltuvuudesta perusoikeuskirjan 16 artiklassa taatun elinkeinovapauden kanssa unionin tuomioistuin korosti, että lähettämistä koskevien yksinoikeuksien haltijoiden elinkeinovapaus ei ole ehdoton, vaan sitä on arvioitava sen tehtävän perusteella, joka sillä on yhteiskunnassa. Kun otetaan huomioon yhtäältä tiedonsaantia koskevan

⁹⁰ Kyseessä ovat henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta televiestinnän alalla 15.12.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/66/EY (EYVL 1998, L 24, s. 1), sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/19/EY (EYVL L 108, s. 7), em. direktiivi 2002/20/EY, sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL L 108, s. 33) sekä yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi) (EYVL L 108, s. 51).

⁹¹ Audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 10.3.2010 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/13/EU (EUVL L 95, s. 1).

perusoikeuden sekä tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden turvaamisen merkitys ja toisaalta elinkeinovapauden suojaamisen merkitys, unionin lainsäätäjän oli unionin tuomioistuimen mukaan perusteltua antaa direktiivin 2010/13 15 artiklassa säädetyn kaltaisia sääntöjä, jotka sisältävät elinkeinovapauden rajoituksia mutta joissa yleisön tiedonsaanti asetetaan kyseessä olevien oikeuksien ja etujen välttämättömässä punninnassa etusijalle sopimusvapauteen nähden.

Toiseksi asiassa C-234/12, *Sky Italia*, 18.7.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuimella oli tilaisuus tarkastella kansallista lainsäädäntöä, jossa maksutelevisiotoiminnan harjoittajien osalta säädetään mainontaan käytettävissä olevasta enimmäislähetysajasta, joka on lyhyempi kuin maksuttoman televisiolähetystoiminnan harjoittajien osalta säädetty enimmäislähetysaika.

Unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että jäsenvaltio voi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukkaamatta vahvistaa erilaisia kyseisen mainonnan lähetysaikoja koskevia rajoituksia sen mukaan, harjoittavatko televisiolähetystoiminnan harjoittajat maksullista toimintaa vai eivät. Unionin tuomioistuin täsmensi, että sellaisiin sääntöihin liittyvillä periaatteilla ja tavoitteilla, jotka koskevat televisiomainonnan lähetysaikoja ja joista säädetään erityisesti direktiivissä 2010/13, pyritään saamaan aikaan tasapainoinen suoja yhtäältä televisiolähetystoiminnan harjoittajien ja mainostajien taloudellisten intressien ja toisaalta oikeuksien haltijoiden, eli tekijöiden ja muiden luovaan työhön osallistuneiden henkilöiden, ja kuluttajien, joita ovat televisionkatsojat, intressien välillä. Mainittujen intressien välinen tasapaino on erilainen riippuen siitä, lähettävätkö televisiolähetystoiminnan harjoittajat ohjelmansa maksua vastaan vai eivät, koska sekä näiden televisiolähetystoiminnan harjoittajien että televisionkatsojien tilanteet ovat objektiivisesti katsoen erilaisia.

Lisäksi unionin tuomioistuin korosti, että vaikka kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö voi merkitä SEUT 56 artiklassa tarkoitettuun palvelujen tarjoamisen vapauden kohdistuvaa rajoitusta, kuluttajien suojeleminen liialliselta kaupalliselta mainonnalta on yleiseen etuun liittyvä pakottava syy, jonka takia kyseinen rajoitus voi olla perusteltu, edellyttäen, että sen soveltamisella on voitava taata kyseessä olevan tavoitteen toteuttaminen, eikä tällä toimenpiteellä saada ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

XV Ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Varojen jäädyttäminen

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) alalla unionin tuomioistuin on antanut useita ratkaisuja, jotka liittyvät varojen jäädyttämistä koskeviin toimenpiteisiin ja jotka on paikallaan tuoda esille siltä osin kuin ne koskevat aineellisia edellytyksiä, jotka näiden toimenpiteiden on täytettävä, niihin kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan laajuutta tai niitä vastaan nostettuihin kanteisiin sovellettavia menettelysääntöjä.

1 Unionin tuomioistuimen harjoittama laillisuusvalvonta

Yhdistetyissä asioissa C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, *komissio vastaan Kadi*, 18.7.2013 antamassaan tuomiossa (Kadi II) unionin tuomioistuin käsitteli erityisesti unionin tuomioistuinten varojen jäädyttämistoimenpiteisiin kohdistaman laillisuusvalvonnan laajuutta.

Valituksenalaiseen tuomioon johtaneessa oikeudenkäynnissä Kadi oli vaatinut unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan komission päätöksen asiassa *Kadi ja Al Barakaat International Foundation vastaan neuvosto ja komissio* 3.9.2008 annetun unionin tuomioistuimen tuomion⁹² seurauksena.

⁹² Yhdistetyt asiat C-402/05 P ja C-415/05 P (Kok., s. I-6351).

Hän oli vedonnut erityisesti perusteluvollisuuden laiminlyöntiin sekä puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen. Unionin yleinen tuomioistuin oli hyväksynyt kanteen ja kumonnut riidanalaisen päätöksen. Vaikka unionin tuomioistuin totesi valituksenalaisen unionin yleisen tuomioistuimen tuomioon⁹³ sisältyvän oikeudellisia virheitä, se kuitenkin pysytti tämän tuomion ja totesi asiaa tutkittuaan, että näistä virheistä huolimatta unionin yleisen tuomioistuimen tuomion tuomiolauselma on perusteltu.

Se totesi, että unionin tuomioistuinten on varmistuttava siitä, että rajoittavia toimenpiteitä koskeva päätös perustuu riittävän vankkaan tosiseikastoon. Tämä tutkimus edellyttää niiden tosiseikkojen tarkistamista, joihin viitataan kyseisen päätöksen taustalla olevassa perusteiden tiivistelmässä, jottei tuomioistuinvalvonta rajoittuisi esitettyjen perusteiden abstraktin todennäköisyyden arviointiin vaan kohdistuisi siihen, onko näille perusteille näyttöä.

Tällaisen arvioinnin kannalta ei ole tarpeen, että toimivaltainen unionin viranomainen esittää unionin tuomioistuimissa kaikki tiedot ja todisteet Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston pakotekomitean toimittamassa tiivistelmässä esitetyistä perusteista. Esitettyjen tietojen tai todisteiden on kuitenkin tuettava asianomaista henkilöä vastaan esitettyjä perusteita. Jos unionin toimivaltaiselle viranomaiselle on mahdotonta toimittaa tietoja unionin tuomioistuimille, viimeksi mainittujen asiana on silloin tukeutua pelkkiin niille ilmoitettuihin seikkoihin. Jollei näiden seikkojen avulla ole mahdollista todeta, että jokin peruste on perusteltu, unionin tuomioistuimet katsovat, ettei peruste tue kyseessä olevaa merkitsemispäätöstä tai merkinnän pysyttämistä koskevaa päätöstä.

Tältä osin unionin tuomioistuin korosti edellä mainitussa asiassa ZZ annettuun tuomioon⁹⁴ viitaten, että unionin tai sen jäsenvaltioiden turvallisuuteen tai niiden kansainvälisten suhteiden hoitamiseen liittyvät pakottavat näkökohdat voivat olla esteenä sille, että jotkin tiedot tai todisteet toimitettaisiin asianomaiselle henkilölle. Tällaisessa tapauksessa unionin tuomioistuinten asiana on sovittaa yhteen yhtäältä turvallisuutta koskevat legitiimit näkökohdat, jotka liittyvät toimen antamiseksi huomioon otettujen tietojen luonteeseen ja lähteisiin, ja toisaalta tarve taata yksityiselle, että hänen menettelyllisiä oikeuksiaan, kuten oikeutta tulla kuulluksi ja kontradiktorista periaatetta, kunnioitetaan. Mikäli unionin tuomioistuimet katsovat, etteivät turvallisuuteen liittyvät pakottavat näkökohdat ole esteenä kyseisten tietojen toimittamiselle, ne antavat unionin toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuuden toimittaa ne asianomaiselle henkilölle. Jos kyseinen viranomainen ei toimita näitä tietoja tai todisteita, unionin tuomioistuinten on tutkittava riidanalaisen toimen laillisuus ainoastaan tälle henkilölle toimitettujen seikkojen perusteella.

Jos osoittautuu, että unionin toimivaltaisen viranomaisen esittämät syyt ovat todellakin esteenä unionin tuomioistuimissa esitettyjen tietojen tai todisteiden toimittamiselle asianomaiselle henkilölle, tehokasta oikeussuojaa koskevaan oikeuteen, erityisesti kontradiktorisen periaatteen noudattamiseen, liittyvät vaatimukset on saatettava asianmukaisesti tasapainoon unionin tai sen jäsenvaltioiden turvallisuudesta tai niiden kansainvälisten suhteiden hoidosta johtuvien vaatimusten kanssa. Tässä tarkoituksessa on arvioitava, voiko luottamuksellisten tietojen ja todisteiden toimittamatta jättäminen asianomaiselle henkilölle vaikuttaa niiden todistusarvoon.

Tässä asiassa unionin tuomioistuin totesi, toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin oli katsonut, että useimmat Kadia vastaan hyväksytyistä perusteista ovat riittävän tarkkoja ja konkreettisia puolustautumisoikeuksien tosiasiallisen käytön ja riidanalaisen toimen laillisuutta koskevan

⁹³ Asia T-85/09, *Kadi v. komissio*, tuomio 30.9.2010 (Kok., s. II-5177).

⁹⁴ Tämä tuomio on esitelty otsikon "Unionin kansalaisuus" alla.

tuomioistuinvalvonnan mahdollistamiseksi. Koska Kadin sekaantumisesta kansainväliseen terrorismitoimintaan ei kuitenkaan ole esitetty mitään tietoa tai todisteita, näillä väitteillä ei voida oikeuttaa häneen kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä unionin tasolla.

Unionin tuomioistuin tukeutui vastaavasti tähän YUTP:n alan unionin oikeuden säännösten tulkintaan asiassa C-280/12 P, *neuvosto vastaan Fulmen ja Mahmoudian*, 28.11.2013 antamassaan tuomiossa, jossa se hylkäsi neuvoston valituksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta,⁹⁵ jolla oli kumottu ensimmäisen oikeusasteen kantajiin kohdistuvat rajoittavat toimenpiteet ja niiden joukossa Iraniin kohdistuvat täytäntöönpanotoimenpiteet ydinaseiden levittämisen estämiseksi.⁹⁶ Unionin tuomioistuin totesi, että koska neuvosto ei ollut esittänyt näyttöä tai tiivistelmää luottamuksellisista tiedoista unionin tuomioistuimille, näiden tuomioistuinten on täytynyt perustaa ratkaisunsa ainoaan niille esitettyyn seikkaan eli kyseisten toimien perusteluista ilmenevään väitteeseen. Unionin tuomioistuin totesi näin ollen, että unionin yleinen tuomioistuin ei ollut tehnyt virhettä katsoessaan, että neuvosto ei ollut näyttänyt Fulmenin ja Mahmoudianin osallistuneen ydinaseiden levittämiseen.

Yhdistetyissä asioissa C-478/11 P–C-482/11 P, *Gbagbo ym. vastaan neuvosto*, 23.4.2013 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin käsitteli kumoamiskanteen nostamisen määräajan alkamisajankohdasta YUTP:n alalla. Unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu valitus unionin yleisen tuomioistuimen määräyksistä,⁹⁷ joilla osana tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä Norsunluurannikon tilanteen vuoksi kantajiin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annettujen neuvoston päätösten ja asetusten kumoamiseksi nostetut kanteet oli jätetty tutkimatta, koska ne oli nostettu liian myöhään. Unionin yleisessä tuomioistuimessa kantajat olivat väittäneet, että heihin ei voitu soveltaa kahden kuukauden määräaikaa kanteen nostamiselle, sillä riidanalaisia toimia ei ollut annettu heille tiedoksi. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tämä määräaika oli sen sijaan alkanut kulua 14 päivää riidanalaisien toimien Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaisemisen jälkeen ja oli jo päättynyt kanteiden nostamisen ajankohtana.

Unionin tuomioistuimen mukaan tämä arviointi sisältää oikeudellisen virheen, vaikka sillä ei kuitenkaan ole merkitystä kanteen tutkittavaksi ottamiselle, koska se oli joka tapauksessa nostettu liian myöhään. Unionin tuomioistuin totesi, että riidanalaiset toimet oli paitsi julkaistava virallisessa lehdessä, myös annettava tiedoksi asianomaisille henkilöille joko suoraan, jos osoite on tiedossa, tai julkaisemalla päätöksen 2010/656⁹⁸ 7 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 560/2005⁹⁹ 11 a artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus virallisessa lehdessä. Tämän ilmoituksen avulla kyseessä olevat henkilöt voivat tunnistaa muutoksenhakukeinon, joka heillä on käytettävissään kyseisiin luetteloihin sisällyttämisensä riitauttamiseksi, sekä kanteen nostamisen määräajan päättymispäivän. Tässä tapauksessa riidanalaisia toimia ei annettu asianomaisille tiedoksi suoraan heidän osoitteisiinsa vaan

⁹⁵ Yhdistetyt asiat T-439/10 ja T-440/10, *Fulmen v. neuvosto*, tuomio 21.3.2012.

⁹⁶ Unionin yleinen tuomioistuin oli todennut, että laillisuusvalvonta ei rajoitu esitettyjen perustelujen abstraktin ”todennäköisyyden” tutkimiseen, vaan siihen on sisällyttävä kysymys siitä, tukevatko konkreettiset todisteet ja tiedot niitä oikeudellisesti riittävästi. Se oli todennut, että neuvosto ei voi vedota siihen, että tiedot ovat peräisin luottamuksellisista lähteistä, ja päätteli, että neuvosto ei ollut esittänyt näyttöä kantajien osallistumisesta ydinaseiden levittämiseen.

⁹⁷ Unionin yleisen tuomioistuimen 13.7.2011 antamat määräykset asiassa T-348/11, *Gbagbo v. neuvosto*, asiassa T-349/11, *Kone v. neuvosto*, asiassa T-350/11, *Boni-Claverie v. neuvosto*, asiassa T-351/11, *Djédjé v. neuvosto* ja asiassa T-352/11, *N’Guessan v. neuvosto* (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

⁹⁸ Norsunluurannikkoon kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden jatkamisesta 29.10.2010 annettu neuvoston päätös 2010/656/YUTP (EUVL L 285, s. 28).

⁹⁹ Tiettyihin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvien rajoittavien erityistoimenpiteiden toteuttamisesta Norsunluurannikon tilanteen vuoksi 12.4.2005 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 560/2005 (EUVL L 95, s. 1).

julkaisemalla kyseinen ilmoitus. Näin ollen kumoamiskanteen nostamisen määräaika alkoi kunkin kyseessä olevan henkilön ja yhteisön osalta ilmoituksen julkaisemisella tapahtuneen tiedoksiantamisen päivästä.

Asiassa C-239/12 P, *Abdulahim vastaan neuvosto ja komissio*, 28.5.2013 annetussa tuomiossa unionin tuomioistuimen ratkaistavana oli kysymys siitä, millä edellytyksillä *kantajalla voi olla edelleen intressi vaatia varojen jäädyttämistä koskevan toimenpiteen kumoamista, vaikka sen vaikutukset olisivatkin lakanneet kanteen nostamisen jälkeen*.

Abdulahim oli ensin saattanut asian unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta se kumoaisi häneen kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisesta annetun asetuksen sen seurauksena, että hänet oli merkitty luetteloon, jonka oli laatinut Afganistanin tilanteesta annetulla Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla vuonna 1999 perustettu pakotekomitea. Kun asia oli vireillä unionin yleisessä tuomioistuimessa, hänen nimensä poistettiin pakotekomitean luettelosta, minkä jälkeen se poistettiin komission asetuksella laaditusta luettelosta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi,¹⁰⁰ että hänen nimensä merkitsemistä luetteloon koskeva kumoamisvaatimus oli menettänyt kohteensa ja että lausunnon antaminen siitä raukeaa.

Unionin tuomioistuin kumosi unionin yleisen tuomioistuimen määräyksen ja totesi, että riidanalaisen toimen kohteena olevalla henkilöllä säilyy intressi sen kumoamiseen joko saadakseen tilanteensa palautetuksi ennalleen tai saadakseen riidanalaisen toimen antajan tekemään jatkossa asianmukaiset muutokset ja siten estämään sen riskin, että lainvastaisuus toistuu, tai nostaakseen mahdollisen vahingonkorvauskanteen saadakseen korvauksen hänelle lainvastaisuudesta aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin vahvisti unionin yleisen tuomioistuimen tekemän erottelun toimen kumoamisen lainsäädännöllä, mikä ei vastaa toimen lainvastaisuuden tunnustamista taannehtivasti, ja kumoamistuomion välillä, joka johtaa siihen, että kumottu toimi poistetaan oikeusjärjestyksestä taannehtivasti eikä sen katsota koskaan olleen olemassa. Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin unionin yleisen tuomioistuimen päätelleen virheellisesti, että tämän erottelun perusteella ei voitaisi oikeuttaa Abdulrahimin intressiä häneen kohdistuvan asetuksen kumoamiseen. Unionin tuomioistuin korosti erityisesti sitä, että rajoittavilla toimenpiteillä on merkittäviä kielteisiä seurauksia niiden kohteena olevien henkilöiden oikeuksille ja vapauksille ja niihin huomattava vaikutus. Paitsi sinänsä varojen jäädyttäminen, joka laajojen vaikutustensa takia mullistaa sen kohteena olevien henkilöiden sekä työ- että perhe-elämän ja haittaa monien oikeustoimien tekemistä, on otettava huomioon myös voimakas paheksunta ja epäluottamus, jotka liittyvät siihen, että kyseessä olevat henkilöt nimetään julkisesti terroristijärjestöä lähellä oleviksi henkilöiksi.¹⁰¹

2 Yhteisön osallistumisen aste ja rajoittavien toimenpiteiden määrääminen

Asiassa C-348/12 P, *neuvosto vastaan Manufacturing Support & Procurement Kala Naft*, 28.11.2013 antamallaan tuomiolla unionin tuomioistuin kumosi unionin yleisen tuomioistuimen tuomion,¹⁰² joka koski *Iraniin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä ydinaseiden levittämisen estämiseksi* ja jossa oli kyse Iranin kaasu- ja öljyteollisuudelle tuotteita toimittavaan yritykseen kohdistuvasta toimenpiteestä. Unionin tuomioistuin totesi, että unionin yleinen tuomioistuin ei ollut ottanut huomioon

¹⁰⁰ Asia T-127/09, *Abdulahim v. neuvosto ja komissio*, määräys 28.2.2012.

¹⁰¹ Unionin tuomioistuin katsoi, että asia ei ollut ratkaisukelpoinen, ja palautti sen unionin yleiseen tuomioistuimeen. Asia on edelleen vireillä.

¹⁰² Asia T-509/10, *Manufacturing Support & Procurement Kala Naft v. neuvosto*, tuomio 25.4.2012.

rajoittavia toimenpiteitä koskevan unionin säännösten kehitystä erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1929 (2010)¹⁰³ jälkeen. Unionin tuomioistuimen mukaan unionin säännöstöstä¹⁰⁴ ilmenee nimenomaisesti, että Iranin öljy- ja kaasuteollisuuteen voidaan kohdistaa rajoittavia toimenpiteitä, erityisesti, jos se hankkii kiellettyjä tuotteita ja teknologiaa, koska unionin lainsäätäjä on osoittanut näiden tuotteiden ja teknologian yhteyden ydinaseiden levittämiseen yleisissä säännöksissä.

Tämän säännösten ja kyseisen turvallisuusneuvoston päätöslauselman perusteella unionin tuomioistuin totesi, että pelkkää kaupankäyntiä kyseiselle teollisuudelle tarkoitetuilla keskeisillä laitteilla ja teknologialla voitiin pitää Iranin ydinenergia-alan toiminnan tukemisenä. Unionin yleinen tuomioistuin teki siten oikeudellisen virheen katsoessaan, että rajoittavien toimenpiteiden kohdistaminen johonkin yhteisöön edellyttää, että kyseinen yhteisö on edeltävästi toiminut tosiasiallisesti moitittavasti, eikä pelkkä riski siitä, että yhteisö saattaa vastaisuudessa toimia näin, ole riittävä. Katsottuaan voivansa ratkaista asian unionin tuomioistuin vahvisti, että päätös merkitä Kala Naft -yhtiö varojen jäädyttämistä koskeviin luetteluihin oli lainmukainen.

XVI Euroopan unionin henkilöstö

Euroopan unionin henkilöstön osalta unionin tuomioistuin on ratkaissut kaksi erittäin tärkeää kysymystä.

Asiassa C-579/12 RX II, *komissio vastaan Strack*, 19.9.2013 antamassaan tuomiossa, joka on kolmas SEUT 256 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettussa uudelleenkäsittelemennettelyssä annettu tuomio, unionin tuomioistuin käsitteli unionin yleisen tuomioistuimen tuomiota, jolla tämä oli kumonnut virkamiestuomioistuimen tuomion, jolla puolestaan oli kumottu komission päätös hylätä *virkamiehen hakemus pitkäaikaisen sairausloman vuoksi lomavuoden aikana pitämättä jääneen palkallisen vuosiloman siirtämisestä*. Unionin tuomioistuin katsoi, että unionin yleisen tuomioistuimen tuomio vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta. Pitäessään voimassa päätöksen hylätä vuosiloman siirtämishakemus unionin yleinen tuomioistuin oli tulkinut virheellisesti ensinnäkin Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt)¹⁰⁵ 1 e artiklan 2 kohtaa siten, ettei se kata tietyistä työajan järjestämisestä koskevista seikoista annetussa direktiivissä 2003/88 tarkoitettuja työajan järjestämisestä koskevia vaatimuksia eikä etenäkään palkallista vuosilomaa, ja toiseksi henkilöstösääntöjen liitteessä V olevaa 4 artiklaa siten, että siinä tarkoitetaan, että oikeus siirtää vuosilomaa yli mainitussa säännöksessä vahvistetun rajan voidaan myöntää vain silloin, kun virkamies on estynyt pitämästä lomaansa virkatehtäviä koskevan toimintansa vuoksi.

¹⁰³ Turvallisuusneuvoston 9.6.2010 antama päätöslauselma 1929 (2010).

¹⁰⁴ Ks. Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja yhteisen kannan 2007/140/YUTP kumoamisesta 26.7.2010 annettu neuvoston päätös 2010/413/YUTP (EUVL L 195, s. 39 ja oikaisu EUVL L 197, s. 19) ja Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen N:o 423/2007 kumoamisesta 25.10.2010 annettu neuvoston asetusta (EU) N:o 961/2010 (EUVL L 281, s. 1).

¹⁰⁵ Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta sekä yhteisöjen virkamiehiin tilapäisesti sovellettavien erityisten toimenpiteiden laatimisesta 29.2.1968 annettu neuvoston asetusta (ETY, Euratom, EHTY) N:o 259/68 (EYVL L 56, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 24.11.2010 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU, Euratom) N:o 1080/2010 (EUVL L 311, s. 1), sellaisena kuin se on 5.6.2012 julkaistun oikaisun johdosta (EUVL 2012, L 144, s. 48).

Yleisen tulkintaperiaatteen mukaan unionin tointa on tulkittava niin pitkälle kuin mahdollista tavalla, joka ei aseta sen pätevyyttä kyseenalaiseksi, ja kaiken primaarioikeuden sekä erityisesti perusoikeuskirjan määräysten mukaisesti, minkä vuoksi henkilöstösääntöjen 1 e artiklan 2 kohtaa on tulkittava tavalla, jolla voidaan varmistaa sen yhteensopivuus perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohdassa sittemmin nimenomaisesti määrättyä sosiaalioikeuden periaatteena olevan palkallista vuosilomaa koskevan oikeuden kanssa. Tämä edellyttää unionin tuomioistuimen mukaan sitä, että kyseistä 1 e artiklan 2 kohtaa tulkitaan siten, että siinä mahdollistetaan direktiivin 2003/88 7 artiklan ydinsisällön sisällyttäminen henkilöstösääntöihin vähimmäissuojelusääntönä, jolla tarvittaessa täydennetään palkallista vuosilomaa koskevia muita henkilöstösääntöjen säännöksiä ja erityisesti näiden henkilöstösääntöjen liitteessä V olevaa 4 artiklaa.

Koska kyseistä henkilöstösääntöjen liitteessä V olevaa 4 artiklaa on tulkittava siten, ettei se koske kysymystä sellaisen palkallisen vuosiloman siirtämisestä, jota virkamies ei ole voinut pitää viitekautena pitkäaikaisen sairausloman vuoksi, henkilöstösääntöjen 1 e artiklan 2 kohdan ja täsmällisemmin sanoen direktiivin 2003/88 7 artiklan tätä koskevat vaatimukset on otettava huomioon asiassa sovellettavina vähimmäisvaatimuksina, jollei henkilöstösääntöihin sisälly edullisempia säännöksiä.

Unionin tuomioistuin käsitteli asiassa C-63/12, *komissio vastaan neuvosto*, asiassa C-66/12, *neuvosto vastaan komissio*, ja asiassa C-196/12, *komissio vastaan neuvosto*, 19.11.2013 antamissaan tuomioissa Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen säännöksiä, jotka koskevat *virkamiesten palkkojen ja eläkkeiden vuosittaisessa mukauttamisessa* sovellettavia menettelyjä. Komission ja neuvoston väliset oikeusriidat koskivat sitä, oliko vuoden 2011 osalta sovellettava henkilöstösääntöjen liitteessä XI olevassa 3 artiklassa säädettyä mukauttamista koskevaa ”normaalia” ja automaattista menetelmää vai tämän liitteen 10 artiklassa säädettyä poikkeuslauseketta, jota sovelletaan ”siinä tapauksessa, että taloudellinen ja sosiaalinen tilanne heikentyy vakavasti ja äkillisesti unionissa”.

Kun otetaan huomioon henkilöstösääntöjen liitteessä XI säädettyihin menettelyihin liittyvät erityispiirteet ja se asiayhteys, johon liitteessä XI oleva 10 artikla kuuluu, ja erityisesti neuvostolle henkilöstösääntöjen 65 artiklan 1 kohdalla annettu tehtävä, unionin tuomioistuimen mukaan neuvoston asiana oli arvioida komission toimittamien objektiivisten tietojen perusteella, oliko tilanne heikentynyt vakavasti ja äkillisesti siten, että poikkeuslauseketta voitiin soveltaa. Unionin tuomioistuin korosti, että kun neuvosto toteaa, että tilanne on heikentynyt vakavasti ja äkillisesti kyseisessä 10 artiklassa tarkoitetulla tavalla, komission on esitettävä parlamentille ja neuvostolle asianmukaiset ehdotukset mainitun artiklan perusteella.

Unionin tuomioistuin totesi, että koska neuvosto oli vuoden 2011 osalta todennut komission toimittamien objektiivisten tietojen perusteella tilanteen heikentyneen vakavasti ja äkillisesti, sillä ei ollut velvollisuutta hyväksyä mukauttamista koskevan ”normaalin” menetelmän perusteella esitettyä komission ehdotusta tälle vuodelle.

C – Unionin tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 23.10.2013)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtajat L. Bay Larsen ja R. Silva de Lapuerta; unionin tuomioistuimen varapresidentti K. Lenaerts; unionin tuomioistuimen presidentti V. Skouris; jaoston puheenjohtajat A. Tizzano ja M. Ilešič.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtajat C.G. Fernlund ja A. Borg Barthet; ensimmäinen julkisasiamies P. Cruz Villalón; jaoston puheenjohtajat T. von Danwitz, E. Juhász, M. Safjan ja J.L. da Cruz Vilaça.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Julkisasiamies P. Mengozzi; tuomarit J.-C. Bonichot ja J. Malenovský, julkisasiamies J. Kokott, tuomarit A. Rosas, G. Arestis ja E. Levits, julkisasiamies E. Sharpston.

Neljäs rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit A. Prechal, M. Berger ja C. Toader ja A. Ó Caoimh; julkisasiamies Y. Bot; tuomarit A. Arabadjev ja D. Šváby; julkisasiamies N. Jääskinen.

Neljäs rivi, vasemmalta oikealle:

Julkisasiamies M. Szpunar, tuomari F. Biltgen, julkisasiamiehet N. Wahl ja M. Wathelet, tuomarit E. Jarašiūnas, C. Vajda, S. Rodin, K. Jürimäe; kirjaaja A. Calot Escobar.

1 Unionin tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Vassilios Skouris

syntynyt 1948, oikeustieteen loppututkinto Freie Universität Berlinistä (1970), valtiosääntö- ja hallinto-oikeuden tohtori Hampurin yliopistosta (1973), Hampurin yliopiston professori (1972–1977), Bielefeldin yliopiston julkisoikeuden professori (1978), Thessalonikin yliopiston julkisoikeuden professori (1982), sisäasiainministeri (1989 ja 1996), Kreetan yliopiston valtuuskunnan jäsen (1983–1987), Thessalonikin kansainvälisen talous- ja eurooppaoikeuden instituutin johtaja (1997–2005), Kreikan eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1992–1994), Kreikan tiedeakatemian jäsen (1993–1995), Kreikan virkamiehiä valitsevan lautakunnan jäsen (1994–1996), Trierin yliopiston eurooppaoikeuden akademian tieteellisen neuvoston jäsen (1995–), Kreikan tuomarikoulun valtuuskunnan jäsen (1995–1996), ulkoministeriön tieteellisen neuvoston jäsen (1997–1999), Kreikan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja (1998), unionin tuomioistuimen tuomari 8.6.1999– ja presidentti 7.10.2003–

Koen Lenaerts

syntynyt 1954, oikeustieteen loppututkinto ja oikeustieteen tohtori Leuvenin katolisesta yliopistosta, master of laws ja master in public administration Harvardin yliopistosta, Leuvenin katolisen yliopiston assistentti (1979–1983) ja professori (1983–), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1984–1985), Bruggen Collège d'Europen yhteisön oikeuden opettaja, Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1986–1989), Harvard Law Schoolin vieraileva professori (1989), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–6.10.2003, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–

Antonio Tizzano

syntynyt 1940, Rooman La Sapienza -yliopiston yhteisön oikeuden professori, Istituto Orientalen (1969–1979) sekä Napolin Federico II:n (1979–1992), Catanian (1969–1977) ja Mogadishun (1967–1972) yliopistojen professori, asianajaja Corte di cassazione, Italian pysyvän EY-edustuston oikeudellinen neuvonantaja (1984–1992), Italian valtuuskunnan jäsen Espanjan ja Portugalin EU-jäsenyysneuvotteluissa sekä Euroopan yhtenäisasiakirjaa ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta koskeneissa kansainvälisissä neuvotteluissa ja hallitustenvälisissä konferensseissa, kirjoittanut julkaisuja useista EY:n perustamissopimuksista ja unionin lainsäädännöstä, Il Diritto dell'Unione Europea -aikausjulkaisun perustaja ja päätoimittaja (1996–), useiden oikeudellisten aikausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen, useiden kansainvälisten kongressien raportoiija, pitänyt esitelmiä ja kursseja Haagin kansainvälisen oikeuden akatemiassa (1987) sekä useissa muissa kansainvälisissä instituutioissa, Euroopan komission varainhoitoa tutkivan riippumattoman asiantuntijaryhmän jäsen (1999), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–3.5.2006 ja tuomari 4.5.2006–

Allan Rosas

syntynyt 1948, oikeustieteen tohtori Turun yliopistosta (1977), Turun yliopiston julkisoikeuden apulaisprofessori (1978–1981) ja Åbo Akademin professori (1981–1996), Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja (1985–1995), useita kansainvälisiä ja kansallisia akateemisia luottamustehtäviä, useiden tieteellisten yhdistysten jäsen sekä kansainvälisten ja kansallisten tutkimushankkeiden ja -ohjelmien johtaja (aloina mm. unionin oikeus, kansainvälinen oikeus, ihmis- ja perusoikeudet sekä valtiosääntöoikeus ja vertaileva julkisoikeus), Suomen valtuuskunnan jäsen tai neuvonantaja useissa kansainvälisissä konferensseissa ja kokouksissa, asiantuntijatehtäviä Suomen oikeuselämässä (mm. lainvalmistelu ja eduskunnan eri valiokunnat) sekä YK:ssa, Unescossa, Etykissä ja Euroopan neuvostossa, Euroopan komission oikeudellinen pääneuvonantaja (ulkosuhteet, 1995–) ja oikeudellisen yksikön varapääjohtaja (maaliskuu 2001–), unionin tuomioistuimen tuomari 17.1.2002–

Rosario Silva de Lapuerta

syntynyt 1954, oikeustieteen tutkinto Madridin Complutense-yliopistosta, valtionasiamies asemapaikkanaan Malaga, liikenne-, matkailu- ja viestintäministeriön oikeudellisen yksikön sekä sittemmin ulkoasiainministeriön oikeudellisen yksikön valtionasiamies, unionin tuomioistuimeen liittyviä asioita käsittelevän oikeudellisen yksikön päällikkö, oikeusministeriön valtionasiamiesviraston unioniin ja kansainvälisiin asioihin liittyvää oikeusneuvontaa antavan osaston apulaispäällikkö, unionin tuomioistuinjärjestelmän tulevaisuutta käsitelleen asiantuntijaryhmän jäsen, unionin tuomioistuinjärjestelmän uudistamista Nizzan sopimuksessa käsitelleen ”Puheenjohtajan ystävät” -työryhmän Espanjan valtuuskunnan sekä neuvoston tilapäisen ”Yhteisöjen tuomioistuim” -työryhmän puheenjohtaja, Escuela Diplomática unionin oikeuden professori, Noticias de la Unión Europea -julkaisun päätoimittaja, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–

Juliane Kokott

syntynyt 1957, oikeustieteen opintoja Bonnin ja Geneven yliopistoissa, LL.M. -tutkinto American Universitysta (Washington D.C.), oikeustieteen tohtori Heidelbergin (1985) ja Harvardin yliopistoista (1990), Berkeleyn yliopiston vieraileva professori (1991), Augsburgin (1992) sekä Heidelbergin (1993) ja Düsseldorfin yliopistojen (1994) professori Saksan julkisoikeuden sekä kansainvälisen oikeuden ja unionin oikeuden aloilla, Saksan hallituksen nimittämä ylimääräinen tuomari Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuimessa, globaalia kehitystä käsittelevän liittotasavallan neuvoa-antavan neuvoston (WBGU) varapuheenjohtaja (1996), St. Gallenin yliopiston kansainvälisen oikeuden sekä kansainvälisen kauppaoikeuden ja unionin oikeuden professori (1999), unionin oikeuden ja kansainvälisen kauppaoikeuden instituutin johtaja (2000) sekä kauppaoikeuden erikoistumisohjelman apulaisjohtaja (2001), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003–

Endre Juhász

syntynyt 1944, oikeustieteellinen tutkinto Szegedin yliopistosta (1967), Unkarin asianajajatutkinto (1970), vertailevan oikeustieteen jatko-opintoja Strasbourgin yliopistosta (1969–1972), ulkomaankauppaministeriön oikeudellisen osaston virkamies (1966–1974) ja lainsäädäntöneuvos (1973–1974), Unkarin Brysselin-suurlähetystön ensimmäinen kaupallinen sihteeri vastuullaan unionin oikeuteen liittyvät asiat (1974–1979), ulkomaankauppaministeriön osastopäällikkö (1979–1983), Unkarin Yhdysvaltojen-suurlähetystön (Washington D.C.) ensimmäinen kaupallinen sihteeri ja sittemmin kaupallinen neuvos (1983–1989), kauppaministeriön ja kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön ylijohtaja (1989–1991), pääneuvottelija Unkarin ja EY:n assosiaatiosopimusneuvotteluissa (1990–1991), kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön kansliapäällikkö ja Eurooppa-asioiden viraston pääjohtaja (1992), kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön valtiosihteeri (1993–1994), valtiosihteeri ja Eurooppa-asioiden viraston pääjohtaja teollisuus- ja kauppaministeriössä (1994), Unkarin ylimääräinen ja täysivaltainen EU-suurlähettiläs sekä EU-edustuston päällikkö (tammikuu 1995 – toukokuu 2003), pääneuvottelija Unkarin EU-jäsenyysneuvotteluissa (heinäkuu 1998 – huhtikuu 2003), salkuton ministeri Euroopan integraatiokysymysten koordinoinnissa (toukokuu 2003–), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–

George Arestis

syntynyt 1945, oikeustieteen tutkinto Ateenan yliopistosta (1968), M.A. (Comparative Politics and Government) Kentin yliopistosta Canterburystä (1970), asianajaja Kyproksessa (1972–1982), alioikeuden tuomari (1982) ja sittemmin päällikkötuomari (1995), Nikosian alioikeuden hallinnollinen päällikkötuomari (1997–2003), Kyproksen korkeimman oikeuden tuomari (2003), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–

Anthony Borg Barthet U.O.M

syntynyt 1947, oikeustieteen tohtori Maltan kuninkaallisesta yliopistosta (1973), Maltan julkishallinnon notary to government (1975), ylitarkastaja (1978), lainsäädäntöneuvos (1979), avustava attorney general (1988) sekä Maltan presidentin nimittämä attorney general (1989), Maltan yliopiston osa-aikainen siviilioikeuden opettaja (1985–1989), Maltan yliopiston konsistorin jäsen (1998–2004), oikeushallinnon valtuuskunnan jäsen (1994–2004), Maltan välimiesmenettelykeskuksen hallintoneuvoston jäsen (1998–2004), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–

Marko Ilešič

syntynyt 1947, oikeustieteen tohtori Ljubljanan yliopistosta, erikoistunut vertailevaan oikeustieteeseen Strasbourgin ja Coimbran yliopistoissa, asianajaja, Ljubljanan työtuomioistuimen tuomari (1975–1986), urheilutuomioistuimen puheenjohtaja (1978–1986), Triglav-vakuutusyhtiön välimiestuomioistuimen välimies (1990–1998), pörssin välimieslautakunnan puheenjohtaja (1995–), pörssin välitystuomioistuimen välimies (1998–), Jugoslavian (–1991) ja Slovenian (1991–) kauppakamarin välimies, Pariisin kansainvälisen kauppakamarin välimies, UEFA:n (1988–) ja FIFA:n (2000–) muutoksenhakutuomioistuimen tuomari, Slovenian lakimiesliiton puheenjohtaja, International Law Associationin sekä kansainvälisen merenkulkukomitean ja useiden muiden kansainvälisten oikeustieteellisten yhdistysten jäsen, kansainvälisen siviili-, kauppa- ja yksityisoikeuden professori, Ljubljanan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani, kirjoittanut useita oikeustieteellisiä teoksia, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–

Jiří Malenovský

syntynyt 1950, oikeustieteen tohtori Prahan Kaarlen yliopistosta (1975), Brnon Masaryk -yliopiston yliassistentti (1974–1990), varadekaani (1989–1991) sekä kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden laitoksen esimies (1990–1992), Tšekkoslovakian perustuslakituomioistuimen tuomari (1992), suurlähettiläs Euroopan neuvostossa (1993–1998), Euroopan neuvoston ministerivaltuuskunnan puheenjohtaja (1995), ulkoministeriön pääjohtaja (1998–2000), Tšekin ja Slovakian ryhmien puheenjohtaja Association de droit international -järjestössä (1999–2001), perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004), lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2000), Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (2000–), Brnon Masaryk-yliopiston kansainvälisen julkisoikeuden professori (2001), unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–

Uno Lohmus

syntynyt 1952, oikeustieteen tohtori (1986), asianajaja (1977–1998), Tarton yliopiston rikosoikeuden vieraileva professori, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1994–1998), Viron korkeimman oikeuden presidentti (1998–2004), perustuslakikomitean jäsen, rikoslakikomitean neuvonantaja, rikoslakia valmistelevan työryhmän jäsen, julkaissut useita teoksia ihmisoikeuksista ja valtiosääntöoikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–

Egils Levits

syntynyt 1955, oikeustieteen ja valtiotieteen tutkinnot Hampurin yliopistosta, Kielin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkija, Latvian parlamentin neuvonantaja kansainvälistä oikeutta sekä valtiosääntöoikeutta ja lainsäädäntöuudistusta koskevissa asioissa, Latvian Saksan- ja Sveitsin- (1992–1993) sekä Itävallan-, Sveitsin- ja Unkarin- (1994–1995) suurlähettiläs, ulkoministerin tehtäviä hoitava varapääministeri ja oikeusministeri (1993–1994), Etyjin sovittelu- ja välimiestuomioistuimen jäsen (1997–), pysyvän välimiestuomioistuimen jäsen (2001–), Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1995–2004), kirjoittanut useita julkaisuja valtiosääntö- ja hallinto-oikeudesta sekä lainsäädäntöuudistuksesta ja unionin oikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 11.5.2004–

Aindrias Ó Caoimh

syntynyt 1950, bachelor in civil law -tutkinto Dublinin University Collegesta (1971), barrister Dublinin King's Innsistä (1972), yhteisön oikeuden jatkotutkinto Dublinin University Collegesta (1977), Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1972–1999), yhteisön oikeuden opettaja Dublinin King's Innsissä, senior counsel (1994–1999), useita kertoja Irlannin hallituksen asiamiehenä unionin tuomioistuimessa, High Courtin tuomari (1999–), King's Innsin bencher (1999–), Irlannin EU-oikeuden yhdistyksen varapuheenjohtaja, kansainvälisen oikeuden yhdistyksen Irlannin osaston jäsen, yhteisöjen tuomioistuimen entisen tuomarin (1974–1985) Andreas O'Keeffen (Aindrias Ó Caoimh) poika, unionin tuomioistuimen tuomari 13.10.2004–

Lars Bay Larsen

syntynyt 1953, valtiotieteen (1976) ja oikeustieteen tutkinnot (1983) Kööpenhaminan yliopistosta, oikeusministeriön virkamies (1983–1985), perheoikeuden assistentti (1984–1991) ja sittemmin apulaisprofessori (1991–1996), asianajajayhteisön jaostopäällikkö (1985–1986), oikeusministeriön yksikönpäällikkö (1986–1991), asianajajayhteisön jäsen (1991), oikeusministeriön osastopäällikkö (1991–1995) sekä poliisiasian osaston (1995–1999) ja oikeudellisen osaston päällikkö (2000–2003), Tanskan edustaja K-4-komiteassa (1995–2000) sekä Schengenin keskusryhmässä (1996–1998) ja Europol Management Boardissa (1998–2000), korkeimman oikeuden jäsen (2003–2006), unionin tuomioistuimen tuomari 11.1.2006–

Eleanor Sharpston

syntynyt 1955, oikeus- ja taloustieteiden sekä kielten opintoja Cambridgen King's Collegessa (1973–1977), Oxfordin Corpus Christi Collegen assistentti ja tutkija (1977–1980), Middle Templen asianajajayhteisön jäsen (1980), barrister (1980–1987 ja 1990–2005), julkisasiamies ja tuomari Sir Gordon Slynnin lakimiesavustaja (1987–1990), Lontoon University Collegen yhteisön oikeuden ja oikeusvertailun opettaja (1990–1992), Cambridgen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan yliopistonlehtori (1992–1998) ja vanhempi yliopistonlehtori (1998–2005), Cambridgen yliopiston King's Collegen fellow (1992–), Cambridgen yliopiston Centre for European Legal Studies -tutkimuskeskuksen apulaisprofessori ja tutkija (1998–2005), Queen's counsel (1999), Middle Templen bencher (2005), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 11.1.2006–

Paolo Mengozzi

syntynyt 1938, Bolognan yliopiston kansainvälisen oikeuden professori ja yhteisön oikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija, Madridin Carlos III -yliopiston kunniatohtori, Johns Hopkins -yliopiston Bologna Centerin sekä New Yorkin St. Johns -yliopiston, Georgetownin yliopiston, Paris II -yliopiston, Georgian yliopiston ja Luxemburgin Institut universitaire internationalin vieraileva professori, Nijmegenin yliopiston European Business Law Pallas -ohjelman koordinaattori, Euroopan komission julkisten hankintojen neuvoa-antavan komitean jäsen, Italian kauppa- ja teollisuusministeriön alivaltiosihteeri Italian puheenjohtajakaudella, EU:n WTO-valmistelutyöryhmän jäsen sekä Haagin kansainvälisen oikeuden instituutin WTO-tutkimusohjelman johtaja (1997), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 4.3.1998–3.5.2006, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 4.5.2006–

Yves Bot

syntynyt 1947, oikeustieteen loppututkinto Rouenin yliopistosta, oikeustieteen tohtori Paris II Panthéon-Assas -yliopistosta, Le Mansin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori, Le Mansin syyttäjäviraston apulaissyöttäjä ja sittemmin ensimmäinen apulaissyöttäjä (1974–1982), tribunal de grande instance de Dieppen valtionsyyttäjä (1982–1984), tribunal de grande instance de Strasbourg apulaisvaltionsyyttäjä (1984–1986), tribunal de grande instance de Bastian valtionsyyttäjä (1986–1988), Caenin hovioikeuden julkisasiamies (1988–1991), tribunal de grande instance du Mansin valtionsyyttäjä (1991–1993), oikeusministerin erityisavustaja (1993–1995), tribunal de grande instance de Nanterren (1995–2002) sekä tribunal de grande instance de Paris'n (2002–2004) ja Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (cour d'appel de Paris) valtionsyyttäjä (2004–2006), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006–

Jean-Claude Bonichot

syntynyt 1955, oikeustieteen tutkinto Metz'n yliopistosta, loppu-tutkinto Institut d'études politiques de Paris'sta, opintoja École nationale d'administrationissa, Ranskan ylimmän hallintotuomioistui-men (Conseil d'État) esittelijä (1982–1985) sekä hallituskomissaari (1985–1987 ja 1992–1999), apulaistuomari (1999–2000) ja riita-asia-in jaoston kuudennen alajaoston puheenjohtaja (2000–2006), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1987–1991), työ-, työllisyys- ja am-mattikoulutusministerin sekä sittemmin julkishallinnosta ja hallinnon uudistamisesta vastaavan ministerin kabinettipäällikkö (1991–1992), työntekijöiden sairausvakuutuskassan yhteydessä toimivan Conseil d'État'n oikeudellisen valtuuskunnan päällikkö (2001–2006), Metz'n yliopiston (1988–2000) sekä Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopiston (2000–) apulaisprofessori, kirjoittanut useita julkaisuja hallinto-oikeu-desta sekä unionin oikeudesta ja Euroopan ihmisoikeuksista, Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme -julkaisun perustaja ja toi-mituskunnan puheenjohtaja, Bulletin juridique des collectivités locales -julkaisun yksi perustajista ja toimituskunnan jäsen, instituutioita sekä ympäristö- ja yhdyskuntasuunnitteluoikeutta koskevan tutkimus-ryhmän tieteellisen neuvoston puheenjohtaja, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–

Thomas Von Danwitz

syntynyt 1962, opintoja Bonnissa sekä Genevessä ja Pariisissa, oikeus-tieteen valtiontutkinto (1986 ja 1992), oikeustieteen tohtori Bonnin yli-opistosta (1988), julkishallinnon kansainvälinen tutkinto École nationale d'administrationista (1990), jatkokouluttajan kelpoisuus Bonnin yliopis-tosta (1996), Ruhrin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (1996–2003) sekä de-kaani (2000–2001) Bochumissa, Kölnin yliopiston Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (2003–2006), julkisoikeuden ja hallin-totieteen instituutin johtaja (2006), Fletcher School of Law and Diplo-macy'n (2000) sekä Toursin François Rabelais -yliopiston (2001–2006) ja Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopiston (2005–2006) vieraileva professo-ri, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–

Alexander Arabadjiev

syntynyt 1949, oikeustieteen opintoja Sofian St. Kliment Ohrid-ski -yliopistossa, Blagoevgradin alioikeuden tuomari (1975–1983), Blagoevgradin alueellisen tuomioistuimen tuomari (1983–1986), kor-keimman oikeuden tuomari (1986–1991), perustuslakituomioistui-men tuomari (1991–2000), Euroopan ihmisoikeustoimikunnan jäsen (1997–1999), Euroopan tulevaisuutta käsitelleen valmistelukunnan jä-sen (2002–2003), parlamentin jäsen (2001–2006), Euroopan parlamentin tarkkailija, unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007–

Camelia Toader

syntynyt 1963, oikeustieteen loppututkinto (1986) ja oikeustieteen tohtori (1997) Bukarestin yliopistosta, Buftean alioikeuden notaari (1986–1988), Bukarestin 5. alueen alioikeuden tuomari (1988–1992), Bukarestin asianajajayhteisön jäsen (1992), Bukarestin yliopiston siviilioikeuden ja eurooppalaisen sopimusoikeuden assistentti (1992–2005) sekä professori (2005–), tohtoriopintoja ja tutkimustyötä Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa (1992–2004), oikeusministeriön Euroopan integraatio -osaston johtaja (1997–1999), ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen tuomari (1999–2006), Wienin yliopiston vieraileva professori (2000 ja 2011), kansallisen tuomarikoulun unionin oikeuden opettaja (2003 ja 2005–2006), useiden oikeustieteellisten aikakauskirjojen toimitusneuvoston jäsen, kansainvälisen vertailevan oikeustieteen akatemian apulaisjäsen sekä Romanian akateemisen eurooppaoikeuden tutkimuskeskuksen ja oikeustieteellisen tutkimusinstituutin akatemian kunniatutkija (2010–), unionin tuomioistuimen tuomari 12.1.2007–

Jean-Jacques Kasel

syntynyt 1946, oikeustieteen tohtori, hallinto-oikeuden jatkotutkinto (ULB, 1970), tutkinto Pariisin IEP:stä (Ecofin, 1972), asianajajajärjoittelija, Banque de Paris et des Pays-Bas'n oikeudellinen neuvonantaja (1972–1973), ulkoministeriön avustaja ja sittemmin lähetystösihteeri (1973–1976), hallituksen eri työryhmien puheenjohtaja (1976), ensimmäinen lähetystösihteeri (Pariisi) ja pysyvä edustaja OECD:ssä (UNESCO:n yhteyshenkilö 1976–1979), varapääministerin kabinettipäällikkö (1979–1980), Euroopan poliittisen yhteistyön (EPC) puheenjohtaja (Aasia, Afrikka, latinalainen Amerikka), Euroopan komission puheenjohtajan neuvonantaja ja sittemmin apulaiskabinettipäällikkö (1981), ministerineuvoston pääsihteeristön talous- ja henkilöstöasioiden päällikkö (1981–1984), erityistehtävissä Luxemburgin pysyvässä EY-edustustossa (1984–1985), talousarviokomitean puheenjohtaja, täysivaltainen ministeri sekä poliittisten asioiden ja kulttuuriasioiden johtaja (1986–1991), pääministerin diplomaattinen neuvonantaja (1986–1991), Luxemburgin Kreikan-suurlähettiläs (1989–1991; ei maassa asuva), poliittisen komitean puheenjohtaja (1991), suurlähettiläs ja Luxemburgin pysyvä EY-edustaja (1991–1998), pysyvien edustajien komitean Coreperin puheenjohtaja (1997), suurlähettiläs Brysselissä (1998–2002), Luxemburgin pysyvä edustaja Natossa (1998–2002), hovimarsalkka ja suurherttuan kabinettipäällikkö (2002–2007), unionin tuomioistuimen tuomari 14.1.2008–

Marek Safjan

syntynyt 1949, oikeustieteen tohtori Varsovan yliopistosta (1980), Varsovan yliopiston oikeustieteiden dosentti (Dr. Hab., 1990), oikeustieteen professori (1998–), Varsovan yliopiston siviilioikeuden instituutin johtaja (1992–1996), Varsovan yliopiston vararehtori (1994–1997), Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française -järjestön Puolan-osaston pääsihteeri (1994–1998), Puolan edustaja Euroopan neuvoston bioetiikkakomiteassa (1991–1997), oikeusinstituutin tiede-neuvoston puheenjohtaja (1998), perustuslakituomioistuimen tuomari (1997–1998) ja presidentti (1998–2006), International Academy of Comparative Law'n jäsen (1994–), kansainvälisen oikeus-, etiikka- ja tiedeyhdistyksen jäsen (1995–), Helsinki-komitean puolalaisjäsen, Puolan tiedeakatemian jäsen, sai Euroopan neuvoston pääsihteerin myöntämän Pro Merito -mitalin (2007), kirjoittanut useita julkaisuja siviili-, lääkintä- ja eurooppaoikeudesta, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–

Daniel Šváby

syntynyt 1951, oikeustieteen tohtori Bratislavan yliopistosta, Bratislavan alioikeuden tuomari, siviilioikeudellisia asioita käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen tuomari, Bratislavan muutoksenhakutuomioistuimen varapresidentti, oikeusministeriön lainvalmisteluosaston siviili- ja perheoikeudellisista asioista vastaavan yksikön virkamies, korkeimman oikeuden kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä ylimääräinen tuomari, Euroopan ihmisoikeuskomission jäsen Strasbourgissa, perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–6.10.2009, unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–

Maria Berger

syntynyt 1956, oikeustieteen ja taloustieteen opintoja (1975–1979), oikeustieteen tohtori, Innsbruckin yliopiston Institut für Öffentliches Recht und Politikwissenschaft - instituutin amanuenssi (1979–1984), liittovaltion tiede- ja tutkimusministeriön virkamies ja sittemmin apulaisyksikönpäällikkö (1984–1988), liittokanslerinviraston EU-kysymysten vastuuhenkilö (1988–1989), liittokanslerinviraston Euroopan integraatio -osaston päällikkö vastuualueenaan Itävallan EU-jäsenyyden valmistelu (1989–1992), EFTAn valvontaviranomaisen johtaja Genevessä ja Brysselissä (1993–1994), Donau-Universität Kremsin vararehtori (1995–1996), Euroopan parlamentin jäsen (marraskuu 1996 – tammikuu 2007 ja joulukuu 2008 – heinäkuu 2009) sekä oikeusasioiden valiokunnan jäsen (heinäkuu 2004 – tammikuu 2007), EU:n tulevaisuuskonventin varajäsen (helmikuu 2002 – heinäkuu 2003), kansallisen neuvoston ja liittoneuvoston sekä Euroopan parlamentin sosialistisen parlamenttiryhmän puheenjohtaja (heinäkuu 2004 – tammikuu 2007 ja joulukuu 2008 – heinäkuu 2009), Pergin kaupunginvaltuuston jäsen (syyskuu 1997 – syyskuu 2009), liittovaltion oikeusministeri (tammikuu 2007 – joulukuu 2008), unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–

Niilo Jääskinen

syntynyt 1958, oikeustieteen kandidaatti (1980) sekä lisensiaatti (1982) ja tohtori (2008) Helsingin yliopistosta, opetus- ja tutkimustehtäviä Helsingin yliopistossa (1980–1986), Rovaniemen käräjäoikeuden notaari (1983–1984), oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos (1987–1989) ja ETA-yksikön päällikkö (1990–1995), ulkoministeriön lainsäädäntöneuvos (1989–1990), eduskunnan suuren valiokunnan valiokuntaneuvos ja Eurooppa-asioiden sihteerin (1995–2000), korkeimman hallinto-oikeuden ylimääräinen hallintoneuvos (heinäkuu 2000 – joulukuu 2002) ja hallintoneuvos (tammikuu 2003 – syyskuu 2009), vastuussa oikeudellisista ja institutionaalisista kysymyksistä Suomen EU-jäsenyysneuvotteluissa, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2009–

Pedro Cruz Villalón

syntynyt 1946, oikeustieteen loppututkinto (1963–1968) ja oikeustieteen tohtori (1975) Sevillan yliopistosta, jatko-opintoja Freiburg im Breisgaun yliopistossa (1969–1971), Sevillan yliopiston poliittisen oikeuden (1978–1986) ja valtiosääntöoikeuden (1986–1992) professori, Espanjan perustuslakituomioistuimen esittelijä (1986–1987) sekä sittemmin tuomari (1992–1998) ja presidentti (1998–2001), Wissenschaftskolleg zu Berlinin fellow (2001–2002), Consejo de Estado:n nimitetty jäsen (2004–2009), kirjoittanut useita julkaisuja, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 14.12.2009–

Alexandra (Sacha) Prechal

syntynyt 1959, oikeustieteen opintoja Groningenin yliopistossa (1977–1983), oikeustieteen tohtori Amsterdamin yliopistosta (1995), Maastrichtin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan lehtori (1983–1987), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1987–1991), Amsterdamin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Eurooppa-instituutin lehtori (1991–1995), Tilburgin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan eurooppaoikeuden professori (1995–2003), Utrechtin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan eurooppaoikeuden professori ja Eurooppa-instituutin hallintoneuvoston jäsen (2003–), useiden kansallisten ja kansainvälisten oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen, kirjoittanut useita julkaisuja, Alankomaiden kuninkaallisen tiedeakatemian jäsen, unionin tuomioistuimen tuomari 10.7.2010–

Egidijus Jarašiūnas

syntynyt 1952, oikeustieteen loppututkinto Vilnan yliopistosta (1974–1979), oikeustieteen tohtori Liettuan oikeustieteellisestä akatemiasta (1999), Liettuan asianajajayhteisön jäsen (1979–1990), Liettuan korkeimman neuvoston (1990–1992) ja sittemmin Seimasin jäsen (kansanedustaja), suuren valiokunnan ja lakivaliokunnan jäsen (1992–1996), perustuslakituomioistuimen tuomari (1996–2005) ja sittemmin sen presidentin oikeudellinen neuvonantaja (2006–), Mykolas Romeris -yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan valtiosääntöoikeuden assistentti (1997–2000), apulaisprofessori (2000–2004), professori (2004–) ja valtiosääntöoikeuden laitoksen johtaja (2005–2007) sekä oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (2007–2010), Euroopan neuvoston perustuslakiasioita käsittelevän asiantuntijaelimen Venetsian komission jäsen (2006–2010), yksi Liettuan itsenäisyyden palauttaneen julistuksen (11.3.1990) allekirjoittajista, kirjoittanut useita oikeustieteellisiä teoksia, unionin tuomioistuimen tuomari 6.10.2010–

Carl Gustav Fernlund

syntynyt 1950, oikeustieteen tutkinto Lundin yliopistosta (1975), notari Landskronan käräjäoikeudessa (1976–1978), kamarioikeuden viskaali (1978–1982), kamarioikeuden asessori (1982), perustuslakivaliokunnan valiokuntaneuvos (1983–1985), valtiovarainministeriön lakimies (1985–1990), valtiovarainministeriön henkilöverotusyksikön päällikkö (1990–1996), valtiovarainministeriön valmisteveroyksikön päällikkö (1996–1998), verotusasioiden erityisasiantuntija Ruotsin pysyvässä edustustossa Euroopan unionissa (1998–2000), valtiovarainministeriön vero- ja tulliosaston päällikkö (2000–2005), hallintoneuvos (2005–2009), Göteborgin kamarioikeuden ylituomari (2009–2011), unionin tuomioistuimen tuomari 6.10.2011–

José Luís da Cruz Vilaça

syntynyt 1944, tutkinnot oikeustieteessä sekä talouspolitiikassa Coimbran yliopistosta, tohtorintutkinto kansainvälisessä taloustieteessä Pariisin I Panthéon-Sorbonne-yliopistosta, asevelvollisuus laivastoministeriön oikeudellisella osastolla (1969–1972), toiminut eurooppaoikeuden opettajana Lissabonin katolisessa yliopistossa ja Lissabonin Nova-yliopistossa, toiminut eurooppaoikeuden opettajana Coimbran yliopistossa ja eurooppaoikeuden instituutin johtajana Lissabonin Lusáda-yliopistossa, Portugalin valtioneuvoston jäsen (1980–1983), sisäasiainministeriön sekä valtioneuvoston puhemiehistön ja Eurooppa-asioiden ministeriön valtiosihteeri, Portugalin parlamentin jäsen ja kristillisdemokraattisen puolueen varapuheenjohtaja, yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies (1986–1988), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti (1989–1995), Lissabonin asianajajayhteisön jäsen erikoisaloinaan eurooppaoikeus ja kilpailuoikeus (1996–2012), Euroopan yhteisöjen oikeusjärjestelmän uudistusta valmistelleen työryhmän (Groupe Due) jäsen (2000), Euroopan komission kurinpitoneuvoston puheenjohtaja (2003–2007), Portugalin eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1999–), unionin tuomioistuimen tuomari 8.10.2012–

Melchior Wathelet

syntynyt 1949, oikeus- ja taloustieteen tutkinnot Liègen yliopistosta, Master of Laws Harvardin yliopistosta (Yhdysvallat), Pariisin Dauphine-yliopiston kunniatohtori, Leuvenin ja Liègen yliopistojen eurooppaoikeuden professori, kansanedustaja (1977–1995), Vallonian hallintoalueen valtiosihteeri sekä ministeri ja pääministeri (1980–1988), varapääministeri sekä oikeusministeri ja pk-yritysten, itsenäisten yrittäjien ja vapaiden ammattien asioiden ministeri (1988–1992), varapääministeri sekä oikeusministeri ja elinkeinoministeri (1992–1995), varapääministeri ja puolustusministeri (1995), Verviersin pormestari (1995), yhteisöjen tuomioistuimen tuomari (1995–2003), oikeudellinen neuvonantaja ja sittemmin asianajaja (2004–2012), valtiosihteeri (2009–2012), unionin tuomioistuimen julkisasiamies 8.10.2012–

Christopher Vajda

syntynyt 1955, oikeustieteen tutkinto Cambridgen yliopistosta, eurooppaoikeuden erikoistumisopinnot Université libre de Bruxelles yliopistossa, Englannin ja Walesin asianajajayhteisön jäsen (Gray's Inn, 1979), barrister (1979–2012), Pohjois-Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1996), Queen's Counsel (1997), Bench of Gray's Inn (2003), Crown Courtin kirjuri (2003–2012), United Kingdom Association for European Law'n varainhoitaja (2001–2012), yksi European Community Law of Competition -teoksen kirjoittajista (Bellamy & Child, 3-6 painos), unionin tuomioistuimen tuomari 8.10.2012–

Nils Wahl

syntynyt 1961, oikeustieteen perustutkinto (1987) ja tohtori (1995) Tukholman yliopistosta, dosentti ja eurooppaoikeuden Jean Monnet -opintuolin haltija (1995), Tukholman yliopiston eurooppaoikeuden professori (2001), avustava lakimies (1987–1989), koulutussäätiön hallintojohtaja (1993–2004), eurooppaoikeuden opintoja edistävän ruotsalaisen yhdistyksen puheenjohtaja (2001–2006), kilpailuneuvoston jäsen (2001–2006), Skånen ja Blekingen hovioikeuden apujäsen (2005–2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–28.11.2012, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 28.11.2012–

Siniša Rodin

syntynyt 1963; oikeustieteen tohtori (Zagrebin yliopisto, 1995), LL.M. (University of Michigan Law School, 1992), Fulbright Fellow ja Visiting Scholar, Harvard Law School (2001–2002), assistentti ja professori Zagrebin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa vuodesta 1987 alkaen, Jean Monnet -oppituolin haltija vuodesta 2006 alkaen ja Jean Monnet -oppituolin haltija ad personam vuodesta 2013 alkaen, vieraileva professori, Cornell Law School (2012), Kroatian perustuslakiuudistuskomitean jäsen, Euroopan unioniin liittymistä valmistelleen työryhmän puheenjohtaja (2009–2010), Kroatian tasavallan liittymisestä Euroopan unioniin neuvotelleen kroatialaisen valtuuskunnan jäsen (2006–2011), useiden julkaisujen kirjoittaja, unionin tuomioistuimen tuomari 4.7.2013–

François Biltgen

syntynyt 1958, oikeustieteellinen loppututkinto (1981), yhteisöoikeuden jatkotutkinto (DEA) talous- ja yhteiskuntatieteiden Paris II -yliopistosta (1982), tutkinto Pariisin valtio-opillisesta instituutista (1982), asianajaja Luxemburgissa (1987–1999), kansanedustaja (1994–1999), Esch-sur-Alzetten kaupunginvaltuuston jäsen (1987–1999), Esch-sur-Alzetten kaupunginhallituksen jäsen (1997–1999), Euroopan unionin alueiden komitean Luxemburgin valtuuskunnan varajäsen (1994–1999), työvoimaministeri, uskonnollisten asioiden ministeri, suhteista kansanedustuslaitokseen vastaava ministeri, toinen viestintäministeri (1999–2004), työvoimaministeri, uskonnollisten asioiden ministeri sekä kulttuuri-, korkeakoulu- ja tutkimusasioista vastaava ministeri (2004–2009), oikeusministeri, julkishallinto- ja hallinnonuudistusministeri, korkeakoulu- ja tutkimusasioista vastaava ministeri, viestintäministeri, uskonnollisten asioiden ministeri (2009–2013), Bolognan prosessin ministerien konferenssin toinen puheenjohtaja 2005 ja 2009, Euroopan avaruusjärjestön neuvoston varapuheenjohtaja (2012–2013), unionin tuomioistuimen tuomari 7.10.2013–

Küllike Jürimäe

syntynyt 1962, oikeustieteen tutkinto Tarton yliopistosta (1981–1986), virallisen syyttäjän avustaja Tallinnassa (1986–1991), tutkinto Viron diplomaattikoulusta (1991–1992), kauppa- ja teollisuuskamarin lakimies (1991–1993) ja yleinen neuvonantaja (1992–1993), Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (1993–2004), ihmisoikeuksien ja demokratisoitumisen European Master -opinnot Padovan ja Nottinghamin yliopistoista (2002–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Maciej Szpunar

syntynyt 1971, oikeustieteellinen loppututkinto Sleesian yliopistosta ja Bryggen Collège d'Europesta, oikeustieteen tohtori (2000), oikeustieteen dosentti (2009), oikeustieteen opettaja (2013), vieraileva tutkija Cambridgen Jesus Collegessa (1998), Liègen yliopistossa (1999) ja Firenzen Eurooppa-instituutissa (2003), asianajaja (2001–2008), oikeusministeriön siviilioikeuden kodifointikomission kansainvälisen yksityisoikeuden komitean jäsen (2001–2008), Trierin eurooppaoikeuden akademian tieteellisen neuvoston jäsen (2008–), voimassa olevan yhteisön yksityisoikeuden tutkimusryhmän "Acquis Group" jäsen (2006–), Euroopan integraatiokomitean kanslian alivaltiosihteeri (2008–2009), ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri (2010–2013), oikeudellisen instituutin tieteellisen komitean varapuheenjohtaja, Puolan valtionasiamies lukuisissa asioissa Euroopan unionin tuomioistuimissa, Puolan valtuuskunnan johtaja Euroopan raha- ja talousliiton vakaus- ja kasvusopimusta koskeneissa neuvotteluissa, useiden oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen, useita julkaisuja eurooppaoikeuden ja kansainvälisen yksityisoikeuden aloilta, unionin tuomioistuimen julkisasiamies 23.10.2013–

Alfredo Calot Escobar

syntynyt 1961, oikeustieteen tutkinto Valencian yliopistosta (1979–1984), Valencian autonomisen alueen kauppakamareiden neuvoston lakimies (1986), yhteisöjen tuomioistuimen juristi-lingvisti (1986–1990) ja juristi-reviisori (1990–1993) sekä viestintäyksikön hallintovirkamies (1993–1995), Euroopan parlamentin hallintovirkamies perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnassa (1995–1996), yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajan henkilökohtainen avustaja (1996–1999), lakimiesavustaja (1999–2000), espanjan kielen käännösosaston päällikkö (2000–2001), käännöspalvelun johtaja ja sittemmin pääjohtaja (2001–2010), unionin tuomioistuimen kirjaaja 7.10.2010–

2 Unionin tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2013

Juhlallinen istunto 4.7.2013

Kroatian tasavallan liittyttyä Euroopan unioniin 1.7.2013 Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat nimittivät 1.7.2013 tekemällään päätöksellä Siniša Rodinin unionin tuomioistuimen tuomariksi ajanjaksoksi 1.7.2013–6.10.2015.

Juhlallinen istunto 7.10.2013

Tuomari Jean-Jacques Kaselin erottua tehtävästään Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat nimittivät 26.6.2013 tekemällään päätöksellä François Biltgenin unionin tuomioistuimen tuomariksi tuomari Kaselin jäljellä olevaksi toimikaudeksi 6.10.2015 saakka.

Juhlallinen istunto 23.10.2013

Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat nimittivät 16.10.2013 tekemällään päätöksellä Maciej Szpunarin julkisasiamieheksi ajanjaksoksi 16.10.2013–6.10.2018.

Tuomari Uno Lohmuksen erottua tehtävästään jäsenvaltioiden hallitusten edustajat nimittivät 26.6.2013 tekemällään päätöksellä unionin yleisen tuomioistuimen tuomarin Küllike Jürimäen unionin tuomioistuimen tuomariksi ajanjaksoksi 6.10.2013–6.10.2015.

3 Protokollajärjestys

1.1.2013–3.7.2013

Unionin tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
 Varapresidentti M. K. LENAERTS
 Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
 Toisen jaoston puheenjohtaja R. SILVA DE LAPUERTA
 Kolmannen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
 Neljännen jaoston puheenjohtaja L. BAY LARSEN
 Viidennen jaoston puheenjohtaja T. von DANWITZ
 Ensimmäinen julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
 Kymmenennen jaoston puheenjohtaja A. ROSAS
 Seitsemännen jaoston puheenjohtaja G. ARESTIS
 Yhdeksännen jaoston puheenjohtaja J. MALENOVSKÝ
 Kuudennen jaoston puheenjohtaja M. BERGER
 Seitsemännen jaoston puheenjohtaja E. JARAŠIŪNAS
 Julkisasiamies J. KOKOTT
 Tuomari E. JUHÁSZ
 Tuomari A. BORG BARTHET
 Tuomari U. LÖHMUS
 Tuomari E. LEVITS
 Tuomari A. Ó CAOIMH
 Julkisasiamies E. SHARPSTON
 Julkisasiamies P. MENGOZZI
 Julkisasiamies Y. BOT
 Tuomari J.-C. BONICHOT
 Tuomari A. ARABADJIEV
 Tuomari C. TOADER
 Tuomari J.-J. KASEL
 Tuomari M. SAFJAN
 Tuomari D. ŠVÁBY
 Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
 Tuomari A. PRECHAL
 Tuomari C. G. FERNLUND
 Tuomari J. L. DA CRUZ VILAÇA
 Julkisasiamies M. WATHELET
 Tuomari C. VAJDA
 Julkisasiamies N. WAHL

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

4.7.2013–7.10.2013

Unionin tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
 Varapresidentti K. LENAERTS
 Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
 Toisen jaoston puheenjohtaja R. SILVA DE LAPUERTA
 Kolmannen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
 Neljännen jaoston puheenjohtaja L. BAY LARSEN
 Viidennen jaoston puheenjohtaja T. von DANWITZ
 Ensimmäinen julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
 Kymmenennen jaoston puheenjohtaja A. ROSAS
 Seitsemännen jaoston puheenjohtaja G. ARESTIS
 Yhdeksännen jaoston puheenjohtaja J. MALENOVSKÝ
 Kuudennen jaoston puheenjohtaja M. BERGER
 Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja E. JARAŠIŪNAS
 Julkisasiamies J. KOKOTT
 Tuomari E. JUHÁSZ
 Tuomari A. BORG BARTHET
 Tuomari U. LÖHMUS
 Tuomari E. LEVITS
 Tuomari A. Ó CAOIMH
 Julkisasiamies E. SHARPSTON
 Julkisasiamies P. MENGOZZI
 Julkisasiamies Y. BOT
 Tuomari J.-C. BONICHOT
 Tuomari A. ARABADJIEV
 Tuomari C. TOADER
 Tuomari J.-J. KASEL
 Tuomari M. SAFJAN
 Tuomari D. ŠVÁBY
 Julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
 Tuomari A. PRECHAL
 Tuomari C. G. FERNLUND
 Tuomari J. L. da CRUZ VILAÇA
 Julkisasiamies WATHELET
 Tuomari C. VAJDA
 Julkisasiamies N. WAHL
 Tuomari. S. RODIN

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

8.10.2013–22.10.2013

Unionin tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
Varapresidentti K. LENAERTS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja R. SILVA DE LAPUERTA
Kolmannen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
Neljännen jaoston puheenjohtaja L. BAY LARSEN
Viidennen jaoston puheenjohtaja T. von DANWITZ
Ensimmäinen julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
Kymmenennen jaoston puheenjohtaja E. JUHÁSZ
Kuudennen jaoston puheenjohtaja A. BORG BARTHET
Yhdeksännen jaoston puheenjohtaja M. SAFJAN
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja C. G. FERNLUND
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja J. L. da CRUZ VILAÇA
Tuomari A. ROSAS
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari U. LÖHMUS
Tuomari E. LEVITS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Julkisasiamies Y. BOT
Tuomari J.-C. BONICHOT
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari C. TOADER
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
Tuomari A. PRECHAL
Tuomari E. JARAŠIŪNAS
Julkisasiamies M. WATHELET
Tuomari C. VAJDA
Julkisasiamies N. WAHL
Tuomari S. RODIN
Tuomari F. BILTGEN

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

23.10.2013–31.12.2013

Unionin tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
Varapresidentti K. LENAERTS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
Toisen jaoston puheenjohtaja R. SILVA DE LAPUERTA
Kolmannen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
Neljännen jaoston puheenjohtaja BAY LARSEN
Viidennen jaoston puheenjohtaja T. von DANWITZ
Ensimmäinen julkisasiamies P. CRUZ VILLALÓN
Kymmenennen jaoston puheenjohtaja E. JUHÁSZ
Kuudennen jaoston puheenjohtaja A. BORG BARTHET
Yhdeksännen jaoston puheenjohtaja M. SAFJAN
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja C. G. FERNLUND
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja J. L. da CRUZ VILAÇA
Tuomari A. ROSAS
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari E. LEVITS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Julkisasiamies Y. BOT
Tuomari J.-C. BONICHOT
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari C. TOADER
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari M. BERGER
Julkisasiamies N. JÄÄSKINEN
Tuomari A. PRECHAL
Tuomari E. JARAŠIŪNAS
Julkisasiamies M. WATHELET
Tuomari C. VAJDA
Julkisasiamies N. WAHL
Tuomari S. RODIN
Tuomari F. BILTGEN
Tuomari K. JÜRIMÄE
Julkisasiamies M. SZPUNAR

Kirjaaja A. CALOT ESCOBAR

4 Unionin tuomioistuimen entiset jäsenet

Pilotti Massimo, tuomari (1952–1958), presidentti 1952–1958
Serrarens Petrus, tuomari (1952–1958)
Van Kleffens Adrianus, tuomari (1952–1958)
Rueff Jacques, tuomari (1952–1959 ja 1960–1962)
Riese Otto, tuomari (1952–1963)
Lagrange Maurice, julkisasiamies (1952–1964)
Delvaux Louis, tuomari (1952–1967)
Hammes Charles Léon, tuomari (1952–1967), presidentti 1964–1967
Roemer Karl, julkisasiamies (1953–1973)
Catalano Nicola, tuomari (1958–1962)
Rossi Rino, tuomari (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tuomari (1958–1979), presidentti 1958–1964
Trabucchi Alberto, tuomari (1962–1972), julkisasiamies (1973–1976)
Lecourt Robert, tuomari (1962–1976), presidentti 1967–1976
Strauss Walter, tuomari (1963–1970)
Gand Joseph, julkisasiamies (1964–1970)
Monaco Riccardo, tuomari (1964–1976)
Mertens de Wilmars Josse J., tuomari (1967–1984), presidentti 1980–1984
Pescatore Pierre, tuomari (1967–1985)
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, julkisasiamies (1970–1972)
Kutscher Hans, tuomari (1970–1980), presidentti 1976–1980
Mayras Henri, julkisasiamies (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tuomari (1973–1974)
Sørensen Max, tuomari (1973–1979)
Reischl Gerhard, julkisasiamies (1973–1981)
Warner Jean-Pierre, julkisasiamies (1973–1981)
Mackenzie Stuart Alexander J., tuomari (1973–1988), presidentti 1984–1988
O'Keefe Aindrias, tuomari (1974–1985)
Touffait Adolphe, tuomari (1976–1982)
Capotorti Francesco, tuomari (1976), julkisasiamies (1976–1982)
Bosco Giacinto, tuomari (1976–1988)
Koopmans Thymen, tuomari (1979–1990)
Due Ole, tuomari (1979–1994), presidentti (1988–1994)
Everling Ulrich, tuomari (1980–1988)
Chloros Alexandros, tuomari (1981–1982)
Rozès Simone, julkisasiamies (1981–1984)
VerLoren van Themaat Pieter, julkisasiamies (1981–1986)
Slynn Sir Gordon, julkisasiamies (1981–1988), tuomari (1988–1992)
Grévisse Fernand, tuomari (1981–1982 ja 1988–1994)
Bahlmann Kai, tuomari (1982–1988)
Galmot Yves, tuomari (1982–1988)
Mancini G. Federico, julkisasiamies (1982–1988), tuomari (1988–1999)
Kakouris Constantinos, tuomari (1983–1997)

Darmon Marco, julkisasiamies (1984–1994)
Joliet René, tuomari (1984–1995)
Lenz Carl Otto, julkisasiamies (1984–1997)
O’Higgins Thomas Francis, tuomari (1985–1991)
Schockweiler Fernand, tuomari (1985–1996)
Da Cruz Vilaça José Luís, julkisasiamies (1986–1988)
De Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos, tuomari (1986–2000)
Mischo Jean, julkisasiamies (1986–1991 ja 1997–2003)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tuomari (1986–2003), presidentti 1994–2003
Diez de Velasco Manuel, tuomari (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tuomari (1988–1994)
Van Gerven Walter, julkisasiamies (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, julkisasiamies (1988–1998)
Jacobs Francis Geoffrey, julkisasiamies (1988–2006)
Kapteyn Paul Joan George, tuomari (1990–2000)
Murray John L., tuomari (1991–1999)
Gulmann Claus Christian, julkisasiamies (1991–1994), tuomari (1994–2006)
Edward David Alexander Ogilvy, tuomari (1992–2004)
Elmer Michael Bendik, julkisasiamies (1994–1997)
Hirsch Günter, tuomari (1994–2000)
Cosmas Georges, julkisasiamies (1994–2000)
La Pergola Antonio Mario, tuomari (1994 ja 1999–2006), julkisasiamies (1995–1999)
Puissochet Jean-Pierre, tuomari (1994–2006)
Léger Philippe, julkisasiamies (1994–2006)
Ragnemalm Hans, tuomari (1995–2000)
Fennelly Nial, julkisasiamies (1995–2000)
Sevón Leif, tuomari (1995–2002)
Wathelet Melchior, tuomari (1995–2003)
Jann Peter, tuomari (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, julkisasiamies (1995–2009)
Schintgen Romain, tuomari (1996–2008)
Ioannou Krateros, tuomari (1997–1999)
Alber Siegbert, julkisasiamies (1997–2003)
Saggio Antonio, julkisasiamies (1998–2000)
O’Kelly Macken Fidelma, tuomari (1999–2004)
Von Bahr Stig, tuomari (2000–2006)
Colneric Ninon, tuomari (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., julkisasiamies (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, julkisasiamies (2000–2006)
Timmermans Christiaan Willem Anton, tuomari (2000–2010)
Da Cunha Rodrigues José Narciso, tuomari (2000–2012)
Poiars Pessoa Maduro Luís Miguel, julkisasiamies (2003–2009)
Makarczyk Jerzy, tuomari (2004–2009)
Klučka Ján, tuomari (2004–2009)
Kūris Pranas, tuomari (2004–2010)
Schiemann Konrad Hermann Theodor, tuomari (2004–2012)

Löhmus Uno, tuomari (2004–2013)
Lindh Pernilla, tuomari (2006–2011)
Mazák Ján, julkisasiamies (2006–2012)
Trstenjak Verica, julkisasiamies (2006–2012)
Kasel Jean-Jacques, tuomari (2008–2013)

Presidentit

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

Kirjaajat

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)
Grass Roger (1994–2010)

D – Unionin tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Unionin tuomioistuimen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2009–2013)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)
3. Kanteen kohde (2013)
4. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2007–2011)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)
6. Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2013)
7. Ratkaisukokoonpano (2009–2013)
8. Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat (2009–2013)
9. Kanteen kohde (2009–2013)
10. Kanteen kohde (2013)
11. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2009–2013)
12. Käsittelyn kesto (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset) (2009–2013)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

13. Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)
14. Ratkaisukokoonpano (2009–2013)

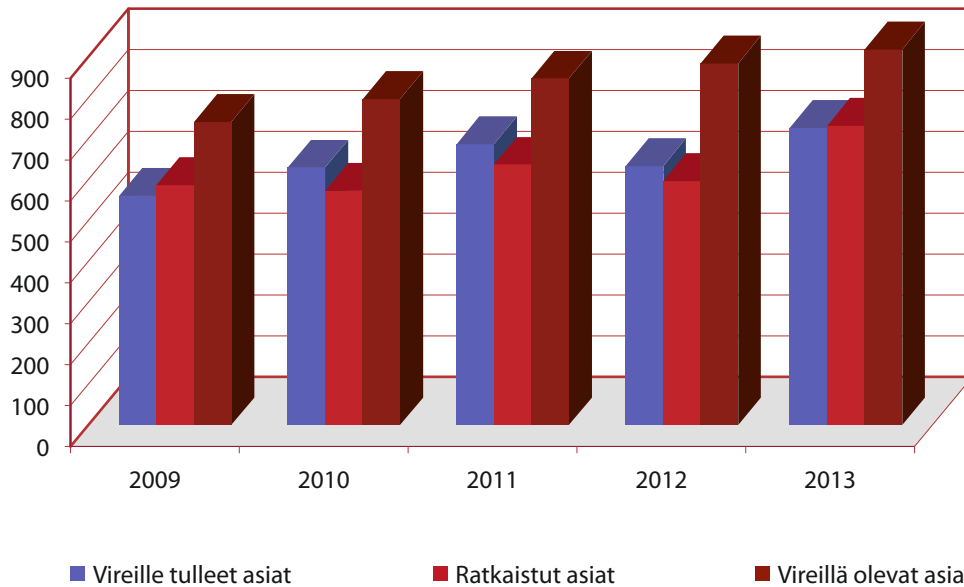
Muuta

15. Nopeutetut menettelyt (2009–2013)
16. Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2009–2013)
17. Välitoimimenettelyt (2013)

Työmäärän kehittyminen (1952–2013)

18. Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot
19. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnot (jäsenvaltioittain ja vuosittain)
20. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnot (jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)
21. Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

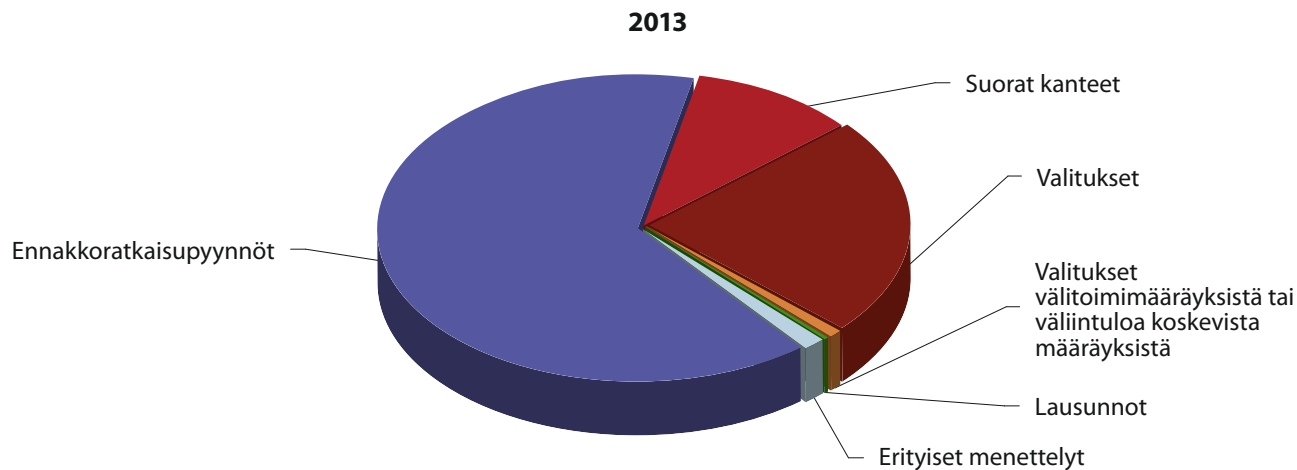
1. Unionin tuomioistuimen toiminta
Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat
(2009–2013)¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Vireille tulleet asiat	562	631	688	632	699
Ratkaistut asiat	588	574	638	595	701
Vireillä olevat asiat	742	799	849	886	884

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2. Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Ennakkoratkaisupyynnöt	302	385	423	404	450
Suorat kanteet	143	136	81	73	72
Valitukset	105	97	162	136	161
Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä	2	6	13	3	5
Lausunnot	1			1	2
Erityiset menettelyt ²	9	7	9	15	9
Yhteensä	562	631	688	632	699
Välitoimihakemukset	1	3	3		1

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

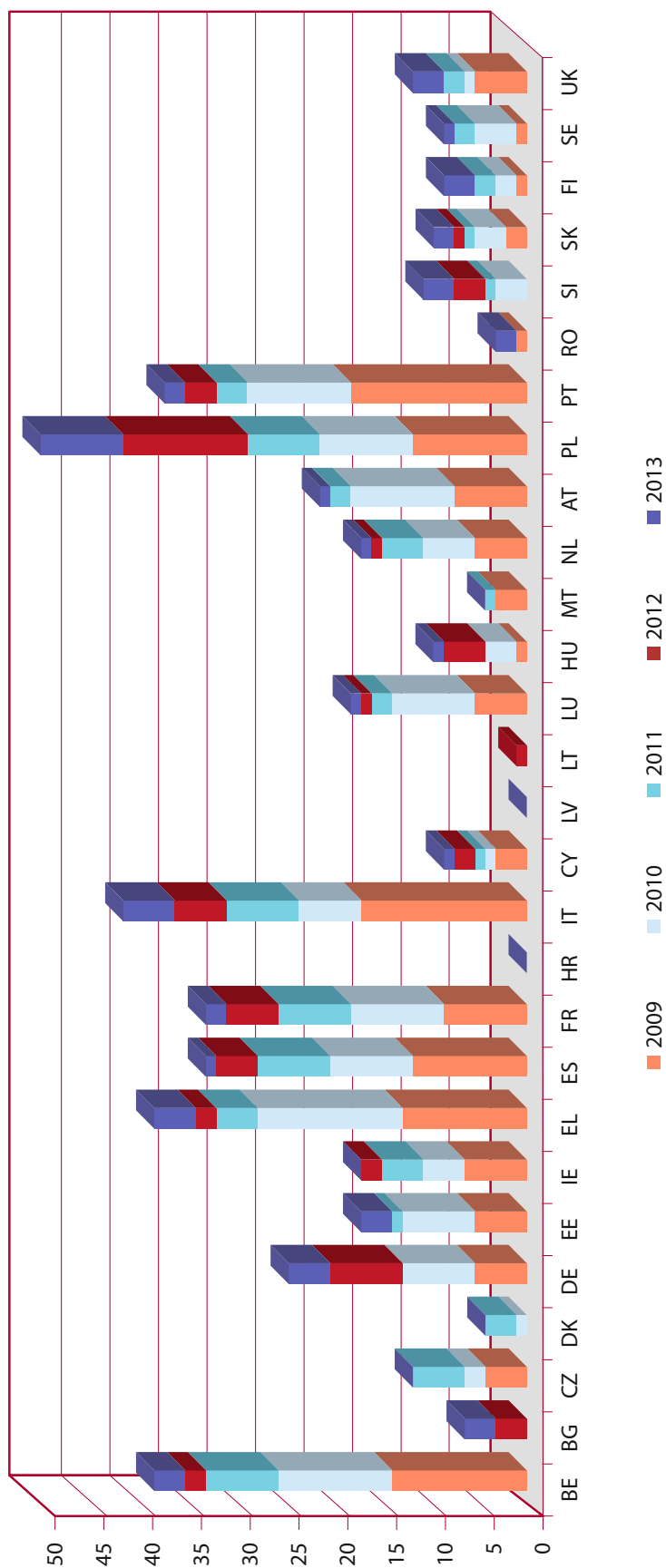
² Erityisinä menettelyinä pidetään seuraavia: maksuton oikeudenkäynti; oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen; tuomion korjaaminen; takaisinsaanti yksipuolista tuomiota vastaan; kolmannen osapuolen kantelu; tuomion purkaminen; tuomion tulkinta; ensimmäisen julkisasiamiehen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun uudelleenarviointia koskevan ehdotuksen tutkiminen, takavarikkomenettely ja vapauksia koskevat asiat.

3. Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2013)¹

	Suorat kanteet	Ennakkorat- kaisupyyntöt	Valitukset	Valitukset välitoimimää- räyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuksista	Lausunnot	Yhteensä	Erityiset menettelyt
Energia	9	1	1			11	
Euroopan unioniin liittyminen	1					1	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta		5				5	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	2	22				24	
Immateriaalioikeus	2	22	38			62	
Julkiset hankinnat	1	13	3			17	
Kansanterveys		3	2		1	6	
Kauppapolitiikka		4	4			8	
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)			5			5	
Kilpailu		6	32		1	39	1
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		1				1	
Kuluttajansuoja		34				34	
Lainsäädäntöjen lähentäminen	2	24				26	
Liikenne	3	26				29	
Maatalous	2	20	9			31	
Oikeus tutustua asiakirjoihin			8		2	10	
Pääomien vapaa liikkuvuus	1	4				5	
Palvelujen tarjoamisen vapaus		12				12	
Siirtotyöläisten sosiaaliturva		18				18	
Sijoittautumisvapaus	2	7				9	
Sosiaalipolitiikka	3	37	3			43	
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus		2	8			10	
Talous- ja rahapolitiikka	1	1				2	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1	5				6	
Teollisuuspolitiikka	2	9				11	
Toimielimiä koskeva oikeus	12	2	8		1	23	1
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi		17				17	
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala			1			1	
Unionin kansalaisuus		6				6	
Unionin oikeuden periaatteet		16				16	
Valtiontuki	1	9	29		1	40	
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	1	57			1	59	
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	1	2				3	
Verotus	8	44				52	
Yhteinen kalastuspolitiikka	2		2			4	
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka		1	6			7	
Yhtiöoikeus	1	2				3	
Ympäristö	12	16	1			29	
SEUT	70	448	160	5	2	685	2
Menettely							7
Henkilöstösäännöt	2	2	1			5	
Muut	2	2	1			5	7
YHTEENSÄ	72	450	161	5	2	690	9

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

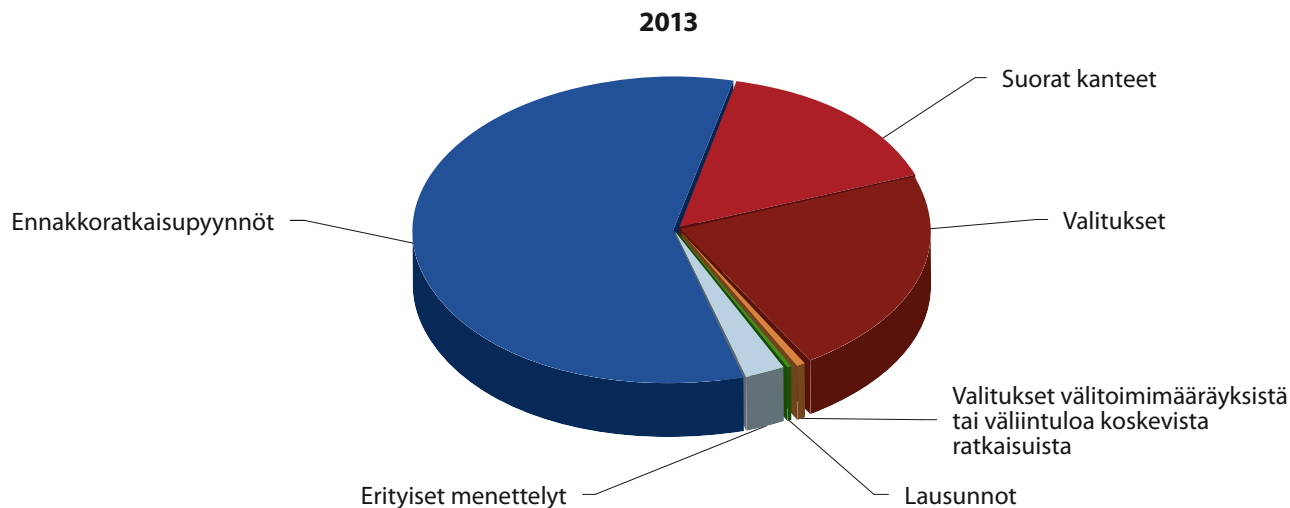
4. Vireille tulleet asiat – Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevat kanteet (2009–2013)¹⁾

	2009	2010	2011	2012	2013
Belgia	13	11	7	2	3
Bulgaria				3	3
Tšekki	4	2	5		
Tanska		1	3		
Saksa	5	7		7	4
Viro	5	7	1		3
Irlanti	6	4	4	2	
Kreikka	12	14	4	2	4
Espanja	11	8	7	4	1
Ranska	8	9	7	5	2
Kroatia					
Italia	16	6	7	5	5
Kypros	3	1	1	2	1
Latvia					
Liettua				1	
Luxemburg	5	8	2	1	1
Unkari	1	3		4	1
Malta	3		1		
Alankomaat	5	5	4	1	1
Itävalta	7	10	2		1
Puola	11	9	7	12	8
Portugali	17	10	3	3	2
Romania	1				2
Slovenia		3	1	3	3
Slovakia	2	3	1	1	2
Suomi	1	2	2		3
Ruotsi	1	4	2		1
Yhdistynyt kuningaskunta					
Yhteensä	142	128	73	58	54

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

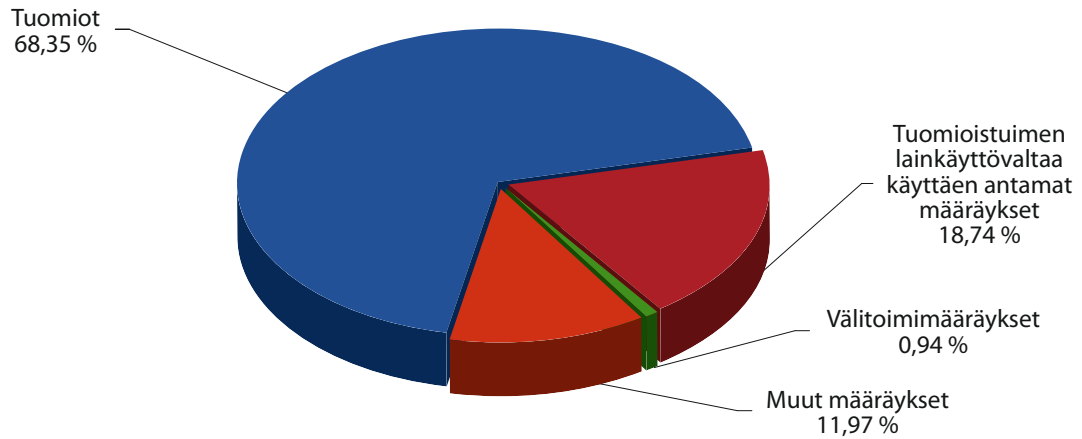
5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Ennakkoratkaisupyyntö	259	339	388	386	413
Suorat kanteet	215	139	117	70	110
Valitukset	97	84	117	117	155
Valitukset väli-toimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuksista	7	4	7	12	5
Lausunnot	1		1		1
Erityiset menettelyt	9	8	8	10	17
Yhteensä	588	574	638	595	701

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

6. Ratkaistut asiat – Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2013)¹

	Tuomiot	Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset ²	Välitoimi-määräykset ³	Muut määräykset ⁴	Lausunnot	Yhteensä
Ennakkoratkaisupyyntö	276	51		35		362
Suorat kanteet	74	1		34		109
Valitukset	82	52	1	6		141
Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista ratkaisuista			5			5
Lausunnot				1		1
Erityiset menettelyt	2	15				17
Yhteensä	434	119	6	76		635

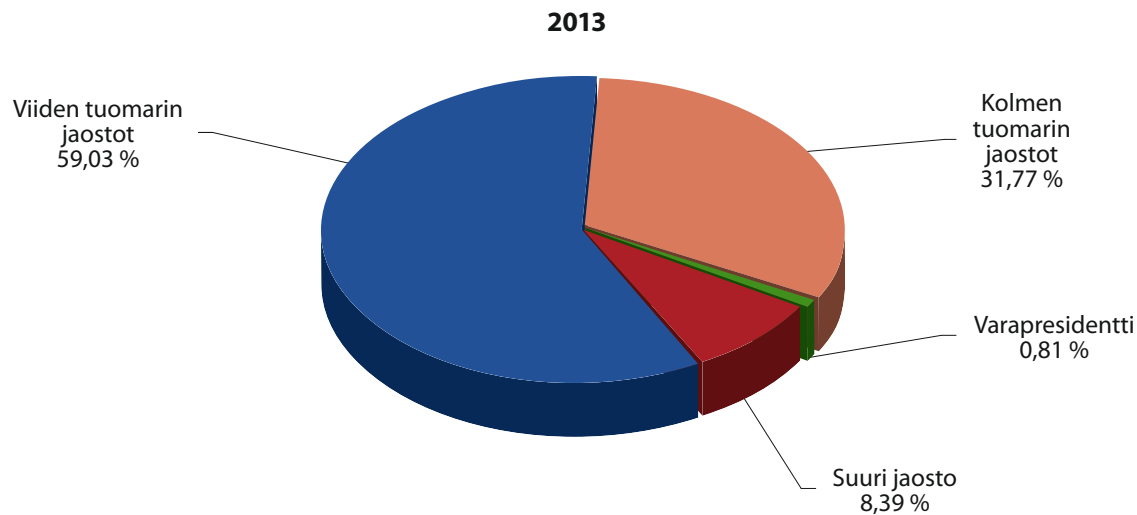
¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa, tai joilla asia siirretään.

³ SEUT 278 ja SEUT 279 artiklaan (entinen EY 242 ja EY 243 artikla), SEUT 280 artiklaan (entinen EY 244 artikla) tai EHTY:n perustamissopimuksen vastaaviin määräyksiin perustuvan hakemuksen taikka välitoimimääräyksestä tai väliintuloa koskevasta määräyksestä tehdyn valituksen seurauksena annetut määräykset.

⁴ Määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

7. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2009–2013)¹

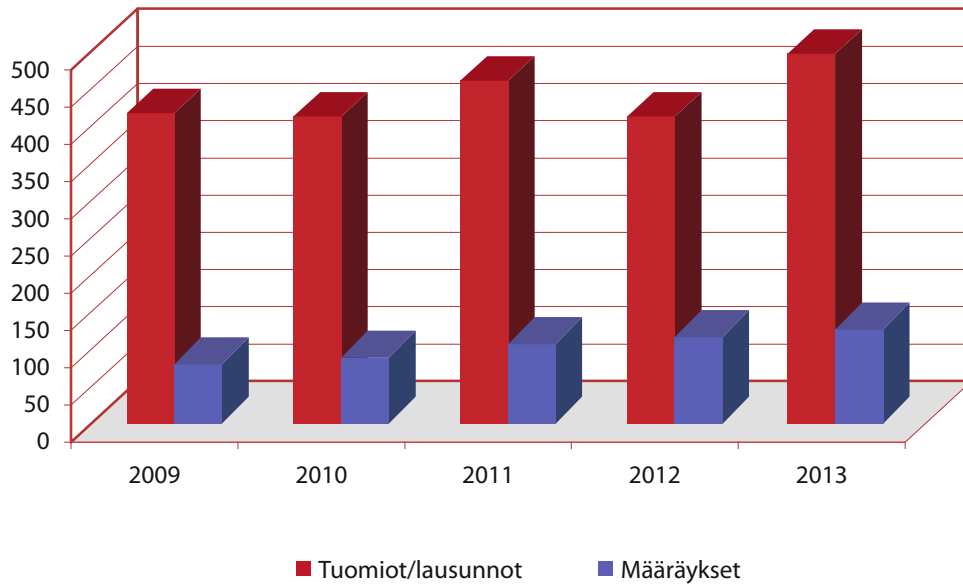

	2009			2010			2011			2012			2013		
	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Täysistunto							1		1	1		1			
Suuri jaosto	41		41	70	1	71	62		62	47		47	52		52
Viiden tuomarin jaostot	275	8	283	280	8	288	290	10	300	275	8	283	348	18	366
Kolmen tuomarin jaostot	96	70	166	56	76	132	91	86	177	83	97	180	91	106	197
Presidentti		5	5		5	5		4	4		12	12			
Varapresidentti														5	5
Yhteensä	412	83	495	406	90	496	444	100	544	406	117	523	491	129	620

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa, tai joilla asia siirretään.

8. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä (2009–2013)^{1 2}*

	2009	2010	2011	2012	2013
Tuomiot/lausunnot	412	406	444	406	491
Määräykset	83	90	100	117	129
Yhteensä	495	496	544	523	620

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa, tai joilla asia siirretään.

9. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä – Kanteen kohde (2009–2013)*¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Aluepolitiikka	3	2			
Brysselin yleissopimus	2				
Energia	4	2	2		1
Euroopan unioniin liittyminen	1		1	2	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	8	10	8	5	4
Euroopan yhteisöjen talousarvio ²		1			
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	19	17	9	18	15
Immateriaalioikeus	31	38	47	46	43
Julkiset hankinnat			7	12	12
Kansanterveys			3	1	2
Kauppapolitiikka	5	2	2	8	6
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)			1		
Kilpailu	28	13	19	30	43
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu				1	
Kuluttajansuoja ³		3	4	9	19
Lainsäädäntöjen lähentäminen	32	15	15	12	24
Liikenne	9	4	7	14	17
Maatalous	18	15	23	22	33
Matkailu				1	
Oikeus tutustua asiakirjoihin			2	5	6
Pääomien vapaa liikkuvuus	7	6	14	21	8
Palvelujen tarjoamisen vapaus	17	30	27	29	16
Rooman yleissopimus	1				
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	3	6	8	8	12
Sijoittautumisvapaus	13	17	21	6	13
Sosiaalipolitiikka	33	36	36	28	27
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus				3	6
Talous- ja rahapolitiikka	1	1		3	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	13	6	8	7	1
Teollisuuspolitiikka	6	9	9	8	15
Toimielimiä koskeva oikeus	29	26	20	27	31
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi ⁴	5	15	19	19	11
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala				1	1
Tutkimus, tiedotus, koulutus ja tilastot		1			
Unionin kansalaisuus	3	6	7	8	12
Unionin oikeuden periaatteet	4	4	15	7	17
Valtiontuki	10	16	48	10	34
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	26	24	24	37	46
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.) ²		1	4	3	2

>>>

	2009	2010	2011	2012	2013
Verotus	44	66	49	64	74
Yhteinen kalastuspolitiikka	4	2	1		
Yhteinen tullitariffi ⁴	13	7	2		
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2	2	3	9	12
Yhteisöjen omat varat ²	10	5	2		
Yhtiöoikeus	17	17	8	1	4
Ympäristö ³		9	35	27	35
Ympäristö ja kuluttajat ³	60	48	25	1	
EY:n perustamissopimus/SEUT	481	482	535	513	602
EU	1	4	1		
HT			1		
Erioikeudet ja vapaudet			2	3	
Menettely	5	6	5	7	13
Henkilöstösäännöt	8	4			5
Muut	13	10	7	10	18
YHTEENSÄ	495	496	544	523	620

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Otsikot "Yhteisöjen talousarvio" ja "Yhteisöjen omat varat" on 1.12.2009 jälkeen yhdistetty otsikoksi "Varainhoitoa koskevat määräykset".

³ Otsikko "Ympäristö ja kuluttajat" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta jaettu kahdeksi erilliseksi otsikoksi.

⁴ Otsikot "Yhteinen tullitariffi" ja "Tulliliitto" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta yhdistetty yhdeksi otsikoksi.

10. *Tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2013)¹*

	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Energia	1		1
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	4		4
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	14	1	15
Immateriaalioikeus	24	19	43
Julkiset hankinnat	8	4	12
Kansanterveys	1	1	2
Kauppapolitiikka	6		6
Kilpailu	38	5	43
Kuluttajansuoja ⁴	15	4	19
Lainsäädäntöjen lähentäminen	18	6	24
Liikenne	16	1	17
Maatalous	30	3	33
Oikeus tutustua asiakirjoihin	4	2	6
Pääomien vapaa liikkuvuus	8		8
Palvelujen tarjoamisen vapaus	14	2	16
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	12		12
Sijoittautumisvapaus	13		13
Sosiaalipolitiikka	21	6	27
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	3	3	6
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1		1
Teollisuuspolitiikka	14	1	15
Toimielimiä koskeva oikeus	9	22	31
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi ⁵	9	2	11
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	1		1
Unionin kansalaisuus	11	1	12
Unionin oikeuden periaatteet	4	13	17
Valtiontuki	30	4	34
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	41	5	46
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.) ³	2		2
Verotus	67	7	74
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	12		12
Yhtiöoikeus	4		4
Ympäristö ⁴	33	2	35
EY:n perustamissopimus/SEUT	488	114	602

>>>

	Tuomiot/lausunnot	Määräykset ²	Yhteensä
Menettely		13	13
Henkilöstösäännöt	3	2	5
Muut	3	15	18
YHTEENSÄ	491	129	620

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

² Muut asian käsittelyn päättävät määräykset kuin määräykset, joilla asia poistetaan rekisteristä, joilla todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa, tai joilla asia siirretään.

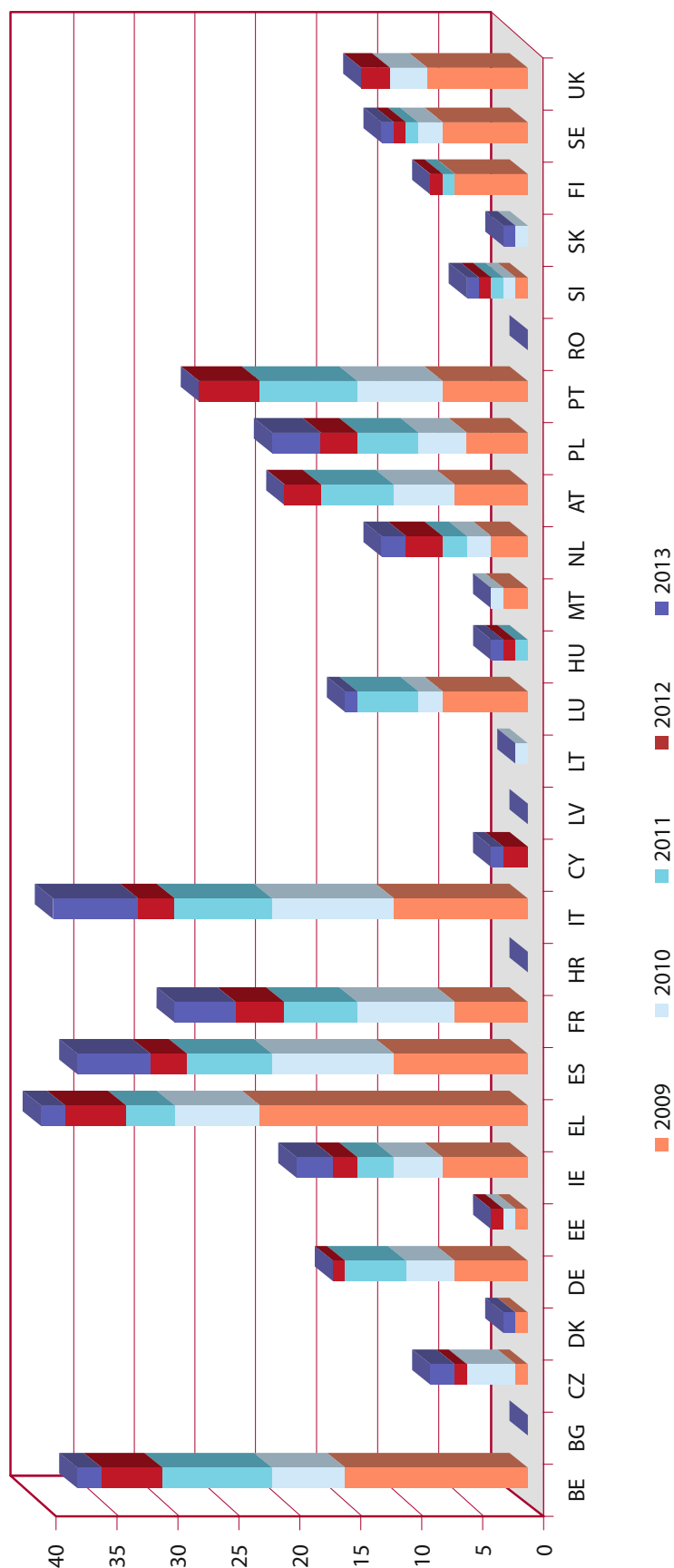
³ Otsikot "Yhteisöjen talousarvio" ja "Yhteisöjen omat varat" on 1.12.2009 jälkeen yhdistetty otsikoksi "Varainhoitoa koskevat määräykset".

⁴ Otsikko "Ympäristö ja kuluttajat" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta jaettu kahdeksi erilliseksi otsikoksi.

⁵ Otsikot "Yhteinen tullitariffi" ja "Tulliliitto" on 1.12.2009 jälkeen vireille tulleiden asioiden osalta yhdistetty yhdeksi otsikoksi.

11. Ratkaistut asiat – Jäsenyysselvöitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2009–2013)¹⁾

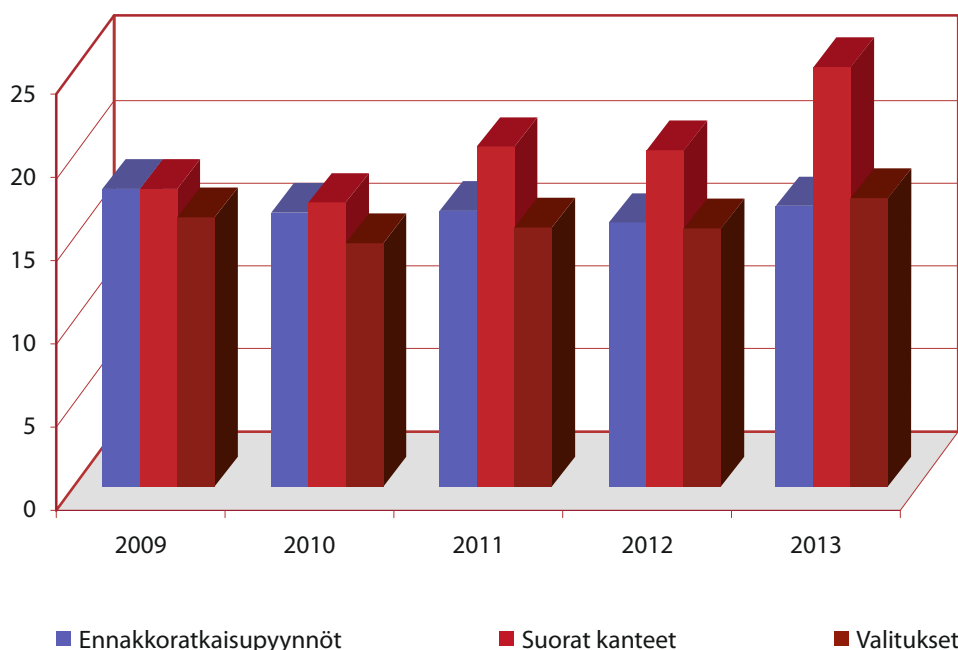
Päätöksestä voidaan valittaa

	2009		2010		2011		2012		2013	
	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen
Belgia	15	1	6	1	9	1	5	1	2	1
Bulgaria										
Tšekki	1		4				1		2	2
Tanska	1								1	1
Saksa	6	2	4	2	5		1	2		2
Viro	1		1				1			
Irlanti	7		4		3		2		3	1
Kreikka	22		7		4		5		2	1
Espanja	11		10	2	7	1	3		6	
Ranska	6		8	2	6		4		5	3
Kroatia										
Italia	11	4	10		8	1	3		7	1
Kypros						1	2		1	
Latvia										
Liettua			1							
Luxemburg	7		2		5				1	1
Unkari					1	1	1		1	
Malta	2		1	1		1				
Alankomaat	3		2	1	2		3	1	2	2
Itävalta	6		5		6		3			1
Puola	5		4	1	5		3		4	2
Portugali	7	1	7	1	8	1	5			1
Romania						1				
Slovenia	1		1		1		1		1	
Slovakia			1			1		1	1	
Suomi	6	1			1		1			2
Ruotsi	7		2		1		1		1	1
Yhdistynyt kuningaskunta	8	1	3	1			2		1	1
Yhteensä	133	10	83	12	72	9	47	5	40	23

¹ Ilmoitetut luvut (nettolut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

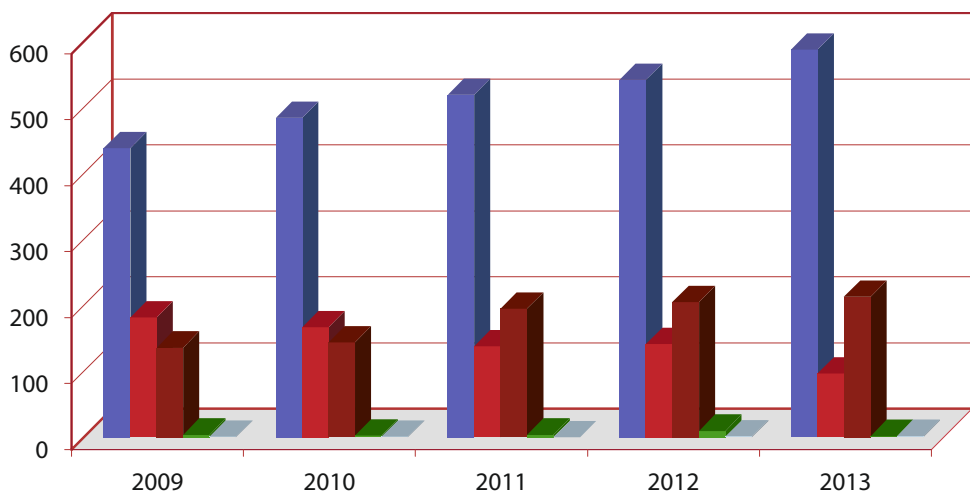
12. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto (2009–2013)¹ (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset)

	2009	2010	2011	2012	2013
Ennakkoratkaisupyyntö	17,0	16,1	16,3	15,6	16,3
Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt	2,6	2,2	2,5	1,9	2,2
Suorat kanteet	17,1	16,7	20,3	19,7	24,3
Valitukset	15,5	14,0	15,1	15,2	16,6

¹ Oikeudenkäyntien kestoissa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio tai joissa on päätetty ryhtyä asian selvittämistoimiin; lausuntoja; erityisiä menettelyjä (joita ovat maksuton oikeudenkäynti, oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen, tuomion oikaisu, takaisinsaanti, kolmannen osapuolen kantelu, tuomion tulokinta, tuomion purkaminen, ensimmäisen julkisasiamiehen unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun uudelleenarviointia koskevan ehdotuksen tutkiminen, takavarikkomenettelyt ja vapauksia koskevat asiat); asioita, joissa on annettu määräys, jolla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai palauttamalla tai siirtämällä asia unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi; välitoimimenettelyjä eikä välitoimia ja väliintuloa koskevista ratkaisuista tehtyjä valituksia.

13. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)¹

■ Ennakkoratkaisupyyntöt

■ Suorat kanteet

■ Valitukset

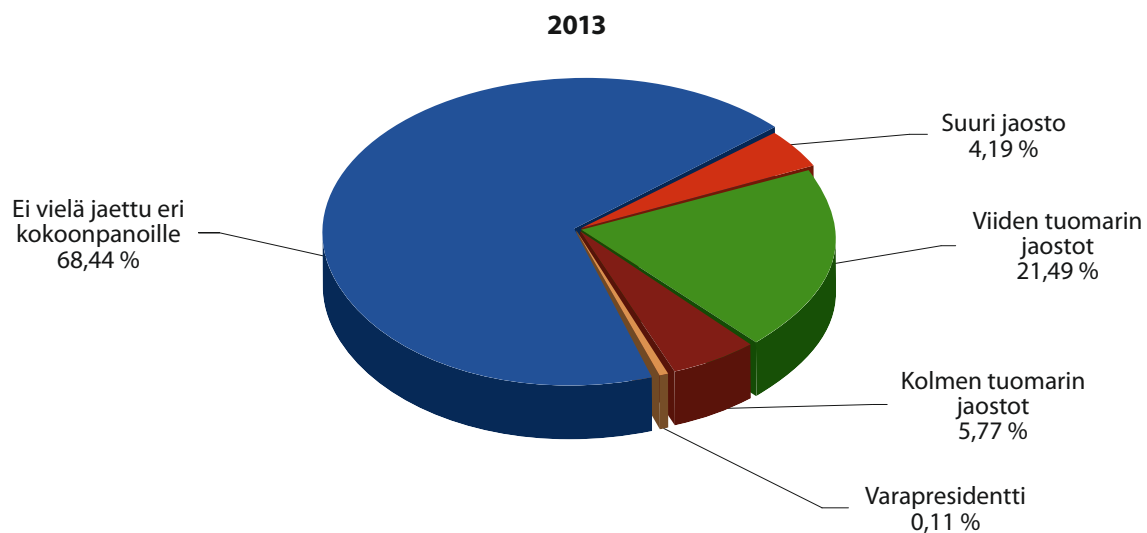
■ Erityiset menettelyt

■ Lausunnot

	2009	2010	2011	2012	2013
Ennakkoratkaisupyyntöt	438	484	519	537	574
Suorat kanteet	170	167	131	134	96
Valitukset	129	144	195	205	211
Erityiset menettelyt	4	3	4	9	1
Lausunnot	1	1		1	2
Yhteensä	742	799	849	886	884

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

14. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2009–2013)¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Täysistunto		1			
Suuri jaosto	65	49	42	44	37
Viiden tuomarin jaostot	169	193	157	239	190
Kolmen tuomarin jaostot	15	33	23	42	51
Presidentti	3	4	10		
Varapresidentti				1	1
Ei vielä jaettu eri kokoonpanoille	490	519	617	560	605
Yhteensä	742	799	849	886	884

¹ Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

15. Muut – Nopeutetut menettelyt (2009–2013)

	2009		2010		2011		2012		2013	
	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen
Suorat kanteet				1			1			
Ennakkoratkaisupyynnöt	1	3	4	8	2	7	1	4		14
Valitukset		1				5		1		
Erityiset menettelyt		1								
Yhteensä	1	5	4	9	2	12	2	5		14

16. Muut – Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2009–2013)

	2009		2010		2011		2012		2013	
	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen
Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa		1								
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	2		5	4	2	5	4	1	2	3
Yhteensä	2	1	5	4	2	5	4	1	2	3

17. Muut – Annetut välitoimimääräykset (2013)¹

	Välitoimiha- kemukset	Valitukset välitoi- mimääräyksistä tai väliintuloa kos- kevista ratkaisuista	Ratkaisun sisältö	
			Hylkääminen	Hyväksyminen
Oikeus tutustua asiakirjoihin		2	2	
Valtiontuki		1		
Kilpailu		1	2	
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	1		1	
Kansanterveys		1	1	
YHTEENSÄ	1	5	6	

¹ Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

18. Työmäärän kehittyminen (1952–2013) – Vireille tulleet asiat ja tuomiot

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/ lausunnot ²
	Ennakkoratkai- supyyennöt	Suorat kanteet	Valitukset	Valitukset välitoi- mimääräyksistä tai väliintuloa kos- kevista määräyksistä	Lausuntopyynnöt	Yhteensä	Välitoimiha- kemukset	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1 218				1 324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188

>>>

Vuosi	Vireille tulleet asiat ¹							Tuomiot/ lausunnot ²
	Ennakkoratkai- suppyynnot	Suorat kanteet	Valitukset	Valitukset välitoi- mimääräyksistä tai väliintuloa kos- kevista määräyksistä	Lausuntopyynnöt	Yhteensä	Välitoimiha- kemukset	
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
Yhteensä	8 282	8 827	1 578	106	22	18 815	356	9 797

¹ Bruttoluvut, joissa ei ole mukana erityisiä menettelyjä.² Nettoluvut.

19. Työmäärän kehittyminen (1952–2013) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt
(jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ¹	Yhteensä
1961																			1											1
1962																			5											5
1963																1			5											6
1964												2							4											6
1965					4					2									1											7
1966																			1											1
1967	5				11					3						1			3											23
1968	1				4					1	1								2											9
1969	4				11					1						1														17
1970	4				21					2	2	2					1		3											32
1971	1				18					6	5	4					1		6											37
1972	5				20					1	4	5					1		10											40
1973	8				37					4	5	5					1		6											61
1974	5				15					6	5	5						7										1		39
1975	7			1	26					15	14	12				1		4										1		69
1976	11				28			1		8	12							14									1			75
1977	16			1	30		2			14	7								9								5			84
1978	7			3	46		1			12	11								38								5			123
1979	13			1	33		2			18	19					1			11								8			106
1980	14			2	24		3			14	19								17								6			99
1981	12			1	41					17	11					4			17								5			108
1982	10			1	36					39	18								21								4			129
1983	9			4	36		2			15	7								19								6			98
1984	13			2	38		1			34	10								22								9			129
1985	13				40		2			45	11					6			14								8			139
1986	13			4	18		4	2	1	19	5					1			16								8			91
1987	15			5	32		2	17	1	36	5					3			19								9			144

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muut ¹	Yhteensä
1988	30			4	34				1	38		28				2			26								16		179	
1989	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18		1						14		139	
1990	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9		2						12		141	
1991	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17		3						14		186	
1992	16			3	62			1	5	15		22				1			18		1						18		162	
1993	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43		3						12		204	
1994	19			4	44		2		13	36		46				1			13		1						24		203	
1995	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2	5						6	20	251	
1996	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6	6				3	4	21		256	
1997	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35	2				6	7	18		239	
1998	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16	7				2	6	24		264	
1999	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56	7				4	5	22		255	
2000	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8			5	4	26	1	224	
2001	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57	4				3	4	21		237	
2002	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31	3				7	5	14		216	
2003	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15	1				4	4	22		210	
2004	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12	1				4	5	22		249	
2005	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1			1	5	6	16	265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
Yhteensä	739	65	34	155	2 050	15	72	166	313	886		1 227	5	30	23	83	84	2	879	429	60	116	63	5	24	83	111	561	2	8 282

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie (Cour de justice Benelux/Benelux-Gerechtshof).
Asia C-196/09, Miles ym. (Eurooppa-koulujen valituslautakunta).

20. Työmäärän kehittyminen (1952–2013) – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)

			Yhteensä
Belgia	Cour constitutionnelle	28	
	Cour de cassation	90	
	Conseil d'État	68	
	Muut tuomioistuimet	553	739
Bulgaria	Върховен касационен съд	1	
	Върховен административен съд	10	
	Muut tuomioistuimet	54	65
Tšekki	Ústavní soud		
	Nejvyššího soudu	2	
	Nejvyšší správní soud	16	
	Muut tuomioistuimet	16	34
Tanska	Højesteret	33	
	Muut tuomioistuimet	122	155
Saksa	Bundesverfassungsgericht		
	Bundesgerichtshof	184	
	Bundesverwaltungsgericht	109	
	Bundesfinanzhof	295	
	Bundesarbeitsgericht	26	
	Bundessozialgericht	75	
	Muut tuomioistuimet	1 361	2 050
Viro	Riigikohus	5	
	Muut tuomioistuimet	10	15
Irlanti	Supreme Court	23	
	High Court	23	
	Muut tuomioistuimet	26	72
Kreikka	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	51	
	Muut tuomioistuimet	105	166
Espanja	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	49	
	Muut tuomioistuimet	263	313
Ranska	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	107	
	Conseil d'État	83	
	Muut tuomioistuimet	695	886
Kroatia	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		

>>>

			Yhteensä
Italia	Corte Costituzionale	2	
	Corte suprema di Cassazione	119	
	Consiglio di Stato	101	
	Muut tuomioistuimet	1 005	1 227
Kypros	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Muut tuomioistuimet	1	5
Latvia	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa		
	Muut tuomioistuimet	9	30
Liettua	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	9	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	7	
	Muut tuomioistuimet	6	23
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	12	
	Cour administrative	10	
	Muut tuomioistuimet	51	83
Unkari	Kúria	15	
	Fővárosi Ítéltábla	4	
	Szegedi Ítéltábla	2	
	Muut tuomioistuimet	63	84
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Muut tuomioistuimet	2	2
Alankomaat	Hoge Raad der Nederlanden	239	
	Raad van State	95	
	Centrale Raad van Beroep	58	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	148	
	Tariefcommissie	35	
	Muut tuomioistuimet	304	879
Itävalta	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	98	
	Verwaltungsgerichtshof	76	
	Muut tuomioistuimet	250	429
Puola	Trybunał Konstytucyjny		
	Sąd Najwyższy	6	
	Naczelny Sąd Administracyjny	24	
	Muut tuomioistuimet	30	60
Portugali	Supremo Tribunal de Justiça	3	
	Supremo Tribunal Administrativo	51	
	Muut tuomioistuimet	62	116

>>>

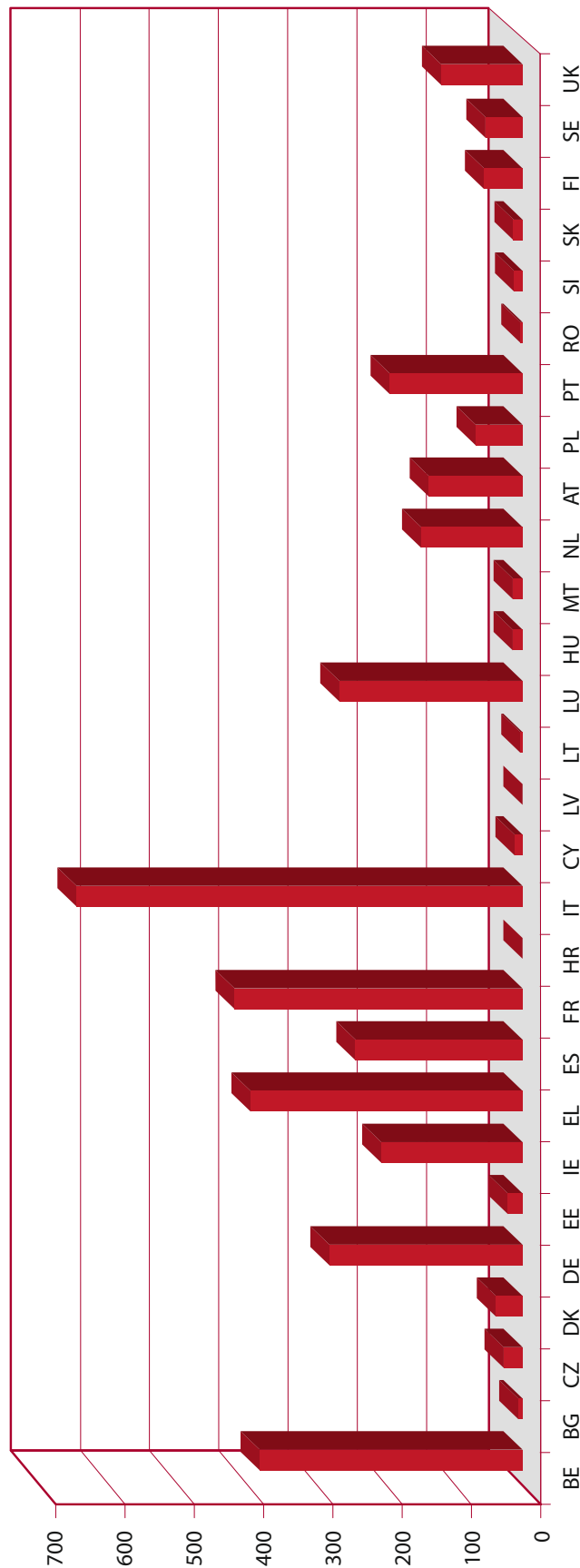
			Yhteensä
Romania	Înalta Curte de Casație și Justiție	6	
	Curtea de Apel	31	
	Muut tuomioistuimet	26	63
Slovenia	Ustavno sodišče		
	Vrhovno sodišče	2	
	Muut tuomioistuimet	3	5
Slovakia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	9	
	Muut tuomioistuimet	15	24
Suomi	Korkein oikeus	13	
	Korkein hallinto-oikeus	42	
	Työtuomioistuin	3	
	Muut tuomioistuimet	25	83
Ruotsi	Högsta Domstolen	17	
	Högsta förvaltningsdomstolen	5	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	3	
	Muut tuomioistuimet	81	111
Yhdistynyt kuningaskunta	House of Lords	40	
	Supreme Court	5	
	Court of Appeal	73	
	Muut tuomioistuimet	443	561
Muut	Cour de justice Benelux/Benelux-Gerechtshof ¹	1	
	Eurooppa-koulujen valituslautakunta ²	1	2
Yhteensä			8 282

¹ Asia C-265/00, Campina Melkunie.

² Asia C-196/09, Miles ym.

21. Työmäärän kehittyminen (1952–2013) – Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

1952–2013

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Yhteensä
1952–2013	376	6	27	38	276	21	202	389	239	412		638	11		3	262	14	14	145	134	67	190	3	12	13	55	53	134	3 734

II luku

Unionin yleinen tuomioistuin

A – Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta vuonna 2013

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti Marc Jaeger

Kroatian tasavalta liittyi vuonna 2013 Euroopan unioniin, ja unionin yleisen tuomioistuimen kollegioon liittyi 4.7.2013 sen ensimmäinen kroatialainen jäsen V. Tomljenović. Tätä nimitystä edelsi C. Wetterin nimitys. Hän aloitti tehtävissään 18.3.2013 korvaten N. Wahlin, joka oli 28.11.2012 nimetty unionin tuomioistuimen julkisasiamieheksi. Lisäksi J. Azizin (tuomari unionin yleisessä tuomioistuimessa vuodesta 1995), V. Vadapalasin (tuomari unionin yleisessä tuomioistuimessa vuodesta 2004), S. Soldevila Fragonin, L. Truchotin (molemmat tuomareita unionin yleisessä tuomioistuimessa vuodesta 2007) ja K. O’Higginsin (tuomari unionin yleisessä tuomioistuimessa vuodesta 2008) jätettyä tehtävänsä heidän seuraajikseen nimitettiin 16.9.2013 V. Kreuschitz, E. Bieliūnas, I. Ulloa Rubio, S. Gervasoni ja A. M. Collins. K. Jürimäen (tuomari unionin yleisessä tuomioistuimessa vuodesta 2004) erottua tehtävistään tultuaan nimitetyksi unionin tuomioistuimen tuomariksi L. Madise aloitti tehtävissään unionin yleisessä tuomioistuimessa 23.10.2013.

Tämä valtava muutos (joka koski neljäsosaa koko kollegiosta) osoittaa jälleen kerran sen akuutin epävakauden, josta unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano kärsii. Unionin yleisen tuomioistuimen on täytynyt vastata haasteeseen, joka on aiheutunut kahdeksan uuden jäsenen integroimisesta 28 tuomarin tuomioistuimeen. Vaikka tällaiset muutokset voivat merkitä uudistumista, niillä on kuitenkin epäilemättä vaikutusta tuomioistuimen toimintaan vuonna 2014.

Vuonna 2013, johon ajoittui myös kolmen vuoden välein tapahtuva tuomarien toimikausien osittainen uudistaminen, valittiin myös unionin yleisen tuomioistuimen presidentti sekä ensimmäistä kertaa unionin yleisen tuomioistuimen varapresidentti H. Kanninen sekä jaostojen puheenjohtajat M. E. Martins Ribeiro, S. Papasavvas, M. Prek, A. Dittrich, S. Frimodt Nielsen, M. van der Woude, D. Gratsias ja G. Berardis. Tässä yhteydessä perustettiin yhdeksäs jaosto, millä tavoitellaan tuomioistuimen toiminnan tehokkuuden parantamista entisestään.

Tilastollisesti vuosi 2013 on ollut erittäin työllistävä. Yhtäältä unionin yleinen tuomioistuin on jo kolmantena vuonna peräkkäin osoittanut, että sen kapasiteetti käsitellä asioita on vahvistunut, mikä on johtunut toteutetuista sisäisistä uudistuksista ja työskentelytapojen jatkuvasta optimoinnista. Vuonna 2013 ratkaistiin 702 asiaa (kolmen vuoden välein tapahtuvaan toimikausien osittaiseen uudistamiseen liittyneistä merkittävistä organisatorisista haasteista huolimatta), minkä johdosta viimeisen kolmen vuoden aikana ratkaistujen asioiden vuosittainen keskiarvo on noussut noin 700 asiaan. Vertailun vuoksi voidaan mainita, että tämä sama keskiarvo oli vuonna 2008 noin 480 asiaa. Tehokkuuden parantuminen viiden vuoden ajanjakson aikana on siten tehnyt mahdolliseksi yli 45 prosentin suuruisen tuottavuuden kasvun tuomioistuimessa. Toisaalta käsiteltäväksi saatettujen asioiden lukumäärä on noussut historiallisen ennätyksen tasolle, sillä uusia asioita oli 790, mikä merkitsee lähes 30 prosentin suuruista nousua vuoteen 2012 verrattuna. Unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäviksi saatettujen oikeusriitojen lisääntymistä koskeva globaali suuntaus on vahvistunut muun muassa immateriaalioikeuksien osalta erityisen selkeästi. Tästä on seurannut vireillä olevien asioiden määrän merkittävä nousu, joka on saavuttanut 1 300 asian kynnyksen (yhteensä 1 325). Käsittelyaikojen osalta on korostettava, että – vaikka ne yleisesti ottaen (määräyksellä ratkaistut asiat mukaan lukien) ovat pidentyneet noin 10 prosentilla (jolloin käsittelyajaksi on muodostunut 26,9 kuukautta) – tuomiolla ratkaistujen asioiden osalta voidaan havaita käsittelyajan lyhentyneen vuoteen 2012 verrattuna noin yhdellä kuukaudella, kun keskimääräinen käsittelyaika on ollut 30,6 kuukautta.

Edellä mainituista eri seikoista ilmenee, että vaikka tuomioistuimen oman tehokkuutensa parantamiseksi toteuttamat toimenpiteet ovat kantaneet hedelmää, unionin yleinen tuomioistuin ei itse voi päättää kokoonpanonsa vakaudesta tai työnsä määrästä. Unionin toimivaltaisten viranomaisen on tultava aiempaa enemmän tietoisiksi ehdottomasta tarpeesta antaa unionin yleisen tuomioistuimen käyttöön sellaiset välineet, joiden avulla se voi täyttää sille kuuluvan perustavanlaatuisten tehtävän eli taata oikeuden tehokkaaseen oikeussuojaan; tästä tehtävästä seuraa unionin tuomioistuimille sekä laadullisia ja tuomioistuinvalvonnan tehokkuuteen että nopeuteen liittyviä vaatimuksia.

Unionin yleisen tuomioistuimen uudistettu työjärjestys, joka saatetaan Euroopan unionin neuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2014 alussa, tekee mahdolliseksi noudatettavien menettelyjen uuden aikaistamisen ja jälleen kerran toiminnan tehostamisen. On silti ilmeistä, että uudistus ei merkitse sellaista vastausta, jolla tuomioistuimen toimintakapasiteetin ja sen käsiteltäväksi saatettujen oikeusriitojen valtavan määrän välinen kuilu olisi mahdollista kuroa umpeen.

Seuraavilla sivuilla pyritään esittämään eittämättä valikoiva yleiskatsaus oikeuskäytännön kehitykseen vuonna 2013, ja samalla havainnollistetaan suoria kanteita käsittelevän yhteisen eurooppalaisen tuomioistuimen toiminnan merkitystä niin talouden alalla kuin kansanterveyden, ulkopolitiikan ja yhteisen turvallisuuspolitiikan tai ympäristöpolitiikan kaltaisilla osa-alueilla.

I Lainmukaisuutta koskevat oikeudenkäyntiasiat

SEUT 263 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen

1 Kannekelpoiset toimet

Asiassa T-556/11, *European Dynamics Luxembourg ym. vastaan SMHV* (määräys 12.9.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus ottaa kantaa kysymykseen siitä, onko sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) (SMHV) pääjohtajan avoimen tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä tekemä päätös, jonka perusteella asianomainen hankintasopimus tehtiin toisten tarjoajien kanssa, sellainen toimi, josta voitiin nostaa kumoamiskanne. SMHV kiisti tämän.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti aluksi, että SEUT 263 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa virkkeessä otetaan käyttöön uusi primaarioikeuden määräys, jonka nojalla unionin tuomioistuimet valvovat myös unionin elinten ja laitosten sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Kyseisellä määräyksellä on tarkoitus korjata merkittävä puute kyseisen artiklan aikaisemman version eli EY 230 artiklan ensimmäisen kohdan tekstissä mahdollistamalla nimenomaisesti se, että unionin tuomioistuimissa nostetaan kanteita paitsi SEU 13 artiklassa tarkoitettujen toimielinten toimista myös sen elinten tai laitosten oikeudellisesti velvoittavista toimista. On todettava, että SMHV on tavaramerkkiasetuksen (EY) N:o 207/2009¹ 115 artiklan 1 kohdan mukaan SEUT 263 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa virkkeessä tarkoitettu unionin laitos. Niinpä unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta tutkia kanteet SMHV:n toimista, mukaan lukien sen pääjohtajan tekemät julkisia hankintoja koskevat toimet, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.

¹ Yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 207/2009 (EUVL L 78, s. 1).

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti tämän jälkeen, että asetuksen N:o 207/2009 122 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”komissio tutkii niiden [SMHV:n] pääjohtajan toimien laillisuuden, joiden osalta toisen elimen suorittamasta laillisuuden tutkimisesta ei säädetä yhteisön oikeudessa”. Niinpä kyseisen säännöksen soveltamisala on nimenomaisesti rajattu tilanteisiin, joissa SMHV:n pääjohtajan toimien laillisuutta ei valvo mikään muu elin. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että sitä itseään on pidettävä tällaisena ”muuna elimenä”, koska se harjoittaa tällaista valvontaa. Tavoite saada Euroopan komissio tekemään päätös, jotta unionin elinten tai laitosten toimet olisivat vähintään välillisesti kannekelpoisia unionin tuomioistuimissa, on kuitenkin viimeistään SEUT 263 artiklan voimaantulon myötä menettänyt olemassaoloperusteensa eikä sillä voida perustella mainitun asetuksen N:o 207/2005 122 artiklan mukaisen menettelyn väitettyä pakollisuutta välivaiheena ennen asian saattamista unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi.

2 Käsite sääntelytoimi, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä

Unionin yleinen tuomioistuin on vuonna 2013 tehnyt merkittäviä täsmennyksiä SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettuun toimen, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä, käsitteeseen.

Asiassa T-551/11, *BSI vastaan neuvosto* 5.2.2013 annetussa määräyksessä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa kyse oli asetuksella (EY) N:o 91/2009² käyttöön otetun lopullisen polkumyynnitullin laajentamisesta annettua neuvoston täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 723/11³ koskevasta kumoamisvaatimuksesta unionin yleinen tuomioistuin – todettuaan ensin riidanalaisen asetuksen olevan SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu sääntelytoimi – katsoi, että analysoitaessa toimen, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä, käsitettä on otettava huomioon 263 artiklan neljännen kohdan tavoite. Kyseisen määräyksen tavoitteena on antaa luonnolliselle henkilölle ja oikeushenkilölle mahdollisuus nostaa kante toimesta, jotka koskevat häntä suoraan ja jotka eivät edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä, jolloin vältetään tapaukset, joissa tällaisen henkilön pitäisi rikkoa lakia saadakseen asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kyseisessä asiassa, että koska kantajan toimivaltaisilta kansallisilta tulliviranomaisilta saamat päätökset oli joka tapauksessa tehty riidanalaisen asetuksen nojalla, asetuksessa oli kyse SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettua täytäntöönpanotoimenpiteestä. Kyseisellä määräyksellä tavoiteltu päämäärä ei horjuttanut tätä johtopäätöstä, koska kantaja saattoi periaatteessa riitauttaa riidanalaisen asetuksen täytäntöönpanomiseksi toteutetut kansalliset toimenpiteet ja vedota tässä yhteydessä asetuksen lainvastaisuuteen kansallisissa tuomioistuimissa, jotka voivat ennen asian ratkaisemista soveltaa SEUT 267 artiklan määräyksiä, eikä kantajan ole tarpeen rikkoa ensin riidanalaista asetusta. Tilanne on sama sen kantajan väitteen osalta, jonka mukaan kantajan yksilöllisten oikeuksien suoja olisi vaarannettu sen vuoksi, että SEUT 267 artiklan mukainen ennakkoratkaisupyynnön menettely ei takaa hänelle täyttä ja tehokasta oikeussuojaa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimet eivät nimittäin toimivaltaansa ylittämättä voi tulkita niitä edellytyksiä, joiden mukaan yksityinen henkilö voi nostaa asetuksesta kanteen tavalla, joka johtaa siihen, että perussopimuksessa nimenomaisesti määrätyistä

² Lopullisen polkumyynnitullin käyttöön ottamisesta Kiinan kansantasavallasta peräisin olevien tiettyjen rauta- ja teräskiinnittimien tuonnissa 26.1.2009 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 91/2009 (EUVL L 29, s. 1).

³ Kiinan kansantasavallasta peräisin olevien tiettyjen rauta- ja teräskiinnittimien tuonnissa asetuksella (EY) N:o 91/2009 käyttöön otetun lopullisen polkumyynnitullin laajentamisesta koskemaan Malesiasta lähetettyjen tiettyjen rauta- ja teräskiinnittimien tuontia riippumatta siitä, onko niiden alkuperämaaksi ilmoitettu Malesia, 18.7.2011 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 723/2011 (EUVL L 194, s. 6).

edellytyksistä poiketaan, ja tämä pitää paikkansa myös tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden osalta.

Unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut tätä käsitettä myös asiassa T-93/10, *Bilbaína de Alquitranes ym. vastaan ECHA*, 7.3.2013 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä), jossa kyse oli kumoamiskanteesta, joka oli nostettu Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) tekemästä päätöksestä, jossa aine ”piki, kivihiiliterva, korkealämpötilainen” oli tunnistettu asetuksen (EU) N:o 1907/2006⁴ 57 artiklan a, d ja e alakohdassa mainitut perusteet täyttäväksi erityistä huolta aiheuttavaksi aineeksi.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu sääntelytoimen käsite on ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan kaikkia yleisesti sovellettavia toimia, lukuun ottamatta lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä säädöksiä. Esillä olleessa asiassa kyseessä olleen kaltaisessa päätöksessä tilanne oli tämä. Tällainen päätös on yleisesti sovellettava, koska sitä sovelletaan objektiivisesti määriteltyihin tilanteisiin ja sen oikeusvaikutukset kohdistuvat yleisesti ja abstraktisti määriteltyihin henkilöryhmiin eli kaikkiin asetuksen N:o 1907/2006 31 artiklan 9 kohdan a alakohdan ja 34 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluviin luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin. Tällainen päätös ei ole myöskään lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä toimi, koska sitä ei ole tehty SEUT 289 artiklan 1–3 kohdassa tarkoitettussa tavallisessa lainsäädäntömenettelyssä tai erityisessä lainsäädäntömenettelyssä. Riidanalainen päätös, joka on tehty asetuksen N:o 1907/2006 59 artiklan perusteella, ei ole täytäntöönpanotoimenpite, sillä aineen tunnistaminen erityistä huolta aiheuttavaksi aiheuttaa tiedonantovelvollisuuden vaikka muut toimenpiteet eivät ole vielä välttämättömiä.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, että SEUT 263 artiklan ensimmäisessä kohdassa mainitaan nimenomaisesti unionin elinten tai laitosten sellaisten toimien laillisuuden valvominen, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. EUT-sopimuksen laatijoilla oli siis tarkoitus saattaa lähtökohtaisesti myös ECHA:n unionin laitoksena toteuttamat toimet unionin tuomioistuimien suorittaman valvonnan piiriin. Myöskään ECHA:lla asetuksen N:o 1907/2006 75 artiklan 1 kohdan mukaan oleva tehtävä, joka on teknisten, tieteellisten ja hallinnollisten näkökohtien hallinnoiminen ja joissakin tapauksissa täytäntöön paneminen sekä yhdenmukaisuuden varmistaminen unionissa, ei sulje pois toimivaltaa toteuttaa sääntelytoimi.

Asiassa T-400/11, *Altadis vastaan komissio* (määräys 9.9.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) vaadittiin osittain kumottavaksi komission päätös, jolla tukiohjelma, joka koostuu verotuksellisesta edusta, jonka perusteella yhtiöt voivat kirjata omistussuuden hankkimisesta ulkomaisissa yhtiöissä johtuvan liikearvon kuluksi, todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Komissio vetosi siihen, että riidanalaisen päätöksen nojalla oli toteutettava useita kansallisia täytäntöönpanotoimenpiteitä ja erityisesti siihen, että Espanjan lainsäätäjä on kumonnut riidanalaisen tukiohjelman, että veroviranomaiset ovat perineet riidanalaisen tukiohjelman nojalla myönnettyt sääntöjenvastaiset tuet takaisin niiden saajilta, ja että nuo samat viranomaiset ovat tunnustaneet kyseisen verotuksellisen edun tai kieltäytyneet myöntämästä sitä.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että SEUT 288 artiklan neljännen kohdan mukaan käsiteltävissä asiassa kyseessä olevan kaltainen päätös velvoittaa kaikilta osiltaan ainoastaan niitä, joille se on

⁴ Kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta 18.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 1907/2006 (EUVL L 396, s. 1).

osoitettu. Velvollisuus kieltäytyä soveltamasta riidanalaisista tukiohjelmia, kumota myönnettyt verotukselliset edut ja periä takaisin kyseisen tukiohjelman mukaisesti maksetut tuet ovat siis riidanalaisen päätöksen sitovia oikeudellisia seurauksia jäsenvaltiolle, jolle kyseinen päätös on osoitettu. Riidanalaisella päätöksellä ei sitä vastoin ole tällaisia oikeusvaikutuksia riidanalaisen tukiohjelman edunsaajiin. Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdassa ei määritellä niitä seurauksia, joita riidanalaisen tukiohjelman sisämarkkinoille soveltumattomuudella on kuhunkin mainitun ohjelman edunsaajaan nähden, sillä kyseinen soveltumattomuutta koskeva lausuma ei sellaisenaan sisällä mitään kieltä tai määräystä mainituille edunsaajille. Sisämarkkinoille soveltumattomuudella ei myöskään ole välttämättä samaa merkitystä kaikille riidanalaisen tukiohjelman edunsaajille. Soveltumattomuuden seuraukset on siten yksilöitävä sellaisella toimivaltaisten kansallisten viranomaisien toteuttamalla oikeudellisella toimella, kuten verotuspäätöksellä, joka merkitsee riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdan täytäntöönpanotoimenpidettä SEUT 263 artiklan neljännen kohdan tarkoituksessa. Tässä yhteydessä oli merkitykseltä, että asianomaisella jäsenvaltiolla ei ollut mitään harkintavaltaa riidanalaisesta päätöstä täytäntöönpanossa, sillä harkintavallan puuttuminen on arviointiperuste, joka on tutkittava, jotta voidaan todeta, onko edellytys, jonka mukaan päätöksen on koskettava kantajaa suoraan, täytynyt, mutta vaatimus, jonka mukaan kyseessä on oltava toimi, joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä, eroaa kuitenkin edellytyksestä, jonka mukaan päätöksen on koskettava kantajaa suoraan.

Yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt

1 Yleistä

a) Kantelu – Tutkiminen uudelleen

Yhdistetyissä asioissa T-104/07 ja T-339/08, *BVGD vastaan komissio* (tuomio 11.7.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus ottaa kantaa komission mahdollisuuteen käynnistää täydentävä menettely sellaisen päätöksen tekemisen jälkeen, jolla kantelu on hylätty, tutkiakseen kyseisen päätöksen kohteena olevaa tilannetta uudelleen. Näiden asioiden taustalla oli Belgische Vereniging van handelaars in- en uitvoerders geslepen diamant (BVGD) eli hiottujen timanttien kauppiaiden, maahantuojien ja viejien belgialaisen yhdistyksen komissiolle tekemä kantelu, joka koski erästä tällä alalla toimivaa yritystä. BVGD kanteli siitä, että kyseisen yhtiön asiakkaitensa kanssa tekemät raakatimanttien toimitusjärjestelmän perustamista koskevat sopimukset olivat SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan vastaisia. Komissio hylkäsi kantelun aluksi sillä perusteella, ettei asian tutkimisen jatkamiseen kohdistu yhteisön intressiä, mutta unionin yleisen tuomioistuimen sillä välin asiassa *Alrosa vastaan komissio*⁵, 11.7.2007 antaman tuomion valossa se päätti tutkia asian uudelleen ja aloitti täydentävän menettelyn tässä tarkoituksessa.

Tarkastellessaan kantajan väitettä, jonka mukaan komissiolla on toimivalta tutkia uudelleen päätöksiä vain, jos niissä määrätään maksuvelvoitteesta tai seuraamuksesta – mistä esillä olleessa asiassa ei ollut kyse – unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin perustuva yleinen oikeusperiaate, jonka mukaan hallintoviranomaisilla on mahdollisuus tarkastella uudelleen yksittäistä hallintopäätöstä ja tarvittaessa peruuttaa se, on tunnustettu unionin tuomioistuimen aivan ensimmäisistä tuomioista alkaen. Sellaisten sääntöjenvastaisten hallintopäätösten, joilla on luotu subjektiivisia oikeuksia, peruuttaminen taannehtivin vaikutuksin on sallittu edellyttäen, että kyseisen päätöksen tehnyt toimielin ottaa huomioon edellytykset, jotka koskevat kohdullisen ajan ja päätöksen sellaisen edunsaajan, joka on voinut luottaa kyseisen toimen lainmukaisuuteen, luottamuksen suojan kunnioittamista.

⁵ T-170/06, Kok. s. II-2601.

Komissiota ei voitu arvostella myöskään siitä, että se ei ollut peruuttanut alkuperäistä hylkäämispäätöstä ennen uuden hylkäämispäätöksen tekemistä, koska tällainen peruuttaminen olisi ollut vastoin hallintopäätösten peruuttamista koskevaan yleisperiaatteeseen liittyvää oikeuskäytäntöä. Silloinkin kun riidanalaisella päätöksellä ei luoda subjektiivisia oikeuksia – kuten asia on hylkäämispäätöksen osalta – unionin tuomioistuimet, joiden toiminta perustuu hyvän hallinnon ja oikeusvarmuuden periaatteille, rajoittavat peruuttamismahdollisuuden koskemaan vain lainvastaisia toimia. Silloin kun vain yksi hylkäämispäätöksen perusteista on katsottu lainvastaiseksi ja sittemmin em. asiassa *Alrosa vastaan komissio* annetulla tuomiolla kumottu, täydentävä menettely saattoi koskea vain tätä perustetta, ja hylkäämispäätös olisi voitu peruuttaa vain, jos komissio olisi katsonut, että kyseistä sopimusta koskevaa tutkintaa on tarpeen jatkaa sen vuoksi, että riidanalaisen sopimuksen tehneet yritykset eivät ole esittäneet sitoumuksia; kyseessä oleva lainvastaisuus vaikuttaa näin kantelun hylkäämistä koskevaan ratkaisuun. Komissio ei näin toimiessaan ole sekoittanut keskenään peruuttamismenettelyyn liittyviä seikkoja ja pääasiaa, jonka osalta riittävää yhteisön intressiä ei ollut, vaan se on ainoastaan tutkinut, onko toimen peruuttamisen edellytys eli sen lainvastaisuus esillä olevassa asiassa täyttynyt.

b) Tarkastukset – Tarkastusjärjestelmän lainmukaisuus (asetuksen (EY) N:o 1/2003 20 artiklan 4 kohta)

Yhdistetyissä asioissa T-289/11, T-290/11 ja T-521/11, *Deutsche Bahn ym. vastaan komissio* (tuomio 6.9.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus ottaa kantaa asetuksen (EY) N:o 1/2003⁶ 20 artiklan 4 kohdalla perustetun tarkastusjärjestelmän lainmukaisuuteen sellaisen kanteen yhteydessä, joka koski useita komission rautatiesektorilla tekemiä päätöksiä, joilla kantajille määrättiin velvollisuus suostua tarkastuksiin. Kantajat väittivät, että riidanalaisissa päätöksissä ei kunnioitettu niitä takeita, joita kotirauhan rikkomattomuuden periaate edellyttää, koska päätökset oli tehty ilman, että tuomioistuimelta olisi haettu etukäteen lupaa. Ne vetosivat tässä yhteydessä myös siihen, että edellä mainitun asetuksen N:o 1/2003 säännökset ovat lainvastaisia.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi aluksi, että komissiolle tässä säännöksessä annettujen tarkastusvaltuuksien käyttäminen yrityksessä merkitsee ilmeistä puuttumista yrityksen oikeuteen nauttia yksityiselämään, kotiin ja kirjeenvaihtoon kohdistuvaa kunnioitusta. Asetuksella N:o 1/2003 ja erityisesti sen 20 artiklan 4 kohdalla perustettuun järjestelmään sisältyy asianmukaiset ja riittävät takeet, jotka vastaavat näiden valtuuksien riittävän tiukkaa rajaamista ja joiden voidaan katsoa kuuluvan viiteen taetyyppiin, joilla tuomioistuimelta etukäteen hankittavan luvan puuttumista voidaan kompensoida. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että se tapa, jolla asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 4 kohdalla perustettu järjestelmä on pantu täytäntöön, merkitsi sitä, että kaikki edellä mainitut viisi taetyyppiä oli taattu. Erityisesti kaikki asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 4 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyivät kyseisissä tarkastuspäätöksissä.

Päätöksessä on ensinnäkin mainittava tarkastuksen kohde ja tarkoitus, määrättävä tarkastuksen aloituspäivä, ilmoitettava asetuksen N:o 1/2003 23 ja 24 artiklassa säädetyt seuraamukset sekä mainittava oikeus hakea muutosta päätökseen unionin tuomioistuimissa. Perusteluissa on myös mainittava ne seikat ja oletukset, jotka komissio haluaa tarkistaa. Toiseksi asiakirjat, jotka eivät ole liikeasiakirjoja eli jotka eivät koske yrityksen toimintaa markkinoilla, eivät ensinnäkään kuulu komission käynnistämän tutkimuksen piiriin, ja yritysten, joihin tarkastuspäätöksellä määrätty tarkastukset kohdistuvat, hyväksi sovelletaan oikeutta oikeudellisen avustajan käyttöön sekä oikeutta

⁶ Perustamissopimuksen 101 ja 102 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

asianajajan ja asiakkaan välisen kirjeenvaihdon luottamuksellisuuteen. Lisäksi komissio ei voi vaatia yritystä antamaan sellaisia vastauksia, joiden seurauksena sen olisi myönnettävä sellainen kilpailusääntöjen rikkominen, josta komission on hankittava selvitys. Tätä periaatetta sovelletaan myös kysymyksiin, joita tutkijat voivat kysyä asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 4 kohdan nojalla tehdyn tarkastuksen yhteydessä. Kolmanneksi komissiolla ei ole käytössään sellaisia ylimitoitettuja pakokeinoja, jotka tekisivät tosiasiaa tyhjäksi mahdollisuuden vastustaa tarkastusta asetuksen N:o 1/2003 20 artiklan 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Komission toimihenkilöt eivät voi pakolla päästä tiloihin tai saada kalusteiden sisältöä nähtäväkseen tai velvoittaa yrityksen henkilöstöä mahdollistamaan tämä taikka suorittaa etsintöjä ilman yrityksen johdon lupaa. Neljänneksi komissiolla on velvollisuus tukeutua sen jäsenvaltion kansallisten viranomaisten apuun, jonka alueella kyseinen tarkastus toteutetaan. Tämä menettely käynnistää kyseisen jäsenvaltion omat valvontamekanismit ja tarvittaessa tuomioistuinvalvonnan. Viidenneksi myös tarkastuksen muodostamaa perusoikeuksiin puuttumista koskeva rajoitus perustuu unionin tuomioistuinten harjoittamaan jälkikäteiseen laillisuusvalvontaan, joka kohdistuu päätökseen, jolla tarkastus määrätään, ja tällainen valvonta on erityisen tärkeää, koska sillä voidaan kompensoida tuomioistuimelta etukäteen hankittavan luvan puuttumista.

c) Tuomioistuinvalvonta – Täysi harkintavalta

Asiassa T-462/07, *Galp Energía España ym. vastaan komissio*, 16.9.2013 antamassaan tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että sääntö, jonka mukaan laillisuusvalvonnessa ei ole mahdollista ottaa huomioon seikkaa, johon riidanalaisessa päätöksessä ei ole vedottu – kuten Petrogal Española SA:n (myöhemmin Galp Energía España SA:n) bitumin myyntijohtajan kanteeseen liitettyä ilmoitusta kyseisessä asiassa – ei päde silloin, kun tuomioistuimella on täysi harkintavalta.

Unionin yleinen tuomioistuin voi täyden harkintavallan nojalla muuttaa riidanalaista päätöstä ja ottaa huomioon kaikki ne tosiseikat, joihin asianosaiset ovat vedonneet. Näin ollen se seikka, että komissio ei laillisuusvalvonnan yhteydessä voi korvata perustetta toisella, ei ole esteenä sille, että unionin yleinen tuomioistuin ottaa huomioon täyttää harkintavaltaa käyttäessään riidanalaisen ilmoituksen, jonka perusteella voidaan osoittaa kantajien olleen tietoisia erästä väitetyn rikkomisen muodostaneesta seikasta, silloin kun kaikista asiakirja-aineistoon sisältyvistä seikoista on käyty asianosaisten välillä kontradiktorinen näkemystenvaihto.

Näin on erityisesti, koska sakkojen määrän asianmukaisuuteen kohdistuvalla arvioinnilla voidaan perustella sellaisten täydentävien tosiseikkojen esittämistä ja huomioon ottamista, joiden mainitsemista päätöksessä ei SEUT 296 artiklan mukaisen perusteluvollisuuden nojalla sinänsä edellytetä. Tämä koskee muun muassa seikkoja, jotka liittyvät yrityksen asettamiseen vastuuseen tietystä rikkomisista tietyn ajanjakson kuluessa. Ei ole myöskään poissuljettua, että nämä täydentävät tosiseikat voivat liittyä rikkomisen olemassaoloa koskevaan toteamukseen. Täyttää harkintavaltaa, jonka nojalla unionin yleinen tuomioistuin voi ottaa tällaiset seikat huomioon, voidaan käyttää, vaikka esitetty väite liittyisi rikkomisen olemassaoloa koskevaan toteamiseen, koska sakon määrää voidaan tällaisen väitteen perusteella muuttaa, jos väite on perusteltu. Unionin yleinen tuomioistuin voi myös silloin, kun kyse on rikkomisen olemassaoloa koskevasta toteamuksesta, vähentää täyttää harkintavaltaansa käyttäen sen perusteella sakon määrää, kun riidanalaisen päätöksen kumoaminen edes osittain ei taas ole mahdollista. Tilanne on tämä esimerkiksi silloin kun – vaikka tiettyjä tosiseikkoja, joihin komissio on perustanut päätöksensä katsoessaan kantajan osallistuneen rikkomiseen, ei ole näytetty toteen – tällä toteamuksella ei voida perustella riidanalaisen päätöksen kumoamista vaan ainoastaan sakon määrän alentamista, jotta voidaan ottaa huomioon se, että kantaja on osallistunut rikkomiseen vähemmän aktiivisesti tai epäsäännöllisesti.

d) Kohtuullinen kesto – Asian käsittely tuomioistuimessa

Asiassa T-497/07, *CEPSA vastaan komissio*, 16.9.2013 antamassaan tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että asian tuomioistuin käsittelyn keston kohtuuttomuutta koskevaa väitettä ei voitu ottaa tutkittavaksi silloin, kun tämä väite oli esitetty samassa kanteessa kuin sitä menettelyä, jossa kohtuullisen keston periaatetta ei väitetyt ollu noudatettu, koskeva väite. Jos näin ei olisi, tuomioistuimen olisi tätä väitettä tutkiessaan kanteen johdosta annettavaa tuomiota laatiessaan otettava kantaa oman toimintansa virheellisyyteen tai lainvastaisuuteen, minkä johdosta kantajalle voisi aiheutua perusteltuja epäilyjä tuomioistuimen objektiivisesta puolueettomuudesta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi erityisesti, että kyseisen väitteen tutkimatta jättämisellä ei tässä asiassa ollut vaikutusta kantajan oikeuteen saada asiansa käsiteltyksi tuomioistuimissa, sillä kantaja saattoi vedota tällaiseen väitteeseen tuomiosta tehtävän valituksen tai sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen yhteydessä SEUT 268 ja SEUT 340 artiklan nojalla.

2 SEUT 101 artiklaa koskeva oikeuskäytäntö

a) Näyttö yhdenmukaistetusta menettelytavasta

Asiassa T-401/08, *Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto vastaan komissio* (tuomio 12.4.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa⁷) unionin yleinen tuomioistuin saattoi täsmentää komissiolle kuuluvan näyttövaatimuksen sisältöä tilanteessa, jossa oli kyse yhdenmukaistetun menettelytavan toteennäyttämisestä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tältä osin, että silloin, kun komission päättely perustuu olettamukseen siitä, että sen päätöksessä toteennäytettyjä seikkoja ei voida selittää muuten kuin yritysten tekemällä yhdenmukaistamisella, riittää, kun asianomaiset yritykset näyttävät toteen seikkoja, jotka valottavat eri tavalla komission toteennäyttämiä seikkoja ja joiden nojalla näin ollen voidaan korvata komission tosiseikoille antama selitys toisella selityksellä. Tätä periaatetta ei voida soveltaa silloin, kun näyttö yritysten tekemästä yhdenmukaistamisesta ei perustu pelkkään toteamukseen markkinakäyttäytymisen samansuuntaisuudesta vaan asiakirjoihin, joista ilmenee, että menettelytavat olivat yhdenmukaistamisen tulosta. Näissä olosuhteissa asianomaisten yritysten tehtävänä ei ole pelkästään esittää vaihtoehtoja selitystä komission määrittämille tosiseikoille, vaan niiden on myös kiistettävä sellaisten tosiseikkojen olemassaolo, jotka on näytetty toteen komission esittämällä asiakirjoilla.

Nämä seikat huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin katsoi esillä olleessa asiassa, että ennen kuin arvioidaan, onko samansuuntaiselle käyttäytymiselle muita selityksiä kuin menettelytapojen yhdenmukaistaminen, on tutkittava, onko komissio osoittanut riidanalaisiin sopimuksiin sisältyvän, kansallisiin aluerajoituksiin liittyvän kilpailusääntöjen rikkomisen pelkän samansuuntaisen käyttäytymisen toteamisen ylittävillä todisteilla. Unionin yleinen tuomioistuin korosti, että tämän kysymyksen tutkiminen edeltää muuhun kuin yhdenmukaistamiseen perustuvien selitysten paikkansapitävyyden tutkimista, koska jos unionin yleinen tuomioistuin päätyisi siihen, että riidanalaisessa päätöksessä on esitetty tällaisia todisteita, mainitut selitykset eivät kumoaisi kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista edes siinä tapauksessa, että ne olisivat uskottavia.

⁷ Tämän asian yhteydessä käsiteltiin yhteensä 22 asiaa, joissa oli kyse musiikkiteosten julkista esittämistä koskevien tekijänoikeuksien hallinnoinnin ehdoista ja tekijänoikeusjärjestöjen harjoittamasta lisenssien myöntämisestä. Riidanalainen päätös kumottiin kantajien osalta 21 asiassa.

Niiden seikkojen näyttöarvon osalta, joita komissio oli esittänyt näytöksi yhdenmukaistetusta menettelytavasta, perustamatta niitä tekijänoikeusjärjestöjen markkinakäyttäytymisen samansuuntaisuuteen, unionin yleinen tuomioistuin totesi, että keskusteluista, joita tekijänoikeusjärjestöt ovat käyneet Confédération internationale des sociétés d'auteurs et compositeursin (CISAC) hallinnoiman toiminnan puitteissa, on muistutettava, että komissio on itse korostanut, ettei riidanalaisessa päätöksessä kielletty tekijänoikeusjärjestöjen välisen vastavuoroisen edustamisen järjestelmää eikä kaikkia niiden toisillensa antamien mandaattien aluerajoitusten muotoja. Komissio ei myöskään arvostellut tekijänoikeusjärjestöjä siitä, että ne olivat harjoittaneet tietynlaista yhteistyötä CISACin hallinnoiman toiminnan puitteissa. Se, mitä komissio kritisoi, on kaikkien tekijänoikeusjärjestöjen omaksuma koordinoitu lähestymistapa aluerajoituksiin. Näin ollen pelkästään se, että tekijänoikeusjärjestöt ovat tavanneet toisiaan CISACin hallinnoiman toiminnan puitteissa ja että on olemassa niiden välisen yhteistyön muotoja, ei sellaisenaan ole merkki kielletystä menettelytapojen yhdenmukaistamisesta. Nimittäin silloin, kun asiayhteys, jossa kilpailuoikeuden rikkomisesta epäiltyjen yritysten väliset kokoukset on pidetty, osoittaa, että kyseiset kokoukset olivat välttämättömiä sellaisten kysymysten käsittelemiseksi yhdessä, jotka eivät liittyneet kilpailuoikeuden rikkomiseen, komissio ei voi olettaa, että kyseisten kokousten tarkoituksena oli yhdenmukaistaa kilpailunvastaiset menettelytavat. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tässä yhteydessä, että komissio ei ollut esittänyt mitään näyttöä siitä, että CISACin järjestämät kokoukset, joihin kantaja osallistui, koskivat kansallisiin aluerajoituksiin liittyvää kilpailunrajoitusta.

Unionin tuomioistuin katsoi tekijänoikeusjärjestöjen samansuuntaista käyttäytymistä koskevien muiden kuin yhdenmukaistamiseen liittyvien selitysten uskottavuuden osalta, ettei komissio kuitenkaan voi kumota sitä kantajan esittämää selitystä tekijänoikeusjärjestöjen käyttäytymisen samansuuntaisuudelle, joka koskee tarvetta taistella lainvastaista käyttöä vastaan, tukeutumalla pelkästään siihen väitteeseen, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettujen käyttötapojen osalta on olemassa teknisiä ratkaisuja, jotka mahdollistavat etävalvonnan. Tässä yhteydessä on otettava huomioon se, että silloin kun komissio turvautuu tiettyihin esimerkkeihin viedäkseen uskottavuuden kantajan väitteiltä, sillä on todistustaakka siitä, että kyseisillä esimerkeillä on merkitystä asiassa. Komissio ei myöskään voi moittia tätä yritystä siitä, ettei se ole täsmentänyt enempää esittämäänsä muuta selitystä, koska komission on esitettävä todisteet kilpailusääntöjen rikkomisesta. Jos komissio on näin ollen hallinnollisessa vaiheessa katsonut, että asianomainen yritys ei ole tukenut selitystään riittävästi, sen on jatkettava asian selvittämistä tai todettava, että asianomaiset eivät ole pystyneet toimittamaan tarvittavia tietoja. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi näin, että riidanalaisesta päätöksestä ei ilmennyt, että komission riittämätön analyysi johtui siitä, ettei se ole saanut tekijänoikeusjärjestöiltä tai CISACilta, jonka jäseniä tekijänoikeusjärjestöt olivat, tarvitsemiin tietoja sen selvittämiseksi, oliko tekijänoikeusjärjestöjen samansuuntaiselle käyttäytymiselle uskottavia selityksiä.

b) Yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen

i) Kilpailun vääristyminen

Asiassa T-380/10, *Wabco Europe ym. vastaan komissio*, 16.9.2013 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kyse oli kylpyhuonekalusteiden alalla Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Itävallan alueella toimivista kartelleista. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi komission istunnossa esittämät väitteet, joiden mukaan sillä ei ollut velvollisuutta näyttää toteen kustakin yhdistyksen kokouksesta seuraavaa kilpailun vääristymistä, koska keraamiset tuotteet kuuluivat yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen kattamiin tuotteiden alaryhmiin. Tällainen luonnehdinta ei vapauttanut komissiota näyttämästä toteen kilpailun vääristymistä kunkin kyseisen rikkomisen kattaman kolmen tuotteiden alaryhmän suhteen. Vaikka kyseessä on yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen, kun kyseessä olevat

sopimukset tai yhdenmukaistetut menettelytavat, vaikka ne koskevat erillisiä tavaroita, palveluja tai alueita, kuuluvat kokonaissuunnitelmaan, jota asianomaiset yritykset toteuttivat tarkasti yhden ainoan kilpailunvastaisen tavoitteen toteuttamiseksi, tällaisen rikkomisen toteaminen ei nimittäin poista ennakkoodellytystä, jonka mukaan kilpailun on vääristyttävä kullakin kyseisen yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen kattamista tuotemarkkinoista.

ii) Rikkomisen uusiminen

Yhdistetyissä asioissa T-147/09 ja T-148/09, *Trelleborg Industrie ja Trelleborg vastaan komissio* (tuomio 17.5.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi ensin väitteen, jonka mukaan asianomaisessa kilpailusääntöjen rikkomisessa olisi ollut kyse yhtenä kokonaisuutena pidettävästä ja jatketusta kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja otti kantaa siihen, voitiinko kyseisen rikkomisen katsoa olleen yhtenä kokonaisuutena pidettävä ja uusittu rikkominen.

Se täsmensi tältä osin, että uusitun rikkomisen käsite on jatkettun rikkomisen käsitteestä erillinen käsite ja että kyseinen ero on lisäksi vahvistettu käyttämällä asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdassa konjunktia ”tai”. Silloin kun voidaan katsoa, että yrityksen osallistuminen rikkomiseen on keskeytynyt ja että yritys on osallistunut rikkomiseen ennen kyseistä keskeytymistä ja sen jälkeen, tuo rikkominen voidaan luonnehtia uusituksi, jos – kuten jatkettun rikkomisen osalta – yritys on ennen keskeytymistä ja sen jälkeen pyrkinyt yhteen ainoaan tavoitteeseen, mikä voidaan päätellä siitä, että kyseisten menettelytapojen tavoitteet, asianomaiset tuotteet, salaiseen yhteistyöhön osallistuneet yritykset, sen täytäntöönpanotavat, yritysten puolesta toimineet luonnolliset henkilöt ja lopuksi mainittujen menettelytapojen maantieteellinen soveltamisala ovat samat. Rikkominen on siis yhtenä kokonaisuutena pidettävä uusittu rikkominen, ja vaikka komissio voi määrätä sakon koko sen ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, se ei sitä vastoin voi määrätä sitä sen ajanjakson osalta, jolloin rikkominen on ollut keskeytyksissä. Niitä erillisiä vaiheita, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu ja joihin sama yritys otti osaa mutta joiden osalta ei voida osoittaa yhteistä tavoitetta, ei voida luonnehtia yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi – jatketuksi tai uusituksi – rikkomiseksi, ja ne muodostavat erilliset rikkomiset. Nämä seikat huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että se, että komissio oli kyseisessä asiassa katsonut virheellisesti asianomaisen rikkomisen olevan jatkettu rikkominen, ei estänyt rikkomisen katsomista uusituksi rikkomiseksi ottaen huomioon ne tosiseikat, jotka ilmenivät hallinnollisesta asiakirja-aineistosta ja joille riidanalainen päätös perustui.

c) Sakon määrän laskeminen

i) Rikkomisen kesto

Asiassa T-566/08, *Total Raffinage Marketing vastaan komissio*, 13.9.2013 annettussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä), jossa oli kyse parafinivahamarkkinoilla toimivasta kartellista, unionin yleinen tuomioistuin totesi, että sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen⁸ 24 kohtaa soveltaessaan komissio oli rikkomiseen osallistumisen kesto määrittellessään rinnastanut kantajan seitsemän kuukauden ja 28 päivän pituisen osallistumisen koko vuoden kestäneeseen osallistumiseen ja että komissio oli toiminut samoin kahden muun kartelliin osallistuneen yhtiön kohdalla, joista toinen oli osallistunut rikkomiseen 11 kuukautta ja 20 päivää ja toinen 11 kuukautta 27 päivää, mikä merkitsi sitä, että eri tilanteissa olleita oli kohdeltu samalla tavalla. Tällainen kohtelu ei ollut objektiivisesti perusteltua, koska se perustui ainoastaan

⁸ Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan perusteella määrättyjen sakkojen laskennasta annetut suuntaviivat (EUVL 2006, C 201, s. 2).

sakkojen laskennasta annettujen vuoden 2006 suuntaviivojen 24 kohdassa määrättyyn laskentamenetelmään. Koska tämän määräyksen tarkoitus on kuitenkin varmistaa, että sakon määrä on oikeassa suhteessa rikkomiseen osallistumisen keston, se ei voi muodostaa objektiivista perustetta epäyhdenvertaiselle kohtelulle, sillä sen tiukan soveltamisen tulos käsiteltävässä asiassa on selvästi suhteettoman kestoajan vahvistaminen sekä suhteessa kantajan kartelliin osallistumisen todelliseen keston että muiden osanottajien kohteluun.

ii) Yhteistyö

– Oikeus olla esittämättä omaa syyllisyyttä tukevia seikkoja

Edellä mainitussa asiassa *Galp Energia España ym. vastaan komissio* antamassaan tuomiossa unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus korostaa, että vaikka komissio ei voi asettaa yritykselle velvoitetta antaa sellaisia vastauksia, joiden myötä se joutuisi myöntämään sellaisen rikkomisen, jonka osalta *näytön esittäminen* on komission asiana, asianomaiselle yritykselle aiheutuvaa vaaraa siitä, ettei se voi hyötyä täysin vuoden 2002 yhteistyötiedonannosta⁹, joissa kehoitetaan vilpittömään yhteistyöhön komission kanssa mukaan lukien omien intressien vastaisten tosiseikkojen ilmoittaminen tai lausumien antaminen, ei voida rinnastaa pakkokeinoon, jolla kyseinen yritys velvoitetaan myöntämään rikkomisen. Vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltaminen perustuu aloitteen, jossa sen tehnyt yritys on pyytänyt tiedonannon säännösten soveltamista omaksi edukseen, eikä komission toteuttamiin tähän yritykseen kohdistuviin yksipuolisiin toimiin. Koska kyse ei näin ollen ole pakkotoimista, joilla yritys velvoitettaisiin osallistumaan omaa syyllisyyttä tukevien seikkojen esittämiseen, kyseisen yrityksen lausumilla, joilla rikkomisen on myönnetty, on näyttöarvoa.

– Yhteistyötä tekevän yrityksen toiminta

Asiassa T-412/10, *Roca vastaan komissio* (tuomio 16.9.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) komissio väitti, että kantaja oli esittämäänsä pyyntöä saada edukseen sakon määrän alentaminen seuraavalla toiminnallaan kyseenalaistanut toimittamiensa tietojen merkittävän lisäarvon erityisesti siksi, että kantaja ei ollut osoittanut hallinnollisen menettelyn aikana todellista yhteistyön henkeä, ja siksi, että kantaja oli itse vähentänyt näiden tietojen hyödyllisyyttä saattamalla niiden uskottavuuden kyseenalaiseksi.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi yhtäältä, että riidanalaisessa päätöksessä ei missään kohtaa kiistetty niitä tietoja, jotka kantaja oli toimittanut samassa yhteydessä pyynnön kanssa saada edukseen sakon määrän alentaminen asianomaisen markkinan – kyseisessä tapauksessa Ranskan markkinan – osalta. Toisaalta unionin yleinen tuomioistuin korosti, että koska lausumat, joihin komissio väittäessään kantajan riitauttaneen toimittamiensa tietojen merkittävän arvon tukeutui, liittyivät vesihanatuotteita koskeneisiin rikkomismenettelytapoihin näillä markkinoilla, ei näillä lausumilla voitu kyseenalaistaa näistä tiedoista saatua lisäarvoa, koska tiedot koskivat vain keraamisiin tuotteisiin liittyviä rikkomisia Ranskassa. Koska minkään komission riidanalaisessa päätöksessä esittämän tai oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä syventämän seikan perusteella ei voida tehdä sitä johtopäätöstä, että kantaja olisi väheksynyt toimittamiaan tietoja, unionin yleinen tuomioistuin totesi komission katsoneen virheellisesti, että kantaja oli alentanut alun perin esittämiensä seikkojen arvoa pyyntöä saada edukseen sakon määrän alentaminen seuranneella toiminnallaan.

⁹ Komission tiedonanto sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskeissa asioissa (EYVL 2002, C 45, s. 3).

d) Kilpailusääntöjä rikkovasta toiminnasta vastuuseen joutuminen – Yhteisvastuu

Asiassa T-408/10, *Roca Sanitario vastaan komissio* (tuomio 16.9.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin saattoi korostaa, että silloin kun emoyhtiön vastuu perustui vain siihen, että sen tytäryhtiö oli osallistunut kartelliin, emoyhtiön vastuuta oli pidettävä yksinomaan johdannaisena, liitännäisenä ja tytäryhtiöstä riippuvaisena vastuuna, eikä se siten voinut ylittää tytäryhtiön vastuuta. Tässä tilanteessa unionin yleinen tuomioistuin voi soveltaa emoyhtiöön sen nostaman kanteen yhteydessä ja siltä osin, kuin emoyhtiö on tätä vaatinut, unionin yleisen tuomioistuimen tytäryhtiölle tämän nostaman kanteen yhteydessä mahdollisesti myöntämää sakon määrän alennusta. Näin toimiessaan unionin yleinen tuomioistuin ei toimi ultra petita, vaikka emoyhtiö ei vetoa komission sakon määrää laskiessaan tekemään virheeseen.

Valtiontuki

1 Tutkittavaksi ottaminen

Vuonna 2013 unionin yleinen tuomioistuin on täsmentänyt valtiontukien alalla kannekelpoisen toimen ja asiavaltuuden käsitteitä sekä sitä, milloin toimi koskee kantajaa erikseen.

Unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus käsitellä kahta ensin mainittua käsitettä muun muassa asiassa T-182/10, *Aiscat vastaan komissio* (tuomio 15.1.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kantelun luokittelua koskevasta komission päätöksestä, joka on tehty pääosaston kirjeen muodossa, voidaan nostaa SEUT 263 artiklassa tarkoitetulla tavalla kumoamiskanne. Valtiontukia koskevan kantelun tutkinta merkitsee välttämättä, että on aloitettava alustavan tutkinnan vaihe, joka komission on päätettävä tekemällä asetuksen (EY) N:o 659/1999¹⁰ 4 artiklassa tarkoitettu päätös, joten implisiittistä kieltäytymistä muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta ei voida pitää ainoastaan väliaikaisena toimenpiteenä. Lisäksi arvioitaessa, onko komission toimi tällainen päätös, on otettava huomioon ainoastaan toimen asiasisältö mutta ei sitä, täyttääkö se tietyt muotovaatimukset. Komission velvollisuus tehdä päätös alustavan tutkintavaiheen päätyttyä ei ole sidoksissa kantelijan toimittamien tietojen laatuun. Komissio ei siis voi kantelun tueksi toimitettujen tietojen heikon laadun perusteella vapautua velvollisuudestaan aloittaa alustavan tutkinnan vaihe tai päättää tämä tutkinta tekemällä päätös. Tämä velvollisuus ei aiheuta komissiolle kohtuutonta tutkintavelvollisuutta tapauksissa, joissa kantelijan toimittamat tiedot ovat epämääräisiä tai koskevat hyvin laajaa alaa. Koska komissio oli kyseisessä asiassa ilmoittanut selvästi, että kantelun kohteena olleet toimenpiteet eivät vaikuttaneet olevan valtiontukea, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että riidanalaista päätöstä oli pidettävä asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 2 kohdan nojalla tehtynä päätöksenä.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti kantajan, joka oli jäsentensä kollektiivisia etuja ajava amatillinen yhdistys, asiavaltuuden osalta, että tällainen yhdistys saattoi nostaa kumoamiskanteen komission lopullisesta päätöksestä valtiontukien alueella erityisesti silloin, kun sen edustamilla yrityksillä tai joillakin niistä oli asiavaltuus toimia itsenäisesti. Se täsmensi, että tässä yhteydessä ei ole välttämätöntä, että yhdistyksellä, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu sen jäsenten etujen ajaminen, on lisäksi niiden jäsenten, joiden etuja se ajaa, myöntämä erityinen toimeksianto tai

¹⁰ Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1).

valtuutus, jotta sillä olisi asiavaltuus kanteen nostamiseksi unionin tuomioistuimissa. Lisäksi koska kanteen nostaminen näissä tuomioistuimissa kuuluu tämän yhdistyksen sääntömääräisiin tehtäviin, se seikka, että jotkin sen jäsenet voivat myöhemmin sanoutua irti kanteen nostamisesta ei ole omiaan poistamaan sen asiavaltuutta.

Asiassa T-400/11, *Altadis vastaan komissio*, 9.9.2013 antamassaan määräyksessä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin käsitteli kysymystä siitä, milloin toimi koskee kantajaa erikseen.¹¹ Asiassa oli kyse siitä, koskeeko komission päätös, jolla tukiohjelma todetaan sisämarkkinoille soveltumattomaksi, erikseen sellaista kantajaa, jolle on myönnetty tukea tämän tukiohjelman perusteella. Unionin yleinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi oli saatettu tätä päätöstä koskeva kumoamiskanne, totesi, että vaikka kantaja oli kyennyt osoittamaan olevansa riidanalaisen tukiohjelman tosiasiallinen edunsaaja, tämä ei kuitenkaan riittänyt siihen, että komission päätöksen voitaisiin katsoa koskevan sitä erikseen. Se, että toimi koskisi erikseen sellaisen tukiohjelman perusteella myönnetyn yksittäisen tuen tosiasiallista edunsaajaa, jonka komissio on määrännyt perittäväksi takaisin, edellyttää, että edunsaaja on saanut takaisinperimisvelvollisuuden soveltamisalan piiriin kuuluvaa tukea. Näin ollen takaisin perimisen on koskettava asianomaisen kantajan saamaa tukea konkreettisesti, eikä kyseisen tukiohjelman perusteella maksettuja tukia yleisesti. Se, että kantaja on tukiohjelman tosiasiallinen edunsaaja, ei riitä tämän edunsaajan yksilöimiseen silloin, kun – kyseessä olleen asian tavoin – riidanalaisessa päätöksessä määrätty tukiohjelman perusteella maksettujen tukien takaisinperimisvelvollisuus ei koske tämän edunsaajan saamia tukia.

2 Pääasiaa koskevat kysymykset:

a) Valtiontuen käsite

Asiassa T-499/10, *MOL vastaan komissio* (tuomio 12.11.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus käsitellä uudelleen valtiontuen käsitteeseen olennaisesti liittyvää valikoivuuden edellytystä. Asiassa oli kyse Unkarin valtion ja erään öljy-yhtiön välisestä vuonna 2005 allekirjoitetusta sopimuksesta, jolla oli vahvistettu kyseiseltä yhtiöltä perittävä kaivosmaksu, sekä kaivostoimintaa koskevaan Unkarin lakiin vuonna 2007 tehdystä muutoksesta siltä osin, kuin niillä oli korotettu kyseisen yhtiön kilpailijoilta perittävää maksua.

Unionin yleinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi oli saatettu kyseisen yhtiön tekemä kanne komission päätöksestä, jolla näiden molempien toimien katsottiin olevan yhteismarkkinoille soveltumattomaa valtiontukea, katsoi aluksi, että SEUT 107 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa tietyn oikeudellisen järjestelmän osalta on ratkaistava ainoastaan se, suositaanko valtion toimenpiteellä jotakin yritystä verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat kyseisellä järjestelmällä tavoitellun päämäärän kannalta samankaltaisessa tosiasiallisessa tai oikeudellisessä tilanteessa. Kun valtio tekee taloudellisen toimijan kanssa sopimuksen, joka ei merkitse valtiontukea, se seikka, että tämän sopimuksen ulkopuoliset seikat myöhemmin muuttuvat siten, että kyseessä oleva toimija on edullisemmassa asemassa kuin muut toimijat, jotka eivät ole tehneet samankaltaista sopimusta, ei riitä siihen, että katsottaisiin, että sopimus ja sen ulkopuolisten seikkojen myöhempi muuttuminen yhdessä merkitsevät valtiontukea. Sitä vastoin kyseisessä asiassa esitetyn kaltainen tekijöiden yhdistelmä voidaan luokitella valtiontueksi, jos valtio toimii siten, että se suojaa yhtä tai useaa markkinoilla jo olevaa toimijaa tekemällä niiden kanssa sopimuksen, jolla niille myönnetään tietynsuuruiset maksukannat, jotka on taattu sopimuksen koko keston ajaksi, ja kun valtio kyseisellä hetkellä aikoo käyttää myöhemmin

¹¹ Tämän käsitteen tulkinnasta ks. myös asiassa T-429/11, *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria vastaan komissio* ja asiassa T-430/11, *Telefónica vastaan komissio* samana päivänä annetut määräykset (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä).

sääntelyvaltaansa korottaakseen maksukantaa siten, että markkinoilla olevat muut toimijat joutuvat epäedulliseen asemaan.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi nämä seikat huomioon ottaen, että riidanalaisessa lainsäädännössä mahdollistetaan kaikille kaivosyrityksille kaivosoikeuksiensa pidentämistä koskevan hake muksen tekeminen yhtä tai useaa sellaista kenttää varten, jolla se ei ole aloittanut tuotantoa viiden vuoden kuluessa luvan myöntämisestä. Sillä seikalla, että käytännössä kantaja oli ainoa yritys, joka oli tehnyt pidennys sopimuksen hiilivetyjen alalla, ei ollut vaikutusta tähän johtopäätökseen, sillä tämä seikka voitiin selittää muiden toimijoiden kiinnostuksen puutteella, ja siis sillä, ettei pidennys hakemuksia ollut tehty, tai sillä, etteivät sopimuspuolet olleet päässeet sopimukseen pidennys maksun maksukannoista. Tästä seuraa, että riidanalaisessa lainsäädännössä pidennys sopimuksen tekemistä varten vahvistetut kriteerit ovat objektiiviset ja niitä sovelletaan kaikkiin mahdollisesti kiinnostuneisiin toimijoihin.

Kun otetaan huomioon pidennys sopimuksen tekemiseen sovellettavan oikeudellisen kehyksen valikoimattomuus ja se, ettei siitä, että Unkarin viranomaiset suosivat kantajaa muihin vastaavassa tilanteessa olleisiin yrityksiin nähden, ole esitetty näyttöä, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että vuoden 2005 sopimuksen valikoivuudesta ei ole esitetty näyttöä. Koska komissio ei myöskään esittänyt, että vuoden 2005 sopimus oli tehty odottaessa kaivosmaksujen korotusta, tämän sopimuksen ja riidanalaisen lainsäädännön yhdistelmää ei voida pätevästi luokitella SEUT 107 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

Asiassa T-347/09, *Saksa vastaan komissio* 12.9.2013 antamassaan tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin vahvisti komission päätöksen, jolla valtiontueksi katsottiin se, että Saksan liittotasavalta oli siirtänyt vastikkeetta luonnonsuojelujärjestöille kansallisperintöön kuuluvia maa-alueita. Tähän tuomioon johtanut asia tuli vireille kanteella, jonka Saksan liittotasavalta oli nostanut kyseisestä päätöksestä ja jossa väitettiin, että komissio oli katsonut virheellisesti kyseisten järjestöjen olevan yrityksiä, joille oli myönnetty etuja.

Kyseessä olevan toiminnan luonnetta on tarkasteltava erityisesti sen periaatteen valossa, jonka mukaan siltä osin, kuin julkinen yksikkö harjoittaa sen julkisten valtaoikeuksien käyttämisestä erotettavissa olevaa taloudellista toimintaa, yksikkö toimii yrityksenä, mutta jos kyseistä taloudellista toimintaa ei voida erottaa julkisten valtaoikeuksien käyttämisestä, on kyseisen yksikön harjoittama toiminta kokonaisuudessaan näiden oikeuksien käyttämiseen liittyvää toimintaa. Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että vaikka luonnonsuojelua edistävä toiminta on yksinomaan sosiaalista luonteeltaan, komissio oli katsonut perustellusti, että asianomaiset järjestöt harjoittivat muutakin toimintaa, joka oli luonteeltaan taloudellista ja jonka osalta näitä järjestöjä oli pidettävä yrityksinä. Nämä järjestöt tarjosivat kyseisten toimenpiteiden ohella sallitun toiminnan – kuten esimerkiksi puutavaramyynnin, metsästys- ja kalastuslupien ja turismin – välityksellä tavaroita ja palveluja suoraan kilpailluille markkinoille ja tavoittelivat siten etua, joka voitiin erottaa luonnonsuojelua koskevasta yksinomaan sosiaalisesta tavoitteesta. Koska näitä toimintoja harjoittaessaan järjestöt toimivat voittoa tavoittelevien toimijoiden kanssa kilpailutilanteessa, sillä, että järjestöt tarjosivat tavaroita ja palveluja voittoa tavoittelematta, ei ollut merkitystä.

Unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli tämän jälkeen kysymystä, saivatko kyseiset järjestöt riidanalaisista toimenpiteistä etua. Se vastasi kysymykseen myöntävästi katsoen, että maa-alueiden vastikkeettomalla siirtämisellä, jonka ansiosta järjestöt kykenivät harjoittamaan kaupallista toimintaa, järjestöjä suositettiin muihin kyseisillä aloilla toimiviin yrityksiin nähden, joiden kyetäkseen harjoittamaan samaa toimintaa täytyi sijoittaa varoja maa-alueisiin. Komissio toimi siten perustellusti katsoessaan, että luonnonsuojelujärjestöille oli myönnetty etuja.

b) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut

Asiassa T-258/10, *Orange vastaan komissio* (tuomio 16.9.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä), asiassa T-325/10, *Iliad ym. vastaan komissio* (tuomio 16.9.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) ja asiassa T-79/10, *Colt Télécommunications France vastaan komissio* (tuomio 16.9.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus lausua markkinahäiriötä koskevan arviointiperusteen merkityksellisyydestä silloin, kun erittäin nopean sähköisen viestintäverkon rakentamisessa ja käytössä oli todettu olevan kyse yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista.

Unionin yleinen tuomioistuin korostaa tältä osin, että vaikka markkinahäiriötä koskeva arviointiperuste otetaan huomioon valtiontuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille harkittaessa, arviointiperusteella on merkitystä myös silloin, kun määritellään, onko kyse ylipäättään valtiontuesta ja erityisesti yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta. Sovellettavien oikeussääntöjen mukaan silloin, kun julkiset viranomaiset katsovat, että tietyt palvelut ovat yleisen edun mukaisia ja että markkinamekanismien välityksellä ei voida taata näiden palvelujen tyydyttävää tarjontaa, ne voivat vahvistaa näihin tarpeisiin vastaavien palvelusuorituksien tietyn määrän olevan yleistä etua koskevan palvelun velvoitteita. Sitä vastoin aloilla, joilla yksityiset sijoittajat ovat jo sijoittaneet varoja tiettyyn infrastruktuuriin ja joilla ne jo tarjoavat kilpailukykyisiä palveluja, rinnakkaisen, kilpailukykyisen ja julkisista varoista rahoitetun infrastruktuurin perustamista ei voida pitää yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoo kaikista näistä oikeussäännöistä ilmenevän, että toiminnan katsomista yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi ja sen toteuttamista, että kyse ei ole valtiontuesta, edeltää sen arvioiminen, onko kyse markkinahäiriöstä; unionin yleinen tuomioistuin täsmentää, että tämä arviointi on suoritettava sinä ajankohtana, jona todettua häiriötä lieventämään tarkoitettu palvelu otetaan käyttöön. Arviointiin on myös sisällytettävä ennuste, joka koskee markkinatilannetta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun koko olemassaolon aikana, jonka kuluessa markkinahäiriön olemassaolo on myös todennettava.

Myös edellä mainitussa asiassa *Iliad ym. vastaan komissio* unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus täsmentää markkinahäiriön käsitettä, jonka se katsoi olevan objektiivinen käsite, jota koskeva arvio perustuu markkinatilanteen konkreettiseen analyysiin.¹²

Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun perustamiseen johtavasta markkinahäiriöstä on erityisesti nopeiden ja erittäin nopeiden viestintäverkkojen rakentamisen yhteydessä kyse silloin, kun voidaan osoittaa, että yksityiset sijoittajat eivät kykenisi lähitulevaisuudessa – eli kolmen vuoden kuluessa – varmistamaan, että verkko kattaa kaikki kansalaiset tai käyttäjät, ja kun on olemassa vaara, että merkittävä osa väestöstä jää vaille verkkoyhteyttä. Markkinahäiriön olemassaolosta tehtävän arvion objektiivisuudesta johtuu, että niillä syillä, joiden takia yksityisiä aloitteita ei ole tehty, ei ole tässä arvioinnissa merkitystä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että todetun häiriön erityisestä syystä ei voida päätellä, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun perustaminen ei tulisi kyseeseen.

Edellä mainitussa asiassa *Iliad ym. vastaan komissio* unionin yleinen tuomioistuin palasi asiassa *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*¹³ annettuun tuomioon perustuvaan oikeuskäytäntöön sisältyvään vaatimukseen, jonka mukaan se, että valtion myöntämää korvausta ei katsota

¹² Ks. vastaavasti myös em. asiassa *Colt Télécommunications France vastaan komissio* annettu tuomio.

¹³ Asia C-280/00, tuomio 24.7.2003 (Kok., s. I-7747).

valtiontueksi, edellyttää, että edunsaajana olevalle yritykselle on asetettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua koskeva velvollisuus julkisten viranomaisten toimenpiteellä, jossa määritellään selkeästi kyseessä olevaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvään palveluun liittyvät velvoitteet. Vaikka komissio oli katsonut, että kyseessä olleet julkisen palvelun velvoitteet oli määritelty selkeästi sekä sopimuksessa, jolla riidanalaiseen ohjelmaan liittyvä julkinen palvelu oli delegoitu, että konsultaatio-ohjelmassa, joka oli toimitettu tarjoajille ohjelman täytäntöönpanosta vastaavan yrityksen valintamenettelyn yhteydessä, unionin yleinen tuomioistuin korosti, että ohjelmaa oli pidettävä vain edellä mainitun sopimuksen tekemiseen johtaneen menettelyn valmistelevana toimenpiteenä. Koska yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toimittajalle annettiin toimeksianto sopimuksella eikä konsultaatio-ohjelmalla, selkeä määritelmä toimittajalle kuuluvan julkisen palvelun velvoitteista oli sisällytettävä nimenomaan sopimukseen. Koska konsultaatio-ohjelma ei ollut asiassa merkityksellinen asiakirja, unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tehottomana kantajien väitteen, jonka mukaan julkisen palvelun delegoimisesta tehtyyn sopimukseen sisältyneen velvoitteita koskevan määritelmän ja konsultaatio-ohjelmaan sisältyneen vastaavan määritelmän välillä oli ristiriita.

Edellä mainituissa asioissa *Orange vastaan komissio*, *Iliad vastaan komissio* ja *Colt Télécommunications France vastaan komissio* unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli kysymystä, joka liittyy julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseen aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen kyseisten kustannusten kattamiseksi kokonaan tai osittain, ottaen huomioon kustannuksia vastaavat tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämiseen saatava kohtuullinen voitto. Se totesi, että vaikka korvauksella katetaan ainoastaan infrastruktuurin rakentamisesta aiheutuvat kustannukset niillä alueilla, joilla toiminta ei ole kannattavaa, tuloilla, joita infrastruktuurin kaupallisesta hyödyntämisestä saadaan niillä alueilla, joilla toiminta on kannattavaa, voi olla vaikutusta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun rahoittamiseen niillä alueilla, joilla toiminta ei ole kannattavaa. Niiden alueiden, joilla toiminta on kannattavaa, kattaminen ei välttämättä merkitse, että myönnetty avustus olisi liian suuri, koska tämä kattaminen on tulolähde, jolla voidaan rahoittaa niiden alueiden, joilla toiminta ei ole kannattavaa, kattaminen ja jonka ansiosta myönnetyn avustuksen määrää voidaan vähentää.

c) Vakavien vaikeuksien käsite

Edellä mainituissa asioissa *Orange vastaan komissio* unionin yleinen tuomioistuin saattoi täsmentää sellaisia vakavien vaikeuksien käsitteeseen liittyviä näkökohtia, jotka edellyttävät muodollisen tutkintamenettelyn vaiheen aloittamista valtiontukea koskevia oikeussääntöjä sovellettaessa.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että vakavien vaikeuksien käsite on objektiivinen. Tällaisten vaikeuksien olemassaoloa on arvioitava riidanalaisen päätöksen tekoon liittyvien olosuhteiden ja päätöksen sisällön perusteella objektiivisin perustein ottaen huomioon päätöksessä esitettyjen perustelujen lisäksi myös ne seikat, jotka komissiolla oli tiedossaan, kun se lausui riidanalaisen toimenpiteiden olevan valtiontukea. Tästä seuraa, että pyrittäessä näyttämään toteen vakavien vaikeuksien olemassaolo huomioon ei oteta kilpailevien toimijoiden ohjelmasta esittämien huomautusten määrää ja laajuutta. Tämä pitää paikkansa erityisesti silloin, kun – kyseessä olevan asian tavoin – vastalauseita esittäneistä toimijoista ainakin yksi on osallistunut riidanalaisen ohjelman täytäntöönpanosta vastaavan toimijan valintamenettelyyn tulematta valituksi. Ohjelmasta esitettyjen huomautusten määrän ja laajuuden huomioon ottaminen merkitsisi sitä, että muodollisen tutkintamenettelyn vaiheen aloittaminen tehtäisiin riippuvaiseksi kansallisen ohjelman osalta esitetystä vastalauseista eikä komission tutkinnan yhteydessä tosiasiaa havaitsemista vakavista vaikeuksista. Tämä johtaisi lisäksi siihen, että ohjelman vastustajat voisivat helposti viivästyttää

ohjelmaan kohdistuvaa komission tutkintaa velvoittamalla se omilla toimillaan aloittamaan muodollinen tutkintamenettely.¹⁴

Samaa kysymystä koskeneissa edellä mainituissa asioissa *Orange vastaan komissio* ja *Iliad ym. vastaan komissio* unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että silloin kun kyse on kanteesta, joka on nostettu komission päätöksestä, jossa todetaan, ettei kyse ole valtiontuesta, kantajan asiana on näyttää toteen niiden vakavien vaikeuksien olemassaolo, jotka komissio olisi todennut ja joilla voitaisiin perustella muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista. Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että kantaja, joka vetoaa prosessuaalisten oikeuksiensa loukkaamiseen sen vuoksi, että komissio ei ole aloittanut muodollista tutkintamenettelyä, voi vedota kaikkiin kanneperusteisiin, joilla voidaan näyttää toteen, että komission tiedossa alustavan tutkintamenettelyn aikana olleiden seikkojen arvioinnin olisi pitänyt johtaa epäilyihin sen suhteen, onko ilmoitetun toimenpiteen katsottava olevan valtiontukea ja onko se yhteensoveltuva perussopimuksen kanssa. Se totesi, että vaikka unionin tuomioistuinten asiana on arvioida niitä kanneperusteita, joilla toimenpiteen yhteensoveltumattomuus perussopimuksen kanssa pyritään vakavien vaikeuksien perusteella riittauttamaan, kantajan on yksilöitävä täsmällisesti ne seikat, joilla tällaisten vaikeuksien olemassaolo voidaan näyttää toteen. Silloin kun kantaja toimii viittaamalla perusteluihin, jotka on esitetty pääasiaa koskevan toisen kanneperusteen yhteydessä, kantajan on yksilöitävä täsmällisesti ne kyseisen kanneperusteen yhteydessä esitetyt perustelut, joilla vakavien vaikeuksien olemassaolo voidaan näyttää toteen. Koska kantaja oli kyseisessä asiassa vedonnut ainoastaan siihen, että useita komission analyysiin liittyviä epäselvyyksiä ja virheitä kävi ilmi erään pääasiaa koskevan kanneperusteen yhteydessä esitetyistä seikoista, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että se ei tämän epämääräisen viittauksen perusteella, jota ei ole tuettu, kykene yksilöimään täsmällisesti seikkoja, joilla vakavien vaikeuksien olemassaolo voitaisiin osoittaa.

d) Markkinatalouden ehdoin toimivaa yksityistä sijoittajaa koskeva arviointiperuste

Asiassa T-525/08, *Poste Italiane vastaan komissio* (tuomio 13.9.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleisessä tuomioistuimessa oli nostettu kumoamiskanne komission päätöksestä, jolla Italian valtiokonttorissa olevilla käyttötileillä olleista varoista maksettujen korkojen oli todettu olleen yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Komissio oli osoittaakseen tuen saajan saaman etuuden käyttänyt – markkinatalouden ehdoin toimivaa yksityistä sijoittajaa koskevaa arviointiperustetta soveltaen – perusteena vertailua valtiokonttorin osapuolten välisen sopimuksen perusteella kantajaan soveltaman korkokannan ja sen korkokannan välillä, jota komission mukaan sovellettiin yksityiseen lainanantajaan tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että valtion toimenpidettä, jolla kantajalle oli komission mukaan annettu etua – eli korkokannan vahvistamista sopimuksella – ei voitu erottaa valtion kantajalle asettamasta velvollisuudesta tallettaa kerätyt varat käyttötilille, jonka saldon perusteella korot maksettiin. Kyse oli tosiasiallisesti vain yhdestä valtion toimenpiteestä, johon sisältyi korkojen maksaminen valtiokonttorissa oleville käyttötileille talletetuista varoista ja kantajan velvoittaminen näiden talletusten tekemiseen. Tästä valtion toimenpiteestä on taloudellisesta näkökulmasta katsoen aiheutunut kantajalle kahtalaisia seurauksia. Kantajalta on tällä toimenpiteellä viety yhtäältä mahdollisuus käyttää hallinnassaan olevilla käyttötileillä olevia varoja muiden asianmukaisiksi katsomiensa sijoitusten tekemiseen, mikä mahdollisuus kantajalla olisi ollut muissa pankeissa. Kantaja sai toisaalta tästä itselleen korvausta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kantajan saaneen etua ainoastaan, jos hän oli saanut sopimuksella määritellyn korkokannan soveltamisen vuoksi näiden varojen talletuksesta korkeampaa korkoa kuin se tuotto, jota hän olisi voinut kohtuudella saada

¹⁴ Ks. myös em. asia *Colt Télécommunications France vastaan komissio* ja *Iliad ym. vastaan komissio*.

varojen vapaan ja huolellisen hallinnoinnin yhteydessä. Komissio oli siten tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se oli perustellut valtiontuen olemassaoloa pelkästään toteamuksella, jonka mukaan sopimuksella määritellyn korkokannan ja yksityiseen lainanantajaan sovellettavan korkokannan välillä oli ero ensin mainitun eduksi.

Asiassa T-489/11, *Rousse Industry vastaan komissio* (tuomio 20.3.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus vahvistaa uudelleen valtiontukien alalla sovellettava periaate, jonka mukaan silloin, kun julkinen velkoja myöntää maksuhelpotuksia, sen toimintaa on verrattava sellaisen yksityisen velkojan toimintaan, joka pyrkii perimään takaisin rahasumman, jonka taloudellisissa vaikeuksissa oleva velallinen on hänelle velkaa. Tämän asian ytimessä olivat kantajan ja bulgarialaisen julkisen rahaston välillä tehdyt lainasopimukset, joihin liittyvät saatavat siirrettiin myöhemmin Bulgarian valtiolle, joka myönsi kantajalle velan uudelleenjärjestelyn. Koska kantaja ei kyennyt maksamaan kaikkia uudelleenjärjestelyn mukaisesti erääntyviä rahamääriä sovituissa määräajassa, se haki Bulgarian viranomaisilta uutta suunnitelmaa velan uudelleenjärjestelemiseksi. Bulgarian viranomaiset ilmoittivat tämän suunnitelman komissiolle rakenneuudistustukena. Komissio päätti tämän ilmoituksen perusteella, että se, että Bulgarian valtio ei ollut usean vuoden aikana vaatinut tehokkaalla tavalla erääntyneiden rahamäärien maksamista, merkitsee lainvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Kantaja oli nostanut kumoamiskanteen tästä päätöksestä sillä perusteella, että koska Bulgarian viranomaiset olivat toimineet yksityisen velkojan tavoin, niiden toiminnan ei ole voitu katsoa merkitsevän valtiontukea.

Unionin yleinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi kanne saatettiin, totesi, että kantaja oli viivästynyt systemaattisesti merkittävien rahasummien suorittamisessa koko kyseisen ajanjakson ajan ja että kantaja oli kirjannut liikevaihtonsa jatkuvan supistumisen ja kasvavat tappiot ilman, että merkkejä elinkelpoisuuden parantumista olisi ollut näköpiirissä. Tämän jälkeen se totesi komission katsoneen perustellusti, että yksityinen velkoja olisi toteuttanut kantajaan kohdistuvia ulosottotoimenpiteitä saadakseen takaisin edes osan saatavistaan. Pelkkiä maksumuistutuksia, joita maksun jatkuvasta laiminlyömisestä huolimatta ei ole seurannut pakottavampia toimenpiteitä, ei voida pitää tehokkaina saatavan perintätoimenpiteinä. Kantajan väitteestä, jonka mukaan tällaiset toimenpiteet olisivat auttamatta vaarantaneet saatavan perimisen kokonaisuudessaan, unionin yleinen tuomioistuin totesi, ettei sille ollut esitetty mitään seikkaa, jolla olisi voitu osoittaa asianomaisen ajanjakson aikana ilmenneen konkreettisia ja uskottavia viitteitä siitä, että kantajan toiminta olisi muuttumassa kannattavaksi, ja jolla yksityinen velkoja olisi voitu suostutella luopumaan ulosotto-toimenpiteiden toteuttamisesta.

e) Sisämarkkinoille soveltuva tuki

Asiassa T-92/11, *Andersen vastaan komissio* (tuomio 20.3.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) kyse oli komission päätöksestä todeta Tanskan liikenneministeriön ja julkisen yrityksen välillä tehty julkisia rautatiekuljetuspalveluita koskevat sopimukset yhteismarkkinoille soveltuviksi. Unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin kumoamiskanne, jonka kyseisen yrityksen kilpailija oli tästä päätöksestä nostanut ja jossa komissiota arvosteltiin siitä, että se oli tutkinut kyseiset sopimukset riidanalaista päätöstä tehtäessä voimassa olleen asetuksen (EY) N:o 1370/2007¹⁵ mukaisesti. Kantaja väitti, että komission olisi pitänyt soveltaa tuen

¹⁵ Rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23.10.2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1370/2007 (EUVL L 315, s. 1).

maksamishetkellä voimassa olleita aineellisen oikeuden sääntöjä eli asetusta (ETY) N:o 1191/69¹⁶, koska päätöksessä oli kyse ilmoittamatta jätetyistä valtiontuista.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kun määritellään niitä aineellisen oikeuden sääntöjä, joita on sovellettava arvioitaessa tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, on tarpeen tehdä selvä ero yhtäältä ilmoitettujen mutta maksamattomien tukien ja toisaalta etukäteen ilmoittamatta maksettujen tukien välillä. Ensiksi mainittujen osalta ajankohta, jolloin suunnitellun tuen vaikutukset syntyvät, on sen yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointia koskevan komission päätöksen tekemishetki. Kyseinen tuki voi synnyttää tosiasiallisia etuja ja haittoja yhteismarkkinoilla aikaisintaan sillä hetkellä, kun komissio päättää joko sen hyväksyä tai olla sitä hyväksymättä. Toiseksi mainittujen tukien osalta sovelletaan kyseisen tuen maksamishetkellä voimassa olevia aineellisen oikeuden sääntöjä, koska tällaisesta tuesta johtuvat edut ja haitat syntyvät sen ajanjakson aikana, jonka kulessa kyseinen tuki maksetaan. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että koska riidanalaisista toimenpiteistä ei ollut ilmoitettu komissiolle ennen niiden täytäntöönpanoa, näiden toimenpiteiden soveltuvuutta yhteismarkkinoille olisi pitänyt arvioida niiden aineellisen oikeuden sääntöjen perusteella, jotka olivat voimassa tuen maksamishetkellä, jollei kyse ollut taannehtivaa soveltamista edellyttävistä poikkeuksellisista olosuhteista. Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että asetuksella N:o 1370/2007 käyttöön otettuja uusia säännöksiä ei voitu soveltaa kyseisessä asiassa taannehtivasti, koska niiden sanamuodosta, tarkoituksesta ja yleisestä rakenteesta ei ilmene selkeästi, että niillä olisi tällainen vaikutus. Niinpä unionin yleinen tuomioistuin kumosi komission tekemän päätöksen.

Asiassa T-275/11, *TF1 vastaan komissio* (tuomio 16.10.2013, ei julkaistu oikeustapauskoelmassa) unionin yleistä tuomioistuinta pyydettiin tutkimaan kysymystä siitä, onko France Télévisionsin omistaman Ranskan julkisen television kuuden kanavan pitkäaikaista rahoitusta koskeva järjestely, jonka osalta taloutta ja rahoitusta valvoo Ranskan valtio, yhteismarkkinoille soveltuva. Komissio oli hyväksynyt tämän vuotuisena budjettiaavustuksena France Télévisionsille maksettavan rahoituksen ja tutkinut samassa yhteydessä myös mahdollisia vaikutuksia, joita kansallisessa lainsäädännössä käyttöön otetuilla uusilla mainontaa ja sähköistä viestintää koskevilla veroilla oli kyseiseen avustukseen.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että jotta veron voitaisiin katsoa olevan erottamaton osa tukitoimenpidettä, veron ja tuen välillä on oltava sellainen sitova yhteys, jonka mukaisesti veron tuotto osoitetaan väistämättä tuen rahoittamiseen ja se vaikuttaa suoraan tuen suuruuteen. Tästä seuraa, että kansallisessa lainsäädännössä on ehdottomasti oltava pakottava säännös, jossa veron osoittamisesta tuen rahoittamiseen säädetään. Tällaisen säännöksen pelkkä olemassaolo ei ole kuitenkaan yksinään riittävä edellytys sen osoittamiseksi, että vero on erottamaton osa tukitoimenpidettä. Sen lisäksi on selvitettävä, vaikuttaako veron tuotto suoraan tuen määrään. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi nämä periaatteet huomioon ottaen komission arvioineen perustellusti, että Ranskan lainsäädäntöön perustuvia uusia veroja ei ollut osoitettu väistämättä riidanalaisen avustuksen rahoittamiseen, koska tämän sisältöistä säännöstä ei ollut. Sillä seikalla, että uusien verojen ja kyseisen tukitoimenpiteen välillä vallitsi tietty suhde, ei ollut kuitenkaan vaikutusta tähän johtopäätökseen. Se, että julkisten audiovisuaalisten palvelujen rahoittamisen kattamiseksi yleisesti käyttöön otettuja veroja käytettiin muun muassa tuen rahoittamiseen, ei merkinnyt sitä, että veron tuotto olisi osoitettu väistämättä tuen rahoittamiseen, sillä tuotto voitiin toimivaltaisten viranomaisten harkinnan perusteella jakaa eri kohteiden välillä, ja tuottoa voitiin käyttää riidanalaisen tukitoimenpiteen ohella muidenkin kulujen rahoittamiseen.

¹⁶ Julkisten palvelujen käsitteeseen rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteessä olennaisesti kuuluvia velvoitteita koskevista jäsenvaltioiden toimenpiteistä 26.6.1969 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1191/69 (EYVL L 156, s. 1).

Edellä mainitussa asiassa *TF1 vastaan komissio* unionin yleisellä tuomioistuimella oli myös tilaisuus täsmentää, että yrityksen taloudelliseen tehokkuuteen sen suorittaessa julkisen palvelun tehtävää ei voitu vedota tehokkaasti pyrittäessä riitauttamaan komission arviota, joka koski tälle yritykselle myönnetyn valtiontuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Edellä mainitussa asiassa *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* annetun tuomion perusteella suoritettavaa testiä sen osoittamiseksi, voidaanko julkisesta palvelusta maksettua korvausta pitää SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukea, ei pidä sekoittaa SEUT 106 artiklan 2 kohdan nojalla suoritettavaan testiin, jonka avulla voidaan osoittaa, voidaanko korvauksen maksamista yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta – mikä merkitsee valtiontukea – pitää sisämarkkinoille soveltuvana. Julkisia palveluja tuottavan yrityksen taloudellisella tehokkuudella näiden palvelujen tarjoamisessa ei ole merkitystä silloin, kun SEUT 106 artiklan 2 kohdan perusteella arvioidaan tällaisen korvauksen soveltuvuutta sisämarkkinoille. Tällä määräyksellä, jolla sallitaan poikkeaminen perussopimuksen yleisistä määräyksistä, pyritään sovittamaan yhteen jäsenvaltioiden intressi käyttää tiettyjä, erityisesti julkisen sektorin yrityksiä talous- ja sosiaalipolitiikan välineinä ja unionin intressi siihen, että kilpailusääntöjä noudatetaan ja sisämarkkinoiden ykseys säilytetään. Ei ole välttämätöntä, että julkisia palveluja tuottavan yrityksen taloudellinen tasapaino on uhattuna, jotta SEUT 106 artiklan 2 kohdan soveltamisen edellytykset täyttyisivät. Jos oikeuksia ei ole riitautettu, riittää, että julkisen palvelun tehtävien suorittamisessa on epäonnistuttu tai että näiden oikeuksien jatkaminen on välttämätöntä, jotta yritys voi suorittaa nämä tehtävät hyväksyttävissä taloudellisissa olosuhteissa. Silloin kun alalla sovellettavia säännöksiä ei ole yhdenmukaistettu – kuten tilanne kyseisessä asiassa oli – komissiolla ei ole toimivaltaa lausua julkiselle toimijalle kuuluvien julkisen palvelun tehtävien ulottuvuudesta, eli näistä palveluista aiheutuvien kustannusten tasosta, kansallisten viranomaisten näiltä osin tekemien poliittisten valintojen soveltuvuudesta tai julkisen toimijan taloudellisesta tehokkuudesta. Tämän vuoksi sillä, voiko julkisia yleisradiopalveluja tuottava yritys täyttää julkisen palvelun velvoitteensa pienemmin kustannuksin, ei ole merkitystä arvioitaessa, onko kyseisten palvelujen rahoittaminen valtion varoista yhteensopiva perussopimuksen valtiontukisääntöjen kanssa.

Immateriaalioikeus

1 Yhteisön tavaramerkki

a) Ehdottomat hylkäysperusteet

Vuonna 2013 unionin yleisellä tuomioistuimella oli tilaisuus lausua useista asetuksen (EY) N:o 207/2009¹⁷ 7 artiklan 1 kohdassa mainituista ehdottomista hylkäysperusteista.

Asiassa T-625/11, *BSH vastaan SMHV (ecoDoor)* 15.1.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että koska yhtäältä osan ”eco” mielletään tarkoittavan ”ekologista” ja toisaalta osan ”door” tulkitaan viittaavan ”oveen”, valituslautakunta on katsonut perustellusti, että kohdeyleisö ymmärtää välittömästi sanan ”ecodoor” tarkoittavan ”ekologista ovea” tai ”rakenteeltaan ja toimintatavaltaan ekologista ovea”. Se täsmensi myös, että merkki, joka kuvailee tavarán kiinteän osan ominaisuutta, voi kuvailla myös kyseistä tavaraa. Näin on silloin, kun kohdeyleisö voi mieltää kyseisen osan ominaisuuden, jota merkki kuvailee, vaikuttavan merkittävästi itse tavarán olennaisiin ominaisuuksiin.

Asiassa T-396/11, *ultra air vastaan SMHV – Donaldson Filtration Deutschland (ultrafilter international)* (tuomio 30.5.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin

¹⁷ Yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 207/2009 (EUVL L 78, s. 1).

yleistä tuomioistuinta pyydettiin tarkastelemaan SMHV:n neljännen valituslautakunnan tekemän sellaisen päätöksen lainmukaisuutta, jolla kumottiin SMHV:n mitättömyysosaston päätös, jolla riidanalaisen tavaramerkin mitättömyysvaatimus hyväksyttiin, ja jolla kyseinen mitättömyysvaatimus jätettiin tutkittavaksi ottamatta sillä perusteella, että mitättömyysvaatimusta rasitti oikeuden väärinkäyttö.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että asetuksen N:o 207/2009 56 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, luettuna yhdessä saman asetuksen 52 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa, tarkoitetun hallinnollisen menettelyn tarkoituksena on erityisesti antaa SMHV:lle mahdollisuus tarkistaa tavaramerkin rekisteröinnin pätevyys ja omaksua kanta, joka sen olisi pitänyt mahdollisesti omaksua viran puolesta asetuksen N:o 207/2009 37 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tässä yhteydessä SMHV:n on arvioitava, onko tarkasteltavana oleva tavaramerkki kuvaileva ja/tai puuttuuko siltä erottamiskyky, eivätkä mitättömyysvaatimuksen esittäjän perustelut tai aikaisempi menettely voi vaikuttaa SMHV:lle kuuluvan tehtävän laajuuteen kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdan ja 56 artiklan 1 kohdan a alakohdan taustalla olevien yleisten etujen osalta. Koska SMHV ei kyseisiä säännöksiä mitättömyysmenettelyssä soveltaessaan näet ota kantaa siihen, meneekö tavaramerkin haltijan oikeus mitättömyysvaatimuksen esittäjän jonkin oikeuden edelle, vaan varmistaa, että tavaramerkin haltijan oikeus on perustettu pätevästi tavaramerkin rekisteröitävyyttä koskevien sääntöjen perusteella, kyse ei voi olla mitättömyysvaatimuksen esittäjän harjoittamasta ”oikeuden väärinkäytöstä”. Se seikka, että mitättömyysvaatimuksen esittäjä saattaa esittää vaatimuksensa siinä tarkoituksessa, että se sittemmin liittyy kyseisen merkin tavaroihinsa, siis nimenomaan vastaa asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan c alakohdassa suojattua yleistä etua, joka koskee merkin käytettävissä olemista ja vapaata käyttöä. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tällainen seikka ei siis missään tapauksessa voi merkitä oikeuden väärinkäyttöä. Tätä arviointia tukee asetuksen N:o 207/2009 52 artiklan 1 kohta, jonka mukaan yhteisön tavaramerkki voidaan julistaa mitättömäksi myös loukkauksanteeseen kohdistuvalla vastakanteella, mikä merkitsee sitä, että loukkauksasian vastaaja voi saada tavaramerkin julistettua mitättömäksi, vaikka se olisi käyttänyt tavaramerkkiä ja sen tarkoituksena olisi jatkaa sen käyttämistä.

Asiassa T-3/12, *Kreyenberg vastaan SMHV – komissio (MEMBER OF €e euro experts)* (tuomio 10.7.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin otti kantaa siihen, oliko toisen valituslautakunnan sellaisesta päätöksestä nostettu kanne perusteltu, joka koski *MEMBER OF €e euro experts* – kuviomerkkiin liittyvää mitättömyysmenettelyä, jossa kyseinen valituslautakunta otti kantaa asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan i alakohdan ja 7 artiklan 1 kohdan h alakohdan väliseen suhteeseen. Se katsoi, että kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan i alakohdassa kielletään tietyin edellytyksin muiden kuin saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettujen tunnusten rekisteröinti tavaramerkeiksi tai tavaramerkkien osiksi siitä riippumatta, ovatko kyseiset tunnuksat näiden tunnusten identtisiä jäljennöksiä vai ovatko ne pelkästään jäljitelmiä. Unionin yleinen tuomioistuin tuli tähän lopputulokseen asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan i alakohdan sanamuodon ja kahden muun seikan perusteella. Se totesi ensinnäkin, että kyseisessä säännöksessä ei rajoiteta nimenomaisesti siinä säädetyn kiellon, joka koskee tavaramerkkejä, joihin sisältyy tunnuksen identtinen jäljennös, soveltamisalaa. Kyseisen säännöksen sanamuoto mahdollistaa sen, että kyseistä säännöstä voidaan tulkita siten, että siinä kielletään tunnuksen identtisen jäljennöksen lisäksi myös tunnuksen jäljitteleminen tavaramerkissä. Unionin yleinen tuomioistuin lisäsi, että jos tällaiseen tulkintaan ei päädyttäisi, kyseisen säännöksen tehokas vaikutus vähenisi huomattavasti: olisi riittävää, että tunnusta olisi muutettu hieman, jopa sellaisella tavalla, jota henkilö, joka ei ole erikoistunut heraldiikkaan, ei havaitse, jotta se voitaisiin rekisteröidä tavaramerkiksi tai tavaramerkin osaksi. Toiseksi se korosti, että unionin lainsäätäjä ei ole lainkaan täsmentänyt, että ainoastaan tavaramerkin, joka koostuu yksinomaan tunnuksesta, rekisteröinti voidaan asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan i alakohdan nojalla kieltää. Kun kyseisessä säännöksessä on käytetty verbiä ”sisältää”, siinä on ilmaistu, että muiden kuin asetuksen

N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettujen tunnusten käyttäminen on kyseisessä säännöksessä säädetyn edellytyksin kielletty tavaramerkkinä mutta myös tavaramerkin osana. Tämä sopii lisäksi yhteen asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan i alakohdan, jonka tarkoituksena on mahdollisimman kattavan tunnusten, joihin siinä viitataan, suojelun turvaaminen, tehokkaan vaikutuksen kanssa. Unionin yleinen tuomioistuin totesi analogisesti asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan h alakohdan koskevan oikeuskäytännön kanssa, jossa on kyse kansainvälisten valtioidenvälisten järjestöjen tunnuksista, joista ilmoitetaan säännönmukaisesti Pariisin yleissopimuksen¹⁸ osapuolina oleville valtioille, että asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan i alakohdassa tarkoitetuille tunnuksille myönnettyä suojaa voidaan soveltaa ainoastaan silloin, kun tällaisen tunnuksen sisältävä tavaramerkki on kokonaisuutena tarkasteltuna omiaan johtamaan yleisöä harhaan yhtäältä sen haltijan tai sen käyttäjän ja toisaalta viranomaisen, johon kyseisessä tunnuksessa viitataan, välisen yhteyden suhteen.

b) Suhteelliset hylkäysperusteet

Asiassa T-249/11, *Sanco vastaan SMHV – Marsalman (kanavalmisteita koskeva edustus)* (tuomio 14.5.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli rekisteröintihakemuksessa tarkoitettujen tavaroiden ja palvelujen täydentävyyden arviointiin liittyvää kysymystä.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti ensiksi, että vain jos osoitetaan, etteivät kyseisten tavaramerkkien kattamat tavarat ja palvelut ole lainkaan samankaltaisia, voidaan mainittujen tavaramerkkien välisen sekaannusvaaraan puuttuminen todeta ilman, että pitäisi suorittaa kokonaisarviointi, jossa otetaan huomioon kaikki merkitykselliset tekijät ja kohdeyleisön käsitys kyseisistä merkeistä sekä tavaroista tai palveluista. Kyseessä olevien tavaroiden tai palvelujen samankaltaisuuden arvioimiseksi on otettava pääsääntöisesti huomioon kaikki kyseisten tavaroiden tai palvelujen väliseen suhteeseen liittyvät merkitykselliset tekijät. Näin ollen tavaroiden ja palvelujen täydentävyyden arvioinnissa on lopulta otettava huomioon mainitun yleisön käsitys yhden tavarat tai palvelun merkityksestä toisen tavarat tai palvelun käytön kannalta.

Näin ollen tavaroiden ja palvelujen välistä täydentävyyttä ei kuitenkaan arvioida sekaannusvaaran osalta sen perusteella, katsooko kohdeyleisö, että kyseisten tavaroiden ja palvelujen välillä on yhteys niiden luonteen, käyttötavan ja jakelukanavien perusteella, vaan sen perusteella, onko mainituilla tavaroilla ja palveluilla läheinen yhteys siinä mielessä, että toinen tavara on välttämätön tai tärkeä toisen tavarat käytön kannalta, joten mainittu yleisö voisi ajatella, että sama yritys on vastuussa näiden kahden tavarat valmistuksesta tai kahden palvelun tarjoamisesta. Se seikka, että yhden tavarat tai palvelun käytöllä ei ole yhteyttä toisen tavarat tai palvelun käyttöön, ei kaikissa tapauksissa osoita, ettei yhden niistä käyttäminen ole tärkeää tai välttämätöntä toisen käytölle. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi nämä seikat huomioon ottaen, että valituslautakunta on tehnyt kyseisessä asiassa virheen arvioidessaan aikaisemman tavaramerkin kattamien tavarat ja haetun tavaramerkin kattamien palvelujen ”mainonta, kaupalliset edustukset, franchising-palvelut, vienti ja tuonti” välistä täydentävyyttä ja että tästä virheestä seuraa, ettei valituslautakunta ole ottanut huomioon kaikkia merkityksellisiä tekijöitä kyseisten tavarat ja palvelujen samankaltaisuuden arvioinnissa.

Asiassa T-321/10, *SA. PAR. vastaan SMHV – Salini Costruttori (GRUPPO SALINI)* 11.7.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi

¹⁸ Teollisoikeuden suojelemisesta 20.3.1883 tehty Pariisin liittosopimus, sellaisena kuin se on tarkistettuna ja muutettuna.

asetuksen N:o 207/2009 52 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun vilpillisen mielen käsitteen tulkintaa. Se katsoi, että tämän säännöksen mukaan yhteisön tavaramerkki julistetaan mitättömäksi SMHV:lle tehdyn vaatimuksen tai loukkauskanteeseen kohdistuvan vastakanteen perusteella, jos hakija on jättänyt tavaramerkkiä koskevan hakemuksen vilpillisessä mielessä, ja että hakijan, joka vaatii tavaramerkin julistamista mitättömäksi, on näytettävä toteen vilpillisessä mielessä toimiminen. Unionin yleinen tuomioistuin korostaa tältä osin, että kyseisessä artiklassa tarkoitettua vilpillisen mielen käsitettä ei ole määritelty, rajattu tai edes kuvailtu millään tavoin unionin lainsäädännössä. Näin ollen on katsottava, että tämän säännöksen mukaisessa kokonaisvaltaisessa arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös kaupallinen logiikka, johon sisältyy hakemus merkin rekisteröimiseksi yhteisön tavaramerkiksi sekä kyseistä rekisteröintihakemusta koskevien tapahtumien aikajärjestys. Niinpä huomioon on otettava esimerkiksi ensinnäkin se, että hakija tietää tai hänen pitäisi tietää, että kolmas käyttää vähintään yhdessä jäsenvaltiossa samalle tai samankaltaiselle tavaralle samaa merkkiä tai samankaltaista merkkiä, joka on sekoitettavissa merkkiin, jonka rekisteröimistä haetaan, toiseksi hakijan aikomus estää tätä kolmatta jatkamasta tällaisen merkin käyttöä, ja kolmanneksi sen oikeudellisen suojan aste, joka kolmannen merkillä ja rekisteröitäväksi haetulla merkillä on. Niinpä tieto, joka tavaramerkin hakijalla oli merkin aiemman haltijan kaupallisesta tilanteesta ja yhtiön tilasta mukaan lukien se seikka, että kyseinen haltija laajensi suuresti toimintaansa, ei sinällään riitä osoittamaan tavaramerkin hakijan vilpillistä mieltä. On otettava huomioon myös hakijan aikomus rekisteröintihakemusta jätettäessä. Vaikka tämä aikomus on subjektiivinen seikka, se on kuitenkin määritettävä kyseiseen tapaukseen liittyvien objektiivisten olosuhteiden perusteella. Näin ollen tavaramerkin hakijan mahdollisen vilpillisen mielen arvioimiseksi on tutkittava hakijan aikomus sellaisena kuin se voidaan päätellä seuraavien seikkojen perusteella: objektiiviset olosuhteet ja hakijan todelliset teot, hakijan toimenkuva tai asema, ne tiedot, jotka hakijalla oli aikaisemman merkin käytöstä, hakijalla mitättömyysvaatimuksen esittäjän kanssa oleva sopimusperusteinen, sopimusta edeltävä tai sen jälkeinen suhde, vastavuoroiset velvoitteet ja yleisemmin kaikki tavaramerkin hakijaa koskeneet objektiiviset eturistiriitatilanteet. Niihin objektiivisiin olosuhteisiin, joilla tavaramerkin hakijan aikomuksia voidaan valaista, kuuluu riidanalaisen tavaramerkin rekisteröimiseen johtaneiden tapahtumien aikajärjestys, tavaramerkin hakijan ja merkin aiemman haltijan välinen mahdollinen eturistiriita, haetun tavaramerkin luonne tai se, miten tunnettu merkki oli sillä hetkellä, kun hakemus sen rekisteröimiseksi tavaramerkiksi jätettiin. Nämä seikat huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että valituslautakunta on perustellusti julistanut riidanalaisen tavaramerkin mitättömäksi asetuksen N:o 207/2009 52 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla.

c) Todistustaakka – Tutkiminen viran puolesta SMHV:ssä

Asiassa T-571/11, *El Corte Inglés vastaan SMHV – Chez Gerard (CLUB GOURMET)* 20.3.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi asetuksen N:o 207/2009 soveltamisen yhteydessä, että sikäli kuin kansallisen oikeuden oikeussääntöjen määrittely ja tulkinta on välttämätöntä unionin toimielinten toiminnalle, se kuuluu lähtökohtaisesti tosiseikkojen toteamisen eikä oikeuden soveltamisen alaan.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että vaikka asetuksen N:o 207/2009 65 artiklan 2 kohta on ymmärrettävä sillä tavoin, että oikeussäännöt, joiden rikkominen voi johtaa kanteen nostamiseen unionin yleisessä tuomioistuimessa, voivat kuulua sekä kansalliseen oikeuteen että yhteisön oikeuteen, vain yhteisön oikeus kuuluu oikeudenalaan, jolla sovelletaan iura novit curia -periaatetta, kun taas kansallista oikeutta pidetään välttämättömänä ja selvittämisvelvollisuuden piiriin kuuluvana tosiseikkoja koskevana kysymyksenä, ja kansallisen oikeuden sisältö on tarvittaessa osoitettava todistein. Tästä johtuu, että kansalliseen lainsäädäntöön vetoavan asianosaisen on unionin toimielinten menettelyssä lähtökohtaisesti osoitettava, että kansallinen lainsäädäntö tukee sen vaatimuksia. Vaikka pitää paikkansa, että SMHV:n on selvittettävä viran puolesta tässä tarkoituksessa hyödyllisiksi

katsominsa keinoin kyseisen jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö, jos tällaiset tiedot ovat tarpeen asianomaisen rekisteröinnin hylkäysperusteen soveltamisedellytysten ja erityisesti esitettyjen tosiseikkojen paikkansapitävyyden ja esitettyjen asiakirjojen todistusvoiman arvioimiseksi, tämä on tarpeen vain siinä tapauksessa, että SMHV:llä on jo tietoja kansallisesta lainsäädännöstä joko sen sisällöstä esitettyjen väitteiden tai asiassa toimitetun näytön, jonka todistusvoimaan on viitattu, johdosta.

Asiassa T-579/10, *macros consult vastaan SMHV – MIP Metro (makro)*, 7.5.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin korosti, että silloin, kun kyse on asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 2 kohdan nojalla esitetystä pyynnöstä, joka perustuu kansallisessa säännöksessä suojatulle aikaisemmalle oikeudelle, asetuksen (EY) N:o 2868/95¹⁹ 37 säännöstä seuraa, että hakijan on esitettävä todisteet siitä, että hän voi esittää asianomaista oikeutta koskevan vaatimuksen sovellettavan kansallisen lain nojalla.

Tällä säännöllä asetetaan hakijalle velvollisuus esittää SMHV:lle paitsi todisteet, jotka osoittavat, että hakijan sovellettaviksi vaatimien kansallisten säännösten mukaan edellytykset sille, että tämä voi kieltää yhteisön tavaramerkin käytön aikaisemman kansallisen oikeuden perusteella, täyttyvät, myös todisteet kyseisten säännösten sisällöstä. Koska asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdassa viitataan nimenomaisesti saman asetuksen 8 artiklan 4 kohtaan ja koska tämä jälkimmäinen säännös koskee unionin lainsäädännössä tai asianomaiseen merkkiin sovellettavassa jäsenvaltion oikeudessa suojattuja aikaisempia oikeuksia, näitä periaatteita sovelletaan myös, kun kansalliseen oikeuteen vedotaan asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella. Asetuksen N:o 2868/95 37 säännön b alakohdan ii alakohdassa säädetään nimittäin aikaisempaa oikeutta koskevien todisteiden osalta vastaavista säännöksistä tilanteessa, jossa on kyse asetuksen N:o 207/2009 53 artiklan 1 kohdan nojalla esitetystä vaatimuksesta. Kysymys kansallisen oikeuden olemassaolosta on tosiseikkoja koskeva kysymys, ja osapuolen, joka väittää, että asetuksen N:o 207/2009 8 artiklan 4 kohdassa säädetty edellytykset täyttävä oikeus on olemassa, on näin ollen osoitettava SMHV:ssä paitsi, että kyseinen oikeus perustuu kansalliseen lainsäädäntöön, myös itse kyseisen lainsäädännön ulottuvuus.

Lopuksi asiassa T-320/10, *Fürstlich Castell'sches Domänenamt vastaan SMHV – Castel Frères (CASTEL)* (tuomio 13.9.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin otti kantaa siihen, oliko valituslautakunnan tutkittava viran puolesta asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädettyä ehdotonta rekisteröimisen hylkäysperustetta, vaikka kantaja ei ollut vedonnut siihen vireillä olevassa menettelyssä.

Unionin yleinen tuomioistuin muistutti aluksi, että asetuksen N:o 207/2009 76 artiklan 1 kohdan mukaan ehdottomia hylkäysperusteita tutkittaessa SMHV:n tutkijoiden ja valituksen yhteydessä valituslautakuntien on tutkittava asiasisältö viran puolesta määrittäessään sitä, koskeeko tavaramerkkiä, jonka rekisteröintiä on haettu, jokin saman asetuksen 7 artiklassa mainituista rekisteröinnin hylkäysperusteista. Tästä seuraa, että SMHV:n toimivaltaiset elimet voivat perustaa päätöksensä seikkoihin, joihin hakija ei ole vedonnut. Unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin täsmentää, että SMHV:n ei kuitenkaan ole pakko mitättömyysmenettelyssä selvittää viran puolesta uudelleen tutkijan jo selvittämiä asiaan liittyviä tosiseikkoja, jotka voivat johtaa ehdottomien hylkäysperusteiden soveltamiseen. Asetuksen N:o 207/2009 52 ja 55 artiklasta ilmenee, että yhteisön tavaramerkkiä on pidettävä pätevänä siihen saakka, kunnes SMHV on julistanut sen mitättömyysmenettelyssä

¹⁹ Yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 täytäntöönpanosta 13.12.1995 annettu komission asetusta (EY) N:o 2868/95 (EYVL L 303, s. 1).

mitättömäksi. Yhteisön tavaramerkkiä koskee siis pätevyysoletama, joka on looginen seuraus SMHV:n rekisteröintihakemuksen tutkinnan yhteydessä suorittamasta tarkastuksesta.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että tämän pätevyysoletaman vuoksi asetuksen N:o 207/2009 76 artiklan 1 kohdassa mainittu SMHV:n velvollisuus tutkia viran puolesta sellaiset asiaan liittyvät tosiseikat, jotka voivat johtaa ehdottoman hylkäysperusteen soveltamiseen, koskee ainoastaan SMHV:n tutkijoiden ja valituksen yhteydessä valituslautakuntien suorittamaa tutkintaa kyseisen tavaramerkin rekisteröintiä koskevassa menettelyssä. Koska mitättömyysmenettelyssä rekisteröidyn yhteisön tavaramerkin oletetaan olevan pätevä, mitättömyysvaatimuksen esittäjän on SMHV:ssä vedottava konkreettisiin seikkoihin, joiden se katsoo vaikuttavan kyseisen tavaramerkin pätevyYTEEN. Näin ollen valituslautakunnalla ei ollut velvollisuutta tutkia mitättömyysmenettelyssä viran puolesta sellaisia asiaan liittyviä tosiseikkoja, jotka voivat johtaa asetuksen N:o 207/2009 7 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisen ehdottoman hylkäysperusteen soveltamiseen.

d) Päätösten muuttamista koskeva toimivalta

Asiassa T-514/11, *i-content vastaan SMHV – Decathlon (BETWIN)*, 4.6.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin tutki niitä edellytyksiä, joiden täyttyessä unionin yleinen tuomioistuin voi käyttää sille asetuksen N:o 207/2009 65 artiklan 3 kohdassa annettua päätöksen muuttamista koskevaa toimivaltaa.

Unionin yleinen tuomioistuin korostaa, että sille asetuksen N:o 207/2009 65 artiklan 3 kohdan nojalla annettu toimivalta ei anna sille oikeutta arvioida sellaisia seikkoja, joista valituslautakunta ei ole vielä lausunut. Päätöksen muuttamista koskevan toimivallan käytön on näin ollen lähtökohteisesti rajoitettava tilanteisiin, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin valituslautakunnan arvioinnin tutkittuaan voi määrittää selvittämiensä tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella päätöksen, joka valituslautakunnan olisi pitänyt tehdä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että edellytykset päätösten muuttamista koskevan toimivallan käyttämiselle täyttyvät tässä asiassa. Sen mukaan valituslautakunnan olisi pitänyt todeta, että toisin kuin väiteosasto oli katsonut, mitään sekaannusvaaraa ei ollut olemassa rekisteröintihakemuksessa tarkoitettujen tavaroiden osalta. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin muutti riidanalaista päätöstä.

Asiassa T-236/12, *Airbus vastaan SMHV (NEO)*, 3.7.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin lausui sen tutkinnan laajuudesta, jonka valituslautakunnan on suoritettava.

Unionin tuomioistuin toteaa, että asetuksen N:o 207/2009 64 artiklan 1 kohdan mukaan tutkittuaan valituksen hyväksyttävyyden valituslautakunta tekee päätöksen valituksesta ja se voi tällöin käyttää kiistetyt päätöksen tehneen osaston toimivaltaa. Tämä toimivalta tutkia rekisteröintihakemus uudelleen kokonaan niin oikeudellisten seikkojen kuin tosiseikkojenkin osalta edellyttää kuitenkin sitä, että valituslautakunta ottaa valituksen tutkittavaksi. Kun, kuten käsiteltävässä asiassa, tutkija on hylännyt yhteisön tavaramerkkiä koskevan rekisteröintihakemuksen vain mainitussa hakemuksessa mainittujen tavaroiden osalta mutta hyväksynyt rekisteröinnin tässä hakemuksessa tarkoitettujen palvelujen osalta, tavaramerkin hakijan valituslautakunnalle tekemä valitus ei pääsääntöisesti voi koskea kuin tutkijan kieltäytymistä hyväksyä rekisteröinti hakemuksessa tarkoitetuille tavaroille. Mainittu hakija ei sitä vastoin voi pätevästi valittaa valituslautakunnalle siitä, että tutkija hyväksyi haetun tavaramerkin rekisteröinnin palvelujen osalta. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi näin ollen, että vaikka pitääkin paikkansa, että kantaja on käsiteltävässä asiassa tehnyt valituslautakunnalle valituksen tutkijan päätöksen kumoamiseksi kokonaisuudessaan, on kuitenkin niin, että asetuksen N:o 207/2009 59 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaan asia voidaan pätevästi saattaa valituslautakunnan tutkittavaksi vain sikäli kuin alempi elin on hylännyt valittajan vaatimukset. Näin

ollen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että valituslautakunta ylitti toimivaltansa rajat siltä osin kuin se tutki viran puolesta uudelleen yhteisön tavaramerkkiä koskevan hakemuksen hakemuksessa mainittujen palvelujen osalta asetuksen N:o 207/2009 7 artiklassa mainittujen ehdottomien hylkäysperusteiden kannalta ja siltä osin kuin se totesi, että haetulta tavaramerkiltä puuttuu erotamiskyky, jonka avulla nämä palvelut voidaan erottaa mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa ja 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

e) Näyttö tosiasiallisesta käytöstä

Asiassa T-34/12, *Herbacin cosmetic vastaan SMHV – Laboratoire Garnier (HERBA SHINE)* 28.11.2013 antamassaan tuomiossa (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi valituslautakunnille kuuluvan perusteluvollisuuden laajuutta sovellettaessa asetuksen N:o 207/2009 15 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohtaa. Tämän säännöksen mukaan yhteisön tavaramerkin panemista yhteisössä tavaroihin tai niiden päällyksiin ainoastaan maastavientiä varten pidetään myös asetuksen N:o 207/2009 15 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuna käyttämisenä. Unionin tuomioistuin katsoi, että se ei kyseisessä asiassa kyennyt valvomaan riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta, koska syyt, joiden perusteella valituslautakunta oli hylännyt unionin ulkopuolelle sijoittautuneille vastaanottajille osoitetut laskut, eivät käyneet riidanalaisesta päätöksestä ilmi edes implisiittisesti. Se totesi lisäksi, että sen tutkiminen, ovatko kantajan esittämät todisteet olleet riittäviä sen osoittamiseksi, että asetuksen N:o 207/2009 15 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan b alakohdan mukaiset edellytykset olivat täyttyneet, edellytti kaikkia kantajan esittämiä todisteita koskevaa arviota, jota valituslautakunta ei ollut tehnyt ja jonka tekeminen ensimmäistä kertaa ei kuulunut unionin yleiselle tuomioistuimelle. Tämän perusteella unionin yleinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen riittämättömien perustelujen vuoksi.

2 Mallit

Eräs yhteisömallia koskeva tuomio ansaitsee erityismaininnan; kyse on asiassa T-68/11, *Kastenholz vastaan SMHV – Qwatchme (Cadrans de montre)* 6.6.2013 annetusta tuomiosta (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä), jossa kyse oli muun muassa uutuutta ja yksilöllistä luonnetta koskevista vaatimuksista, joista yhteisön mallille annettava suoja riippuu. Unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että asetuksen (EY) N:o 6/2002²⁰ 5 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että malleja pidetään samanlaisina, jos niiden piirteet eroavat vain epäolennaisilta yksityiskohdiltaan eli sellaisilta yksityiskohdilta, joita ei voida välittömästi havaita ja jotka eivät aiheuta edes heikkoja eroja mainittujen mallien välille. Mallin uutuuden arvioimisessa on sen sijaan arvioitava sitä, onko kyseisten mallien välillä eroja, jotka eivät ole epäolennaisia, vaikka ne olisivatkin heikkoja. Unionin yleinen tuomioistuin katsoo tältä osin, että asetuksen N:o 6/2002 6 artiklan sanamuoto menee asetuksen 5 artiklan sanamuotoa pidemmälle. Näin ollen kyseisten mallien välillä 5 artiklan kannalta todetut erot voivat, etenkin jos ne ovat heikkoja, olla riittämättömiä luomaan asiantuntevalle käyttäjälle mainitun asetuksen 6 artiklassa tarkoitettua erilaista yleisvaikutelmaa. Tässä tapauksessa riidanalainen malli voitaisiin katsoa uudeksi asetuksen N:o 6/2002 5 artiklassa tarkoitetulla tavalla, mutta sillä ei katsottaisi olevan yksilöllistä luonnetta mainitun asetuksen 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Siltä osin kuin asetuksen N:o 6/2002 6 artiklassa asetettu edellytys ylittää saman asetuksen 5 artiklassa asetetun edellytyksen, mainituissa 6 artiklassa tarkoitettu asiantuntevan käyttäjän saamat yleisvaikutelmat sitä vastoin voivat perustua vain kyseisten mallien objektiivisiin eroihin. Erojen täytyy siis riittää täyttämään asetuksen N:o 6/2002 5 artiklan mukainen uutuuden edellytys.

²⁰ Yhteisömallista 12.12.2001 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 6/2002 (EYVL 2002, L 3, s. 1).

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Rajoittavat toimenpiteet

Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisi vuonna 2013 40 varojen jäädyttämistä koskevaa asiaa, joista suurimmassa osassa oli kyse neuvoston Iranin islamilaisen tasavallan ydinohjelmaan osallistuneisiin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistamista toimenpiteistä. Erityisesti on paikallaan mainita kahden tällaisen yhteisön unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saattamien valitusten johdosta annetut tuomiot.

Ensiksikin asiassa T-494/10, *Bank Saderat Iran vastaan neuvosto*, 5.2.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin korosti, että oikeushenkilöt, jotka ovat kolmannen valtion ilmentymiä, voivat vedota perusoikeuksien suojaa koskeviin takeisiin. Kyseisessä asiassa oli riitautettu neuvoston iranilaiseen liikepankkiin sillä perusteella, että se oli osittain Iranin hallituksen omistuksessa, kohdistamien rajoittavien toimenpiteiden lainmukaisuus. Neuvosto väitti komission tukemana, että Iranin valtion ilmentymänä liikepankki ei voinut vedota perusoikeuksiin perustuvaan suojaan ja takeisiin.

Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tämän perustelun ja totesi, ettei Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tai perussopimuksissa ole määräyksiä, joissa evättäisiin oikeushenkilöiltä, jotka ovat valtion ilmentymiä, perusoikeuksiin perustuva suojaa. Perusoikeuskirjan määräyksissä, kuten esimerkiksi 17, 41 ja 47 artiklassa, päinvastoin taataan oikeudet ”jokaiselle”, ja tällainen sanamuoto kattaa kantajan kaltaiset oikeushenkilöt. Tällainen perusoikeuksien suojelun epääminen ei voi perustua myöskään ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen 34 artiklaan – jonka mukaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei ota tutkittavaksi valtiollisten elinten valituksia – jota ei sovelleta unionin tuomioistuimissa käytäviin menettelyihin. Henkilöt, jotka ovat kolmannen valtion ilmentymiä, voivat näin ollen vedota perusoikeuksiin unionin tuomioistuimissa, kunhan oikeudet ovat yhteensoveltuvia niiden oikeushenkilöllisyyden kanssa.

Toiseksi asiassa T-493/10, *Persia International Bank vastaan neuvosto*, 6.9.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi puolustautumisoikeuksien suojaa koskevan periaatteen ulottuvuutta rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen yhteydessä. Kantaja, joka oli kahden iranilaisen pankin omistuksessa oleva yhtiö, oli sisällytetty luetteloon, jossa määrättiin sellaisten henkilöiden tai yhteisöjen, joiden on todettu osallistuneen Iranin ydinaseiden levittämishjelmaan, varojen jäädyttämisestä, sen vuoksi, että neuvoston mukaan oli katsottava, että kantaja oli toisen aiemmin mainituista pankeista eli Bank Mellatin omistuksessa tai kuului sille. Kantaja vetosi siihen, että sen puolustautumisoikeuksia ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan oli loukattu sen vuoksi, että se ei ollut saanut riittävästi tietoja Bank Mellatin väitetyistä osallistumisesta ydinaseiden levittämiseen.

Unionin tuomioistuin totesi tältä osin, että kun neuvosto aikoo tukeutua jäsenvaltion toimittamiin seikkoihin kohdistukseen rajoittavia toimenpiteitä johonkin yhteisöön, sen on ennen kyseisten toimenpiteiden toteuttamista varmistuttava siitä, että kyseessä olevat seikat voidaan ilmoittaa asianomaiselle yhteisölle ajoissa, jotta tämä voi esittää niistä tehokkaasti näkemyksensä. Asiakirjan, johon neuvosto on tukeutunut johonkin yhteisöön kohdistuvien rajoittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi tai pysyttämiseksi, myöhäinen tiedoksi antaminen ei kuitenkaan merkitse välttämättä puolustautumisoikeuksien sellaista loukkausta, joka oikeuttaa aikaisemmin toteutettujen toimien kumoamisen. Tällainen ratkaisu on paikallaan vain silloin, kun on osoitettu, ettei kyseisiä rajoittavia toimenpiteitä olisi voitu toteuttaa tai pysyttää perustellusti, jos myöhässä tiedoksi annettu asiakirja oli jätettävä huomiotta asianomaista vastaan puhuvana seikkana. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kyseisessä asiassa ei ollut kyse tällaisesta tilanteesta, koska tiedot, jotka neuvosto oli antanut tiedoksi myöhässä, eivät sisältäneet aiempiin toimenpiteisiin verrattuna lisätietoja, joten

niiden jättäminen huomiotta kantajaa vastaan puhuvana seikkana ei ollut omiaan vaikuttamaan siihen, olivatko kyseisten toimenpiteiden toteuttaminen ja pysyttäminen perusteltuja. Erityisesti todisteiden toimittamatta jättämisestä se huomautti, että puolustautumisoikeuksien periaatteen kunnioittamisen mukaisesti neuvosto on velvollinen toimittamaan yksinomaan asiakirja-aineistoonsa kuuluvat seikat. Kyseisessä asiassa ei ollut kuitenkaan kiistetty sitä, että neuvoston asiakirja-aineistoon ei sisälly lisätodisteita Bank Mellatin sekaantumisesta ydinaseiden levittämiseen tai kantajasta itsestään, joten neuvoston ei voida katsoa loukanneen kantajan puolustautumisoikeuksia ja hänen tehokasta oikeussuojaa koskevaa oikeuttaan sillä, ettei se antanut tiedoksi tällaisia todisteita.

Erioikeudet ja vapaudet

Yhdistetyissä asioissa T-346/11 ja T-347/11, *Gollnisch vastaan parlamentti* (tuomio 17.1.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu kanne, jolla vaadittiin kumottavaksi Euroopan parlamentin päätös erään jäsenensä parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämisestä ja parlamentin päätös parlamentaarisen koskemattomuuden puolustamatta jättämisestä. Nämä päätökset oli tehty Ranskan oikeusministerin tekemän, kantajan parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön johdosta, joka perustui tämän valtion syyttäjäviranomaisten hakemukseen ja jonka tarkoitus oli mahdollistaa kantajasta tehdyn rotuvihaan yllyttämistä koskevan rikosilmoituksen esitutkinnan jatkaminen ja siirtää se tarvittaessa toimivaltaisille tuomioistuimille.

Unionin yleinen tuomioistuin teki eron yhtäältä Euroopan parlamentin jäsenen parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämisen ja toisaalta kyseisen parlamentin jäsenen koskemattomuuden puolustamisen välillä. Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan²¹ N:o 7 9 artiklassa määrätään nimenomaisesti ensimmäisestä näistä, mutta toisen osalta asia ei ole näin, sillä se perustuu vain parlamentin työjärjestyksen²² 6 artiklan 3 kohtaan, jossa tätä käsitettä ei määritellä ja jonka osalta on kyse lausunnosta, jolla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia kansallisiin tuomioistuimiin nähden. Koska pöytäkirjan N:o 7 9 artiklassa määrätty koskemattomuus ei edellytä muita toimenpiteitä ja koska se voidaan pidättää parlamentin jäseneltä vain parlamentin päätöksellä, voi pöytäkirjan 9 artiklassa tarkoitetun koskemattomuuden puolustaminen tulla kysymykseen vain sellaisessa tapauksessa, jossa parlamentin jäsenen koskemattomuuden pidättämistä ei ole haettu ja jossa kyseisen jäsenen lähtöjäsenvaltion poliisiviranomaiset tai tuomioistuimet ovat kyseenalaistaneet koskemattomuuden, sellaisena kuin se seuraa parlamentin jäsenen lähtöjäsenvaltion kansallisesta oikeudesta. Tällaisissa olosuhteissa parlamentin jäsen voi pyytää parlamenttia puolustamaan koskemattomuuttaan, kuten parlamentin työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdassa määrätään. Koskemattomuuden puolustaminen on täten keino, jonka avulla parlamentti voi jäsenensä hakemuksesta tulla väliin, kun kansalliset viranomaiset loukkaavat tai aikovat loukata parlamentin jäsenen koskemattomuutta. Sitä vastoin jos kansalliset viranomaiset ovat tehneet koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön, parlamentin on päätettävä, pidättääkö se koskemattomuuden vai ei. Tällaisessa tapauksessa koskemattomuuden puolustaminen menettää olemassaolonsa syyn, koska parlamentti joko pidättää koskemattomuuden, eikä sen puolustaminen tule enää kysymykseen, tai kieltäytyy siitä, jolloin koskemattomuuden puolustaminen on tarpeetonta, koska kansallisille viranomaisille ilmoitetaan, että parlamentti on hylännyt niiden tekemän pidättämistä koskevan pyynnön ja että koskemattomuus on esteenä toimenpiteille, joita kansalliset viranomaiset voivat tai haluavat toteuttaa. Kun kansalliset viranomaiset ovat tehneet koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön, jää koskemattomuuden puolustaminen näin ollen vaille tarkoitustaan.

²¹ EUVL 2010, C 83, s. 266.

²² EUVL 2011, L 116, s. 1.

Koska jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset eivät ole tehneet virallista pyyntöä, ei parlamentilla ole enää velvollisuutta ryhtyä omasta aloitteestaan toimenpiteisiin, mutta sen on sitä vastoin tehtävä päätös ja ryhdyttävä täten toimenpiteisiin tällaisen pyynnön johdosta.

Lisäksi, jotta parlamentin jäsenen mielipiteeseen sovelletaan koskemattomuutta, hänen on täyty-
nyt esittää se ”tehtäviään hoitaessaan”, mikä näin ollen merkitsee vaatimusta siitä, että ilmaistun
mielipiteen ja parlamentaaristen tehtävien välillä on yhteys. Näin ei kuitenkaan ole tässä asiassa esi-
tettujen kaltaisten mielipiteiden osalta, jotka parlamentin jäsen on ilmaissut parlamentin ulkopuo-
lella toimiessaan jäsenvaltion alueellisen elimen jäsenenä ja poliittisen ryhmän puheenjohtajana
tässä samassa elimessä. Riidanalaiset lausunnot eivät liity parlamentin jäsenen hoitamiin tehtäviin,
eikä riidanalaisten lausuntojen ja parlamentin jäsenen tehtävien välillä varsinkaan ole suoraa ja il-
meistä yhteyttä, jolla erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan N:o 7 8 artiklan soveltamista
olisi voitu perustella. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi siten, että parlamenttia ei voida arvostel-
la siitä, että se on katsonut nyt esillä olevan asian olosuhteiden ja Ranskan viranomaisten tekemän
pyynnön perusteella, että kantajan koskemattomuus on aiheellista pidättää Ranskan viranomais-
ten toteuttaman esitutkinnan jatkamiseksi.

Julkinen terveydenhoito

Asiassa T-301/12, *Laboratoires CTRS vastaan komissio* (tuomio 4.7.2013, ei vielä julkaistu oikeusta-
pauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin lausui niistä poikkeuksellisista olosuhteista, jotka
liittyvät periaatteellisiin edellytyksiin, jotka koskevat ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden markkinoil-
le saattamista koskevan luvan tarvetta. Kanteessa vaadittiin kumoamaan komission antama täy-
täntöönpanopäätös, jolla evättiin asetuksen (EY) N:o 726/2004²³ mukaisesti ihmisille tarkoitettun
Orphacol-harvinaislääkkeen markkinoille saattamista koskeva lupa. Tämän lääkkeen vaikuttava
ainesosa oli koolihappo, ja sillä oli tarkoitus hoitaa kahta harvinaista mutta hyvin vakavaa maksa-
sairautta, jotka voivat johtaa kuolemaan, jos asianmukaista hoitoa ei aloiteta ensimmäisinä elinviik-
koina tai -kuukausina. Kantaja nosti tästä päätöksestä kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa
ja väitti muun muassa, että komissio katsoi virheellisesti, että direktiivin 2001/83/EY²⁴ 10 a artiklassa
tarkoitettua koolihapon vakiintunutta lääkinnällistä käyttöä ei ole osoitettu ja että myyntilupaha-
kemuksessa esitetyt kirjallisuustiedot eivät olleet täydelliset.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi aluksi, että vuoden 1993 ja lokakuun 2007 välillä Ranskassa oli
käytetty potilaiden hoitamiseen koolihappoa sairaalavalmisteena, joka oli toimitettu lääkemäärä-
ystä vastaan ja valmistettu yksilöllisesti farmakopean ohjeiden mukaan ja kansallisessa lainsäädän-
nössä mainittujen hyvien tapojen mukaisesti. Näillä koolihapposairaalavalmisteilla pyrittiin yhtäältä
vastaamaan erityistarpeisiin (erityisesti koska ne olivat tarpeen potilaiden tarpeisiin vastaamiseksi
ottaen huomioon, että ei ole olemassa markkinoille saatettua lääkettä, jolla voitaisiin parantaa ky-
seessä olevat maksataudit) ja lääkäri määräsi ne toisaalta sen jälkeen, kun hän oli tosiasias-
sa tutki-
nut potilaansa, tukeutuen pelkästään hoidollisiin seikkoihin. Unionin yleinen tuomioistuin totesi,
että komissio oli katsonut virheellisesti, että koolihapon käyttö sairaalavalmisteena Ranskassa vuo-
den 1993 ja lokakuun 2007 välillä ei osoita direktiivin 2001/83 10 a artiklassa tarkoitettua vakiintu-
nutta lääkinnällistä käyttöä.

²³ Ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lää-
keviraston perustamisesta 31.3.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 726/2004
(EUVL L 136, s. 1).

²⁴ Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä 6.11.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neu-
voston direktiivi 2001/83/EY (EYVL L 311, s. 67).

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lisäksi kantajan osoittaneen, ettei sen ole ollut mahdollista toimittaa täydellisiä tietoja riidanalaisen lääkkeen tehosta ja turvallisuudesta tavanomaisissa käyttöolosuhteissa poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi. Se totesi kantajan ilmoittaneen yhteenvedoissa perusteet sille, miksi täydellisiä tietoja lääkkeen tehosta ja turvallisuudesta ei voitu toimittaa (sairauden harvinaisuus ja ammattieettiset seikat huomioon ottaen) ja osoittaneen asianomaisen lääkkeen hyöty-haittasuhteen. Se totesi näin ollen, että komissio oli katsonut virheellisesti päätöksessä, että kantajan esittämiä tietoja olisi pitänyt täydentää ja että tämä ei voinut vedota poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaoloon vakiintuneeseen lääkinnälliseen käyttöön perustuvan hakemuksensa yhteydessä.

Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komissio oli katsonut lisäksi riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti, että markkinoille saattamista koskevan luvan myöntäminen loukkaisi kyseisessä asiassa asetuksen (EY) N:o 1901/2006²⁵ tavoitteita ja innovaation suojaa. Se totesi, että tämän luvan epääminen ei ollut perusteltua ja kumosi kyseisen päätöksen.

Ympäristö

Asiassa T-370/11, *Puola vastaan komissio* 7.3.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin lausui direktiivillä 2003/87/EY²⁶ käyttöön otetun kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmästä. Puolan tasavallan nostama kanne kohdistui komission päätökseen päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajusten siirtymäsäännösten vahvistamisesta.²⁷ Puolan tasavalta riitautti vertailuarvot, joita komissio oli soveltanut jaettavia päästöoikeuksia laskettaessa.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi aluksi, että riidanalaisella päätöksellä pannaan täytäntöön direktiivi 2003/87, joka puolestaan oli hyväksytty ympäristöpolitiikan alaa koskevien EUT-sopimuksen määräysten nojalla. Näin ollen se hylkäsi kantajan väitteen, jonka mukaan komissio oli riidanalaisista päätöstyksistä tehdessään rikkonut SEUT 194 artiklan 2 kohtaa, jossa määrätään jäsenvaltioiden toimivalta energiapolitiikan alalla.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tämän jälkeen, että jaettavien päästöoikeuksien laskemiseksi tuotteen vertailuarvoja määritettäessä tapahtunut niiden teollisuuslaitosten samanlainen kohtelu, jotka olivat erilaisissa tilanteissa siitä syystä, että ne käyttivät erilaisia polttoaineita, oli riidanalaisessa päätöksessä objektiivisesti perusteltavissa. Sen mukaan tuotteen vertailuarvojen erottelulla käytetyn polttoaineen mukaan ei rohkaista huomattavia hiilidioksidipäästöjä aiheuttavia polttoaineita käyttäviä teollisuuslaitoksia etsimään ratkaisuja päästöjen vähentämiseen, vaan päinvastoin sillä rohkaistaan ylläpitämään status quo, mikä on direktiivin 2003/87 10 a artiklan 1 kohdan kolmannen kohdan vastaista. Tällainen erottelu aiheuttaisi lisäksi riskin siitä, että päästöt lisääntyvät, sillä vähäisiä hiilidioksidipäästöjä aiheuttavia polttoaineita käyttävät teollisuuslaitokset saattavat joutua korvaamaan viimeksi mainitun huomattavia hiilidioksidipäästöjä aiheuttavalla polttoaineella voidakseen saada enemmän maksutta jaettavia päästöoikeuksia. Unionin yleinen tuomioistuin

²⁵ Lastenlääkkeistä sekä asetuksen (ETY) N:o 1768/92, direktiivin 2001/20/EY, direktiivin 2001/83/EY ja asetuksen (EY) N:o 726/2004 muuttamisesta 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1901/2006 (EUVL L 378, s. 1).

²⁶ Kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta 13.10.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY (EUVL L 275, s. 32).

²⁷ Komission 27.4.2011 tekemä päätös 2011/278/EU, jossa määritellään direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti unionin laajuiset säännöt päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa varten (EUVL L 130, s. 1).

arvioi myös, että hiilidioksidia vain vähän päästävän maakaasun valinnalla määriteltäessä lämmön ja polttoaineiden vertailuarvoja pyrittiin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi vielä, että riidanalaisessa päätöksessä otettiin huomioon asianmukaisella tavalla niiden toimenpiteiden taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset, joilla hiilidioksidipäästöjä pyrittiin vähentämään. Vuodesta 2013 alkaen nimittäin annetaan yhtäältä asteittain toimintaa koskevia sääntöjä. Merkittäviä hiilidioksidimääriä päästävät laitokset – kuten Puolassa kivihiiltä käyttävät laitokset – jotka siis tarvitsevat suuren määrän päästöoikeuksia tuotannolleen, tulevat aluksi tarpeidensa kattamiseksi saamaan vielä suuremman määrän maksuttomia päästokiintiöitä. Toisaalta unionin lainsäätäjä on ottanut käyttöön mekanismeja tukeakseen niiden jäsenvaltioiden ponnisteluja talouksiensa hiili-intensiteetin vähentämiseksi vuoteen 2020 mennessä, joissa asukasta kohden laskettu tulotaso on suhteellisen alhainen ja kasvunäkymät hyvät.

Unionin tuomioistuin täsmensi lopuksi, että vuodesta 2013 alkaen hiilidioksidin päästöoikeuksien jaon peruseriaatteena on niiden huutokauppaaminen. Näin ollen jäsenvaltiot voivat huutokaupata kaikki päästöoikeudet, joita ei jaeta maksutta, jotta laitokset voivat ostaa puuttuvat päästöoikeudet. Tämä järjestelmä on sopusoinnussa ”saastuttaja maksaa” -periaatteen kanssa, koska enemmän hiilidioksidia päästävät laitokset veloitetaan maksamaan päästöoikeuksista tai vähentämään päästöjään.

Oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin

Oikeutta tutustua toimielinten asiakirjoihin koskeva oikeuskäytäntö on vuonna 2013 liittynyt asetuksessa (EY) N:o 1049/2001²⁸ säädetyn kansainvälisten suhteiden suojaa koskevan poikkeuksen ulottuvuuteen sekä asetuksen (EY) N:o 1367/2006²⁹ tulkintaan erityisesti, kun kyse on oikeudesta tutustua ympäristötietoihin.

1 Kansainvälisten suhteiden suoja

Asiassa T-301/10, *In’t Veld vastaan komissio*, 19.3.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin lausui sellaisen päätöksen perusteltavuudesta, jossa sovellettiin asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannen luetelmakohdan mukaista tutustumisoikeutta koskevaa poikkeusta ja jolla oli eväty kantajan pyyntö saada tutustua tiettyihin komission asiakirjoihin, jotka koskivat luonnosta kansainväliseksi väentamisenvastaiseksi kauppasopimukseksi.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi asiallisesti, että unionin toimielin voi evätessään yleisöltä oikeuden tutustua asiakirjoihin käyttää lainmukaisesti perusteluna asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmatta luetelmakohtaa säilyttääkseen kansainvälisten sopimusten neuvotteluissa esitettyjen kannanottojen luottamuksellisuuden, koska tällaiset neuvottelut voivat oikeuttaa neuvotteluiden tehokkuuden varmistamiseksi tietynasteisen luottamuksellisuuden, jotta taataan neuvottelijoiden keskinäinen luottamus sekä vapaa ja tehokas näkemystenvaihto. Aloite kansainvälisen sopimuksen tekemiseksi käytävistä neuvotteluista ja tällaisten neuvottelujen käynnien kuuluvat lähtökohtaisesti täytäntöönpanovaltaan, ja yleisön osallistuminen menettelyyn, joka

²⁸ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

²⁹ Tiedon saatavuutta, yleisön osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuden saatavuutta ympäristöasioissa koskevan Århusin yleissopimuksen määräysten soveltamisesta yhteisön toimielimiin ja elimiin 6.9.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1367/2006 (EUVL L 264, s. 13).

liittyy kansainvälistä sopimusta koskeviin neuvotteluihin ja sopimuksen tekemiseen, on välttämättä rajoitettua, kun otetaan huomioon legitiimi intressi olla paljastamatta neuvotteluihin liittyviä strategisia seikkoja.

Unionin tai muiden osapuolten kansainvälistä väärentämisenvastaista kauppasopimusta koskeissa neuvotteluissa esittämien kannanottojen paljastamisesta voi tässä yhteydessä aiheutua vahinkoa asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa suojattuun julkiseen etuun. Yhtäältä ei näet voida sulkea pois, että näiden kannanottojen paljastaminen mahdollistaisi epäsuorasti tiedon saamisen neuvotteluiden muiden osapuolten kannanotoista. Toisaalta kansainvälisissä neuvotteluissa unionin tekemät kannanotot ovat omiaan muuttumaan sen mukaan, miten nämä neuvottelut etenevät, ja sen mukaan, mistä seikoista eri osapuolet luopuvat ja mihin kompromisseihin ne neuvotteluissa päätyvät. Neuvotteluissa tehtyjen kannanottojen muotoiluun voi liittyä neuvottelijoiden, ja myös unionin itsensä, taktisia seikkoja. Ei voida myöskään sulkea pois, että unionin neuvottelukykä voi käytännössä haitata se, että unioni paljastaa yleisölle neuvotteluissa tekemänsä kannanotot, vaikka muiden osapuolten kannanotot pysyvät salassa.

Lisäksi kansainvälisten neuvotteluiden yhteydessä se, että yksi neuvotteluiden osapuoli paljastaa yhden tai usean neuvotteluiden muun osapuolen kannanoton, vaikka tämä tehtäisiin ensi näkemältä anonyymisti, voi olla omiaan aiheuttamaan sen neuvotteluiden osapuolen silmissä, jonka kannanotto on julkistettu, ja myös muiden, tätä paljastamista seuranneiden osapuolten silmissä haittaa keskinäisen luottamuksen ilmapiiriin, joka on välttämätön neuvotteluiden tehokkaan etenemisen kannalta. Tällainen paljastaminen on omiaan vaikuttamaan sekä komission uskottavuuteen neuvottelukumppanina muiden neuvottelun osapuolten silmissä että kaikkien neuvottelun osapuolten – ja siis unionin – suhteisiin sellaisten kolmansien maiden kanssa, jotka mahdollisesti haluavat liittyä neuvotteluihin.

2 Ympäristötiedon saatavuus

Asiassa T-545/11, *Stichting Greenpeace Nederland ja PAN Europe vastaan komissio*, 8.10.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli yleisön oikeutta tutustua ympäristötietoa sisältäviin asiakirjoihin koskevia edellytyksiä sekä asetuksen N:o 1367/2006, jossa säädetään oikeudesta saada tutustua tällaisiin tietoihin, ja asetukseen N:o 1049/2001 perustuvan järjestelmän keskinäistä suhdetta.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että kun pyyntö saada tutustua asiakirjoihin koskee ympäristötietoa tai tietoja, jotka liittyvät ympäristöpäästöihin, asetuksen N:o 1367/2006 johdanto-osan 8 ja 15 perustelukappaleesta luettuina yhdessä kyseisen asetuksen 3 ja 6 artiklan kanssa ilmenee, että kyseisessä asetuksessa on säännöksiä, joilla korvataan, muutetaan tai täsmennetään asetuksen N:o 1049/2001 tiettyjä säännöksiä. Tässä tapauksessa vaatimusta tulkita viimeksi mainitussa asetuksessa säädettyjä poikkeuksia suppeasti tukevat yhtäältä se, että kyseisellä toimielimellä on tarve ottaa huomioon yleinen etu, joka koskee tällaisen tiedon antamista, sekä viittaus siihen, liittyvätkö nämä tiedot ympäristöpäästöihin, ja toisaalta se, että mainittuun asetukseen ei sisälly vastaavia täsmennyksiä kyseisten poikkeusten soveltamisesta tällä alalla.

Asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään laillisesta olettamasta, jonka mukaan tietojen antaminen on ylivoimaisen yleisen edun mukaista, kun pyydetty tiedot liittyvät ympäristöpäästöihin, paitsi jos nämä tiedot koskevat tutkintatoimia, erityisesti unionin oikeuden mahdollista rikkomista koskevia. Näin ollen asianomainen toimielin veloitetaan asiakirjan tutustuttavaksi antamiseen, kun pyydetty tiedot koskevat ympäristöpäästöjä, vaikka tällainen tutustuttavaksi antaminen saattaa vahingoittaa tietyn luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön

taloudellisten etujen suojaa, mukaan lukien kyseisen henkilön teollis- ja tekijänoikeudet. Kun kyse on tämän asian tavoin konkreettisesti pyynnöstä saada tutustua asiakirjoihin, jotka koskevat direktiivin 91/414/ETY³⁰ liitteen I mukaisen tehoaineen markkinoille saattamista koskevaa ensimmäistä lupaa, on niin, että vaikka direktiivissä on säännöksiä, joilla pyritään suojaamaan liikesalaisuuksista ja teollisista salaisuuksista muodostuvien tietojen luottamuksellisuutta, tällaisten sääntöjen olemassaolon perusteella ei voida kumota asetukseen N:o 1367/2006 perustuvaa kumoamatonta olettaa. Lisäksi vaikka Euroopan unionin perusoikeuskirjan 16 artiklassa määrätään elinkeinopaudesta ja sen 17 artiklassa omaisuudensuojasta, ei kuitenkaan voida hyväksyä sitä, että unionin lainsäädännön johdonmukaisen tulkinnan varmistamiseksi johdetun oikeuden selkeän ja ehdottoman säännöksen pätevyys voitaisiin kyseenalaistaa. Asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen säännöksiä ei myöskään voida jättää soveltamatta, jotta säännökset olisivat teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista 15.4.1994³¹ tehdyn sopimuksen (TRIPS) 39 artiklan 2 ja 3 kappaleen sisällön mukaisia: kyseisillä määräyksillä suojataan tietoja, joilla on kaupallista arvoa, niiden yleisölle tutustuttavaksi antamiselta. Tällainen lähestymistapa johtaisi tosiasiaa asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen lainmukaisuuden kyseenalaistamiseen TRIPS-sopimuksen määräysten perusteella.

Asiassa T-111/11, *ClientEarth vastaan komissio* (tuomio 13.9.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) nousi esiin kysymys, oliko se, että komissio oli soveltanut asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan kolmannessa luettelakohdassa säädettyä poikkeusta, joka koskee tutkintatoimien tarkoitusten suojaa, yhteensopivaa tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen (Århusin yleissopimus) kanssa. Kantaja väitti nimittäin, että tässä yleissopimuksessa ei määrätä mistään sellaisesta poikkeuksesta oikeuteen tutustua asiakirjoihin, jonka tarkoituksena olisi suojata muiden tutkintatoimien kuin luonteeltaan rikosoikeudellisten tai kurinpidollisten toimien tarkoitusta. Asiakirjat, joita koskevan tutustumisoikeuden komissio oli evännyt, koskivat jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yhteensoveltuvuutta unionin ympäristöalan oikeuden kanssa, ja komissio oli laatinut ne, jotta se voisi valvoa sitä, ovatko jäsenvaltiot panneet täytäntöön useita direktiivejä, ja tarvittaessa aloittaa niitä vastaan jäsenyyssveloitteiden noudattamatta jättämisestä koskeva menettely.

Unionin yleinen tuomioistuin totesi tältä osin, että Århusin yleissopimus sitoo Euroopan unionia. Ympäristötietojen saatavuutta koskevan pyynnön epäämisperusteista on kuitenkin todettava, että kyseinen yleissopimus ei ole sisällöltään ehdoton ja riittävän täsmällinen, sillä siinä määrätään, että kukin osapuoli ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, selkeän, avoimen ja yhdenmukaisen kehityksen luomiseksi ja ylläpitämiseksi mainitun yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanoa varten, joten kullakin sopimuspuolella on laaja harkintavalta niiden järjestelyjen suhteen, joilla viranomaisilta pyydetty ympäristötiedot saatetaan yleisön saataville.

Erityisesti Århusin yleissopimuksen 4 artiklan 4 kappaleen c kohta ei ole riittävän täsmällinen, jotta sitä voitaisiin soveltaa suoraan, ainakaan mainitun yleissopimuksen 2 artiklan 2 kappaleen d kohdassa tarkoitettuihin alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöihin. Kyseinen yleissopimus ja erityisesti sen 4 artiklan 4 kappaleen c kohta on selvästi laadittu sovellettavaksi pääasiassa sopimusvaltioiden viranomaisiin, ja siinä käytetään niille ominaisia käsitteitä, kuten 4 artiklan 1 kappaleessa olevasta viittauksesta kansalliseen lainsäädäntöön ilmenee. Siinä ei sitä vastoin oteta huomioon alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestöjen, jotka kuitenkin voivat liittyä kyseiseen

³⁰ Kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15.7.1991 annettu neuvoston direktiivi 91/44/ETY (EYVL L 230, s. 1).

³¹ EYVL L 336, s. 214.

yleissopimukseen, erityispiirteitä. Mikään Århusin yleissopimuksen 4 artiklan 4 kappaleen c kohdassa tai muussakaan kyseisen yleissopimuksen määräyksessä oleva maininta ei mahdollista kyseisessä määräyksessä käytettyjen käsitteiden tulkintaa eikä sen määrittämistä, voiko jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaan menettelyyn liittyvä tutkinta kuulua niiden alaan.

Koska tätä ei ole täsmennetty, ei voida katsoa, että Århusin yleissopimus estäisi unionin lainsäätäjää säättämästä poikkeusta periaatteesta, jonka mukaan toimielinten asiakirjoihin ympäristön alalla on oikeus tutustua, silloin, kun kyseiset asiakirjat liittyvät jäsenyyssvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaan menettelyyn, joka kuuluu unionin oikeuden perustuslakia vastaaviin mekanismeihin, sellaisina kuin niistä on määrätty perussopimuksissa.

Muuntogeenisten organismien markkinoille saattamista koskeva lupa

Asiassa T-240/10 *Unkari vastaan komissio* (tuomio 13.12.2013, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) tarjoutui tilaisuus täsmentää muuntogeenisten organismien markkinoille saattamista koskevaan lupaan sovellettavaa menettelyä. Tämän asian taustalla oli kaksi komission päätöstä, joista ensimmäisellä annettiin lupa geneettisesti muunnetun perunan markkinoille saattamiselle ja toisella annettiin lupa kyseisestä muuntogeenisestä perunasta valmistetun rehun sekä elintarvikkeiden ja muiden rehut tuotteiden, joissa kyseisen perunan esiintyminen on satunnaista tai teknisesti mahdotonta välttää, markkinoille saattamiselle. Unkari nosti näistä kahdesta päätöksestä kumoamiskanteen katsoen, että mainitusta perunasta aiheutuu vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle sekä ympäristölle.

Unionin yleinen tuomioistuin korosti aluksi, että komission esittämät toimenpiteet, joissa oli kyse muuntogeenisten organismien markkinoille saattamisesta, oli hyväksyttävä sääntelymenettelyn mukaisesti, sellaisena kuin siitä määrätään päätöksen 1999/468/EY³² 5 artiklassa. Kyseisessä menettelyssä komissiolle asetetaan velvollisuus tehdä toimenpiteistä ehdotus toimivaltaiselle sääntelykomitealle. Kun komissio oli kyseisessä asiassa päättänyt pyytää Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaiselta (EFSA) yhdistettyä lausuntoa ja kun se oli perustanut riidanalaiset päätökset muun muassa kyseiseen lausuntoon antamalla toimivaltaisille komiteoille mahdollisuutta ottaa kantaa kyseiseen lausuntoon tai muutettuihin päätösesityksiin, komissio ei ollut noudattanut tätä velvoitetta.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tässä yhteydessä, että jos komissio olisi noudattanut sovellettavia säännöksiä, menettelyn tulos tai riidanalaisen päätöksen sisältö olisi voinut olla olennaisesti erilainen. Koska aiempia esityksiä koskevat äänestystulokset komiteoissa olivat olleet erittäin jakautuneita ja koska edellä mainitun EFSA:n antaman yhdistetyn lausunnon johtopäätöksissä ilmaistiin vielä enemmän epävarmuutta kuin EFSA:n aiemmissa lausunnoissa ja koska niihin oli liitetty vähemmistöön jääneitä näkemyksiä, ei ollut poissuljettua, että toimivaltaisten komiteoiden jäsenet olisivat saattaneet tarkistaa kantaansa. Lisäksi siinä tapauksessa, että komiteoiden lausunto on kielteinen tai että lausuntoa ei anneta, komissiolla olisi ollut velvollisuus tehdä viipymättä toimenpideesitys neuvostolle, joka olisi voinut hyväksyä mainitut toimenpiteet tai vastustaa niitä. Vasta mainitun menettelyn jälkeen siinä tapauksessa, ettei neuvosto olisi tehnyt päätöstä, komissio olisi voinut tehdä nämä päätökset.

Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi näin kanteen ja kumosi riidanalaiset päätökset.

³² Menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28.6.1999 tehty neuvoston päätös 1999/468/EY (EYVL L 184, s. 23).

II Muutoksenhaku

Unionin yleisen tuomioistuimen muutoksenhakujaoston vuonna 2013 antamien päätösten joukosta kolme tuomiota ansaitsee erityistä huomiota.

Asiassa T-317/10 P, *L vastaan parlamentti*, 11.9.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi, että kun kyse oli määräaikaisen toimihenkilön ja Euroopan parlamentin poliittisen ryhmän, johon toimihenkilö oli määrätty, molempien puolisen luottamuksen menettämisestä tai rikkoutumisesta johtuvasta irtisanomisperusteesta, oli niin, että vaikka poliittisiin ryhmiin kuulumattomien jäsenten työyhteyteen määrätyllä määräaikaisella toimihenkilöllä oli intressi varmistaa, että rikkoutunut luottamussuhde oli juuri hänet hänen välittömään hallinnolliseen esimiehensä yhdistävä, tilanne ei ole sama silloin, kun kyse on sellaiseen perinteiseen poliittiseen – eli muuhun kuin poliittisiin ryhmiin kuulumattomien jäsenten – ryhmään, jolle on ominaista yhteiseksi oletettu poliittinen vakaumus, määrätystä määräaikaisesta toimihenkilöstä. Jos luottamussuhde on rikkoutunut viimeksi mainitussa tapauksessa, luottamussuhde koko ryhmään on menetetty, ja tällöin kysymyksellä siitä, ketkä henkilöt ovat luottamuksen menettäneet, ei enää ole merkitystä. Unionin yleinen tuomioistuin muistutti, että luottamussuhde ei perustu objektiivisiin tosiseikkoihin, eikä se luonteensa vuoksi kuulu tuomioistuinvalvonnan piiriin, joten unionin tuomioistuimet eivät voi korvata Euroopan parlamentin palvelusopimukset tekevän viranomaisen tekemää arviota omalla arviollaan etenkin poliitiikan alalla, jolla luottamuksen menettämisen käsite on ymmärrettävä laajasti. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että jos toimielin, joka päättää irtisanoa määräaikaisen toimihenkilön työ sopimuksen, viittaa luottamuksen menettämisestä johtuvan irtisanomispäätöksen perustana oleviin täsmällisiin aineellisiin tosiseikkoihin, tuomioistuimen on tarkistettava näiden aineellisten tosiseikkojen paikkansapitävyys. Näin toimiessaan tuomioistuin ei korvaa toimivaltaisen viranomaisen arviota luottamuksen menettämisestä omalla arviollaan, vaan se tarkastaa ainoastaan, että ne päätöksen perustana olevat tosiseikat, joihin toimielin on vedonnut, ovat asiallisesti paikkansapitäviä.

Toiseksi asiassa T-476/11 P, *komissio vastaan Moschonaki*, 23.10.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin selvensi Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 91 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luettelumakohdassa tarkoitetun valituksen ja sitä seuraavan kanteen vastaavuutta koskevan säännön sisältöä. Se totesi, että yksinään sillä seikalla, että kanteeseen ja valitukseen sisältyvillä perusteilla pyritään riitauttamaan tietyn toimenpiteen sisäinen tai vaihtoehtoisesti sen ulkoinen lainmukaisuus, ei voida osoittaa näiden perusteiden olevan läheisessä yhteydessä keskenään. Kantaja voisi tämän vuoksi vedota virkamiestuomioistuimessa ensimmäistä kertaa sellaiseen perusteeseen, jolla ei ole mitään yhteyttä valituksessa esitettyihin perusteisiin, jos nämä molemmat perusteet koskevat joko riidanalaisen päätöksen sisäistä tai sen ulkoista lainmukaisuutta. Nimittävä viranomainen on saanut valituksen yhteydessä tällöin tiedon vain osasta niitä väitteitä, joilla hallintoa arvostellaan. Koska tämä viranomainen ei voi tällöin tuntea asianomaisen väitteitä tai toiveita riittävän täsmällisesti, se ei voi pyrkiä sovintoon. Sisäisen ja ulkoisen lainmukaisuuden käsitteet ovat kyseessä olevan riitauttamisperusteen täsmällinen kohde huomioon ottaen liian laajoja ja abstrakteja, jotta niillä voitaisiin varmistaa tällaisen yhteyden olemassaolo yksinomaan jompaankumpaan näistä käsitteistä liittyvien perusteiden kesken.

Vaikka riita-asian kohteen ja kanneperusteen vastaavuus valituksessa ja kanteessa on sopimisen kannalta välttämätöntä, ja tämä edellyttää sitä, että nimittävälle viranomaiselle ilmoitetaan asianomaisen esittämästä arvostelusta valituksen teko hetkestä alkaen, näiden käsitteiden tulkinta ei voi kuitenkaan johtaa siihen, että asianomaisen mahdollisuutta riitauttaa hänelle vastainen päätös asianmukaisesti rajoitettaisiin. Näin ollen tapauksessa, jossa valittaja saa tiedon hänelle vastaisen toimen perusteluista valitukseensa annetun vastineen välityksellä tai jossa vastineessa asiallisesti

muutetaan tai täydennetään valittajalle vastaiseen toimeen sisältyneitä perusteluja, kanneperusteet, jotka on esitetty ensimmäistä kertaa kanteen yhteydessä ja joilla pyritään riitauttamaan valitukseen annetussa vastineessa esitetyt perustelut, on otettava tutkittavaksi.

Kolmanneksi asiassa T-107/11 P, *ETF vastaan Schuerings*, 4.12.2013 antamassaan tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) unionin yleinen tuomioistuin täsmensi toimielimelle kuuluvien velvollisuuksien sisältöä silloin, kun kyse on tilapäisen toimihenkilön toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomisesta. Se katsoi kyseisessä asiassa, että kun pätevä irtisanomisperuste on olemassa – kyseisessä asiassa viraston toiminnan alan vähentyminen – Euroopan koulutussäätiöllä (ETF) ei ollut velvollisuutta tutkia, voitaisiinko tilapäinen toimihenkilö määrätä johonkin muuhun olemassa olevaan tai ETF:lle annettujen uusien toimivaltuuksien vuoksi jatkossa perustettavaan toimeen. Koska pitää paikkansa, että toistaiseksi voimassa olevat työsopimukset eroavat määräaikaista työsopimuksista toimen jatkuvuuden varmuuden osalta, unionin palveluksessa olevat toimihenkilöt, jotka on otettu palvelukseen toistaiseksi voimassa olevalla työsopimuksella, eivät voi olla olematta tietoisia siitä, että toimeksianto on tilapäinen ja että tällainen sopimus ei merkitse takuuta työn jatkuvuudesta, koska henkilöstösääntöjen 1 a artiklan 1 kohdan käsite ”vakainainen virka” unionin toimielimessä kattaa vain virat, jotka on nimenomaan määrätty ”vakinaisiksi” tai nimetty talousarviossa vastaavalla tavalla.

III Väli-toimihakemukset

Unionin yleiselle tuomioistuimelle tehtiin tänä vuonna 31 väli-toimihakemusta, mikä on merkittävästi enemmän kuin vuonna 2012 (21). Vuonna 2013 unionin yleisen tuomioistuimen presidentti ratkaisi 27 asiaa, kun vuonna 2012 ratkaistiin 23 asiaa. Hän hyväksyi kokonaan tai osittain neljä hakemusta, eli asiassa T-462/12 R, *Pilkington Group vastaan komissio*, 11.3.2013 antamallaan määräyksellä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä), asiassa T-44/13 R, *AbbVie vastaan EMA*, 25.4.2013 antamallaan määräyksellä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä), asiassa T-73/13 R, *InterMune UK ym. vastaan EMA*, 25.4.2013 antamallaan määräyksellä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) ja asiassa T-198/12 R, *Saksa vastaan komissio*, 15.5.2013 antamallaan määräyksellä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä). Kolmessa ensin mainitussa määräyksessä, joissa kyse oli siitä, että komissio ja Euroopan lääkevirasto (EMA) olivat luovuttaneet luottamuksellisiksi väitettyjä tietoja, seurattiin lähestymistapaa, joka oli hyväksytty kolmessa määräyksessä vuonna 2012.³³

Edellä mainitussa asiassa *Saksa vastaan komissio* Saksan hallitus katsoi, että leluissa esiintyviin tiettyihin raskasmetalleihin Saksassa sovellettavilla raja-arvoilla annettiin parempi suoja kuin

³³ Näiden asiassa T-341/12 R, *Evonik Degussa vastaan komissio*, 16.11.2012 annetun määräyksen (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), asiassa T-345/12 R, *Akzo Nobel ym. vastaan komissio*, 16.11.2012 annetun määräyksen (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) sekä asiassa T-164/12 R, *Alstom vastaan komissio*, 29.11.2012 annetun määräyksen (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa), joihin ei ole haettu muutosta, keskeistä sisältöä on kuvattu laajasti vuotta 2012 koskevassa toimintakertomuksessa (s. 158 ja 159). Komission edellä mainitussa asiassa *Pilkington Group vastaan komissio* annetusta määräyksestä tekemä valitus hylättiin unionin tuomioistuimen varapresidentin asiassa C-278/13 P(R), *komissio vastaan Pilkington Group*, 10.9.2013 antamalla määräyksellä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). EMAn tekemien valitusten johdosta unionin tuomioistuimen varapresidentti kumosi asiassa C-389/13 P(R), *EMA vastaan AbbVie* ja asiassa C-390/13 P(R), *EMA vastaan InterMune UK ym.*, 28.11.2013 antamallaan määräyksillä (kumpaakaan ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) edellä mainitut asioissa *AbbVie vastaan EMA* ja *InterMune UK ym. vastaan EMA* annetut määräykset ja palautti kyseiset asiat unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäviksi.

direktiivillä 2009/48/EY³⁴ käyttöön otetuilla raja-arvoilla, ja se pyysi komissiolta lupaa säilyttää kansallisesti sovellettavat raja-arvot. Komissio hylkäsi tämän pyynnön. Nostettuaan ensin kumoamiskanteen tästä hylkäämispäätöksestä Saksan hallitus haki sellaisten välitoimien määräämistä, joilla sille annettaisiin lupa jatkaa omien raja-arvojensa soveltamista pääasiassa annettavan tuomion julistamiseen saakka. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi 15.5.2013 antamassaan määräyksessä, että vaatimus, jolla komissio pyrittiin pakottamaan tämän luvan antamiseen, voitiin ottaa tutkittavaksi. Välitoimihakemukselta, jolla pyritään vain täysin kielteisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämiseen, puuttuu lähtökohtaisesti tutkittavaksi ottamisen edellytykset, koska täytäntöönpanon lykkäämisellä ei ole yksinään vaikutusta kantajan asemaan. Saksan hallitus ei ollut kuitenkaan hakenut hylkäämispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä vaan SEUT 279 artiklan mukaisten välitoimien määräämistä. Tämä mahdollisuus on olemassa myös kielteistä päätöstä koskevan kumoamiskanteen yhteydessä, eikä SEUT 279 artiklan, unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklan tai etenkin Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan nojalla voida katsoa, että tällainen hakemus olisi jätettävä tutkimatta. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti lisäsi, että kyseen ollessa välitoimista niistä määräävällä tuomioistuimella on toimivaltaa, jonka vaikutukset asianomaisiin unionin toimielimiin ylittävät kumoamistuomiosta johtuvat vaikutukset, edellyttäen, että näitä välitoimia sovelletaan vain pääasian käsittelyyn kuluvan ajan, että niillä on riittävän läheinen yhteys pääasiaa koskevaan kanteeseen, että niillä ei oteta ennakolta kantaa pääasiassa tehtävään päätökseen ja että ne eivät rajoita päätöksen tehokasta vaikutusta. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti katsoi, että kyseessä olleessa asiassa nämä edellytykset täyttyivät.

Pääasian osalta unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi Saksan hallituksen osoittaneen tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen pohjalta sen, että lasten terveyttä suojaavien välitoimien määrääminen on tarpeen, ja sen, että nämä toimenpiteet olivat kiireellisiä. Hän korosti erityisesti, että Saksan hallituksen ja komission väliseen lyijyn, bariumin, antimonin, arseenin ja elohopean ”oikeita” raja-arvoja koskevaan kiistaan liittyi monimutkaisia ja erittäin teknisiä kysymyksiä, joiden ei voitu katsoa olevan ilmeisesti sellaisia, ettei niillä olisi merkitystä, vaan jotka edellyttävät pääasian oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä tapahtuvaa syvällistä tarkastelua. Näin ollen unionin yleisen tuomioistuimen presidentti määräsi komission antamaan Saksalle luvan soveltaa edelleen raja-arvojaan.³⁵

Joitakin tapauksia, joissa määräyksen antaminen on rauennut, lukuun ottamatta kaikki muut välitoimihakemukset on hylätty useimmiten sen vuoksi, että kiireellisyyttä koskeva edellytys ei ole täytännyt.

Asia T-366/13 R, *Ranska vastaan komissio* (määräys 29.8.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, muutoksenhaku vireillä) koski komission päätöstä, jolla Société nationale Corse Méditerranéelta (SNCM) määrättiin perittäväksi takaisin yli 220 miljoonaa euroa Ranskan tasavallalta saatua valtiontukea. Ranskan tasavallan mukaan se, että SNCM olisi palauttanut tällaisen summan, olisi väistämättä johtanut sen maksukyvyttömyyteen ja selvitystilaan, mistä olisi aiheutunut SNCM:lle erilaisista vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, esimerkiksi alueellisten yhteyksien katkeaminen, yleiseen järjestykseen liittyvät ongelmat ja kielteiset taloudelliset seuraukset Korsikalle. Muistuttaen riidanalaisen päätöksen velvoittavan vain Ranskan viranomaisia unionin yleisen tuomioistuimen presidentti totesi, ettei SNCM:ää voitu velvoittaa palauttamaan tukea valtiolle yksinään tällä päätöksellä.

³⁴ Lelujen turvallisuudesta 18.6.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/48/EY (EUVL L 170, s. 1).

³⁵ Yhteisöjen tuomioistuimen varapresidentti hylkäsi tästä määräyksestä tehdyn valituksen asiassa C-426/13 P(R), *komissio vastaan Saksa*, 19.12.2013 antamallaan määräyksellä (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

Koska Ranskan viranomaiset eivät olleet toteuttaneet mitään oikeudellisesti sitovia toimenpiteitä riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanemiseksi, ei vaaraa SNCM:n selvitystilaan joutumisesta voitu pitää riittävän välittömästi uhkaavana, jotta sillä voitaisiin perustella haetun täytäntöönpanon lykkäyksen myöntämistä. Kun otetaan huomioon ne sisäiset oikeussuojakeinot, joita käyttämällä SNCM saattoi puolustautua kansallisen tason perintätoimenpidettä vastaan, Ranskan tasavalta ei ollut osoittanut, että SNCM ei olisi voinut näiden oikeussuojakeinojen avulla välttää selvitystilaan joutumista vetoamalla kansallisessa tuomioistuimessa yksilölliseen taloudelliseen tilanteeseensa ja velvollisuuteensa turvata liikennöinti meriyhteydellä Marseillesin ja Korsikan välillä. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti saattoi siten todeta ainoastaan, että näyttöä Ranskan oikeussuojakeinojen puutteista ei ollut asiassa esitetty. Koska sitä, että SNCM saattaa asian ranskalaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, oli pidettävä kyseisessä asiassa välttämättömänä ennakkotoimenpiteenä, Ranskan tasavalta ei voinut perustella asian kiireellisyttä niin kauan, kun kansalliset viranomaiset eivät olleet toteuttaneet sitovia täytäntöönpanotoimenpiteitä ja kun mahdollista täytäntöönpanon lykkäystä koskevaa hakemusta ei ollut saatettu kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Asiassa T-397/13 R, *Tilly-Sabco vastaan komissio* (määräys 26.9.2013, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kyse oli Lähi-idän maihin suuntautuvaan pakastettujen kanojen – joiden yksikköpaino oli pienempi kuin Euroopan markkinoilla myytävien kanojen yksikköpaino – vientiin erikoistuneesta yrityksestä. Yrityksen kannattavuus riippui pääasiassa vientituen muodossa annettavasta julkisesta tuesta. Vientituen tarkoituksena oli helpottaa tarpeen mukaan vientiä yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden täytäntöönpanemisen yhteydessä. Kantaja väitti sen jälkeen, kun pakastetuista kanoista maksettavan vientituen määrä oli komission asetuksella vahvistettu nollassa, että se oli menettänyt 80 prosenttia kokonaisliikevaihdostaan ja että sen taloudellinen elinkelpoisuus oli vaarannettu. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi 26.9.2013 antamallaan määräyksellä välitoimihakemuksen sillä perusteella, että kantaja ei huolellisena ja asiantuntevana taloudellisena toimijana voinut olla tietämätön siitä, että maatalouden yhteisten markkinajärjestelyjen alue oli tarkkaan säännelty ja että komissio vahvisti vientitukien määrät joka kolmas vuosi mukauttaen ne taloudellisen tilanteen vaihteluihin. Kantaja ei näin ollen voinut vedota siihen, että sillä olisi saavutettu oikeus saada sellaista tietyn suuruiseksi vahvistettua tukea, jota se oli saanut tiettyä ajankohdana, varsinkaan koska vientituet ovat asiassa merkityksellisten säännösten mukaan luonteeltaan vapaaehtoisia; mitään oikeudellista velvoitetta soveltaa tätä tukijärjestelmää pysyvästi ei ole, minkä vuoksi näitä tukia voidaan markkinoiden heilahtelujen mukaan vähentää, tai ne voidaan jopa lakauttaa kokonaan. Näin ollen kantajan olisi pitänyt osoittaa kohtuullista huolellisuutta toteuttamalla varotoimenpiteitä tuotantonsa ja markkina-alueittensa monipuolistamiseksi. Koska kantaja ei ollut osoittanut tällaista huolellisuutta, sen oli vastattava itse – osana yritystoimintaan liittyviä riskejä – vahingosta, joka aiheutui siitä, että vientituet vahvistettiin nollassa.

B – Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 23.10.2013)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaostojen puheenjohtajat G. Berardis, M. Van der Woude, A. Dittrich ja S. Papasavvas; unionin yleisen tuomioistuimen varapresidentti H. Kanninen; unionin yleisen tuomioistuimen presidentti M. Jaeger; jaostojen puheenjohtajat M. E. Martins Ribeiro, M. Prek, S. Frimodt Nielsen ja D. Gratsias.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit E. Buttigieg, A. Popescu, I. Labucka, I. Wyszniowska-Białecka, F. Dehousse, N. J. Forwood ja O. Czúcz, I. Pelikánová, J. Schwarcz ja M. Kancheva.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit L. Madise, I. Ulloa Rubio, V. Kreuschitz, V. Tomljenović, C. Wetter, E. Bieliūnas, A. M. Collins ja S. Gervasoni; kirjaaja E. Coulon.

1 Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Marc Jaeger

syntynyt 1954, oikeustieteen loppututkinto Strasbourgin Robert Schuman -yliopistosta, opintoja Collège d'Europessa, Luxemburgin asianajajayhteisön jäsen (1981), oikeusministeriön virkamies yleisen syyttäjän virastossa (1983), Tribunal d'arrondissement de Luxembourgin tuomari (1984), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1986–1996), Institut Universitaire International de Luxembourgin (IUIL) presidentti, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 11.7.1996– ja presidentti 17.9.2007–

Heikki Kanninen

syntynyt 1952, tutkinnot Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta, Suomen korkeimman hallinto-oikeuden esittelijä, hallinnon oikeusturvakomitean pääsihteeri, korkeimman hallinto-oikeuden hallinnollinen sihteeri, hallintolainkäyttökomitean pääsihteeri ja oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos, EFTAn tuomioistuimen apulaiskansliapäällikkö, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja, korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (1998–2005), turvapaikkalautakunnan jäsen, tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean varapuheenjohtaja, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005–6.10.2009, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–

Josef Azizi

syntynyt 1948, oikeustieteen tohtori Wienin yliopistosta, Wirtschaftsuniversität Wienin sekä Wienin yliopiston ja useiden muiden yliopistojen lehtori, Wienin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan kunnia-professori, liittovaltionviraston ylijohtaja ja osastopäällikkö, Euroopan neuvoston oikeudellisen yhteistyön johtoryhmän (CDCJ) jäsen, valtuutettu asiamies Verfassungsgerichtshofissa (perustuslakituomioistuin) lakien perustuslainmukaisuuden valvontaa koskeissa oikeudellisissa menettelyissä, Itävallan oikeuden mukauttamisesta unionin oikeuteen vastannut koordinaattori, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–16.9.2013.

Nicholas James Forwood

syntynyt 1948, B.A.- (1969) ja M.A.-tutkinnot (1973) Cambridgen yliopiston teknillisestä ja oikeustieteellisestä tiedekunnasta, Englannin asianajajayhteisön jäsen (1970), asianajaja Lontoossa (1971–1999) ja Brysselissä (1979–1999), Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1981), Queen's counsel (1987), Middle Templen bencheri (1998), Englannin ja Walesin asianajajayhteisöjen edustaja Euroopan asianajajaliittojen neuvostossa (CCBE) ja sen yhteisöjen tuomioistuinta koskevia asioita käsittelevän pysyvän valtuuskunnan puheenjohtaja (1995–1999), European Maritime Law Organization- ja World Trade Law Association -järjestöjen hallituksen jäsen (1993–2002), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 15.12.1999–

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

syntynyt 1956, opintoja Lissabonissa sekä Brysselissä ja Strasbourgissa, asianajaja Portugalissa ja Brysselissä, Université libre de Bruxellesin eurooppaopintojen laitoksen vapaa tutkija, yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeidan lakimiesavustaja (1986–2000) ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin Bo Vesterdorfin lakimiesavustaja (2000–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 31.3.2003–

Franklin Dehousse

syntynyt 1959, oikeustieteen kandidaatti (Liègen yliopisto, 1981), tutkija (tieteellisen tutkimuksen kansallinen säätiö, 1985–1989), edustajainhuoneen oikeudellinen neuvonantaja (1981–1990), oikeustieteen tohtori (Strasbourg'n yliopisto, 1990), professori (Liègen ja Strasbourg'n yliopistot, College of Europe, Institut royal supérieur de Défense, Bordeaux'n Montesquieu -yliopisto, collège Michel Servet des universités de Paris, Notre-Dame de la Paix -tiedekunnat, Namur), ulkoasiainministerin erityisedustaja (1995–1999), Institut royal des relations internationalesin Eurooppa-opintojen johtaja (1998–2003), Conseil d'Etat'n apulaisjäsen (2001–2003), Euroopan komission konsultti (1990–2003), Observatoire Internetin jäsen (2001–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003–

Ottó Czúcz

syntynyt 1946, oikeustieteen tohtori, Szegedin yliopisto (1971), työministeriön virkamies (1971–1974), yliopiston lehtori ja professori (1974–1989), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (1989–1990), Szegedin yliopiston vararehtori (1992–1997), asianajaja, kansallisen eläketurvalaitoksen hallintoneuvoston jäsen, eurooppalaisen sosiaaliturvainstituutin varapuheenjohtaja (1998–2002), kansainvälisen sosiaaliturvayhdistyksen tieteellisen neuvoston jäsen, perustuslakituomioistuimen jäsen (1998–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Irena Wiszniewska-Białecka

syntynyt 1947, oikeustieteellinen tutkinto, Varsovan yliopisto (1965–1969), Puolan tiedeakatemian oikeustieteellisen instituutin tutkija (assistentti, dosentti, professori) (1969–2004), Max Planck -instituutin tutkija Münchenissä kansainvälisen patenttioikeuden, tekijänoikeuksien ja kilpailuoikeuden alalla (1985–1986), asianajaja (1992–2000), korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (2001–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Irena Pelikánová

syntynyt 1949, oikeustieteen tohtori, talousoikeuden assistentti (ennen vuotta 1989), sitten filosofian tohtori, kauppaoikeuden professori (vuodesta 1993) Prahan Kaarlen yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa, arvopaperikomission johtokunnan jäsen (1999–2002), asianajaja, Tšekin hallituksen lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Vilenas Vadapalas

syntynyt 1954, oikeustieteen tohtori Moskovan M. Lomonosov -yliopistosta sekä Varsovan yliopistosta, Vilnan yliopiston kansainvälisen oikeuden (1981–) sekä ihmisoikeuksien (1991–) ja unionin oikeuden (2000–) professori, hallituksen ulkopoliittisten asioiden neuvonantaja (1991–1993), Liettuan EU-jäsenyysneuvottelujen valtuuskunnan koordinoitiryhmän jäsen, valtioneuvoston kanslian unionin oikeutta käsittelevän osaston pääjohtaja (1997–2004), Vilnan yliopiston eurooppaoikeuden Jean Monnet -professori, Euroopan unionia käsittelevien tutkimusten Liettuan-yhdistyksen puheenjohtaja, Liettuan EU-jäsenyyteen liittyntä perustuslakiuudistusta suunnitelleen parlamentaarisen työryhmän esittelijä, kansainvälisen lakimiestoimikunnan jäsen (huhtikuu 2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Küllike Jürimäe

syntynyt 1962, oikeustieteen tutkinto Tarton yliopistosta (1981–1986), virallisen syyttäjän avustaja Tallinnassa (1986–1991), tutkinto Viron diplomaattikoulusta (1991–1992), kauppa- ja teollisuuskamarin lakimies (1991–1993) ja yleinen neuvonantaja (1992–1993), Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (1993–2004), ihmisoikeuksien ja demokratioitumisen European Master -opinnot Padovan ja Nottinghamin yliopistoista (2002–2003), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Ingrida Labucka

syntynyt 1963, oikeustieteen tutkinto Latvian yliopistosta (1986), sisäministeriön tarkastaja Kirovin alueella ja Riian kaupungissa (1986–1989), Riian alioikeuden tuomari (1990–1994), asianajaja (1994–1998 ja heinäkuu 1999 – toukokuu 2000), oikeusministeri (marraskuu 1998 – heinäkuu 1999 ja toukokuu 2000 – lokakuu 2002), Haagin kansainvälisen välitystuomioistuimen jäsen (2001–2004), kansanedustaja (2002–2004), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Savvas S. Papasavvas

syntynyt 1969, tutkinto Ateenan yliopistosta (Ptychion, 1991), jatko-opinnot Paris II -yliopistossa (julkisoikeuden jatkotutkinto DEA, 1992) ja Aix-Marseille III -yliopistossa (oikeustieteen tohtori, 1995), Kyproksen asianajajaliiton jäsen, Nikosian asianajajaliiton jäsen (1993–), Kyproksen yliopiston lehtori (1997–2002), valtiosääntöoikeuden lehtori (2002–), eurooppalaisen julkisoikeuden keskuksen tutkija (2001–2002), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004–

Miro Prek

syntynyt 1965, oikeustieteen tutkinto (1989), asianajajayhteisön jäsen (1994), erilaisia tehtäviä ja virkoja julkishallinnossa, pääasiallisesti lainvalmisteluosastossa (apulaisvaltiosihteeri ja apulaisjohtaja, eurooppaoikeudesta ja vertailevasta oikeustieteestä vastaavan yksikön johtaja) ja Eurooppa-asioista vastaavassa osastossa (apulaisvaltiosihteeri), assosiaatiosopimuksesta vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1994–1996) ja liittymisestä Euroopan unioniin vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1998–2003), oikeudellisten asioiden päällikkö, asianajaja, lainsäädännön yhteensovittamista yhteisön lainsäädännön kanssa ja Euroopan integraatiota pääasiassa Länsi-Balkaneilla koskevien hankkeiden päällikkö, yksikön päällikkö Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa (2004–2006), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006–

Alfred Dittrich

syntynyt 1950, oikeustieteen opintoja Erlangen-Nürnbergin yliopistossa (1970–1975), Oberlandesgericht Nürnbergin esittelijä (1975–1978), liittovaltion talousministeriön virkamies (1978–1982), Saksan pysyvän EY-edustuston virkamies (1982), liittovaltion talousministeriön virkamies vastuualueenaan yhteisön oikeus ja kilpailuasiat (1983–1992), oikeusministeriön unionin oikeuden osaston päällikkö (1992–2007), Euroopan unionin neuvoston yhteisöjen tuomioistuintyöryhmän Saksan valtuuskunnan päällikkö, useita kertoja liittovaltion hallituksen asiamiehenä unionin tuomioistuimessa, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–

Santiago Soldevila Fragoso

syntynyt 1960, oikeustieteen tutkinto Barcelonan autonomisesta yliopistosta (1983), tuomari (1985), hallinnollisiin riita-asioihin erikoistunut tuomari Tribunal Superior de Justicia de Canariasissa Santa Cruz de Tenerifessä (1992 ja 1993) sekä Audiencia Nacionalissa Madridissa (1998 – elokuu 2007), ratkaisi muutoksenhakuasioita, joiden kohteena olivat arvonlisävero, talousministeriön yleiset säännökset ja valtiontuet tai hallinnon korvausvastuu sekä taloudellisten keskusvalvontaviranomaisten päätökset pankki-, pörssi-, energia-, vakuutus- ja kilpailualoilla, perustuslakituomioistuimen esittelijä (1993–1998), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–16.9.2013.

Laurent Truchot

syntynyt 1962, tutkinto Pariisin Institut d'études politiques (1984), École nationale de la magistraturen entinen oppilas (1986–1988), tribunal de grande instance de Marseillen tuomari (tammikuu 1988 – tammikuu 1990), oikeusministeriön siviiliasioiden yksikön tuomari (tammikuu 1990 – kesäkuu 1992), valtiovarain- ja teollisuusministeriön kilpailu-, kuluttaja- ja petosasioiden osaston apulaisosastopäällikkö sekä sittemmin osastopäällikkö (kesäkuu 1992 – syyskuu 1994), oikeusministerin tekninen neuvonantaja (syyskuu 1994 – toukokuu 1995), tribunal de grande instance de Nîmesin tuomari (toukokuu 1995 – toukokuu 1996), yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamiehen Philippe Léger'n lakimiesavustaja (toukokuu 1996 – joulukuu 2001), cour de cassationin jäsen (joulukuu 2001 – elokuu 2007), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–

Sten Frimodt Nielsen

syntynyt 1963, oikeustieteen tutkinto Kööpenhaminan yliopistosta (1988), ulkoministeriön virkamies (1988–1991), Kööpenhaminan yliopiston kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden luennoitsija (1988–1991), suurlähettilään avustaja Tanskan pysyvässä YK-edustustossa New Yorkissa (1991–1994), ulkoministeriön oikeudellisen yksikön virkamies (1994–1995), Kööpenhaminan yliopiston professori (1995), pääministerin neuvonantaja ja sittemmin johtava neuvonantaja (1995–1998), neuvonantaja Tanskan pysyvässä EU-edustustossa (1998–2001), pääministerin kanslian oikeudellisten kysymysten erityisneuvonantaja (2001–2002), pääministerin kanslian osastopäällikkö ja oikeudellinen neuvonantaja (maaliskuu 2002 – heinäkuu 2004) sekä oikeudellinen neuvonantaja ja alivaltiosihteeri (elokuu 2004 – elokuu 2007), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007–

Kevin O'Higgins

syntynyt 1946, opintoja Limerickin Crescent Collegessa, Clongowes Wood Collegessa, Dublinin University Collegessa (perustutkinto sekä eurooppaoikeuden opintoja) sekä King's Innsissä, Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1968), asianajaja (1968–1982), Inner Bar of Irelandin senior counsel (1982–1986), Circuit Courtin tuomari (1986–1997), High Court of Irelandin tuomari (1997–2008), King's Innsin bencher, Irlannin edustaja eurooppalaisten tuomareiden neuvoa-antavassa neuvostossa (2000–2008), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 15.9.2008–

Juraj Schwarcz

syntynyt 1952, oikeustieteen tohtori Bratislavan Univerzita Komenského (1979), yrityslakimies (1975–1990), Košicen kunnallisen tuomioistuimen yhteydessä toimivan kaupparekisterin kirjaaja (1991), Košicen kunnallisen tuomioistuimen tuomari (tammi-lokakuu 1992), Košicen alueellisen tuomioistuimen tuomari ja jaoston puheenjohtaja (marraskuu 1992 – 2009), Slovakian korkeimman oikeuden kauppaoikeuden jaoston väliaikainen tuomari (lokakuu 2004 – syyskuu 2005), Košicen alueellisen tuomioistuimen kauppaoikeuden jaoston puheenjohtaja (lokakuu 2005 – syyskuu 2009), Košicen P. J. Šafárik -yliopiston kauppa- ja talousoikeuden osaston ulkopuolinen jäsen (1997–2009), oikeusakatemian opettajakunnan ulkopuolinen jäsen (2005–2009), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 7.10.2009–

Marc van der Woude

syntynyt 1960, oikeustieteen tutkinto Groningenin yliopistosta (1983), opintoja Collège d'Europessa (1983–1984), Collège d'Europen assistentti (1984–1986), Leidenin yliopiston luennoitsija (1986–1987), Euroopan komission kilpailun pääosaston esittelijä (1987–1989), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1989–1992), komission kilpailun pääosaston poliittinen koordinaattori (1992–1993), komission oikeudellisen osaston lakimies (1993–1995), Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1995–), Rotterdamin Erasmus-yliopiston professori (2000–), kirjoittanut useita julkaisuja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 13.9.2010–

Dimitrios Gratsias

syntynyt 1957, oikeustieteen tutkinto Ateenan yliopistosta (1980), julkisoikeuden jatkotutkinto Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistosta (DEA, 1981), eurooppaoikeuden jatkotutkinto Paris I -yliopistosta (1982), korkeimman hallinto-oikeuden (Symvoulío tis Epikrateias) esittelijä (1985–1992), korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvos (1992–2005), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1994–1996), Kreikan korkeimman erityistuomioistuimen (Anotato Eidiko Dikastirio) ylimääräinen jäsen (1998 ja 1999), korkeimman hallinto-oikeuden jäsen (2005), virkavelvollisuuden rikkomisia käsittelevän erityistuomioistuimen (Dikastirio Agogon Kakodikas) jäsen (2006), korkeimman hallinto-oikeudellisen tuomarineuvoston jäsen (2008), hallinto-oikeuksien tarkastaja (2009–2010), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 25.10.2010–

Andrei Popescu

syntynyt 1948, oikeustieteen tutkinto Bukarestin yliopistosta (1971), kansainvälisen työoikeuden ja yhteisön sosiaalioikeuden jatko-opintoja Geneven yliopistossa (1973–1974), oikeustieteen tohtori Bukarestin yliopistosta (1980), Bukarestin yliopiston työoikeuden apulaisassistentti (1971–1973) ja assistentti (1974–1985) sekä työoikeuden lehtori (1985–1990), työ- ja sosiaaliturvan tieteellisen tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija (1990–1991), työ- ja sosiaaliturvaministeriön apulaispääjohtaja (1991–1992) sekä johtaja (1992–1996), Bukarestin kansallisen valtio- ja hallintotieteiden oppilaitoksen luennoitsija (1997) ja professori (2000), integraatioministeriön valtiosihteeri (2001–2005), Romanian lainsäädäntöneuvoston osastonjohtaja (1996–2001 ja 2005–2009), Revue roumaine de droit européen -aikakauskirjan perustaja, Romanian eurooppaoikeudellisen yhdistyksen puheenjohtaja (2009–2010), Romanian valtionasiamies unionin tuomioistuimissa (2009–2010), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 26.11.2010–

Mariyana Kancheva

syntynyt 1958, oikeustieteen tutkinto Sofian yliopistosta (1979–1984), eurooppaoikeuden tutkinto Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles (2008–2009), erikoistunut talous- ja immateriaalioikeuteen, tuomioistuinharjoittelu Sofian alioikeudessa (1985–1986), lakimies (1986–1988), asianajaja, Sofian asianajajayhteisö (1988–1992), ulkoasiainministeriön diplomaattikunnan tukipalvelujen pääjohtaja (1992–1994), asianajaja Sofiassa (1994–2011) ja Brysselissä (2007–2011), välimies kaupallisissa asioissa Sofiassa, osallistunut lainvalmisteluun lakimiehenä Bulgarian parlamentissa, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 19.9.2011–

Guido Berardis

syntynyt 1950, oikeustieteen tutkinto Rooman La Sapienza -yliopistosta (1973), eurooppaoikeuden tutkinto Bruggen Collège d'Europesta (1974–1975), virkamies Euroopan komission maatalouden pääosaston kansainvälisten asioiden osastolla (1975–1976), Euroopan komission oikeudellisen osaston lakimies (1976–1991 ja 1994–1995), Euroopan komission oikeudellisen osaston edustaja Luxemburgissa (1990–1991), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (tuomari G. Federico Mancinin kabinetti 1991–1994), Euroopan komission jäsenten oikeudellinen neuvonantaja (komissaari Mario Montin kabinetti 1995–1997 ja komissaari Frits Bolkesteinin kabinetti 2000–2002), johtaja Euroopan komission sisämarkkinoiden pääosaston julkisten hankintojen politiikan osastolla (2002–2003) sekä palveluiden, teollis- ja tekijänoikeuksien, viestimien ja tietosuojan osastolla (2003–2005) ja palveluiden osastolla (2005–2011), päälakimies ja johtaja Euroopan komission oikeudellisen osaston oikeuden, vapauden, turvallisuuden, yksityisoikeuden ja rikosoikeuden yksikössä (2011–2012), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 17.9.2012–

Eugène Buttigieg

syntynyt 1961, oikeustieteen tohtori Maltan yliopistosta, eurooppaoikeuden master-tutkinto University of Exeteristä, kilpailuoikeuden tohtorintutkinto Lontoon yliopistosta, oikeusministeriön lakimies (1987–1990), ulkoasiainministeriön vanhempi lakimies (1990–1994), Copyright Boardin (tekijänoikeuslautakunta) jäsen (1994–2005), oikeusministeriön ja paikallishallintojen oikeudellinen käännostarkastaja (2001–2002), Malta Resources Authorityn (Maltan vesi-, energia- ja kaivannaisvirasto) hallintovirkamies (2001–2009), eurooppaoikeudellinen neuvonantaja (1994–), valtiovarain-, talous- ja investointiministeriön kilpailu- ja kuluttajaoikeudellinen neuvonantaja (2000–2010), pääministerin kilpailu- ja kuluttajaoikeudellinen neuvonantaja (2010–2011), Malta Competition and Consumer Affairs Authorityn (Maltan kilpailu- ja kuluttajansuojaviranomainen) neuvonantaja (2012), Maltan yliopiston lehtori (1994–2001), luennoitsija (2001–2006), apulaisprofessori (2007–) ja Jean Monnet -oppituolin haltija (2009–), Maltese Association for European Law'n (Maltan eurooppaoikeudellinen yhdistys) perustajajäsen ja varapuheenjohtaja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 8.10.2012–

Carl Wetter

syntynyt 1949, taloustieteen (Bachelor of Arts, 1974) ja oikeustieteen (Master of Laws, 1977) tutkinnot Uppsalan yliopistosta, ulkoasiainministeriön virkamies (1977), Ruotsin Asianajajaliiton jäsen (1983 alkaen), kansainvälisen kauppakamarin (ICC) ruotsalaisen kilpailuoikeustyöryhmän jäsen, kilpailuoikeuden opettaja Lundin ja Tukholman yliopistoissa, kirjoittanut useita julkaisuja, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 18.3.2013–

Vesna Tomljenović

syntynyt 1956, tutkinnot Rijekan yliopistosta (maisterintutkinto, 1979) ja Zagrebin yliopistosta (LL.M., 1984, oikeustieteen tohtorintutkinto 1996), lehtori (1980–1998), apulaisprofessori (2003–2009) ja professori (2009–2013) Rijekan yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa, lehtori Rijekan yliopiston taloustieteellisessä tiedekunnassa (1990–2013), Kroatian vertailevan oikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (2006–2013), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 4.7.2013–

Egidijus Bieliūnas

syntynyt 1950, oikeustieteen loppututkinto Vilnan yliopistosta (1973), oikeustieteen tohtori (1978), assistentti, yliassistentti ja sittemmin yliopistonlehtori Vilnan yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa (1977–1992), Liettuan parlamentin (Seimas) lakivaliokunnan valiokuntaneuvos (1990–1992), Liettuan Belgian suurlähetystön ministerineuvos (1992–1994), Liettuan Ranskan suurlähetystön ministerineuvos (1994–1996), Euroopan ihmisoikeuskomitean jäsen (1996–1999), Liettuan korkeimman oikeuden jäsen (1999–2011), Vilnan yliopiston rikos-oikeuden yliopistonlehtori (2003–2013), Liettuan edustaja Eurojustin yhteisessä valvontaviranomaisessa (2004–2011), Liettuan perustuslakituomioistuimen jäsen (2011–2013), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–

Viktor Kreuschitz

syntynyt 1952, oikeustieteen tohtori Wienin yliopistosta (1981), Itävalan liittokanslerinviraston perustuslaillisten asioiden osaston virkamies (1981–1997), Euroopan komission oikeudellisen yksikön virkamies (1997–2013), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–

Anthony Michael Collins

syntynyt 1960, oikeustieteen loppututkinto Dublinin Trinity Collegesta (1984) ja Barrister-at-law-tutkinto Dublinin the Honourable Society of King's Innsistä (1986), toiminut asianajajana Irlannin asianajoyhteisön jäsenenä (Barrister-at-Law 1986–1990 ja 1997–2003 sekä Senior Counsel 2003–2013), lakimiesavustaja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa (1990–1997), Irlannin eurooppaoikeuden keskuksen johtaja (1997–2000) ja on edelleen sen hallituksen jäsen, Euroopan kansallisten nuorisokomiteoiden neuvoston varapresidentti (1979–1981), Euroopan koululaisten liittojen järjestelytoimiston pääsihteeri (1977–1984), Irlannin koululaisten liiton pääsihteeri (1977–1979), Irlannin opiskelijaliiton kansainvälinen varapresidentti (1982–1983), Lakimiesavustajien ystävyyshdistyksen hallituksen jäsen, Luxemburg (1992–2000), Euroopan asianajajaliittojen neuvoston (CCBE) Euroopan unionin tuomioistuimeen ja EFTAn tuomioistuimeen liittyviä kysymyksiä käsittelevän pysyvän valtuuston jäsen (2006–2013), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–

Ignacio Ulloa Rubio

syntynyt 1967, oikeustieteellinen loppututkinto oivallisesti (1985–1990) ja tohtoriopintoja (1990–1993) Madridin Complutense-yliopistossa, Geronan virallinen syyttäjä (2000–2003), oikeudellinen ja ihmisoikeusneuvonantaja, Coalition Provisional Authority, Bagdad, Irak (2003–2004), Geronan siviiliasioiden ensimmäisen asteen tuomari ja tutkintatuomari (2003–2007), Geronan vanhempi tuomari (2008), Irakin osalta toteutettavan Euroopan unionin yhdenmätyn oikeusvaltio-operaation EUJUST LEXin varajohtaja (2005–2006), Espanjan perustuslakituomioistuimen lakimies (2006–2011 ja 2013), turvallisuusasioiden valtiosihteeri (2012–2013); Euroopan unionin neuvoston siviiliasiantuntija oikeusvaltioperiaatteen ja turvallisuusalan uudistuksen alalla (2005–2011), ulkopuolinen asiantuntija Euroopan komission perusoikeuksiin ja rikosoikeuteen liittyvissä kysymyksissä (2011–2013), lukuisia luentoja ja julkaisuja; unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–

Stéphane Gervasoni

syntynyt 1967, tutkinnot Institut d'études politiques de Grenoblesta (1988) ja École nationale d'administrationista (1993), Conseil d'État (riita-asioiden jaoston esittelijä 1993–1997 ja sosiaaioikeuden jaoston jäsen 1996–1997), vanhempi hallitussihteeri (1996–2008), esittelijäneuvos (2008 alkaen), l'Institut d'études politiques de Parisin luennoitsija (1993–1995), eläkevalituslautakunnan hallituksen asiamies (1994–1996), julkisen hallinnon ministeriön ja Pariisin kaupungin oikeudellinen neuvonantaja (1995–1997), Yonnen departementin prefektuurin pääsihteeri, Auxerren alueen aliprefekti (1997–1999), Savoien departementin prefektuurin pääsihteeri, Chambéryn alueen aliprefekti (1999–2001), Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (syyskuu 2001–syyskuu 2005), Pohjois-Atlantin Liiton (NATO) valituslautakunnan jäsen (2001–2005), virkamiestuomioistuimen tuomari (2005–2011), jaoston puheenjohtaja (2008–2011), Conseil d'État'n jäsen (riita-asioiden 8. jaoston puheenjohtajan avustaja 2011–2013), Euroopan avaruusjärjestön valituslautakunnan jäsen (2011–2013), unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 16.9.2013–

Lauri Madise

syntynyt 1974, oikeustieteellinen loppututkinto Tarton ja Poitiers'n yliopistoista, oikeusministeriön virkamies (1995–1999), Viron parlamentin perustuslakivaliokunnan sihteeristön päällikkö (1999–2000), Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (2002–), tuomarivalintalautakunnan jäsen (2005–), osallistunut valtiosääntöoikeudelliseen ja hallinto-oikeudelliseen lainvalmistelutyöhön, unionin yleisen tuomioistuimen tuomari 23.10.2013–

Emmanuel Coulon

syntynyt 1968, oikeustieteen opintoja Pariisin Panthéon-Assas-yliopistossa ja johtamisen opintoja Paris-Dauphine-yliopistossa, Collège d'Europe (1992), läpäissyt Pariisin alueellisen asianajajien koulutuskeskuksen pääsykokeen, Brysselin asianajajayhteisön asianajajatutkinto, asianajaja Brysselissä, läpäissyt Euroopan komission avoimen kilpailun, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lakimiesavustaja (presidentti Antonio Saggion kabinetissa 1996–1998 ja presidentti Bo Vesterdorfin kabinetissa 1998–2002), yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kabinettipäällikkö (2003–2005), unionin yleisen tuomioistuimen kirjaaja 6.10.2005–

2 Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2013

Juhlallinen istunto 18.3.2013

Nils Wahlin erottua tehtävästään ja tultua nimitetyksi unionin tuomioistuimen julkisasiamieheksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat päättivät 6.3.2013 tekemällään päätöksellä nimittää Carl Wetterin tuomariksi unionin yleiseen tuomioistuimeen Nils Wahlin jäljellä olevaksi toimikaudeksi eli 31.8.2013 saakka.

Juhlallinen istunto 4.7.2013

Kroatian tasavallan liittyttyä 1.7.2013 Euroopan unioniin Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat päättivät 1.7.2013 tekemällään päätöksellä nimittää Vesna Tomljenovićin tuomariksi unionin yleiseen tuomioistuimeen toimikaudeksi 1.7.2013–31.8.2015.

Juhlallinen istunto 16.9.2013

Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenten osittaisen uudistamisen yhteydessä ja korvatakseen Laurent Truchotin, Vilenas Vadapalasin, Santiago Soldevila Fragoson ja Kevin O'Higginsin Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat päättivät 26.6.2013 ja 24.7.2013 tekemillään päätöksillä nimittää tuomareiksi unionin yleiseen tuomioistuimeen Egidijus Bieliūnasin, Anthony Collinsin, Ignacio Ulloa Rubion ja Stéphane Gervasonin toimikaudeksi 1.9.2013–31.8.2019.

Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat päättivät 6.3.2013, 26.6.2013 ja 24.7.2013 tekemillään päätöksillä uudistaa Nicholas James Forwoodin, Alfred Dittrichin, Ingrida Labuckan, Miro Prekin, Mariyana Kanchevan, Guido Berardisin, Eugène Buttigiegien, Carl Wetterin ja Vesna Tomljenovićin toimikaudet täksi samaksi ajaksi.

Josef Azizin erottua tehtävästään Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat päättivät 26.6.2013 tekemällään päätöksellä nimittää Viktor Kreuschitzin tuomariksi unionin yleiseen tuomioistuimeen toimikaudeksi 1.9.2013–31.8.2016.

Juhlallinen istunto 23.10.2013

Tuomariksi unionin yleiseen tuomioistuimeen nimitettiin 16.10.2013 tehdyllä päätöksellä Lauri Madsen toimikaudeksi 6.10.2013–31.8.2016.

Unionin yleisen tuomioistuimen jäsenten osittaisen uudistamisen yhteydessä Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajat päättivät 16.10.2013 tekemällään päätöksellä uudistaa Irena Pelikánová toimikauden ajaksi 1.9.2013–31.8.2019.

3 Protokollajärjestys

1.1.2013–17.3.2013

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER

Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS
Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH
Jaoston puheenjohtaja L. TRUCHOT
Jaoston puheenjohtaja H. KANNINEN
Tuomari M. E. MARTINS RIBEIRO
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari M. PREK
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari. S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Tuomari J. SCHWARCZ
Tuomari M. VAN DER WOUDE
Tuomari D. GRATSIAS
Tuomari A. POPESCU
Tuomari M. KANCHEVA
Tuomari G. BERARDIS
Tuomari E. BUTTIGIEG

Kirjaaja E. COULON

18.3.2013–3.7.2013

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER

Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS
Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH
Jaoston puheenjohtaja L. TRUCHOT
Jaoston puheenjohtaja H. KANNINEN
Tuomari M. E. MARTINS RIBEIRO
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari M. PREK
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari. S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS
Tuomari J. SCHWARCZ
Tuomari M. VAN DER WOUDE
Tuomari D. GRATSIAS
Tuomari A. POPESCU
Tuomari M. KANCHEVA
Tuomari G. BERARDIS
Tuomari E. BUTTIGIEG
Tuomari C. WETTER

Kirjaaja E. COULON

14.7.2013–17.9.2013

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER

Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI

Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD

Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ

Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ

Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS

Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH

Jaoston puheenjohtaja L. TRUCHOT

Jaoston puheenjohtaja H. KANNINEN

Tuomari M. E. MARTINS RIBEIRO

Tuomari F. DEHOUSSE

Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA

Tuomari V. VADAPALAS

Tuomari K. JÜRIMÄE

Tuomari I. LABUCKA

Tuomari M. PREK

Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO

Tuomari S. FRIMODT NIELSEN

Tuomari K. O'HIGGINS

Tuomari J. SCHWARCZ

Tuomari M. VAN DER WOUDE

Tuomari D. GRATSIAS

Tuomari A. POPESCU

Tuomari M. KANCHEVA

Tuomari G. BERARDIS

Tuomari E. BUTTIGIEG

Tuomari C. WETTER

Tuomari V. TOMLJENOVIC

Kirjaaja E. COULON

18.9.2013–22.10.2013

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti
M. JAEGER

Unionin yleisen tuomioistuimen varapresidentti
H. KANNINEN

Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO

Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS

Jaoston puheenjohtaja M. PREK

Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH

Jaoston puheenjohtaja S. FRIMODT NIELSEN

Jaoston puheenjohtaja M. VAN DER WOUDE

Jaoston puheenjohtaja D. GRATSIAS

Jaoston puheenjohtaja G. BERARDIS

Tuomari N. J. FORWOOD

Tuomari F. DEHOUSSE

Tuomari O. CZÚCZ

Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA

Tuomari I. PELIKÁNOVÁ

Tuomari K. JÜRIMÄE

Tuomari I. LABUCKA

Tuomari J. SCHWARCZ

Tuomari A. POPESCU

Tuomari M. KANCHEVA

Tuomari E. BUTTIGIEG

Tuomari C. WETTER

Tuomari V. TOMLJENOVIC

Tuomari E. BIELIŪNAS

Tuomari V. KREUSCHITZ

Tuomari A. COLLINS

Tuomari I. ULLOA RUBIO

Tuomari S. GERVASONI

Kirjaaja E. COULON

23.10.2013–31.12.2013

Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti

M. JAEGER

Unionin yleisen tuomioistuimen varapresidentti

H. KANNINEN

Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO

Jaoston puheenjohtaja S. PAPASAVVAS

Jaoston puheenjohtaja M. PREK

Jaoston puheenjohtaja A. DITTRICH

Jaoston puheenjohtaja S. FRIMODT NIELSEN

Jaoston puheenjohtaja M. VAN DER WOUDE

Jaoston puheenjohtaja D. GRATSIAS

Jaoston puheenjohtaja G. BERARDIS

Tuomari N. J. FORWOOD

Tuomari F. DEHOUSSE

Tuomari O. CZÚCZ

Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA

Tuomari I. PELIKÁNOVÁ

Tuomari I. LABUCKA

Tuomari J. SCHWARCZ

Tuomari A. POPESCU

Tuomari M. KANCHEVA

Tuomari E. BUTTIGIEG

Tuomari C. WETTER

Tuomari V. TOMLJENOVIC

Tuomari E. BIELIŪNAS

Tuomari V. KREUSCHITZ

Tuomari A. COLLINS

Tuomari I. ULLOA RUBIO

Tuomari S. GERVASONI

Tuomari L. MADISE

Kirjaaja E. COULON

4 Unionin yleisen tuomioistuimen entiset jäsenet

Edward David Alexander Ogilvy (1992–2004)
Yeraris Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), presidentti (1989–1995)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Saggio Antonio (1989–1998), presidentti (1995–1998)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Vesterdorf Bo (1989–2007), presidentti (1998–2007)
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Tiili Virpi (1995–2009)
Azizi Josef (1995–2013)
Cooke John D. (1996–2008)
Pirrung Jörg (1997–2007)
Mengozi Paolo (1998–2006)
Meij Arjen W. H. (1998–2010)
Vilaras Mihalis (1998–2010)
Legal Hubert (2001–2007)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Šváby Daniel (2004–2009)
Cremona Ena (2004–2012)
Vadapalas Vilenas (2004–2013)
Jürimäe Küllike (2004–2013)
Tchipev Teodor (2007–2010)
Wahl Nils (2006–2012)
Ciucă Valeriu M. (2007–2010)
Moavero Milanese Enzo (2006–2011)
Soldevila Fragozo Santiago (2007–2013)
Truchot Laurent (2007–2013)
O'Higgins Kevin (2008–2013)

Presidentit

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)

Saggio Antonio (1995–1998)

Vesterdorf Bo (1998–2007)

Kirjaaja

Jung Hans (1989–2005)

C – Unionin yleisen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Unionin yleisen tuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2009–2013)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)
3. Kannetyypit (2009–2013)
4. Kanteen kohde (2009–2013)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)
6. Kanteen kohde (2013)
7. Kanteen kohde (2009–2013) (tuomiot ja määräykset)
8. Ratkaisukokoonpano (2009–2013)
9. Käsittelyn kesto kuukausina (2009–2013) (tuomiot ja määräykset)

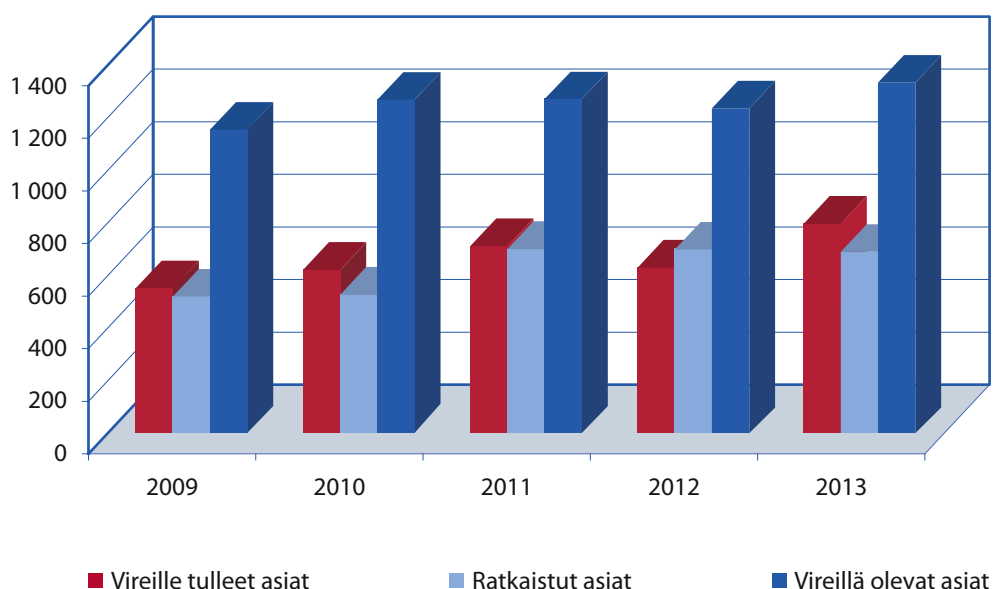
Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

10. Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)
11. Kanteen kohde (2009–2013)
12. Ratkaisukokoonpano (2009–2013)

Muuta

13. Annetut välitoimimääräykset (2009–2013)
14. Nopeutetut menettelyt (2009–2013)
15. Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1990–2013)
16. Valitusten jakautuminen oikeudenkäyntilajeittain (2009–2013)
17. Valituksiin annetut ratkaisut (2013) (tuomiot ja määräykset)
18. Valituksiin annetut ratkaisut (2007–2011) (tuomiot ja määräykset)
19. Työmäärän kehittyminen (1989–2013) (vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat)

1. Unionin yleisen tuomioistuimen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2009–2013)^{1 2}

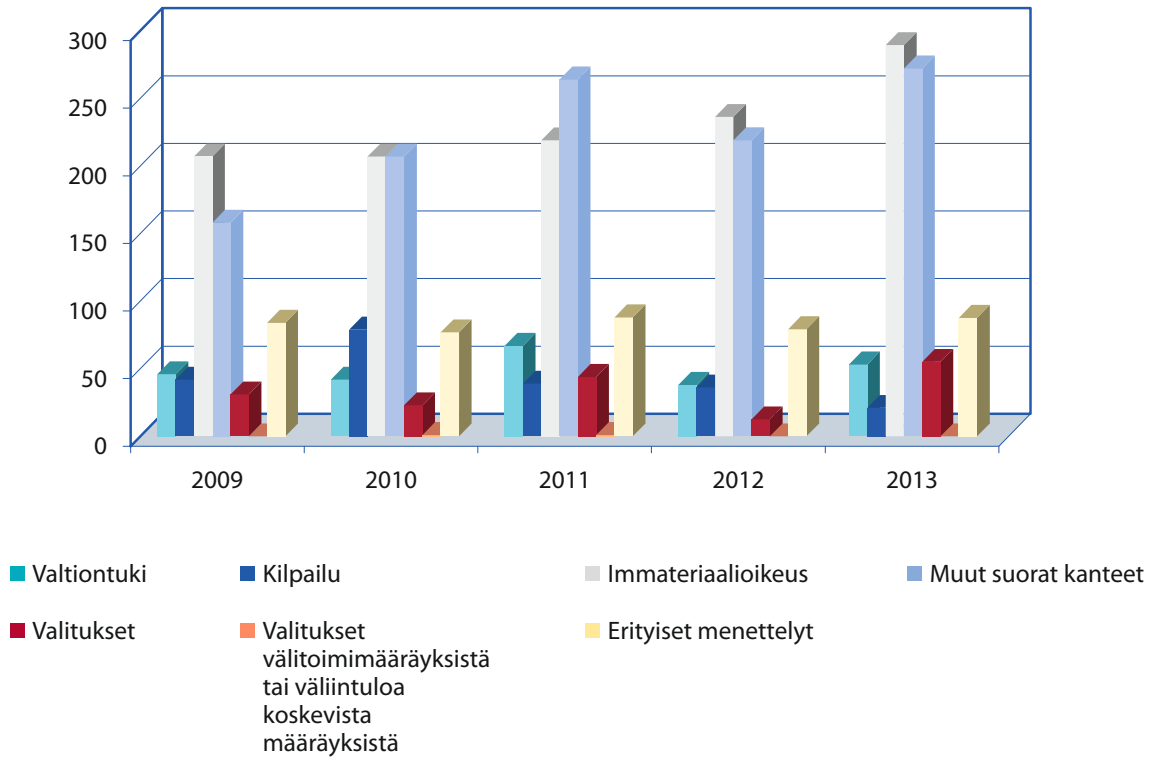

	2009	2010	2011	2012	2013
Vireille tulleet asiat	568	636	722	617	790
Ratkaistut asiat	555	527	714	688	702
Vireillä olevat asiat	1 191	1 300	1 308	1 237	1 325

¹ Jollei toisin ilmoiteta, tässä ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa otetaan huomioon erityiset menettelyt. "Erityisiä menettelyjä" ovat takaisinsaanti (Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 41 artikla; unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (perussäännön 42 artikla; työjärjestyksen 123 artikla); tuomion purkaminen (perussäännön 44 artikla; työjärjestyksen 125 artikla); tuomion tulkinta (perussäännön 43 artikla; työjärjestyksen 129 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 92 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 96 artikla) ja tuomion oikaisu (työjärjestyksen 84 artikla).

² Tässä sekä seuraavilla sivuilla olevat taulukot eivät – ellei toisin mainita – sisällä välitoimimenettelyjä.

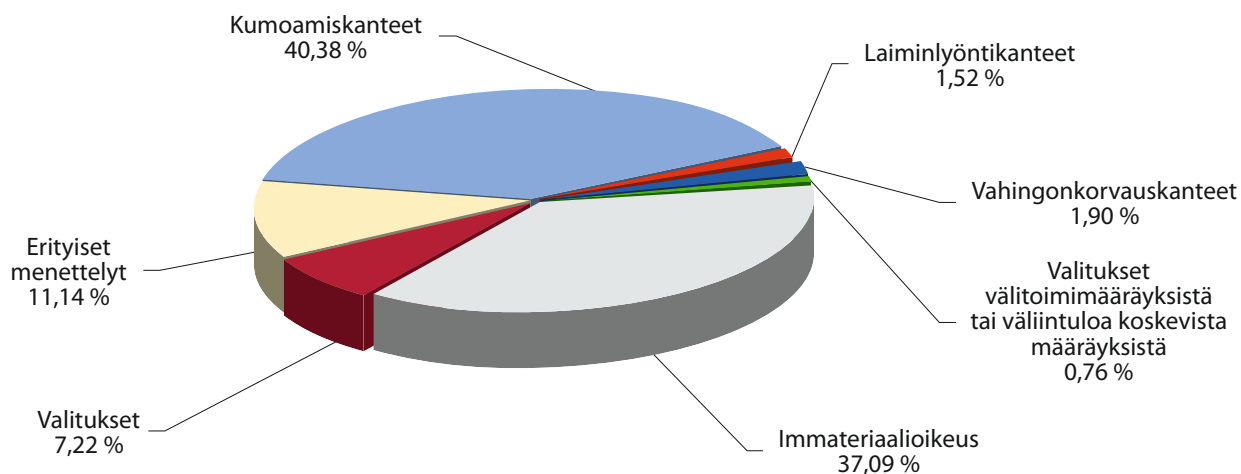
2. Vireille tulleet asiat – Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)

	2009	2010	2011	2012	2013
Valtiontuki	46	42	67	36	54
Kilpailu	42	79	39	34	23
Immateriaalioikeus	207	207	219	238	293
Muut suorat kanteet	158	207	264	220	275
Valitukset	31	23	44	10	57
Valitukset välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä		1	1	1	
Erityiset menettelyt	84	77	88	78	88
Yhteensä	568	636	722	617	790

3. Vireille tulleet asiat – Kannetyypit (2009–2013)

Jakautuminen vuonna 2013

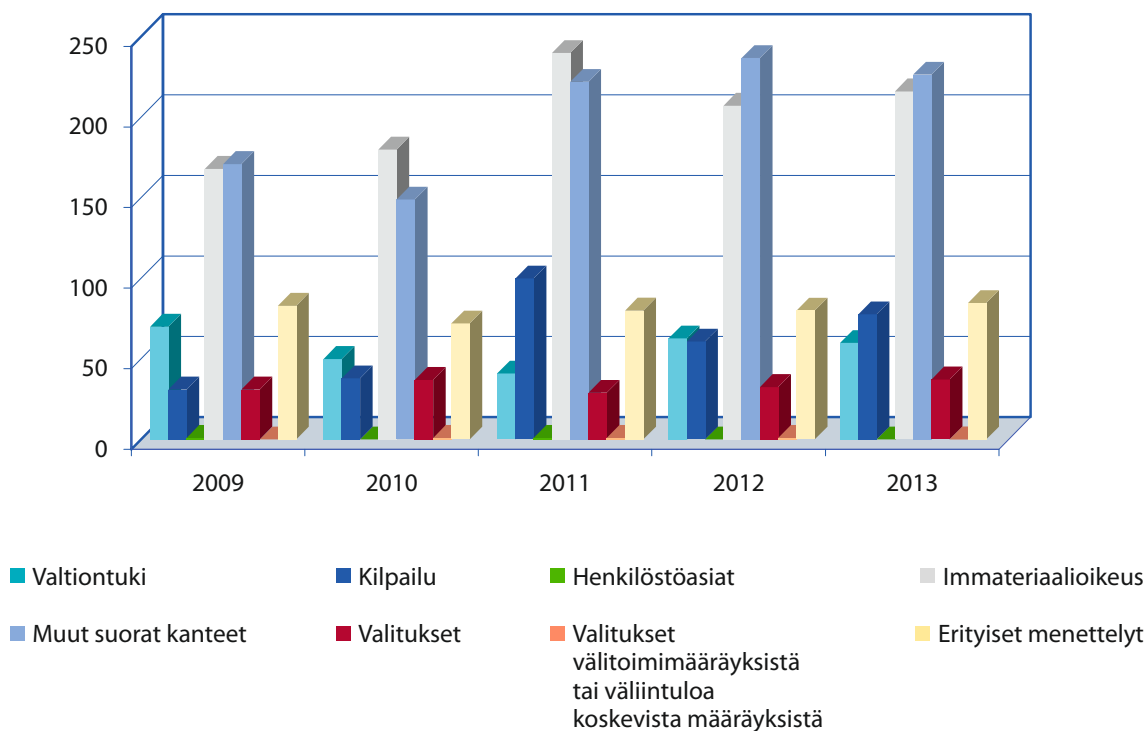
	2009	2010	2011	2012	2013
Kumoamiskanteet	214	304	341	257	319
Laiminlyöntikanteet	7	7	8	8	12
Vahingonkorvauskanteet	13	8	16	17	15
Välityslausekkeen nojalla nostetut kanteet	12	9	5	8	6
Immateriaalioikeus	207	207	219	238	293
Valitukset	31	23	44	10	57
Valitukset väliitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä		1	1	1	
Erityiset menettelyt	84	77	88	78	88
Yhteensä	568	636	722	617	790

4. *Vireille tulleet asiat – Kanteen kohde (2009–2013)*¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Energia	2		1		1
Euroopan unioniin liittyminen	1				1
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	5	1	2	1	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1	1			
Immateriaalioikeus	207	207	219	238	294
Julkiset hankinnat	19	15	18	23	15
Kalastuspolitiikka	1	19	3		3
Kansanterveys	2	4	2	12	5
Kauppapolitiikka	8	9	11	20	23
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)		8	3	2	12
Kilpailu	42	79	39	34	23
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu			2	1	2
Kulttuuri	1				1
Kuluttajansuoja					2
Lainsäädäntöjen lähentäminen					13
Liikenne		1	1		5
Maatalous	19	24	22	11	27
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio					1
Oikeus tutustua asiakirjoihin	15	19	21	18	20
Palvelujen tarjoamisen vapaus	4	1		1	
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	7	21	93	59	41
Siirtotyöläisten sosiaaliturva					1
Sosiaalipolitiikka	2	4	5	1	
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	6	24	3	4	3
Talous- ja rahapolitiikka		4	4	3	15
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1				1
Toimi					2
Toimielimiä koskeva oikeus	32	17	44	41	44
Transeurooppalaiset verkot					3
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	5	4	10	6	1
Turismi					2
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	6	3	4	3	5
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka		1			2
Välityslauseke	12	9	5	8	6
Valtiontuki	46	42	67	36	54
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	2		1		6
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	1			1	
Verotus		1	1	1	1
Yhtiöoikeus	1				
Ympäristö	4	15	6	3	10
EY/SEUT yhteensä	452	533	587	527	645
EA yhteensä		1			
Henkilöstösäännöt	32	25	47	12	57
Erityiset menettelyt	84	77	88	78	88
YHTEENSÄ	568	636	722	617	790

¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2009 koskevia tietoja tarkistettiin.

5. Ratkaistut asiat – Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)

6. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2013)

	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Energia	1		1
Euroopan unionin ulkoinen toiminta		2	2
Immateriaalioikeus	164	54	218
Julkiset hankinnat	12	9	21
Kalastuspolitiikka	2		2
Kansanterveys	2	2	4
Kauppapolitiikka	11	8	19
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	6		6
Kilpailu	66	9	75
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		1	1
Maatalous	12	4	16
Oikeus tutustua asiakirjoihin	10	9	19
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	33	7	40
Siirtotyöläisten sosiaaliturva		1	1
Sosiaalipolitiikka	4		4
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	14		14
Talous- ja rahapolitiikka		1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus		1	1
Toimi		2	2
Toimielimiä koskeva oikeus	14	21	35
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	6	3	9
Turismi		1	1
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	1	3	4
Välityslauseke	4	4	8
Valtiontuki	16	43	59
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	1	6	7
Ympäristö	4	2	6
EY/SEUT yhteensä	383	193	576
HT yhteensä	1		1
Henkilöstösäännöt	14	26	40
Erityiset menettelyt		85	85
YHTEENSÄ	398	304	702

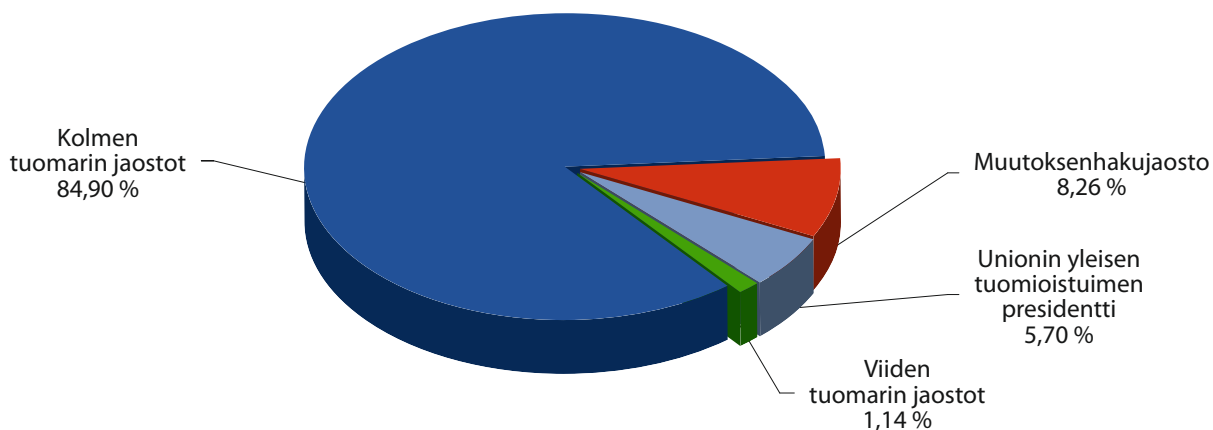
7. Ratkaistut asiat – Kanteen kohde (2009–2013)¹ (tuomiot ja määräykset)

	2009	2010	2011	2012	2013
Energia		2			1
Euroopan unioniin liittyminen	1				
Euroopan unionin ulkoinen toiminta		4	5		2
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1		2	1	
Immateriaalioikeus	169	180	240	210	218
Julkiset hankinnat	12	16	15	24	21
Kalastuspolitiikka	17		5	9	2
Kansanterveys	1	2	3	2	4
Kauppapolitiikka	6	8	10	14	19
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)			4	1	6
Kilpailu	31	38	100	61	75
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu		1	1	1	1
Kulttuuri	2				
Kuluttajansuoja		2	1		
Liikenne		2	1	1	
Maatalous	46	16	26	32	16
Oikeus tutustua asiakirjoihin	6	21	23	21	19
Palvelujen tarjoamisen vapaus	2	2	3	2	
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	8	10	32	42	40
Siirtotyöläisten sosiaaliturva					1
Sosiaalipolitiikka	6	6	5	1	4
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	3	2	9	12	14
Talous- ja rahapolitiikka		2	3	2	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	3				1
Toimi					2
Toimielimiä koskeva oikeus	20	26	36	41	35
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	10	4	1	6	9
Turismi					1
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	1	3	5	3	4
Välityslauseke	10	12	6	11	8
Valtiontuki	70	50	41	63	59
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	3			2	7
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	2			2	
Verotus		1		2	
Yhtiöoikeus		1			
Ympäristö	9	6	22	8	6
EY/SEUT yhteensä	439	417	599	574	576
HT yhteensä					1
EA yhteensä	1		1		
Henkilöstösäännöt	32	38	34	33	40
Erityiset menettelyt	83	72	80	81	85
YHTEENSÄ	555	527	714	688	702

¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2009 koskevia tietoja tarkistettiin.

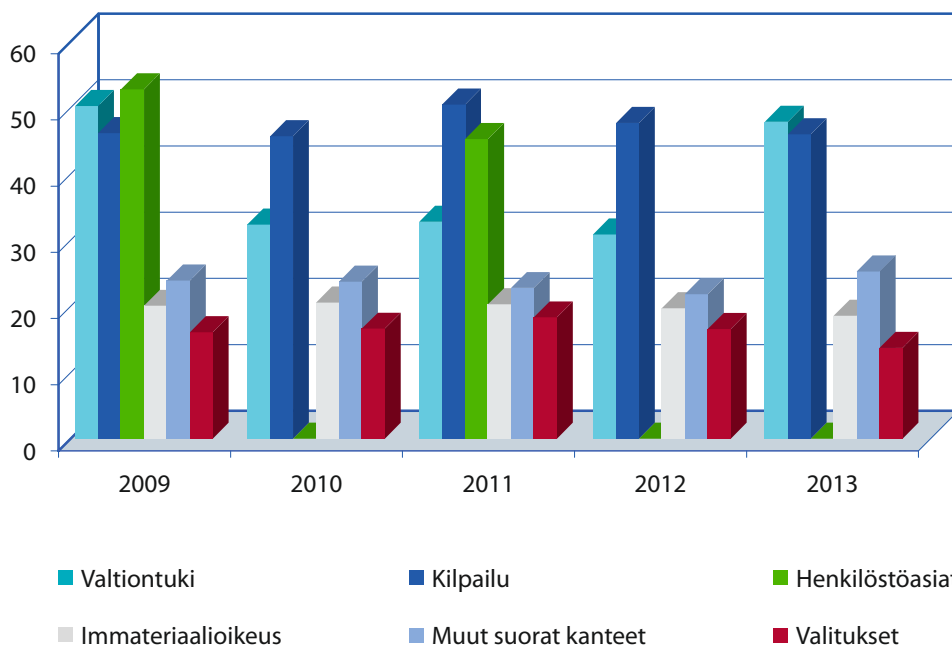
8. Ratkaistut asiat – Ratkaisukokoonpano (2009–2013)

Jakautuminen vuonna 2013

	2009			2010			2011			2012			2013		
	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Suuri jaosto					2	2									
Muutoksenhakujaosto	20	11	31	22	15	37	15	14	29	17	20	37	13	45	58
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti		50	50		54	54		56	56		50	50		40	40
Viiden tuomarin jaostot	27	2	29	8		8	19	6	25	9		9	7	1	8
Kolmen tuomarin jaostot	245	200	445	255	168	423	359	245	604	328	264	592	378	218	596
Yhden tuomarin kokoonpano				3		3									
Yhteensä	292	263	555	288	239	527	393	321	714	354	334	688	398	304	702

9. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2009–2013)¹ (tuomiot ja määräykset)

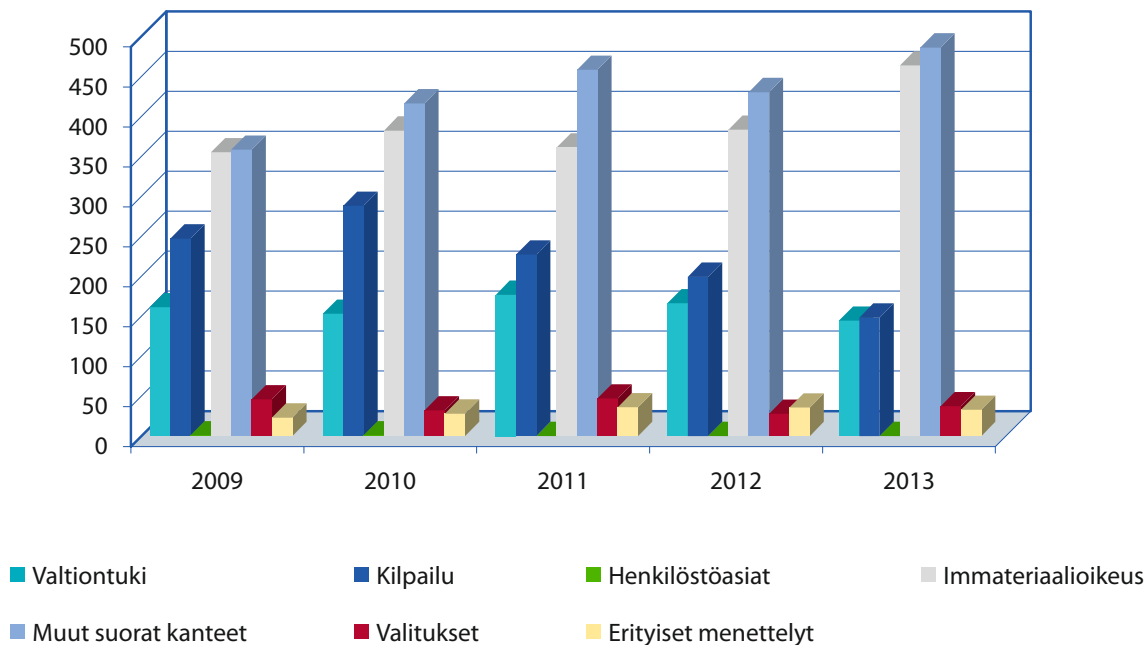

	2009	2010	2011	2012	2013
Valtiontuki	50,3	32,4	32,8	31,5	48,1
Kilpailu	46,2	45,7	50,5	48,4	46,4
Henkilöstöasiat	52,8		45,3		
Immateriaalioikeus	20,1	20,6	20,3	20,3	18,7
Muut suorat kanteet	23,9	23,7	22,8	22,2	24,9
Valitukset	16,1	16,6	18,3	16,8	13,9

¹ Oikeudenkäyntien kestossa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio; erityisiä menettelyjä; valituksia väli-toimimääräyksistä; asioita, jotka unionin tuomioistuin on siirtänyt unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen välisessä toimivallanjaossa tapahtuneen muutoksen seurauksena; asioita, jotka unionin yleinen tuomioistuin on siirtänyt virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi sen aloitettua toimintansa.

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

10. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit (2009–2013)

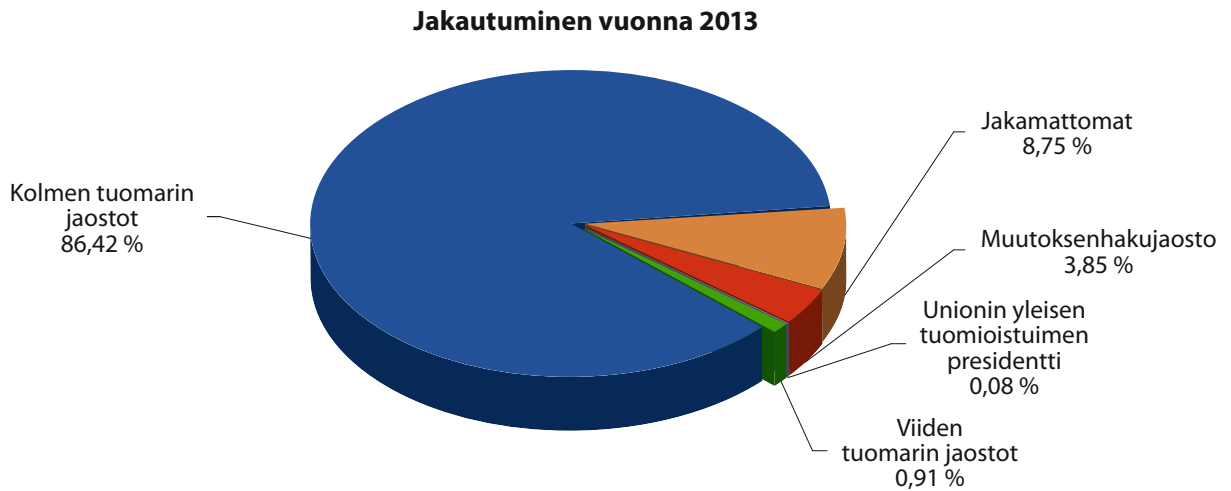
	2009	2010	2011	2012	2013
Valtiontuki	161	153	179	152	146
Kilpailu	247	288	227	200	148
Henkilöstöasiat	1	1			
Immateriaalioikeus	355	382	361	389	465
Muut suorat kanteet	358	416	458	438	487
Valitukset	46	32	47	25	43
Erityiset menettelyt	23	28	36	33	36
Yhteensä	1 191	1 300	1 308	1 237	1 325

11. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kanteen kohde (2009–2013)¹

	2009	2010	2011	2012	2013
Energia	2		1	1	1
Euroopan unioniin liittyminen					1
Euroopan unionin ulkoinen toiminta	8	5	2	3	1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	2	3	1		
Immateriaalioikeus	355	382	361	389	465
Julkiset hankinnat	41	40	43	42	36
Kalastuspolitiikka	8	27	25	16	17
Kansanterveys	4	6	5	15	16
Kauppapolitiikka	33	34	35	41	45
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)		8	7	8	14
Kilpailu	247	288	227	200	148
Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	1		1	1	2
Kulttuuri					1
Kuluttajansuoja	3	1			2
Lainsäädäntöjen lähentäminen					13
Liikenne	2	1	1		5
Maatalous	57	65	61	40	51
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio					1
Oikeus tutustua asiakirjoihin	44	42	40	37	38
Palvelujen tarjoamisen vapaus	5	4	1		
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	17	28	89	106	107
Sosiaalipolitiikka	6	4	4	4	
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	16	38	32	24	13
Talous- ja rahapolitiikka		2	3	4	18
Toimielimiä koskeva oikeus	42	33	41	41	50
Transeurooppalaiset verkot					3
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	6	6	15	15	7
Turismi					1
Tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala	8	8	7	7	8
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka		1	1	1	3
Välityslauseke	22	19	18	15	13
Valtiontuki	160	152	178	151	146
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	2	2	3	1	
Varainhoitoa koskevat määräykset (talousarvio, rahoituskehys, omat varat, petosten torjunta jne.)	2	2	2	1	1
Verotus			1		1
Yhtiöoikeus	1				
Ympäristö	25	34	18	13	17
EY/SEUT yhteensä	1 119	1 235	1 223	1 176	1 245
HT yhteensä	1	1	1	1	
EA yhteensä		1			
Henkilöstösäännöt	48	35	48	27	44
Erityiset menettelyt	23	28	36	33	36
YHTEENSÄ	1 191	1 300	1 308	1 237	1 325

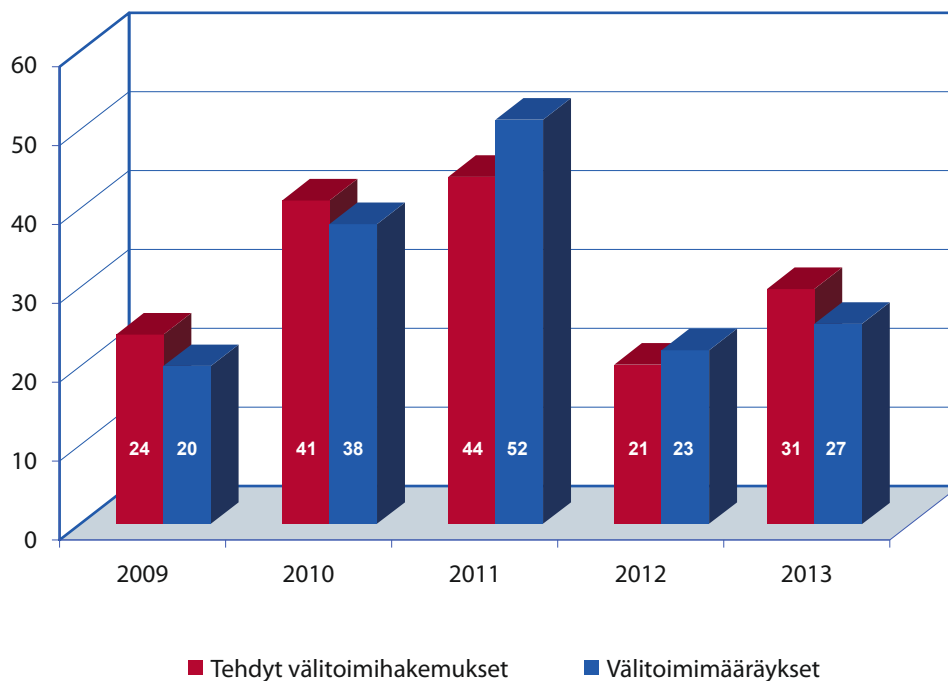
¹ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2009 koskevia tietoja tarkistettiin.

12. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2009–2013)

	2009	2010	2011	2012	2013
Muutoksenhakujaosto	46	32	51	38	51
Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti		3	3	3	1
Viiden tuomarin jaostot	49	58	16	10	12
Kolmen tuomarin jaostot	1 019	1 132	1 134	1 123	1 145
Yhden tuomarin kokoonpano	2				
Jakamattomat	75	75	104	63	116
Yhteensä	1 191	1 300	1 308	1 237	1 325

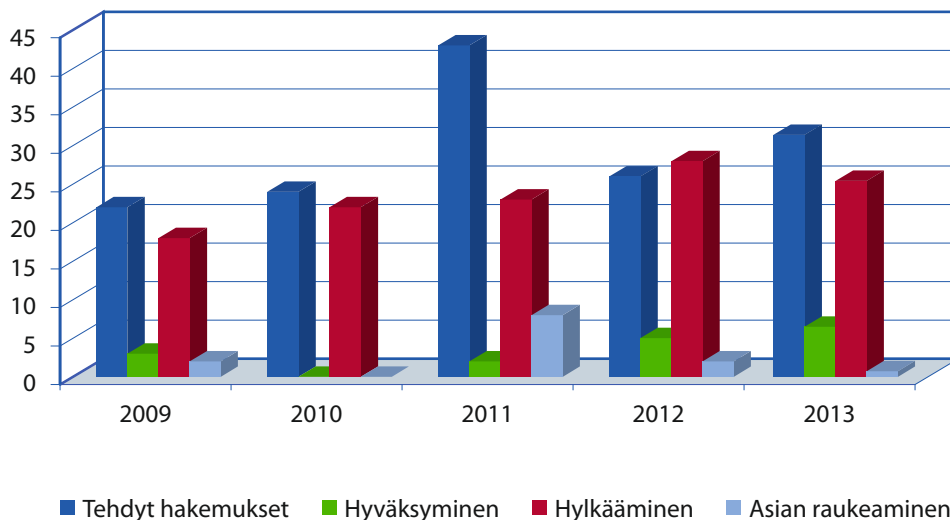
13. *Muuta* – Annetut välitoimimääräykset (2009–2013)

Jakautuminen vuonna 2013

	Tehdyt välitoimihakemukset	Välitoimimääräykset	Ratkaisujen sisältö		
			Hyväksyminen	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	Hylkääminen
Julkiset hankinnat	3	2			2
Kansanterveys	2	2	1		1
Kemikaalien rekisteröinti, arviointi, lupamenettely ja rajoitukset (REACH-asetus)	1	2		1	1
Kilpailu		1	1		
Kuluttajansuoja	1	1			1
Maatalous	2	1			1
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	1				
Oikeus tutustua asiakirjoihin	4	2	2		
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoisen toiminta)	3	3			3
Toimielimiä koskeva oikeus	4	3		1	2
Välityslauseke	1	1			1
Valtiontuki	8	9		3	6
Ympäristö	1				
Yhteensä	31	27	4	5	18

14. Muuta – Nopeutetut menettelyt (2009–2013)^{1 2}

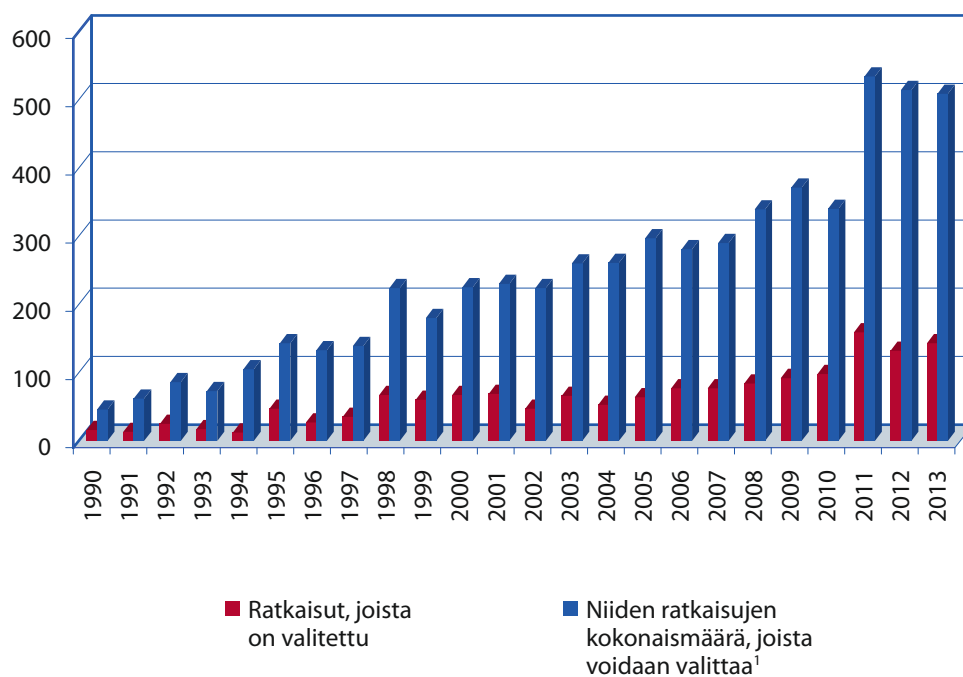
	2009			2010			2011			2012			2013		
	Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö		Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö		Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö		Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö		Tehdyt hakemukset	Ratkaisujen sisältö	
	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen³	Hyväksyminen	Hylkääminen	Asian raukeaminen³
Energia													1	1	
Euroopan unionin ulkoinen toiminta				1	1										
Henkilöstösäännöt	1														
Julkiset hankinnat	2	2		2	2								2	1	
Kansanterveys	1	1								5	1	3	1	2	
Kauppapolitiikka	2	2					3	2		3	2		15	2	14
Kilpailu	2	2		3	3		4	4		2	2		2	2	
Maatalous	2	3											1	1	
Oikeudenkäyntimenettely	1	1													
Oikeus tutustua asiakirjoihin	4	4					2	1		1	2		1	1	
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1	1													
Rajoittavat toimenpiteet (ulkoinen toiminta)	5	1	2	1	10	10	30	2	12	7	10	4	16	4	4
Sosiaalipolitiikka							1		1						
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus				1	1					1	1				
Toimielimiä koskeva oikeus	1	1					1		1	1	1				
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi										1	1				
Valtiontuki				7	5			2		2		2			
Ympäristö	1			1			2		2				2		
Yhteensä	22	3	18	2	24	22	43	2	23	9	26	5	28	2	32

¹ Unionin yleinen tuomioistuin voi käsitellä asian nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 76 a artiklan perusteella. Kyseistä määräystä sovelletaan 1.2.2001 lukien.

² Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) voimaantulo 1.12.2009 johti tarpeeseen muuttaa kanteen kohteen kuvauksia. Tämän seurauksena ajanjaksoa 2009 koskevia tietoja tarkistettiin.

³ Hakemuksen käsittelyn raukeamista koskevaan ryhmään kuuluvat hakemuksen peruuttaminen, kanteesta luopuminen ja tapaukset, joissa kanne ratkaistaan määräyksellä ennen kuin nopeutettua menettelyä koskeva hakemus on käsitelty.

15. *Muuta* – Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1990–2013)

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ¹	Niiden ratkaisujen prosentuaalinen osuus, joista on valitettu
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	225	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	78	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	338	29 %
2011	158	533	30 %
2012	132	514	26 %
2013	144	510	28 %

¹ Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa – tuomiot, tutkimatta jättämiset, väliitoimimääräykset, määräykset, joissa todetaan lausunnon antamisen rauenneen, paitsi ne, joilla asia on poistettu rekisteristä tai siirretty, ja määräykset, joissa hylätään väliintulohakemus – ja joiden osalta valitusaika on päättynyt tai joista on valitettu.

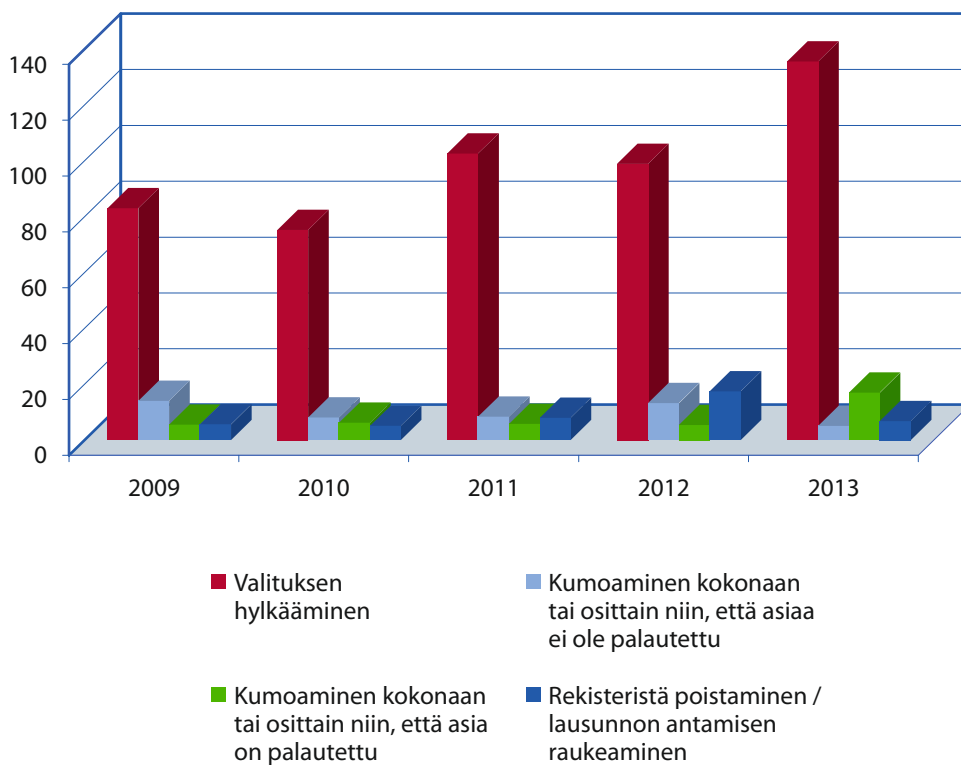
16. Muuta – Valitusten jakautuminen unionin tuomioistuimessa aihealueittain (2009–2013)

	2009			2010			2011			2012			2013		
	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus	Valituksen kohteena olleet päätökset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	Valitusten prosentuaalinen osuus
Valtiontuki	23	51	45 %	17	34	50 %	10	37	27 %	18	52	35 %	16	52	31 %
Kilpailu	11	45	24 %	15	33	45 %	49	90	54 %	24	60	40 %	28	73	38 %
Henkilöstöasiat	1	3	33 %				1	1	100 %						
Immateriaalioikeus	25	153	16 %	32	140	23 %	39	201	19 %	41	190	22 %	38	183	21 %
Muut suorat kanteet	32	119	27 %	34	131	26 %	59	204	29 %	47	208	23 %	62	202	31 %
Valitukset										2		0 %			
Erityiset menettelyt										2	2	100 %			
Yhteensä	92	371	25 %	98	338	29 %	158	533	30 %	132	514	26 %	144	510	28 %

17. *Muuta* – Valitukseen unionin tuomioistuimessa annetut ratkaisut (2013) (tuomiot ja määräykset)

	Valituksen hylkääminen	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	Yhteensä
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	2				2
Henkilöstösäännöt	2				2
Immateriaalioikeus	25	1	2	5	33
Julkiset hankinnat	2				2
Kansanterveys	1				1
Kauppapolitiikka	3		1		4
Kilpailu	33	1	1	1	36
Kuluttajansuoja	1				1
Liikenne	1				1
Maatalous	5				5
Oikeus tutustua asiakirjoihin	4		2		6
Palvelujen tarjoamisen vapaus	1				1
Sosiaalipolitiikka	1				1
Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	3	1			4
Toimielimiä koskeva oikeus	19	1	2		22
Tulliliitto ja yhteinen tullitariffi	2				2
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	9	1	2		12
Valtiontuki	18		5		23
Verotus	1				1
Ympäristö	1				1
Yhteensä	134	5	15	6	160

18. *Muuta* – Valituksiin unionin tuomioistuimessa annetut ratkaisut (2009–2013) (tuomiot ja määräykset)

	2009	2010	2011	2012	2013
Valituksen hylkääminen	83	73	101	98	134
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	12	6	9	12	5
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	4	5	6	4	15
Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	5	4	8	15	6
Yhteensä	104	88	124	129	160

19. *Muuta – Työmäärän kehittyminen (1989–2013)*

Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat

	Vireille tulleet asiat ¹	Ratkaistut asiat ²	Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
2011	722	714	1 308
2012	617	688	1 237
2013	790	702	1 325
Yhteensä	10 740	9 415	

¹ 1989: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 153 asiaa juuri perustetulle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.
1993: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 451 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

1994: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 14 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

2004–2005: yhteisöjen tuomioistuin siirsi 25 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

² 2005–2006: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi 118 asiaa juuri perustetulle virkamiestuomioistuimelle.

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuumioistuimen toiminta vuonna 2013

Virkamiestuumioistuimen presidentti Sean Van Raepenbusch

1. Virkamiestuumioistuimen vuoden 2013 oikeudenkäyntitilastoista käy ilmi, että vireille pantujen kanteiden lukumäärä (160) laski edelliseen vuoteen (178) nähden. Vuosi 2012 oli kuitenkin vuosi, jonka aikana virkamiestuumioistuimessa rekisteröitiin eniten uusia asioita sen perustamisen jälkeen. Vuonna 2013 vireille pantujen asioiden lukumäärä on sitä vastoin verrattavissa vuonna 2011 (159) vireille pantujen asioiden lukumäärään. Se on kuitenkin huomattavasti korkeampi kuin aikaisempina vuosina (139 vuonna 2010, 113 vuonna 2009 ja 111 vuonna 2008).

Erityisesti on korostettava, että ratkaistujen asioiden lukumäärä (184) puolestaan on kasvanut huomattavasti viime vuodesta (121), mikä selittyi sillä, että loppuvuodesta 2011 virkamiestuumioistuimen seitsemästä tuomarista kolme vaihtuivat. Virkamiestuumioistuin on kuitenkin saavuttanut perustamisensa jälkeen lukumääräisesti parhaan tuloksen.

Edellä todetun johdosta vireillä olevien asioiden lukumäärä on laskenut viime vuodesta (211 31.12.2013 ja 235 31.12.2012). Tämä lukumäärä on kuitenkin korkeampi kuin 31.12.2011 (178). Menettelyn keskimääräinen kesto on puolestaan muuttunut vain vähän (14,7 kuukautta vuonna 2013 ja 14,8 kuukautta vuonna 2012)¹.

Virkamiestuumioistuimen presidentti antoi tarkastellun jakson aikana kolme välitoimimääräystä kun taas vuonna 2012 niitä annettiin 11 ja vuonna 2011 seitsemän.

Vuoden 2013 oikeudenkäyntitilastot osoittavat lisäksi, että unionin yleiseen tuomioistuimeen valittiin 56:sta virkamiestuumioistuimen tuomiosta, mikä on enemmän kuin vuonna 2011 (44) ja vuonna 2012 (11). Tältä osin on korostettava, että vuonna 2013 tehdyistä valituksista 22 teki yksi ja sama valittaja. Lisäksi vuonna 2013 ratkaistuista 39 valituksesta 30 hylättiin ja 9 hyväksyttiin kokonaan tai osittain. Kumotuista asioista neljä palautettiin virkamiestuumioistuimeen.

Yhdeksän asiaa saatettiin päätökseen työjärjestyksen 69 artiklassa tarkoitetun sovintoratkaisun myötä. Tältä osin virkamiestuumioistuin palasi vuoden 2011 tasolle (8).

2. On myös todettava, että vuonna 2013 virkamiestuumioistuimen kokoonpanossa tapahtui jälleen muutos, kun yksi uusi tuomari aloitti tehtävissään yhden tuomarin ennenaikaisen tehtävissään lopettamisen johdosta.

3. Jäljempänä esitellään kaikkein merkittävimmät virkamiestuumioistuimen ratkaisut.

¹ Mahdollisesta menettelyn lykkäämisestä aiheutuvaa kestoja ei ole laskettu mukaan.

I Prosessuaaliset kysymykset

Tutkittavaksi ottamisen edellytykset

1 Asianomaiselle vastainen toimi

Virkamiestuumioistuin katsoi asiassa F-130/11, *Verile ja Gergji vastaan komissio*, 11.12.2013 antamassaan tuomiossa, että eläkeoikeuksien siirtämistä koskevissa asioissa kertyneiden eläkevuosien hyvittämistä koskeva ehdotus, jonka toimielimen toimivaltaiset yksiköt toimittavat virkamiehelle hyväksyttäväksi, on yksipuolinen toimi, joka on erotettavissa sen tekemisessä käytetystä menettelystä, ja joka on suoraan seurausta henkilökohtaisesta oikeudesta, joka Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) liitteessä VIII olevan 11 artiklan 2 kohdassa nimenomaisesti myönnetään virkamiehille ja toimihenkilöille heidän unionin palveluksessa aloittamisensa yhteydessä. Näin ollen virkamiestuumioistuin katsoi, että tällainen ehdotus on eläkeoikeuksien siirtämistä hakeneelle virkamiehelle vastainen toimi.

2 Kanteen nostamisen määräaika

Ei ole harvinaista, että virkamiehet tai toimihenkilöt nostavat samasta toimesta peräkkäisiä vaatimuksia. Nämä vaatimukset otetaan tutkittavaksi jos ne on tehty henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa säädettyssä määräajassa. On kuitenkin määriteltävä ajankohta, jona kanteen nostamisen määräaika alkaa. Virkamiestuumioistuin katsoi asiassa F-93/12, *D'Agostino vastaan komissio*, tuomio 23.10.2013, että on otettava huomioon päivä, jona kantaja vastaanotti hallinnon päätöksen, joka koskee kaikkia kantajan määräajassa esittämiä väitteitä. On täsmennettävä, että vaikka jälkimmäinen valitus vastaa sisällöltään ensimmäistä siltä osin kuin siinä ei esitetä uusia vaatimuksia, uusia väitteitä tai uusia todisteita, tämän jälkimmäisen valituksen hylkäämisestä tehty päätöstä on pidettävä vain päätöksenä, jolla vahvistetaan ensimmäisen valituksen hylkääminen, ja kanteen nostamisen määräaika alkaa kyseisestä hylkäämisestä. Jos jälkimmäiseen valitukseen sitä vastoin sisältyy uusia seikkoja ensimmäiseen valitukseen nähden, jälkimmäisen valituksen hylkäämisestä tehty päätös on uusi päätös, joka on tehty sen jälkeen, kun ensimmäisen valituksen hylkäämispäätöstä on tarkasteltu uudelleen jälkimmäisen valituksen valossa, ja kanteen nostamisen määräajat alkavat kulua tästä jälkimmäisestä hylkäämispäätöksestä alkaen.

3 Toimivalta

Virkamiestuumioistuin katsoi yhdistetyissä asioissa F-20/12 ja F-43/12, *Wurster vastaan EIGE*, tuomio 16.9.2013, että hyvä oikeudenhoito edellyttää, että se tarkastelee viran puolesta oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvan perusteen, joka koskee lain soveltamisalan huomioimatta jättämistä siltä osin kuin riidanalainen päätös tehtiin väitetysti sellaisten säännösten nojalla, joita ei sovellettu kantaan. Virkamiestuumioistuin viittasi yhdistettyihin asioihin T-576/93–T-582/93, *Browet ym. vastaan komissio*, tuomio 15.7.1994, ja katsoi, että se laiminlöisi tehtävänsä laillisuusvalvontaa harjoittavana tuomioistuimena, jos se jättäisi toteamatta, että sen edessä riitautettu päätös on tehty sellaisen oikeussäännön perusteella, jota ei voida soveltaa esillä olevassa asiassa, vaikka asianomaiset eivät olisi riitauttaneet kyseistä seikkaa.

4 Menettely

Virkamiestuumioistuin katsoi asiassa F-38/12, *BP vastaan FRA*, tuomio 30.9.2013, jossa sen käsiteltäväksi oli saatettu kanne, johon liittyi rakenteellinen ongelma, ettei sen tehtävänä ole yhdistää viran puolesta kanteessa eri vaatimusten yhteydessä esitettyjä perusteluja, väitteitä ja perusteita. Se katsoi myös, että ensimmäisen päätöksen kumoamista koskevien vaatimusten yhteydessä esitettyä

väitetä ei voida ottaa huomioon sellaisen toisen vaatimuksen tueksi, joka koskee toisen päätöksen kumoamista, siitä huolimatta, että tässä väitteessä asetetaan kyseenalaiseksi tämän viimeksi mainitun pätevyys.

II Asiakysymykset

Päätösten pätevyyden yleiset edellytykset

1 Velvollisuus ratkaista asia henkilökohtaisen ja yksityiskohtaisen arvioinnin perusteella

Virkamiestuumioistuin on useaan kertaan muistuttanut toimielimillä olevasta velvollisuudesta arvioida jokaista asiaa yksityiskohtaisesti ennen päätöksen tekemistä. Asiassa F-13/12, *BR vastaan komissio*, tuomio 19.3.2013, virkamiestuumioistuin korosti, että velvollisuus tarkastella jokaista asiakirja-aineistoa huolellisesti, kokonaan ja puolueettomasti perustuu hyvän hallinnon periaatteeseen sekä huolenpitovelvollisuuteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen. Tästä lähtökohdasta virkamiestuumioistuin katsoi asiassa F-69/11, *BF vastaan tilintarkastustuomioistuin*, tuomio 17.10.2013, että lautakunnan, jonka tehtävänä on virkaa hakeneiden hakijoiden esivalinta, on esiteltävä nimittävälle viranomaiselle kyseisen vaiheen läpäisseiden hakijoiden ansiot, koska nimittävälle viranomaiselle on tarjottava mahdollisuus tietää näiden viimeksi mainittujen arvioinnissa merkitykselliset tekijät ja arvioida niitä itse, jotta se voi tehdä sille kuuluvan lopullisen valinnan. Sitä vastoin se seikka, että tällainen lautakunta ei ole luovuttanut vertailua, jossa otetaan huomioon myös niiden hakijoiden ansiot, jotka eivät läpäisseet kyseistä vaihetta, ei sellaisenaan ole asianomaisille vastainen.

2 Perusteluvelvollisuus

Ei ole harvinaista, että sisäisissä säännöissä annetaan esivalinnasta vastaavan komitean tehtäväksi viranhakijoista laaditun perustellun kertomuksen esitleminen nimittävälle viranomaiselle. Virkamiestuumioistuin katsoi tältä osin edellä mainitussa asiassa *BF vastaan tilintarkastustuomioistuin*, että vaadituissa perusteluissa on oltava kaikki arvioinnissa tarpeelliset seikat, joiden avulla nimittävälle viranomaiselle voi asianmukaisesti käyttää sille nimityksiä koskevissa asioissa kuuluvaa laajaa harkintavaltaa, koska muuten tehdään tyhjäksi tällaiset säännöt. Nimittävän viranomaisen on voitava esivalinnasta vastaavan komitean laatiman, täten perustellun kertomuksen avulla ymmärtää esivalinnasta vastaavan komitean valituista hakijoista tekemää vertailua ja valita tämän jälkeen vertailun päätteeksi se hakija, joka parhaiten soveltuu avointa virkaa koskevassa ilmoituksessa kyseessä oleviin tehtäviin.

Virkamiestuumioistuin korosti asiassa F-41/12, *Scheefer vastaan parlamentti*, tuomio 6.3.2013, että perusteluita ei voida pitää puutteellisina sillä perusteella, ettei niissä oteta kantaa yksityiskohtiin. Perustelut ovat nimittäin riittävät, kun niissä esitetään tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joilla on olennainen merkitys päätöksen systematiikan kannalta, joten hallinnolla ei ole velvollisuutta ilmoittaa perusteita perusteilleen.

Sitä vastoin oikeuskäytännössä asetetaan joskus hallinnolle vahvistettu perusteluvelvollisuus.

Asiassa F-46/11, *Tzirani vastaan komissio*, 11.7.2013 annetun tuomion sanamuodon mukaan asian laita on täten sellaisten päätösten osalta, joissa saatetaan päätökseen ilman jatkotoimia tutkimus, joka on pantu vireille työpaikkakiusaamisen vuoksi tehdyn avustamispyynnön perusteella. Virkamiestuumioistuin katsoi tässä tuomiossa, että toisin kuin sellaisten hallinnollisten toimien valtaosa,

jotka voivat olla virkamiehelle vastaisia, tällaiset päätökset tehdään tosiseikkojen osalta erityisesti tilanteessa. Kun kiusaamistilanne on näytetty toteen, sille on usein ominaista sen kesto ja sen äärimmäisen vahingolliset vaikutukset uhrin terveydentilaan. Lisäksi tällainen tilanne ei vaikuta pääasiallisesti virkamiehen taloudellisiin etuihin tai uraan, vaan se aiheuttaa vahinkoa persoonalle, ihmisarvolle ja fyysiselle tai henkiselle koskemattomuudelle.

Virkamiestuumioistuin katsoi samassa tuomiossa myös, että koska kantelija oli vakuuttunut siitä, että hän oli joutunut kiusaamisen uhriksi, huolenpitovelvollisuus edellyttää, että henkilöstönsääntöjen 25 artiklan toisessa kohdassa asetettua velvollisuutta on tulkittava suppeasti. Näin ollen toimielimen on perusteltava avustamispyynnön hylkäämispäätös mahdollisimman perusteellisesti ilman, että kantelija joutuu odottamaan valitukseen annettavaa vastausta saadakseen tietää sen perustelut.

3 Kumoamistuomion täytäntöönpano

Virkamiestuumioistuin korosti asiassa F-103/12, *Doyle vastaan Europol*, asiassa F-104/12, *Hanschmann vastaan Europol* ja asiassa F-105/12, *Knöll vastaan Europol*, 5.11.2013 antamissaan kolmessa tuomiossa, että kun unionin tuomioistuinten tuomiolla kumotaan hallinnon tekemä päätös puolustautumisoikeuksien loukkaamisen vuoksi, asianomaisen hallintoviranomaisen tehtävänä on osoittaa, että se on toteuttanut kaikki mahdolliset toimenpiteet, joilla tämän lainvastaisuuden vaikutuksia voidaan lievittää. Hallinto ei näin ollen voi vain todeta, ettei puolustautumisoikeuksien loukkaamisen uhria ole enää mahdollista palauttaa tilanteeseen, jossa hän voi vedota puolustautumisoikeuksiinsa. Tällaisen toimintatavan hyväksyminen vastaa sitä, että tehdään tyhjäksi velvollisuus taata näiden oikeuksien noudattaminen ja panna täytäntöön tuomio, jossa niiden laiminlyönti todetaan. Kumoamistuomion perusteella voidaan maksaa korvausta vain sellaisessa tilanteessa, jossa asianomaisesta hallintoviranomaisesta riippumattomista syistä on puolustautumisoikeuksien loukkaamisen lieventäminen objektiivisesti vaikeaa tai jopa mahdotonta.

Virkamiesten ja toimihenkilöiden ura

Unionin tuomioistuimet katsovat, että kilpailun valintalautakunnalla on laaja harkintavalta, kun se tarkastaa, onko hakija suorittanut kilpailussa kyseessä olevalle alalle soveltuvan tutkinnon tai kun se tarkastaa saavutetun työkokemuksen luonteen ja keston. Virkamiestuumioistuimen on näin ollen rajoitettava arviointinsa sen tarkastamiseen, ettei tämän harkintavallan käyttämisessä ole tapahtunut ilmeistä arviointivirhettä. Virkamiestuumioistuin täydensi tätä oikeuskäytäntöä asiassa F-97/12, *Thomé vastaan komissio*, tuomio 7.10.2013, jossa se katsoi, että kun kysymys koskee sitä, tunnustetaanko hakijan tutkintotodistus sen myöntäneen valtion lainsäädännössä, tai sitä, täyttääkö se tämän lainsäädännön kannalta kilpailuilmoituksessa vaaditun tason, valintalautakunnan tai nimittävän viranomaisen valituksen perusteella kansallisesta lainsäädännöstä tekemä tulkinta ei kuulu sen laajaan harkintavaltaan siten, että unionin tuomioistuinten on valvottava sitä kokonaisvaltaisesti.

Lisäksi oikeuskäytännössä on katsottu, että kun nimittävä viranomainen saa kilpailuilmoituksen julkaisemisen jälkeen tietoonsa, että asetetut vaatimukset ovat korkeammat kuin mitä yksikön etu edellyttää, se voi joko jatkaa menettelyä ottamalla tarvittaessa palvelukseen alun perin aiottua vähäisemmän määrän kilpailun läpäisseitä hakijoita, tai aloittaa kilpailumenettelyn uudelleen kumoamalla alkuperäisen kilpailuilmoituksen ja korvaamalla sen oikaistulla kilpailuilmoituksella. Virkamiestuumioistuin täsmensi asiassa F-125/11, *Mendes vastaan komissio*, tuomio 13.3.2013 ja asiassa F-93/1, *Taghani vastaan komissio*, tuomio 21.3.2013, ettei nimittävä viranomainen voi menettelyn aikana muuttaa tiettyjen kokeiden lukuina ilmaistua arviointia koskevia sääntöjä lisätäkseen sellaisten hakijoiden määrää, jotka ovat saaneet kyseessä olevista kokeista vähimmäisarvosanan.

Tällainen toimintatapa nimittäin heikentää alkuperäisten sääntöjen mukaan järjestetyt kokeet läpäisseiden hakijoiden mahdollisuuksia päästä parhaiden hakijoiden joukkoon. Virkamiestuumioistuin katsoi tältä osin, että kyseessä olevan muutoksen soveltaminen hakijoihin on ristiriidassa luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden kanssa siltä osin kuin he saattoivat perustellusti odottaa, että arviointeihin hyväksytyt hakijat valitaan vain niistä hakijoista, jotka olivat saaneet valintakokeista vaaditun vähimmäispistemäärän kilpailuilmoituksessa vahvistettujen arviointia koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

Virkamiesten ja toimihenkilöiden oikeudet ja velvollisuudet

1 Ikään perustuvan syrjinnän kielto

Virkamiestuumioistuimelle on esitetty kysymys siitä, merkitseekö se, että ura-alueen alimpaan palkkaluokkaan nimitetään kilpailun läpäissyt hakija, joka on saavuttanut toimielinten ulkopuolella huomattavan työkokemuksen, ikään perustuvaa syrjintää, koska asianomainen ei voi saavuttaa samaa urakehitystä kuin nuoremmat hakijat. Virkamiestuumioistuin katsoi tältä osin asiassa F-133/11, *BV vastaan komissio*, tuomio 12.12.2013, että kun kilpailuilmoituksessa, joka on julkaistu virkamiesten ottamiseksi palvelukseen tiettyyn palkkaluokkaan, edellytetään hakijoilta, että he täyttävät työkokemusta koskevan vähimmäisvaatimuksen, on katsottava, että tämän kilpailun hakijat ovat heidän iästään ja aikaisemmasta työkokemuksestaan riippumatta samassa tilanteessa palkkaluokan määrittämisen osalta. Virkamiestuumioistuin myönsi, että tällaisen kilpailun läpäisseet hakijat, joista on tullut EU-virkamiehiä sen jälkeen, kun he ovat saavuttaneet toimielinten ulkopuolella huomattavan työkokemuksen, eivät voi saavuttaa samaa urakehitystä kuin sellaiset kilpailun läpäisseet hakijat, jotka ovat aloittaneet virkamiehinä nuorempina, koska ensin mainittujen ura tulee lähtökohtaisesti olemaan lyhyempi kuin viimeksi mainittujen. Virkamiestuumioistuin korosti, että tämä tosiseikka ei kuitenkaan merkitse ikään perustuvaa syrjintää vaan liittyy jokaisen kilpailun läpäisseen henkilön henkilökohtaisiin olosuhteisiin.

2 Sukupuoleen perustuva syrjintä

Äitiysloman tarkoitus on yhtäältä naisen raskaudenaikaisen ja -jälkeisen biologisen tilan ja toisaalta naisen ja lapsen välillä raskauden ja synnytyksen jälkeen vallitsevan erityisen suhteen suojeleminen. Asiassa F-86/12, *Haupt-Lizer vastaan komissio*, tuomio 11.7.2013, virkamiestuumioistuin totesi kuitenkin, että kun unionin lainsäätäjä rajoitti sen jakson keston, jonka aikana nainen on velvollinen olemaan tekemättä työtä, synnytystä edeltäviin ja sen jälkeisiin kahteen viikkoon, se ei aikonut olettaa, että asianomaiselle henkilölle on tehty mahdottomaksi kaikki ammatillinen toiminta niiden muiden viikkojen aikana, josta äitiysloma muodostuu. Koska kantajalle oli ilmoitettu tämän kahden viikon jakson jälkeen, että hänet oli merkitty sen kilpailun varallaololuetteloon, johon hän oli osallistunut, ja koska hänellä ei ollut erityisiä lääketieteellisiä olosuhteita, virkamiestuumioistuin kieltäytyi käsiteltävässä asiassa katsomasta, että äitiysloma oli esteenä toimenpiteille, jotka tähtäsivät palvelukseen ottamiseen. Vaikka kantajalla siis oli oikeus omistautua täysin lapselleen äitiysloman ajaksi, hän ei kuitenkaan voinut tämän valinnan perusteella väittää, että häneen oli kohdistettu sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Lisäksi virkamiestuumioistuin katsoi tässä samassa tuomiossa, että se että kantaja käytti oikeuttaan vanhempainlomaan, ei voinut olla esteenä sille, että hän osallistuu palvelukseen ottamista koskevaan menettelyyn, ja tämän vanhempainloman huomioon ottamisesta kieltäytyminen ei merkinnyt sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Virkamiestuumioistuin katsoi tältä osin, että mahdollisuus ottaa huomioon vanhempainloma koskee sekä naisia että miehiä ja että vanhempainlomaa koskeva suoja oli suppeampi kuin äitiyslomaa koskeva suoja.

3 Työpaikkakiusaaminen

Virkamiestuumioistuin katsoi asian F-52/05, *Q vastaan komissio*, tuomio 9.12.2008 (kumottu eri kysymyksen osalta unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-80/09 P, *komissio vastaan Q*, tuomio 12.7.2011), kanssa samansuuntaisesti edellä mainitussa asiassa *Tzirani vastaan komissio*, että päätöksellä lopettaa ilman jatkotoimenpiteitä sellaisen avustamispyynnön käsittely, joka perustuu työpaikkakiusaamista koskevalle väitteelle, rikotaan henkilöstösääntöjen 12 a artiklan 3 kohtaa, kun se perustuu muun muassa sille, ettei oletetulla työpaikkakiusaajalla ollut pahansuopaa tarkoitusta. Virkamiestuumioistuin katsoi samassa tuomiossa, että henkilöstösääntöjen 25 artiklan toisessa alakohdassa ei edellytetä, että avustamispyynnön tehneelle henkilölle toimitetaan hallinnollisen tutkimuksen perusteella laadittu lopullinen kertomus tai tässä yhteydessä toteutettujen kuulemisien perusteella laaditut pöytäkirjat. Yhdessäkään henkilöstösääntöjen säännöksessä ei kuitenkaan kielletäkään tätä toimittamista edellyttäen, ettei syytteeseen asetettujen henkilöiden ja tutkimuksen yhteydessä todistaneiden henkilöiden etujen suojaamisesta muuta johdu.

Henkilöstösääntöjen 12 a artiklassa, jota sovelletaan sopimussuhteisiin toimihenkilöihin, säädetään, että toimielin ei saa aiheuttaa heille haittaa jos he ovat joutuneet työpaikkakiusaamisen uhreiksi. Virkamiestuumioistuin katsoi kuitenkin edellä mainitussa asiassa *D'Agostino vastaan komissio*, että tällä säännöksellä pyritään vain suojaamaan virkamiehiä ja toimihenkilöitä kaikenlaiselta työpaikkakiusaamiselta ja sukupuoliselta häirinnältä siten, ettei siinä voida asettaa toimielimelle estettä sopimukseen perustuvan työsuhteen päättämiselle sellaisen perustellun syyn vuoksi, joka liittyy yksikön etuun, mutta joka ei mitenkään liity kiusaamiseen tai häirintään.

4 Turvallisuusluokiteltuihin tietoihin tutustuminen

Virkamiestuumioistuin lausui asiassa F-122/12, *Arguelles Arias vastaan neuvosto*, tuomio 21.11.2013, ensimmäisen kerran neuvoston päätöksen 2011/292² tulkinnasta. Virkamiestuumioistuin katsoi, että ainoastaan nimittävällä viranomaisella tai työsopimusten tekemiseen toimivaltaisella viranomaisella on oikeus päättää toimivaltaisten kansallisten viranomaisten suorittaman turvallisuustutkinnan päätteeksi neuvoston työntekijöiden henkilöturvallisuusselvityksen myöntämisestä tai epäämisestä. Koska neuvoston nimittävä viranomainen tai työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen ei ole sidottu kansallisten viranomaisten suorittaman turvallisuustutkinnan tuloksiin, sillä ei ole velvollisuutta myöntää asianomaiselle henkilölle henkilöturvallisuusselvitystä jos tämä henkilö on mahdollisesti haavoittuvainen, ja se säilyttää näin ollen mahdollisuuden evätä henkilöturvallisuusselvityksen toimielimille kuuluvan ennalta varautumista koskevan velvollisuuden nojalla.

5 Yhteistyö- ja lojaalisuusvelvollisuus

Virkamiestuumioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa *Arguelles Arias vastaan neuvosto* myös, että kantaja oli laiminlyönyt lojaalisuus- ja yhteistyövelvollisuuttaan toimieliimeen työnantajana, kun hän oli kieltäytynyt luovuttamasta toimielimelle kansalliselle viranomaiselle toimittamia asiakirjoja, jotka voivat osoittaa, että kansallisen viranomaisen myönteinen päätös oli perusteltu, vaikka kantaja oli ainoa henkilö, joka kykeni toimittamaan nämä asiakirjat toimielimelle.

² Turvallisuussäännöistä EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamiseksi 31.3.2011 tehty neuvoston päätös 2011/292/EU (EUVL L 141, s. 17).

6 Potilastietojen saatavuus

Virkamiestuomioistuin katsoi asiassa F-84/12, *CN vastaan neuvosto*, tuomio 16.9.2013, ettei henkilöstösääntöjen 26 a artiklan voida katsoa olevan ristiriidassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan b alakohdan kanssa, koska kyseisessä 26 a artiklassa myönnetään, että virkamiehillä on oikeus tutustua omiin potilastietoihinsa ja koska siinä täsmennetään, että tätä tutustumisoikeutta käytetään jokaisen tuomioistuimen päättämien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan. Perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ei nimittäin edellytetä, että virkamiehillä on joka tapauksessa oltava oikeus tutustua suoraan heitä koskeviin potilastietoihin, vaan siinä avataan mahdollisuus epäsuoralle tutustumisoikeudelle, kun se on perusteltua luottamuksellisuutta ja salsapitovelvollisuutta koskevien perusteltujen intressien vuoksi.

Virkamiesten palkkajärjestely ja sosiaaiedut

1 Päiväraha

Virkamiestuomioistuin katsoi asiassa F-10/12, *Infante García-Consuegra vastaan komissio*, tuomio 19.3.2013, että henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun päivärahan myöntämiselle on asetettu kaksi edellytystä: yhtäältä asuinpaikan on vaihduttava henkilöstösääntöjen 20 artiklan mukaisten velvollisuuksien täyttämistä varten, ja toisaalta henkilölle on pitänyt aiheutua kustannuksia tai haittaa siitä, että hän on joutunut matkustamaan tai asettautumaan väliaikaisesti asemapaikkaan. Päivärahan myöntämisen edellytyksenä ei ole, että asianomainen virkamies voi perustella joutuneensa säilyttämään väliaikaisesti lähtöpaikkakunnallaan tai aikaisemmassa asemapaikassaan asunnon, josta on aiheutunut hänelle kustannuksia. Ei myöskään voida katsoa, että vain sellaisten henkilöiden, joilla on toimielinten kanssa epävarma työsuhte, voidaan katsoa asettautuvan asemapaikan paikkakunnalle väliaikaisesti niin kauan, kun muuttoa ei ole tapahtunut, koska muutoin virkamiehiltä suljettaisiin automaattisesti pois mahdollisuus päivärahaan, mikä merkitsisi henkilöstösääntöjen rikkomista. Virkamiestuomioistuin täsmensi samassa tuomiossa vielä, että koska edellä mainitut edellytykset ovat kumulatiiviset, asianomaisen virkamiehen tehtävänä on esittää näyttöä siitä, että hänelle on aiheutunut kuluja tai haittaa siitä, että hän on joutunut matkustamaan tai asettautumaan väliaikaisesti asemapaikkaan. Hallinnon on kuitenkin kunnioitettava asianomaisen valintaa siitä, missä hän asuu sen ajan, joka on tarpeen vakituise asuinpaikan etsimistä varten uudella asemapaikalla. Näin ollen hallinnon asiana ei ole asettaa kyseenalaiseksi virkamiehen valintaa paitsi jos on olemassa vakavia epäilyjä ja ilmeisiä osoituksia siitä, etteivät väitetyt kustannukset ja asianomaisen todellinen tilanne vastaa todellisuudessa toisiaan.

2 Sairausvakuutus

Virkamiestuomioistuin totesi asiassa F-104/10, *de Pretis Cagnodo ja Trampuz de Pretis Cagnodo vastaan komissio*, tuomio 16.5.2013, ettei henkilöstösääntöjen 72 artiklassa tarkoitetussa virkamiesten yhteisessä sairausvakuutussäännöstössä (jäljempänä yhteinen säännöstö) tai komission antamissa yleisissä täytäntöönpanosäännöksissä aseteta yhteisen säännöstön mukaisesti vakuutetuille henkilöille velvollisuutta hankkia asianmukaista kustannusarviota ja toimittamaan sitä maksutoimistolle tulevaa sairaalahoitoa koskevan maksusitoumuspyynnön kanssa. Samalla tavoin virkamiestuomioistuin katsoi, ettei sairaalahoitoon liittyvien majoituskulujen enimmäismäärää ole vahvistettu, koska sovellettavissa säännöissä säädetään vain, ettei kulujen sitä osaa voida korvata, jota pidetään kulujen alkuperämaan normaaliin kustannustasoon nähden kohtuuttomana.

Virkamiestuomioistuin katsoi samassa asiassa, että komission on hallinnoitava yhteistä sairausvakuutusjärjestelmää hyvän hallinnon periaatteen mukaisesti. Kun majoituskulut ovat kohtuuttomat komission ja laajemmin maksutoimistojen on ennen laskun maksamista, ja vaikka maksusitoumus

on annettu, pyydyttävä huolellisuusvelvollisuuden nojalla sairaalalta kirjallisia tietoja ja ilmoitettava vakuutetulle ongelmasta. Jos tätä ei tehdä, maksutoimistot eivät voi jättää vakuutetun maksettavaksi kohtuuttomana pidettyä summaa.

Virkamiestuumioistuin on myös täsmentänyt yhteisen säännösten 23 artiklassa säädetyn lääketieteellisen lautakunnan tehtävää ja siihen kohdistamansa valvonnan laajuutta. Virkamiestuumioistuin muistutti asiassa F-111/12, *Nardone vastaan komissio*, tuomio 2.10.2013, että lääketieteellisen lautakunnan tehtäviin kuuluu lääketieteellisten kysymysten arvioiminen objektiivisesti ja riippumattomasti, ja että tämä tehtävä edellyttää yhtäältä, että sillä on hallussaan kaikki tiedot, jotka voivat olla sille hyödyllisiä, ja toisaalta, että se voi käyttää harkintavaltaansa vapaasti. Unionin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia vain sen varmistamiseen, että yhtäältä kyseinen lautakunta muodostettiin ja toimi sääntöjenmukaisella tavalla, ja että toisaalta sen lausunto on sääntöjenmukainen ja muun muassa, että se on asianmukaisesti perusteltu. Virkamiestuumioistuin täsmensi samassa tuomiossa, että kun lääketieteellisen lautakunnan käsiteltäväksi on saatettu monitahoisia lääketieteellisiä kysymyksiä, jotka koskevat muun muassa vaikeasti tehtävää taudinmäärittelyä, tämän viimeksi mainitun on ilmoitettava lausunnossaan asiakirja-aineiston seikat, joihin se tukeutuu, ja täsmennettävä, mikäli huomattavia eroja ilmenee, mistä syistä sen päätös eroaa tietyistä aikaisemmista ja merkityksellisistä lääketieteellisistä kertomuksista, jotka ovat asianomaisen kannalta edullisempia. Virkamiestuumioistuin katsoi edelleen samassa tuomiossa, että lääketieteellinen lautakunta on noudattanut perustelujen, johdonmukaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia kun se ottaa aluksi kantaa siihen, ovatko kantajan väittämät sairaudet ja vaivat todistettu lääketieteellisesti, ja tekee tämän riittävän selvästi ja yksiselitteisesti, jotta voidaan arvioida toteamuksia, joita kertomuksen tekijät käyttivät perusteena, kun se seuraavaksi ottaa kantaa – myös riittävän selvästi ja yksiselitteisesti – siihen, ovatko nämä sairaudet ja vaivat mahdollisesti aiheutuneet tapaturmasta, ja lopuksi, kun lääketieteellisen lautakunnan lausunnon perusteella on mahdollista muodostaa ymmärrettävä yhteys siinä olevien lääketieteellisten toteamusten ja jokaisen sen päätelmän välillä.

3 Eläkkeet

Edellä mainitussa asiassa *Verile ja Gjerji vastaan komissio* virkamiestuumioistuin täsmensi eläkeoikeuksien siirtämistä useilta osin. Kun unionissa saavutettuja eläkeoikeuksia siirretään kansalliseen eläkejärjestelmään (jäljempänä "ulossiirto"), henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 1 kohdassa säädetään, että asianomaisella virkamiehellä on oikeus siirittää "unionilta saamiaan vanhuuseläkeoikeuksia varsinaisena siirtopäivänä vastaava vakuutusmatemaattinen arvo". Jos sitä vastoin siirretään jäsenvaltiossa saavutettuja eläkeoikeuksia unionin eläkejärjestelmään (jäljempänä "sisäänsiirto"), saman säännöksen 2 kohdassa säädetään, että asianomaisella virkamiehellä on mahdollisuus suorittaa unionille "varsinaisen siirtohetken mukaan vakuutusmatemaattisesti laskettu pääoma, joka edustaa hänen [siinä kansallisessa tai kansainvälisessä järjestelmässä, jossa hän oli tähän saakka vakuutettu,] kartuttamiaan eläkeoikeuksia". Ulosiirron tapauksessa siirretty rahasumma on unionissa saavutettujen oikeuksien "vakuutusmatemaattinen arvo". "Sisäänsiirron" tapauksessa siirretty rahasumma on "vakuutusmatemaattisesti laskettu pääoma" eli rahasumma, joka edustaa aineellisesti kansallisessa tai kansainvälisessä eläkejärjestelmässä saavutettuja eläkeoikeuksia, sellaisena kuin niiden vakuutusmatemaattinen arvo on laskettu varsinaisena siirtohetkenä.

Virkamiestuumioistuin katsoi tässä asiayhteydessä, että henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu "vakuutusmatemaattinen arvo" ja saman artiklan 2 kohdassa tarkoitettu "vakuutusmatemaattisesti laskettu pääoma" ovat kaksi oikeudellisesti erillistä käsitettä, jotka kumpikin kuuluvat toisistaan riippumattomiin järjestelmiin. "Vakuutusmatemaattinen arvo" on nimittäin henkilöstösäännöissä itsenäinen, unionin eläkejärjestelmän oma käsite. Se määritellään henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevassa 8 artiklassa "virkamiehelle kertyvien [vanhuuseläke-] etuuksien pääoma-arvona, joka on laskettu [henkilöstösääntöjen] liitteessä XII olevassa 9 artiklassa

mainitun kuolevuustaulukon ja 3,1 prosentin vuotuisen koron perusteella, jota voidaan tarkistaa [henkilöstösääntöjen] liitteessä XII olevassa 10 artiklassa säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan". Henkilöstösäännöissä ei sitä vastoin määritellä "vakuutusmatemaattisesti laskettua pääomaa", eikä henkilöstösäännöissä myöskään säädetä sen laskumenetelmästä, koska sen laskeminen ja tämän laskemisen valvontaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt kuuluvat asianomaisten kansallisten tai kansainvälisten viranomaisten yksinomaiseen toimivaltaan. Kun on kyse toimivaltaisten kansallisten tai kansainvälisten viranomaisten suorittamasta laskutoimituksesta, joka koskee "vakuutusmatemaattisesti lasketun pääoman" "sisäänsiirtämistä", tämä pääoma määritellään sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella ja tässä lainsäädännössä määriteltyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, tai kun kyseessä on kansainvälinen järjestö sen omien sääntöjen perusteella eikä henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevan 8 artiklan perusteella ja tässä säännöksessä vahvistetun korkokannan perusteella. Edellä todetun valossa virkamiestuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 1324/2008³ 2 artiklaa, jossa muutetaan henkilöstösääntöjen liitteessä VIII olevassa 8 artiklassa säädettyä korkokantaa "ulossiirtoja" varten, ei tule ottaa huomioon virkamiesten tai toimihenkilöiden ennen unionin palveluksessa aloittamista saavuttamia eläkeoikeuksia vastaavan pääoman laskemista varten, ja ettei asianomaisten kansallisten tai kansainvälisten viranomaisten tule välttämättä ottaa sitä huomioon kun ne laskevat kyseisen vakuutusmatemaattisen pääoman, joka niillä on velvollisuus siirtää.

Asiassa F-15/10, *Andres ym. vastaan EKP*, tuomio 11.12.2013, virkamiestuomioistuin sovelsi lisäksi oikeuskäytäntöä, jonka mukaan virkamies voi vedota saavutettuun oikeuteen vain jos tosiseikka, johon hänen oikeutensa perustuu, on tapahtunut henkilöstösääntöjen mukaisen sellaisen järjestelmän aikana, joka edelsi tähän järjestelmään tehtyjä muutoksia. Näin ollen, kun toimihenkilö voi sen seikan perusteella, että hän on täyttänyt 60 vuotta, vaatia, että hänen eläkeoikeutensa myönnetään hänelle välittömästi ja että hänelle maksetaan eläkettä, eläkeoikeus perustuu siihen seikkaan, että toimihenkilö on saavuttanut tämän iän, eikä työntekijä voi vedota aikaisemmassa eläkejärjestelmässä saavutettuun oikeuteen, koska hän ei ollut saavuttanut tätä ikää eläkejärjestelmän muuttamisen ajankohtana.

Lopuksi eläkeoikeuden vahvistamisen ja siitä seuraavien suoritusten maksamisen välillä on selkeä ero. Tähän eroon nähden on katsottu, ettei saavutettua oikeutta ole loukattu kun tosiasiallisesti maksetuissa summissa tapahtuneet muutokset ovat seurausta eläkkeisiin eläkkeensaajien asuinaan mukaan sovellettavista korjauskertoimista, koska nämä muutokset eivät loukkaa varsinaista eläkeoikeutta. Virkamiestuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa *Andres ym. vastaan EKP*, että tätä oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa myös eläkkeiden muuntamista koskeviin tekijöihin, joita käytetään tosiasiallisesti maksettavien suoritusten laskemista varten, koska eläkeoikeudet eivät sellaisinaan muodostu näistä tekijöistä.

Sopimuksia koskevat riita-asiat

Virkamiestuomioistuin muistutti edellä mainitussa asiassa *BR vastaan komissio*, että toimielimellä on usein laaja harkintavalta paitsi yksittäistapauksissa, myös sellaisen yleisen käytännön yhteydessä, joka on muodostunut tarvittaessa yleisesti sovellettavassa sisäisessä päätöksessä, jossa toimielin rajoittaa harkintavaltansa käyttämistä. Virkamiestuomioistuin on kuitenkin muistuttanut myös, että tällaisesta sisäisestä päätöksestä ei voi olla seurauksena, että toimielin luopuu kokonaan sille Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavien palvelussuhteen ehtojen (jäljempänä

³ Euroopan yhteisöjen virkamiesten ja muun henkilöstön eläkejärjestelmän maksuosuuden mukauttamisesta 1 päivästä heinäkuuta 2008 18.12.2008 annettu neuvoston asetusta (EY, Euratom) N:o 1324/2008 (EUVL L 345, s. 17).

palvelussuhteen ehdot) 8 artiklan ensimmäisessä alakohdassa myönnetystä toimivallasta tehdä tai uusia, tilanteen mukaan, palvelussuhteen ehtojen 2 artiklan b tai d alakohdassa tarkoitettu väliaikaisen toimihenkilön työsopimus enintään kuuden vuoden ajaksi. Lisäksi virkamiestuuomioistuin katsoi edellä mainitussa tuomiossa, ettei työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen voi luopua sille palvelussuhteen ehtojen 8 artiklan toisessa alakohdassa myönnetystä harkintavallasta soveltamalla mekaanisesti niin kutsuttua ”kuuden vuoden” sääntöä, josta säädetään 28.4.2004 tehdyn komission päätöksen 3 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan muun kuin vakituisen työntekijän palveluiden suorituksen yhteenlaskettu kesto, johon lasketaan mukaan kaikki sopimukset tai tehtävät, on enintään kuusi vuotta 12 vuoden jakson aikana. Tämän säännön mekaanisella soveltamisella ei erityisesti voida perustella työntekijän palvelukseen ottamista lyhyemmän jakson ajaksi kuin mikä palvelussuhteen ehtojen 8 artiklan toisessa alakohdassa sallitaan. Luopuen täten tästä harkintavallasta työsopimusten tekemiseen toimivaltainen viranomainen loukkaa väitetyksi hyvän hallinnon periaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja laiminlyö huolenpitovelvollisuutta.

Lisäksi komissio aikoi edellä mainitussa asiassa *D’Agostino vastaan komissio* vedota siihen seikkaan, että nimittävällä viranomaisella olisi pitänyt olla erityisen tärkeä intressi kantajan työsopimuksen uusimiseen, koska siltä olisi edellytetty sovellettavassa lainsäädännössä, että se uusii kyseisen sopimuksen toistaiseksi voimassa olevana. Virkamiestuuomioistuin katsoi tuomiossaan, että toimielin ei kuitenkaan voi oikeudellista virhettä tekemättä katsoa, että yksikön intressi työntekijän työsopimuksen uusimiseen tai uusimatta jättämiseen ei voi perustua henkilöstösääntöjen mukaisiin velvollisuuksiin, joita sen on noudatettava kyseisen sopimuksen uusimisen tapauksessa, vaan sen on perustuttava kyseisen yksikön tarpeisiin.

Virkamiestuuomioistuin katsoi kuitenkin edellä mainitussa asiassa *Scheefer vastaan parlamentti*, että määräaikaisen työsopimuksen luokitteleminen uudelleen toistaiseksi voimassa olevaksi työsopimukseksi, joka merkitsee palvelussuhteen ehtojen 8 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaisesti toimielimelle määrättyä seuraamusta siitä, että se on tehnyt kantajan kanssa useita peräkkäisiä työsopimuksia, ei kuitenkaan estä toimielintä päättämästä työsopimusta palvelussuhteen ehtojen 47 artiklan c kohdan i alakohdassa säädetyn edellytyksin. Toistaiseksi voimassa olevien työsopimusten tekeminen ei nimittäin tarjoa työntekijälle, jonka kanssa nämä sopimukset tehdään, virkamieheksi nimittämiseen liittyvää pysyvyyttä.

B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 8.10.2013)

Vasemmalta oikealle:

Tuomarit K. Bradley ja E. Perillo; jaoston puheenjohtaja H. Kreppel; presidentti S. Van Raepenbusch; jaoston puheenjohtaja M. I. Rofes i Pujol; tuomarit R. Barents ja J. Svenningsen; kirjaaja W. Hakenberg.

1 Virkamiestuumioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Sean Van Raepenbusch

syntynyt 1956, oikeustieteen loppututkinto Université Libre de Bruxellesista (1979), kansainvälisen oikeuden jatkotutkinto (Bryssel, 1980), oikeustieteen tohtori (1989), Société Anonyme du Canal et des Installations Maritimes de Bruxellesin oikeudellisen osaston päällikkö (1979–1984), Euroopan komission sosiaaliasioiden pääosaston virkamies (1984–1988), komission oikeudellisen osaston jäsen (1988–1994), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1994–2005), Charleroin yliopiston kansainvälisen ja eurooppalaisen sosiaalioikeuden luennoitsija (1989–1991), Mons-Hainaut'n yliopiston eurooppaoikeuden luennoitsija (1991–1997), Liègen yliopiston eurooppalaisen virkamies-oikeuden (1989–1991) sekä unionin toimielimiä koskevan oikeuden (1995–2005) ja eurooppalaisen sosiaalioikeuden (2004–2005) luennoitsija, kirjoittanut useita julkaisuja eurooppalaisesta sosiaalioikeudesta ja unionin valtiosääntöoikeudesta, virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2005–, virkamiestuumioistuimen presidentti 7.10.2011–

Horstpeter Kreppel

syntynyt 1945, opintoja Berliinin sekä Münchenin ja Frankfurt-am-Mainin yliopistoissa (1966–1972), ensimmäinen oikeustieteen tutkinto (1972), tuomioistuinharjoittelu Frankfurt-am-Mainissa (1972–1973 ja 1974–1975), opintoja Bruggen Collège d'Europessa (1973–1974), toinen oikeustieteen tutkinto (Frankfurt-am-Main, 1976), liittovaltion työvoimatoimiston virkamies ja asianajaja (1976), Hessenin osavaltion työoikeuden tuomari (1977–1993), Frankfurt-am-Mainin sosiaalialan ammattikorkeakoulun ja Wiesbadenin hallinnollisen ammattikorkeakoulun luennoitsija (1979–1990), Euroopan komission oikeudellisen osaston kansallinen asiantuntija (1993–1996 ja 2001–2005), Saksan liittotasavallan Madridin-suurlähetystön työasioista vastaava attasea (1996–2001), tuomari Frankfurt-am-Mainissa (helmi–syyskuu 2005), virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2005–

Irena Boruta

syntynyt 1950, oikeustieteen loppututkinto Wrocławin yliopistosta (1972), oikeustieteen tohtori Łodzin yliopistosta (1982), Puolan asianajajaliiton jäsen (1977–), Paris X -yliopiston (1987–1988) ja Nantesin yliopiston (1993–1994) vieraileva tutkija, Solidarnoscin asiantuntija (1995–2000), Łodzin yliopiston eurooppalaisen työ- ja sosiaalioikeuden professori (1997–1998 ja 2001–2005), Varsovan kauppakorkeakoulun dosentti (2002), Varsovan Cardinal Stefan Wyszyński -yliopiston työ- ja sosiaaliturvaoikeuden professori (2002–2005), työ- ja sosiaaliasioista vastaava varaministeri (1998–2001), Puolan EU-jäsenyyttä valmistelleen neuvottelukunnan jäsen (1998–2001), Puolan hallituksen edustaja Maailman työjärjestössä (1998–2001), kirjoittanut useita teoksia eurooppalaisesta työ- ja sosiaalioikeudesta, virkamiestuumioistuin tuomari 6.10.2005–7.10.2013.

Maria Isabel Rofes i Pujol

syntynyt 1956, licenciatura en derecho -tutkinto Barcelonan yliopistosta (1981), erikoistunut kansainväliseen kauppaan Meksikossa (1983), Euroopan integraatioon liittyviä opintoja Barcelonan kauppakamarissa (1985), eurooppaoikeuden opintoja Escola d'Administració Pública de Catalunyassa (1986), Generalitat de Catalunyan teollisuus- ja energiaministeriön oikeudellisen osaston virkamies (huhtikuu 1984 – elokuu 1986), Barcelonan asianajajayhdistyksen jäsen (1985–1987), yhteisöjen tuomioistuimen tutkimus- ja dokumentaatio-osaston hallintovirkamies ja johtava hallintovirkamies (1986–1994) sekä lakimiesavustaja julkisasiamies Dámaso Ruiz-Jarabo Colomerin (tammi-kuu 1995 – huhtikuu 2004) ja tuomari Uno Löhmusin kabineteissa (toukokuu 2004 – elokuu 2009), Barcelonan autonomisen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan unionin oikeuden opettaja (1993–2000), kirjoittanut useita julkaisuja ja opettanut eurooppalaista sosiaalioikeutta, yhteisön kasvilajikeviraston valituslautakunnan jäsen (2006–2009), virkamiestuumioistuin tuomari 7.10.2009–

Ezio Perillo

syntynyt 1950, oikeustieteen tohtori ja asianajaja, Padovan asianajaja-yhteisön jäsen, Padovan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan siviilioikeuden ja vertailevan siviilioikeuden assistentti ja sittemmin tutkija (1977–1982), yhteisön oikeuden opettaja Collegio Europeo di Parmassa (1990–1998) sekä Padovan yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa (1985–1987), Maceratan yliopistossa (1991–1994), Napolin yliopistossa (1995) ja Milanon yliopistossa (2000–2001), Padovan yliopiston Master in European integration -tutkinnon tieteellisen komitean jäsen, yhteisöjen tuomioistuimen kirjasto- sekä tutkimus- ja dokumentaatio-osaston virkamies (1982–1984), julkisasiamies G. Federico Mancinin lakimiesavustaja (1984–1988), Euroopan parlamentin pääsihteerin Enrico Vincin sihteeristön lakimies (1988–1993), Euroopan parlamentin oikeudellisen osaston päällikkö (1995–1999), Euroopan parlamentin lainsäädäntötyön koordinoinnin sekä toimielinten välisten ja parlamentaaristen suhteiden osaston johtaja (1999–2004) sekä ulkosuhteiden osaston johtaja (2004–2006) ja oikeudellisen yksikön lainsäädäntöasioiden johtaja (2006–2011), kirjoittanut useita julkaisuja Italian siviilioikeudesta ja unionin oikeudesta, virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2011–

René Barents

syntynyt 1951, oikeustieteen tutkinto Rotterdamin Erasmus-yliopistosta erikoisalana taloustiede (1973), oikeustieteen tohtori Utrechtin yliopistosta (1981), Utrechtin yliopiston Eurooppa-instituutin eurooppaoikeuden ja kansainvälisen talousoikeuden tutkija (1973–1974) ja opettaja (1974–1979), Leidenin yliopiston eurooppaoikeuden ja kansainvälisen talousoikeuden opettaja (1979–1981), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1981–1986) ja henkilöstösääntöihin perustuvien oikeuksien yksikön päällikkö (1986–1987), Euroopan komission oikeudellisen osaston lakimies (1987–1991), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1991–2000), Euroopan unionin tuomioistuimen tutkimus- ja dokumentaation pääosaston osastopäällikkö (2000–2009) ja johtaja (2009–2011), Maastrichtin yliopiston eurooppaoikeuden opettaja (1988–2003) ja kunniaopettaja (2003–), 's-Hertogenboschin vetoomustuumioistuimen jäsen (1993–2011), Alankomaiden kuninkaallisen tiedeakatemian jäsen (1993–), kirjoittanut useita julkaisuja eurooppaoikeudesta, virkamiestuumioistuimen tuomari 6.10.2011–

Kieran Bradley

syntynyt 1957, alempi oikeustieteen tutkinto Trinity Collegesta Dublinista (1975–1979), senaattori Mary Robinsonin tutkimusavustaja (1978–1979 ja 1980), sai "Pádraig Pearse" -apurahan Bruggen Collège d'Europeen (1979), eurooppaoikeuden jatko-opintoja Collège d'Europessa (1979–1980), ylempi oikeustieteen tutkinto Cambridgen yliopistosta (1980–1981), harjoittelija Euroopan parlamentissa Luxemburgissa (1981), Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valio-kunnan sihteeristön virkamies Luxemburgissa (1981–1988), Euroopan parlamentin oikeudellisen osaston lakimies Brysselissä (1988–1995), yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1995–2000), Harvard Law Schoolin eurooppaoikeuden yliopistonlehtori (2000), Euroopan parlamentin oikeudellisen osaston lakimies (2000–2003), sittemmin yksikönpäällikkö (2003–2011) ja johtaja (2011), kirjoittanut useita julkaisuja, virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2011–

Jesper Svenningsen

syntynyt 1966, oikeustieteen loppututkinto Århusin yliopistosta (1989), asianajajaharjoittelu Tanskan valtioneuvoston oikeudellisen neuvon-antajan toimistossa (1989–1991), lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1991–1993), Tanskan asianajajayhteisön jäsen (1993), asianajaja Tanskan valtioneuvoston oikeudellisen neuvonantajan toimistossa (1993–1995), eurooppaoikeuden luennoitsija Kööpenhaminan yliopistossa, eurooppaoikeuden opettaja, myöhemmin vt. johtaja Euroopan julkishallinnon instituutin (EIPA) Luxemburgin toimipisteessä (1995–1999), hallintovirkamies EFTAn valvontaviranomaisen oikeudellisessa yksikössä (1999–2000), unionin tuomioistuimen virkamies (2000–2013), lakimiesavustaja (2003–2013), virkamiestuomioistuimen tuomari 7.10.2013–

Waltraud Hakenberg

syntynyt 1955, oikeustieteen opintoja Regensburgissa ja Genevessä (1974–1979), ensimmäinen valtioneuvoston tutkinto (1979), yhteisöoikeuden jatko-opintoja Bruggen Collège d'Europessa (1979–1980), tuomioistuinharjoittelu Regensburgissa (1980–1983), oikeustieteen lisensiaatti (1982), toinen valtioneuvoston tutkinto (1983), asianajaja Münchenissä ja Pariisissa (1983–1989), yhteisöjen tuomioistuimen virkamies (1990–2005) sekä lakimiesavustaja tuomari Peter Jannin kabinetissa (1995–2005), opettanut useissa yliopistoissa Saksassa sekä Itävallassa, Sveitsissä ja Venäjällä, Saarin yliopiston kunniaprofessori (1999–), useiden oikeudellisten komiteoiden sekä yhdistysten ja lautakuntien jäsen, kirjoittanut useita julkaisuja oikeustieteestä ja unionin oikeuteen liittyvistä riita-asioista, virkamiestuomioistuimen kirjaaja 30.11.2005–

2 Muutokset virkamiestuomioistuimen kokoonpanossa vuonna 2013

Irena Borutan erottua tehtävästään Euroopan unionin neuvosto nimitti 16.9.2013 tekemälään päätöksellä Jesper Svenningsenin virkamiestuomioistuimen tuomariksi toimikaudeksi 1.10.2013–30.9.2019.

3 Protokollajärjestys

1.1.2013–7.10.2013

Virkamiestuumioistuimen presidentti S. VAN
RAEPENBUSCH

Jaoston puheenjohtaja H. KREPPEL

Jaoston puheenjohtaja M. I. ROFES i PUJOL

Tuomari I. BORUTA

Tuomari E. PERILLO

Tuomari R. BARENTS

Tuomari K. BRADLEY

Kirjaaja W. HAKENBERG

8.10.2013–31.12.2013

Virkamiestuumioistuimen presidentti S. VAN
RAEPENBUSCH

Jaoston puheenjohtaja H. KREPPEL

Jaoston puheenjohtaja M. I. ROFES i PUJOL

Tuomari E. PERILLO

Tuomari R. BARENTS

Tuomari K. BRADLEY

Tuomari M. J. SVENNINGSEN

Kirjaaja W. HAKENBERG

4 Virkamiestuomioistuimen entiset jäsenet

Kanninen Heikki (2005–2009)

Tagaras Haris (2005–2011)

Gervasoni Stéphane (2005–2011)

Boruta Irena (2005–2013)

Presidentti

Mahoney Paul J. (2005–2011)

C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2009–2013)

Vireille tulleet asiat

2. Asioiden prosentuaalinen osuus jaettuna tärkeimpien vastaajana olevien toimielinten mukaan (2009–2013)
3. Oikeudenkäyntikieli (2009–2013)

Ratkaistut asiat

4. Tuomiot ja määräykset – ratkaisukokoonpano (2013)
5. Ratkaisun sisältö (2013)
6. Annetut välitoimimääräykset (2009–2013)
7. Käsittelyn kesto kuukausina (2013)

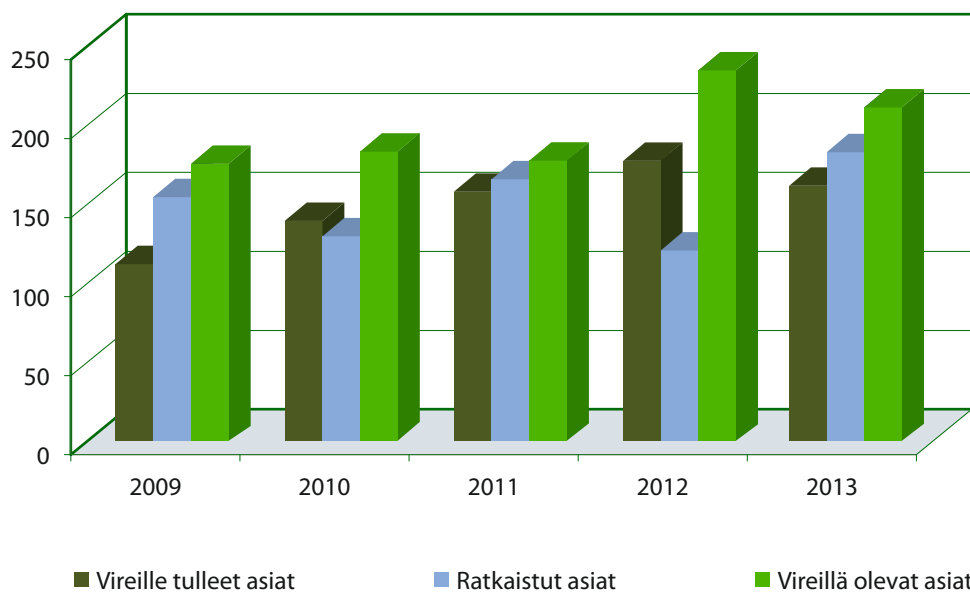
Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

8. Ratkaisukokoonpano (2009–2013)
9. Kantajien määrä

Muuta

10. Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistui-
meen (2009–2013)
11. Valituksiin annetut ratkaisut unionin yleisessä tuomioistuimessa (2009–2013)

1. *Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2009–2013)*

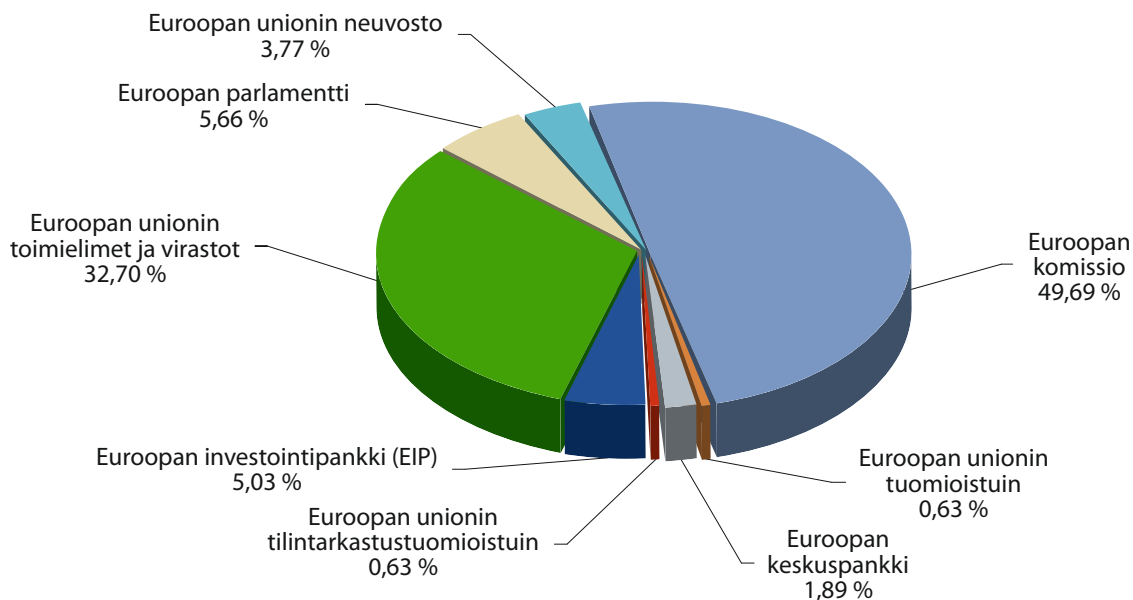
	2009	2010	2011	2012	2013
Vireille tulleet asiat	113	139	159	178	160
Ratkaistut asiat	155	129	166	121	184
Vireillä olevat asiat	175	185	178	235	211 ¹

Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

¹ Joista 26 asian käsittelyä on lykätty.

2. *Vireille tulleet asiat – Asioiden prosentuaalinen osuus vastaajana olevia tärkeimpiä toimielimiä kohden (2009–2013)*

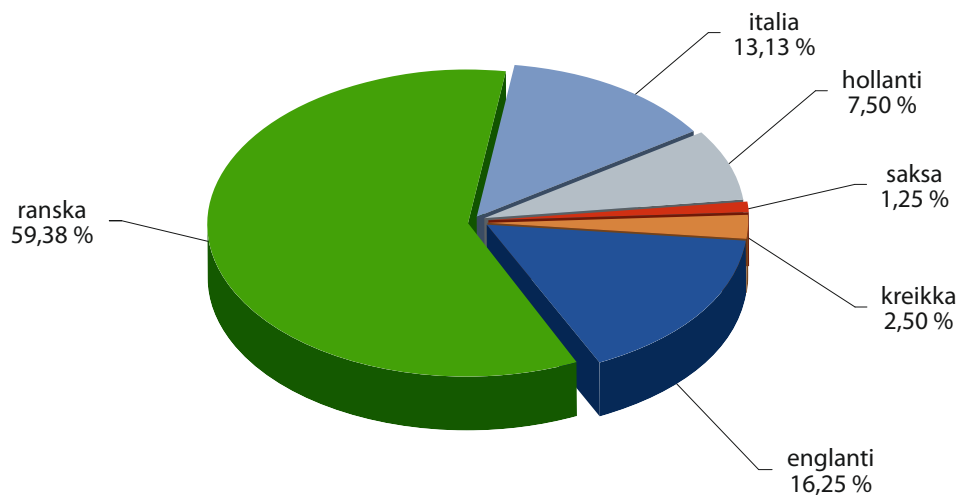
Vireille tulleiden asioiden prosentuaalinen osuus (2013)

	2009	2010	2011	2012	2013
Euroopan parlamentti	8,85 %	9,35 %	6,29 %	6,11 %	5,66 %
Euroopan unionin neuvosto	11,50 %	6,47 %	6,92 %	3,89 %	3,77 %
Euroopan komissio	47,79 %	58,99 %	66,67 %	58,33 %	49,69 %
Euroopan unionin tuomioistuin	2,65 %	5,04 %	1,26 %		0,63 %
Euroopan keskuspankki	4,42 %	2,88 %	2,52 %	1,11 %	1,89 %
Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuin	0,88 %		0,63 %	2,22 %	0,63 %
Euroopan investointipankki (EIP)	0,88 %	5,76 %	4,32 %	4,44 %	5,03 %
Euroopan unionin toimielimet ja virastot	23,01 %	11,51 %	11,40 %	23,89 %	32,70 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Vireille tulleet asiat – Oikeudenkäyntikieli (2009–2013)

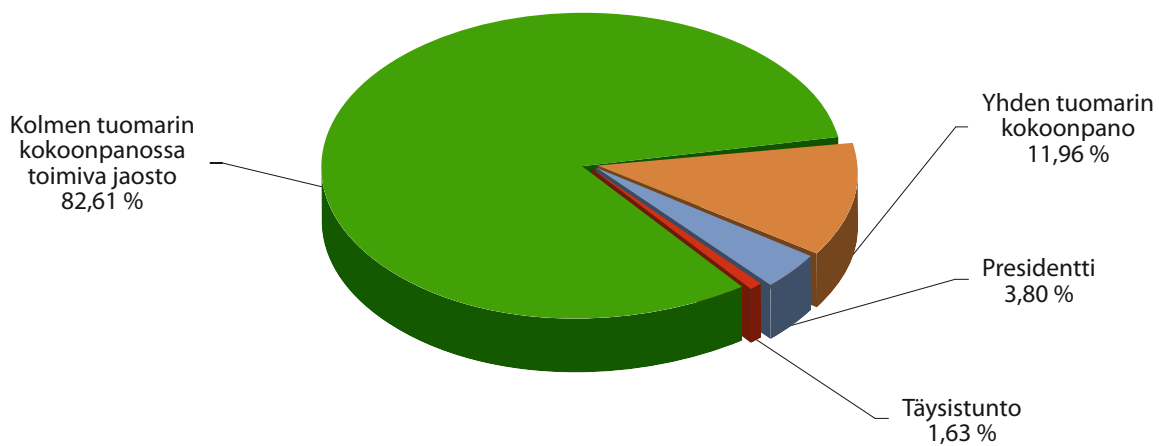
Jakautuminen vuonna 2013

Oikeudenkäyntikieli	2009	2010	2011	2012	2013
bulgaria				2	
espanja	1	2	2	3	
tšekki	1				
saksa	9	6	10	5	2
kreikka	3	2	4	1	4
englanti	8	9	23	14	26
ranska	63	105	87	108	95
italia	13	13	29	35	21
unkari			1		
hollanti	15	2	1	6	12
puola			1	2	
romania				2	
slovakki			1		
Yhteensä	113	139	159	178	160

Oikeudenkäyntikieli tarkoittaa sitä kieltä, jolla kanne asiassa nostettiin, eikä se viittaa kantajan äidinkieleen tai kansallisuuteen.

4. Ratkaistut asiat – Tuomiot ja määräykset – Ratkaisukokoonpanot (2013)

	Tuomiot	Määräykset, joilla asia on poistettu rekisteristä sen vuoksi, että siinä on tehty sovinto ¹	Muut määräykset, joilla käsittely on saatettu päätökseen	Yhteensä
Täysistunto	2	1		3
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	89	8	55	152
Yhden tuomarin kokoonpano	1		21	22
Presidentti			7	7
Yhteensä	92	9	83	184

¹ Vuoden 2013 aikana virkamiestuumioistuin esitti 18 muussa asiassa sovintoehdotuksen, joka ei johtanut sovintoon.

5. Ratkaistut asiat – Ratkaisun sisältö (2013)

	Tuomiot		Määräykset				Yhteensä
	Kokonaan hyväksytty kanteet	Kokonaan hylätyt kanteet, lausunnon antamisen raukeaminen	Kanteet/hakemukset, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset (selvästi) puuttuvat tai jotka ovat perusteettomia	Sovintoratkaisut ratkaisukoonpanon myötävaikutuksella	Asian poistaminen rekisteristä muusta syyistä, lausunnon antamisen raukeaminen tai siirtäminen	Kokonaan tai osittain hyväksytyt hakemukset (erityiset menettelyt)	
Arviointi/Ylennys	2	7	5	5	2		21
Asemapaikkaan määrääminen / Asemapaikan siirto	1				1		2
Eläkkeet ja työkyvyttömyyskorvaus	2	4	6	1			13
Kilpailu	6	11	2	1	2		22
Kurinpitomenettelyt		4	1				5
Palkkaus ja korvaukset	3	6	10		2		21
Palvelukseen ottaminen / Nimitys / Palkkaluokan määrittäminen	6	5	4		1		16
Sosiaaliturva/Ammattitauti/ Onnettomuudet	4			1	1		6
Toimihenkilön sopimuksen purkaminen tai uudistamatta jättäminen	9	8	1				18
Työsuhteen ehdot / Lomat			1				1
Muut	8	6	25	1	2	17	59
Yhteensä	41	51	55	9	11	17	184

6. Välitoimia koskevat asiat (2009–2013)

Ratkaisut välitoimiasioissa		Ratkaisun sisältö		
		Hyväksyminen kokonaan tai osittain	Hylkääminen	Asian poistaminen rekisteristä
2009	1	1		
2010	6		4	2
2011	7		4	3
2012	11		10	1
2013	3		3	
Yhteensä	28	1	21	6

7. Ratkaistut asiat – Käsittelyn kesto kuukausina (2013)

Ratkaistut asiat		Keskimääräinen kesto	
		Koko oikeudenkäynnin kesto	Oikeudenkäynnin kesto, kun jätetään huomiotta asian käsittelyn mahdollinen lykkääminen
Tuomiot	92	18,6	18,1
Määräykset	92	13,3	11,3
Yhteensä	184	16,0	14,7

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

8. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Ratkaisukokoonpano (2009–2012)

	2009	2010	2011	2012	2013
Täysistunto	6	1		1	1
Presidentti	1	1	1		2
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	160	179	156	205	172
Yhden tuomarin kokoonpano			2	8	3
Asiat, joita ei vielä ole jaettu eri kokoonpanoille	8	4	19	21	33
Yhteensä	175	185	178	235	211

9. Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Kantajien määrä

Vireillä olevat asiat 2013, joissa on suurin määrä kantajia yhtä asiaa kohden

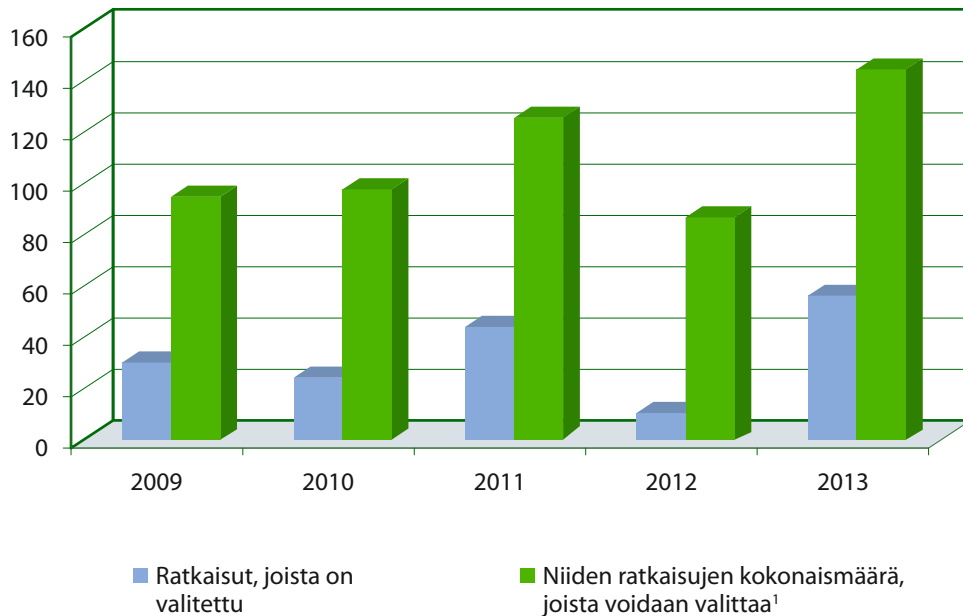
Kantajien määrä asiaa kohti	Toimialat
492 (2 asiaa)	Henkilöstösäännöt – Palkkaus – EIP:n palkkausjärjestelmän ja siinä etenemisen uudistus
486	Henkilöstösäännöt – EIP – Palkkaus – Vuosittainen palkantarkistus
451	Henkilöstösäännöt – EIP – Palkkaus – Uusi suorituskannustinjärjestelmä – Palkkioiden myöntäminen
35	Henkilöstösäännöt – Siirtäminen virkamiestuomioistuimen tuomion uudelleentarkastelun jälkeen – EIP – Eläkkeet – Vuoden 2008 uudistus
33	Henkilöstösäännöt – EIP – Eläkkeet – Eläkejärjestelmän uudistus
30	Henkilöstösäännöt – Euroopan investointirahasto (EIR) – Palkkaus – Vuosittainen palkantarkistus
29	Henkilöstösäännöt – Euroopan investointirahasto (EIR) – Palkkaus – EIR:n palkkoja ja palkkakehitystä koskevan järjestelmän uudistus
26 (2 asiaa)	Henkilöstösäännöt – Palkkaus – Kolmanteen maahan työskentelemään määrätty virkamiehet – Elinolosuhteista maksettava korvaus – Elinolosuhteista maksettavan korvauksen tarkistaminen ja mukauttaminen – Euroopan unionin tavanomaisia elinolosuhteita vastaavat elinolosuhteet – Elinolosuhteista maksettavasta korvauksesta luopuminen
25	Henkilöstösäännöt – Ylennys – Vuosien 2010 ja 2011 ylennyskierrokset – Ylennyskynnysten vahvistaminen
18 (18 asiaa)	Henkilöstösäännöt – Oikeudenkäyntimenettely – Oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen

Jäljempänä käsitteellä ”henkilöstösäännöt” tarkoitetaan Euroopan unionin virkamiesten henkilöstösääntöjä ja Euroopan unionin muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja.

Kantajien kokonaismäärä kaikkien vireillä olevien asioiden osalta (2009–2013)

	Kantajien kokonaismäärä	Vireille tulleiden asioiden kokonaismäärä
2009	461	175
2010	812	185
2011	1 006	178
2012	1 086	235
2013	1 867	211

10. *Muuta* – Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen (2009–2013)

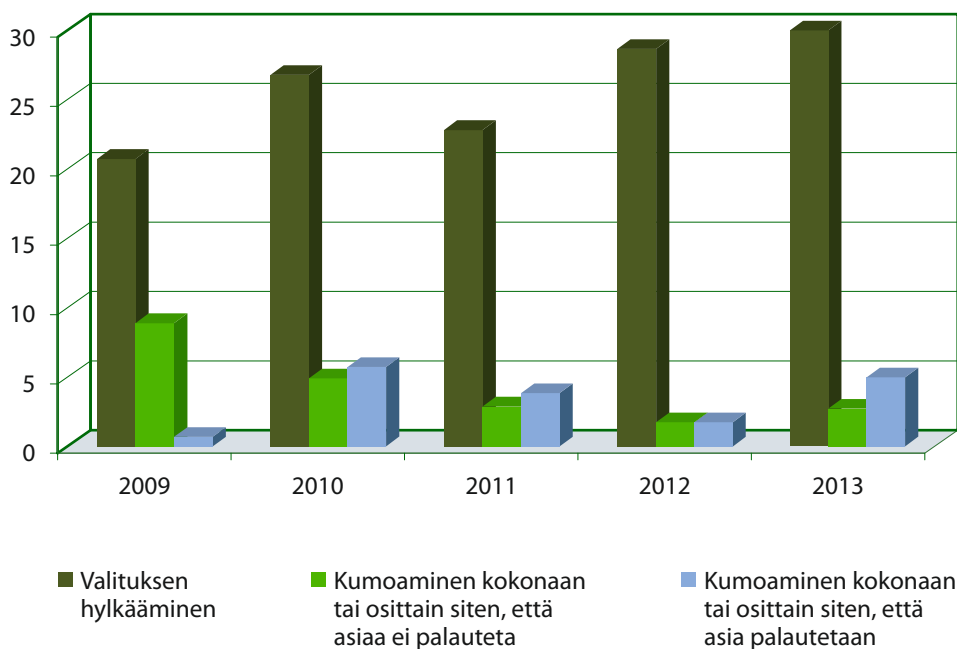

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa ¹	Niiden ratkaisujen prosenttiosuus, joista on valitettu ²
2009	30	95	31,58 %
2010	24	99	24,24 %
2011	44	126	34,92 %
2012	11	87	12,64 %
2013	56	144	38,89 %

¹ Tuomiot ja määräykset, joissa kanne hylätään tai todetaan, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi tai että se on selvästi perusteeton; väliitoimimääräykset ja määräykset lausunnon antamisen raukeamisesta tai väliintulon hylkäämisestä; julistettu tai annettu viitevuonna.

² On mahdollista, että tämä prosenttiosuus ei tietyssä vuonna vastaa viitevuonna annettuja vertailukelpoisia ratkaisuja, koska muutoksenhauille varattu aika voi osua kahdelle kalenterivuodelle.

11. *Muuta* – Unionin yleiselle tuomioistuimelle tehtyihin valituksiin annetut ratkaisut (2009–2013)

	2009	2010	2011	2012	2013
Valituksen hylkääminen	21	27	23	29	30
Kumoaminen kokonaan tai osittain siten, että asiaa ei palauteta	9	4	3	2	3
Kumoaminen kokonaan tai osittain siten, että asia palautetaan	1	6	4	2	5
Yhteensä	31	37	30	33	38

MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

Maksuttomat julkaisut:

- yksi kappale:
EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- enemmän kuin yksi kappale tai julisteet/kartat:
Euroopan unionin edustustoista (http://ec.europa.eu/represent_fi.htm),
muissa kuin EU-maissa sijaitsevista lähetystöistä (http://eeas.europa.eu/delegations/index_fi.htm),
ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun (http://europa.eu/europedirect/index_fi.htm)
tai soittamalla 00 800 6 7 8 9 10 11 (maksuton numero koko EU:n alueella) (*).

(*) Saat pyytämäsi tiedot maksutta. Myös useimmat puhelut ovat maksuttomia, joskin jotkin operaattorit, puhelinkioskit tai hotellit voivat periä puheluista maksun.

Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksulliset tilaukset:

- Euroopan unionin julkaisutoimiston myyntiedustajalta
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm).

Julkaisutoimisto

ISBN 978-92-829-1695-7

9 789282 916957

doi:10.2862/5385

